

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kallelse

Nämnd	Kommunstyrelsens arbetsutskott
Datum och tid	2020-03-24, kl. 08.00
Plats	SR Sunnanö, kommunhuset, Östhammar
Sekreterare	Rebecka Modin
Ordförande	Jacob Spangenberg (C)

Ärendelista

1. Information	3
2. Tilläggsuppdrag för underlag till finansierings- och investeringsplan kl. 8.10-8.50 Lasse Karlsson, Johanna Yngve, Tony Wahlberg	4
3. Yttrande gällande revisionens uppföljning av 2017 års granskningar kl. 8.50-8.55 Helen Åsbrink	5
4. Hävning av fastighetsköp kl. 8.55-8.57 Helen Åsbrink	6
5. Tillägg till anläggningsarrende kl. 8.57-9.00 Helen Åsbrink	7
6. Godkännande av årsredovisning för Östhammars kommun 2019 kl. 9.20-9.35 Tony Wahlberg, Fredrik Borgelin	8
7. Förskottering av objekt Muddring, farled i Hargshamn kl. 9.35-9.45 Tony Wahlberg, Peter Nyberg	9
8. Ändring av bolagsordningen i Dannemora gruvfastighet AB kl. 9.45-9.46 Fredrik Borgelin	10
9. Gemensam strategi för besöksnäringen i Roslagen, etablering av Destinationsråd, avyttring av aktieinnehav i Visit Roslagen AB m.m. kl. 9.46-10.00 Ulf Andersson	11
10. Yttrande gällande remiss: samråd för Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030 kl. 10.00-10.10 Emma Sundin	13
11. Kollektivtrafik i landsbygd kl. 10.10-10.25 Stefan Edelsvärd	16
12. Beslut gällande eventuell folkomröstning avseende slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun kl. 10.25-10.30 Marie Berggren, Rebecka Modin	19
13. Beslut om ansökan för projektet "Minne över generationer" kl. 10.30-10.35 Anna Bergsten, Marie Berggren	22
14. Svar på medborgarmotion gällande gratis sommarlovskort i kollektivtrafiken till alla skolungdomar kl. 10.35-10.45 Marie Berggren	23

Kommunstyrelsens arbetsutskott

15. Covid-19, Lägesbild Östhammars kommun kl. 10.45-11.00 Malin Hübinette, Marie Berggren	25
16. Upphandla och införa e-arkiv kl. 11.00-11.15 Johanna Widenberg, Marianne Pahlson	27
17. Förstudie om ökad kommunal samverkan inom Uppsala län kl. 11.15-11.30 Peter Nyberg	28
18. Information och diskussion om pågående arbete med riktlinje för styrande dokument kl. 11.30-11.45 Rebecka Modin	29
19. Hantering av medborgarmotion om rättviksmodellen	30
20. Yttrande om fördjupade översiktsplan för de sydöstra stadsdelarna i Uppsala	31
21. Ändring i reglemente för styrelse och nämnder avseende deltagande på distans kl. 11.45-11.50 Rebecka Modin	32
22. Fastställande av egenavgifter för färdtjänst	34
23. Fastställande av Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun	36
24. Svar på motion från Kerstin Dreborg (MP) om kolonilotter	37
25. Svar på motion från Bo Persson (SD) och Martin Wahlsten (SD) om nytt systembolag i Östhammar	38
26. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut för fjärde kvartalet 2019	39
27. Anmälningssärende, Redovisning av obesvarade motioner	40
28. Anmälningssärende, Protokoll från styrelsemöte i Hargs Hamn AB 2019-12-06 och 2020-02-07	41
29. Anmälningssärende, Protokoll från Östhammar Vatten AB:s styrelsemöte 2020-03-12 om bl.a. årsredovisning och uppdrag om utbyggt reningsverk Alunda	42
30. Anmälningssärende, Protokoll från Gästrike Vattens AB:s styrelsemöte 2020-03-12 om bl.a. årsredovisning 2019 och preliminär budget inklusive investeringar 2021-2024	43
31. Anmälningssärende, Meddelande från Länsstyrelsen om undersökning av föroreningar vid bruk	44

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-1

1. Information

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott och tjänstemän informerar.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-434

2. Tilläggsuppdrag för underlag till finansierings- och investeringsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott ger tekniska förvaltningen uppdrag enligt redovisat förslag. (Bilaga: beslutsunderlaget)

Uppdragen ska genomföras i samarbete med berörda verksamheter.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har gett ett uppdrag att ta fram en finansierings- och investeringsplan på längre sikt (10-15 år har diskuterats). Till planen behövs underlag om investeringar. För att lämna dessa underlag behöver det finnas vissa grundläggande principer och riktlinjer inom vissa områden. Syftet med dagens ärende är att diskutera och ge uppdrag för att ta fram dessa principer, riktlinjer och inriktningsbestämmelser.

Beslutsunderlag

Presentation som redovisas på sammanträdet

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen gav följande uppdrag 2019-09-03, § 230:

Kommunstyrelsen ger kommundirektören i uppdrag att ta fram en finansierings- och investeringsplan på längre sikt. Det ska även finnas en rutin för revideringar av planen. Uppdraget ska redovisas innan 2020-01-31.

Beslutet skickas till

- Tekniska förvaltningen
- Ekonomichef Tony Wahlberg
- Kommundirektör Peter Nyberg

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-59

3. Yttrande gällande revisionens uppföljning av 2017 års granskningar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ställer sig bakom förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar det till revisionen.

Ärendebeskrivning

Revisorerna har gjort en uppföljning av 2017 års revisionsrapporter. Utifrån rapporten lämnar revisionen rekommendationer gällande renhållningsverksamheten och underhåll av gator och vägar till kommunstyrelsen. De har även lämnat rekommendationer gällande detaljplane-processen som bygg- och miljönämnden har yttrat sig över.

Revisionen önskar svar senast 2020-03-31.

Beslutsunderlag

- Tekniska förvaltningens förslag på yttrande
- Revisionens rapport: uppföljning av 2017 års granskningar
- Bygg- och miljönämndens yttrande

Ärendets behandling

Bygg- och miljönämnden har yttrat sig över sin del av granskningen 2020-03-04, § 12.

Beslutet skickas till

Revisionen: förtroendevalda och administrativt stöd KPMG

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2016-108

4. Hävning av fastighetsköp

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner avtalet gällande hävning av fastighetsköp för Marma 1:139 och Östhammars kommun återbetalar erlagd köpeskilling.

Ärendebeskrivning

Med anledning av att köparen inte fullgjort sina åtaganden enligt köpeavtal och köpebrev är parterna överens om att häva avtalet. Köpet återgår då till den ursprungliga fastighetsägaren Östhammars kommun, som redan är lagfaren ägare eftersom köparen aldrig sökt lagfart.

Ett nästa steg för att fastigheten ska kunna säljas är att utreda föroreningssituationen på fastigheten. Detta sker genom att göra en MIFO fas 2 (metodik för inventering av förorenade områden). Detta uppskattas till en kostnad på 100-200 tkr. Det bör hanteras i samband med att etapp 2 av industriområdet styckas och säljs.

Beslutsunderlag

Avtal, Hävning av fastighetsköp med bilagor köpeavtal och köpebrev

Beslutet skickas till

- Tekniska förvaltningen

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2018-114

5. Tillägg till anläggningsarrende

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner tillägg till anläggningsarrende gällande tillsynsfunktioner och skötsel av Sunnanö bad samt godkänna att arrendator har rätt att ta in hjälp med driften av restaurangen inom campingområdet.

Ärendebeskrivning

I enlighet med tidigare beslut i kommunfullmäktige 2017-04-25 där Sunnanö bad överfördes till tekniska förvaltningen som ska ansvara för underhåll, drift och utveckling av badet har tillägg gjorts för att tydliggöra ansvarsfrågan för badet. Efter ändringar av arrendatorns arbetssituation önskar arrendator ta in hjälp med driften av restaurangen som enligt anläggningsarrendet inte får göras utan jordägarens skriftliga samtycke.

Beslutsunderlag

- Sammanträdesprotokoll 2017-04-25
- Anläggningsarrende Sunnanö camping
- Tillägg till anläggningsarrende Sunnanö camping

Beslutet skickas till

Tekniska förvaltningen

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-220

6. Godkännande av årsredovisning för Östhammars kommun 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner årsredovisningen för Östhammars kommun 2019.

Ärendebeskrivning

Bifogat återfinns kommunstyrelsens årsredovisning för Östhammars kommun 2019. I årsredovisningen redogörs för kommunens verksamhet under budgetåret 2019. Hur och om de av fullmäktige beslutade målen har uppnåtts eller ej samt en redogörelse över budgetutfallet för året. Årsredovisningen innehåller också en verksamhetsberättelse från respektive nämnd.

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2019

Beslutet skickas till

- Revisionen
- Samtliga nämnder
- Webbredaktör för publicering på kommunens webbplats
- Lednings- och verksamhetsstöd, ekonomi: Tony Wahlberg, Fredrik Borgelin

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-224

7. Förskottering av objekt Muddring, farled i Hargshamn

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Östhammars kommun förskotterar 13,5 mnkr till Trafikverket enligt villkoren i avtalsförslaget.

Ärendebeskrivning

Avser förskottering av pengar för muddring av farled i Hargshamn. Behovet av förskottering kvarstår under 2020 och Trafikverket önskar gå vidare med detta under samma premisser som förr, d.v.s. förskottering av 13,5 mkr från regionen och 13,5 mkr från Hargs hamn AB, alternativt Östhammars kommun.

Förskottering från kommunen är att föredra. Hargs Hamn AB har stora investeringsbehov framöver och att då bli lånebelastade utifrån ett projekt som inte har direkt intäktskoppling i närtid skulle begränsa bolagets möjligheter att fortsätta växa.

Anledningen till förskotteringen är att Trafikverkets finanser är tungt belastade år 2020 och åtgärden har blivit betydligt dyrare än beräknat. Samtidigt måste muddringen färdigställas under innan miljödomen upphör gälla.

Beslutsunderlag

Avtalsförslag: Avtal för förskottering av objekt Muddring, farled

Beslutet skickas till

- Hargs Hamn AB, Peeter Nömm
- Lednings- och verksamhetsstöd, ekonomi

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-790

8. Ändring av bolagsordningen i Dannemora gruvfastighet AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslag till reviderad bolagsordning för Dannemora gruvfastighet AB.

Ärendebeskrivning

I befintlig bolagsordning för Dannemora gruvfastighet AB står att styrelsen för bolaget ska utgöras av fem ledamöter med fem personliga ersättare. Då bolaget ej bedriver någon verksamhet och varit inaktivt under en längre tid har skrivningen om ersättare till styrelseledamöterna ansetts överflödig. Därför har en extra bolagsstämma för bolaget beslutat att ändra i bolagsordningen och ta bort kravet om ersättare för styrelsen. Bolagsstämman beslutade om en ny lydelse för paragraf nio i bolagsordningen som reglerar styrelsens sammansättning. Den nya lydelsen för paragraf nio är: "Styrelsen ska bestå av fem ledamöter".

Bolagsverket har till Östhammars kommun påpekat att lydelsen av paragraf 8 i bolagsordningen som rör aktiekapital och antal aktier i bolaget måste ändras. Lydelsen om antal aktier måste innehålla en skrivelse om högsta och lägsta antal aktier i ett bolag.

Den nya lydelsen för paragraf 8 föreslås lyda. "Antalet aktier i bolaget ska vara lägst 1 000 stycken och högst 2 000 stycken."

För att en ändring i Dannemora gruvfastighets bolagsordning ska vara giltig måste den godkännas av Östhammars kommunfullmäktige. Därför föreslås nu fullmäktige besluta att godkänna bolagsordningen med ny lydelse för paragraf 8 och paragraf 9 för Dannemora gruvfastighet AB

Bolagsordningen fastställs av bolagsstämman.

Beslutsunderlag

- Bolagsordning för Dannemora gruvfastighet AB daterad 1999-05-19
- Bolagsordning för Dannemora gruvfastighet AB daterad 2020-03-04
- Protokoll från extra bolagsstämma i Dannemora gruvfastighet AB

Beslutet skickas till

- Bolagsstämma för Dannemora gruvfastighet AB
- Ordförande Roger Lamell
- Ekonom Fredrik Borgelin

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-195

9. Gemensam strategi för besöksnäringen i Roslagen, etablering av Destinationsråd, avyttring av aktieinnehav i Visit Roslagen AB m.m.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott uppdrar åt samhällsbyggnadsförvaltningen att – i samarbete med Norrtälje och Österåkers kommun – arbeta fram en strategi för besöksnäringen inom Roslagen (definierat i detta sammanhang som de tre kommunernas geografiska område). I samband med detta ska även ett Destinationsråd – med såväl offentlig som privat representation – etableras.

Den tjänstekoncession Östhammars kommun handlat upp förlängs - i och med detta beslut – även till 31/12-21. Detta görs i enlighet med det optionsår, som finns i gällande avtal.

Det aktieinnehav som Östhammars kommun har i Visit Roslagen AB kommer – i överenskommelse med Norrtälje kommun och Österåkers kommun – successivt erbjudas på den privata marknaden under en tidsperiod som de tre kommunerna tillsammans med bolaget enas om.

Förslag till beslut i kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen utser samhällsbyggnadschef Ulf Andersson till kommunens ombud vid bolagsstämman i Visit Roslagen AB 2020-04-21 på grund av att ordinarie ombud Jacob Spangenberg (C) har fått förhinder.

Ärendebeskrivning

I ett nära samarbete med samarbetskommunerna Norrtälje och Österåker har Östhammars kommun sedan lång tid tillbaka utvecklat destinationen Roslagen.

Visit Roslagen AB är den upphandlade aktören som på kommunens uppdrag levererat destinationsutveckling, turistservice och marknadsföring.

En rapport ("Tendensrapporten") som utvärderat insatser och resultat kopplat till både "Roslagssamarbetet" och de upphandlade tjänsterna visar på en potential som de tre kommunerna gemensamt vill tillvarata. Utvecklingen av Roslagen som destination ska (1) stärkas med en tydligare gemensam strategi för destinationen. Att också bredda ansatsen i utvecklingen av destinationen – både från det offentligas sida och med andra delar av både näringsliv och föreningsliv – genom att (2) bilda ett destinationsråd.

Kopplat till dessa båda insatser som de tre kommunerna avser att genomföra tillsammans genomförs även ytterligare åtgärder för att renodla roller mellan kommunerna och Visit Roslagen AB. En viktig del i detta är att kommunerna nu – under en tidsperiod som aktörerna enas om – erbjuder sitt aktieinnehav till privata aktörer.

Kommunernas upphandlingar ses över i detta arbete, så att de dels går i linje med den gemensamma strategin, dels har en mer ändamålsenlig timing.

Innebörden i den gemensamma ansatsen tillkännages i samband med Visit Roslagen AB:s bolagsstämma den 21 april 2020.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

- Den analys som genomfördes 2018 ("Tendensortsrapporten")
- Avtal om aktieinnehav mellan Roslagskommunerna
- Avtal om tjänstekoncession som tecknats mellan Visit Roslagen AB och Östhammars kommun
- Bolagsordningen i Visit Roslagen AB

Beslutet skickas till

- Visit Roslagen AB
- Kultur och Fritidsförvaltningen
- Samhällsbyggnadsförvaltningen
- Norrtälje kommun
- Österåkers kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-769

10. Yttrande gällande remiss: samråd för Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen yttrar sig enligt förslag på yttrande nedan.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har bjudits in till att delta i samrådet för ett nytt förslag på regionalt trafikförsörjningsprogram.

Som regional kollektivtrafikmyndighet ansvarar Region Uppsala för att upprätta Regionalt trafikförsörjningsprogram enligt Lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Trafikförsörjningsprogrammet innehåller bland annat mål och strategier för kollektivtrafikförsörjningen och utveckling av kollektivtrafiken.

Region Uppsala önskar svar på remissen senast den 31 mars 2020.

Yttrande

Följande står i förslaget om regionala samband:

För att knyta ihop länet och stötta regionala samband finns ett behov att framöver se över förutsättningarna att även utveckla de kollektiva resmöjligheterna i relationer som binder samman länsdelar med varandra, utan att behöva resa via Uppsala.

Östhammars kommun anser att:

Det är positivt att ha som ambition att binda ihop länsdelar (och även regionala delar utanför länet) utan att ha Uppsala som bytespunkt i alla lägen. Men hur görs det i dagsläget och på vilket sätt ska ambitionen införlivas i framtiden? Exempelvis ligger Östhammars kommun nära Stockholms län, vilket egentligen skulle ge förutsättningar att resa dit kollektivt utan att behöva byta i Uppsala - en möjlighet som idag är begränsad.

Följande står i förslaget om anropsstyrd trafik:

*Övrig landsbygd
Kollektivtrafik erbjuds där det kan ske i samverkan med annan kollektivtrafik, till exempel skolskjutsar. I vissa stråk kan anropsstyrd trafik utgöra ett alternativ eller komplement.*

Östhammars kommun anser att:

Regionen har ett ansvar för kollektivtrafiken i hela länet även för skärgården och den befolkning som bor på öarna utan fast förbindelse. Skärgårdens befolkning, utan landförbindelse kan idag inte nyttja möjligheten till anropsstyrd kollektivtrafik.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Boende på Gräsö erbjuds idag anropsstyrd trafik med linjerna 853 och 854 samt på Raggarön linje 852. Men på de öar som saknar fast förbindelse finns ingen möjlighet idag att utnyttja kollektivtrafiken.

Det är av stor vikt att de boende på öar utan fast förbindelse också omfattas av kollektivtrafiken i regionen.

Därför föreslår Östhammars kommun att anropsstyrd kollektivtrafik införs och samordnas med övrig kollektivtrafik för öarna Hälsingen, Stora Risten, Ormön och Fälön.

Allmänna kommentarer (till hela förslaget) som Östhammars kommun vill lyfta:

Väg 288 har en stor betydelse för de nordöstra länsdelarna. Stora arbetsplatser såsom Sandvik och Forsmark, såväl som den regionalt viktiga Hargs Hamn, är beroende av att stråket fungerar och är effektivt.

ÅVS modellen förutsätter ett fungerande samarbete mellan t.ex. kommuner, regionen och Trafikverket för att en ÅVS ska komma till och i förlängningen för att infrastrukturprojekt ska kunna genomföras. Därför behöver processen kring att ta fram en ÅVS beskrivas, tillsammans med processerna för avsiktsförklaringar, medfinansieringsintyg och interna processer med beslutsfattande på olika nivåer.

Kommentarer till specifika avsnitt:

3.4 Behov

Väg 288 är viktig för länets utveckling och många viktiga målpunkter finns längs vägen.

3.5 Storregionala behov

De behov som finns ur ett storregionalt perspektiv är inte endast tågtrafik, utan kan också innefatta busstrafik i och med att alla delar av regionen inte har spårtrafik.

Bilaga 1.3

Uträkningen visar på intressanta resultat som bör få större tyngd i huvuddokumentet. Hur får vi ner restiderna nära Uppsala? Kan man anta att uträkningens resultat stämmer i verkligheten? Bland frågeställningarna kan det kanske finnas svar som vi på landsbygden, och andra, kan använda till kollektivtrafikens fördel.

Bilaga 1.5

”En relativt stabil taximarknad i länet” – i Östhammars kommun har taximarknaden de senaste åren inte varit stabil, och i dagsläget finns inget taxibolag i kommunen. Det kan behövas en analys av hur de delar av länet som inte har en taximarknad påverkas.

Bilaga 1.6

Region Uppsala behöver fördjupa och göra ett grundligt förarbete inför marknadsanalysen som föreslås, tillsammans med de större företagen och målpunkterna i länet och mellan regioner.

Bilaga 2

Även en hållplats i Öregrund bör vara fullt tillgänglig, exempelvis färjeläget.

Bilaga 3.1

En indikator som ger upplysning om antalet misslyckade biljettförsäljningar bör identifieras.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Det skapar förutsättningar för ett bättre beräkningsunderlag (mer rättvis resestatistik kanske åt vissa stråk och resmål).

Beslutsunderlag

- Följebrev
- Protokollsutdrag från Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030, samrådshandling
- Bilagor till Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030
- Sändlista

Beslutet skickas till

- Region Uppsala: registrator.ktf@region uppsala.se med märkning KT2019-0436
- Samhällsbyggnadsförvaltningen: Emma Sundin, Stefan Edelsvärd
- Strategienheten: Marie Berggren

Dnr KS-2019-480

11. Kollektivtrafik i landsbygd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Region Uppsala i samrådsprocessen om nytt regionalt trafikförsörjningsprogram 2020-2030, att införa anropsstyrd kollektivtrafik för de öar som saknar fast förbindelse; Hälsingen, Stora Risten, Ormön och Fälön.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Skärgårdens öar med fast befolkning och utan landförbindelse har idag en näst intill obefintlig kollektivtrafik. De boende har i skrivelse till såväl socialnämnden som kommunstyrelsen beskrivit sin oro för situationen. Detta accentueras vid utfasningen av "glesbygdsfärdtjänsten". De boende önskar en lösning på detta behov och dialogmöte har hållits tillsammans med representanter för Region Uppsala. På mötet framhölls att det krävs en samordnad lösning för att öka servicen till öarna.

Kommunstyrelsens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheterna för en utbyggd kollektivtrafik i landsbygd, särskild inriktning på de öar med fastboende som saknar landförbindelse.

Glesbygdsfärdtjänst

Östhammars kommun har erbjudit glesbygdsfärdtjänst till alla över 65 år som bor eller vistas i kommunen. För att vara berättigad är kraven att boendet ska ligga mer än tre kilometer utanför en av kommunens tätorter och att det saknas möjlighet att åka med kollektivtrafiken. Det krävs också att personen inte på annat sätt kan ta sig till tätorten. Antalet tillfällen som det går att nyttja tjänsten begränsar sig till två gånger i veckan.

Insatsen medför en avgift på 30 kr plus 15 kr extra när resan bokas samma dag som avresan. Transporten sker i taxibil mellan hemmet och närmsta tätort under affärstid. Syftet är att ge äldre på landsbygden en möjlighet att ta sig till centrum för att handla och uträtta ärenden.

Information om glesbygdsfärdtjänst har sänkts på kommunens hemsida. Man har istället blivit hänvisad till att höra av sig till kommunen för att få relevant information. Roslagstaxi är det taxibolag som är upphandlad utförare av tjänsten.

Det finns ingen skyldighet för kommuner att erbjuda glesbygdsfärdtjänst. Istället har Östhammars kommun valt att erbjuda servicen som en insats med stöd i Socialtjänstlagen.

Färdtjänst

För att ha rätt att nyttja servicen med färdtjänst ska man vara folkbokförd i kommunen och ha ett varaktigt funktionshinder som medför väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med kollektivtrafik. Den som ansöker och uppfyller kraven beviljas tillstånd som ger rätt att nyttja färdtjänsten. Det finns ingen begränsning i hur stor omfattning en berättigad person får resa med färdtjänst eller mellan vilka klockslag det går att resa men likt glesbygdsfärdtjänsten tas en avgift ut för varje resa.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Båttransporter

Östhammars kommun erbjuder båttransport till de bebodda öarna i skärgården. Transporterna körs av företaget Luther's Sjötransporter. Undantaget är Fälön som det inte är möjligt att nå vintertid för entreprenören. Detta får konsekvenser för de boende på ön som har rätt till färdtjänst eller glesbygdsfärdtjänst men som inte kan nyttja kommunens båttransport till fastlandet. Trafiken har tidigare skötts ideellt av en yrkesfiskare men som nu begärt och fått ett avtal där han ersätts för sitt arbete.

Hur många berörs av avvecklingen

Totalt har 14 personer på öarna Stora Risten, Ormön och Fälön tidigare beviljats glesbygdsfärdtjänst för en period av 3 år. För en person har den tjänsten gått ut och för de andra löper den ut vid olika tidpunkter dock senast 2022-04-30.

Alla personer som har ett pågående beslut om glesbygdsfärdtjänst har informerats om socialnämndens beslut att avveckla tjänsten och samtidigt fått information om att de kan ansöka om färdtjänst istället om de uppfyller kraven.

Totalt är 41 personer folkbokförda på de berörda öarna.

Andra kommuner och regioner

Det finns ingen annan kommun i landet som erbjuder glesbygdsfärdtjänst. På flera platser i landet erbjuds däremot närtrafik vilket fyller en liknande funktion som glesbygdsfärdtjänsten men med skillnaden att det vanligen erbjuds till befolkningen i alla åldrar som bor på landsbygden utan möjlighet att resa med kollektivtrafik. I övrigt finns ofta liknande villkor med en avgift i liknande storlek och en begränsning i vilka tider transporterna körs och i hur många resor som får bokas av var och en.

I de flesta fall är det regioner som erbjuder dessa typer av service. De tjänster regionerna erbjuder är att betrakta som en anropstyrd kollektivtrafik och sker inom ramen för regionens ansvar för kollektivtrafiken i länet och samordnas med övrig kollektivtrafik.

Östhammars kommun saknar detta ansvar och genom att bedriva en service som liknar det andra regioner erbjuder så kan detta ses som att kommunen har bedrivit en verksamhet inom Region Uppsalas ansvarsområde.

Det är av stor vikt att de boende på öar utan fast förbindelse också omfattas av kollektivtrafiken i regionen. Därför föreslår Östhammars kommun att anropsstyrd kollektivtrafik införs och samordnas med övrig kollektivtrafik för öarna Hälsingen, Stora Risten, Ormön och Fälön.

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2019-10-22, § 260, att ge förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheterna för en utbyggd kollektivtrafik i landsbygd, särskild inriktning på de öar med fastboende som saknar landförbindelse.

Utredningen finansieras med medel ur kontot för kommunstyrelsens arbetsutskotts oförutsedda händelser.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-01-14, § 14, att ställa sig bakom upplägget för utredningsuppdraget (framgår av ärendebeskrivning i protokoll). En lägesrapport ska lämnas på arbetsutskottets sammanträde 2020-03-10. Ärendet sköts fram på ordförandes initiativ.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutet skickas till

- Internationell samordnare Stefan Edelsvärd
- Samhällsbyggnadschef Ulf Andersson
- Planarkitekt Emma Sundin

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-79

12. Beslut gällande eventuell folkomröstning avseende slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen överlämnar ärendet till fullmäktige med följande alternativa förslag till beslut:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att ge valnämnden i uppdrag att bereda ett ärende för beslut att en rådgivande folkomröstning gällande slutförvar ska hållas i Östhammars kommun.

Alternativt

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att inte hålla en rådgivande folkomröstning gällande slutförvar. Kommunfullmäktige anser att när det säkerställts att en lagstiftning finns på plats gällande ansvar efter förslutning av ett planerat slutförvar, kan kommunfullmäktige fatta beslut i vetofrågan.

Ärendebeskrivning

Bakgrund om sakfrågan: slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun
Östhammars kommun har sedan 1995 följt frågan om att upprätta ett slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun.

På olika sätt och i olika konstellationer har kommunen arbetat med att bygga kunskap hos sig själv och bland medborgarna genom att ställa frågor, begära klargörande och kompletteringar. Regeringen fick 2018-01-23 Mark- och miljödomstolens (MMD) yttrande enligt miljöbalken över Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB):s ansökan om ett uppförande av slutförvar för använt kärnbränsle, likväl som Strålsäkerhetsmyndighetens (SSM) yttrande enligt kärntekniklagen över SKB:s ansökan om ett uppförande av slutförvar för använt kärnbränsle. SSM tillstyrkte att ett slutförvar kan uppföras i enlighet med den ansökan som lämnats in enligt kärntekniklagen men MMD lyfte ett antal frågeställningar som fortfarande behövde besvaras innan de bedömde att tillåtlighet kunde tillstyrkas enligt miljöbalken.

Med anledning av MMD:s yttrande avblåstes den rådgivande folkomröstning som kommunfullmäktige beslutat hålla i Östhammars kommun söndagen den 4 mars 2018.

Yttrandet från MMD föranledde Miljödepartementet att begära en komplettering av SKB över ett antal frågeställningar som MMD lyft. SKB gavs också möjlighet att inkomma med förslag på tillåtlighetsvillkor.

SKB har besvarat kompletteringen och denna har skickats på remiss bl a till myndigheter, universitet och högskolor, intresseorganisationer samt Oskarshamns och Östhammars kommuner. Östhammars kommun besvarade remissen den 3 december 2019, och SKB bemötte samtliga remissinstansers yttranden den 18 december 2019.

Östhammars kommun har i sitt yttrande över kompletteringen bemött förslag till tillåtlighetsvillkor som lämnats samt även fört ett resonemang på tillåtlighetsvillkor för egen

Kommunstyrelsens arbetsutskott

del dels utifrån de tidigare ställningstaganden som kommunen gjort i huvudförhandlingarna i MMD samt utifrån de utmaningar det innebär att vara värdkommun för ett slutförvar.

Beslut i veto-frågan och beslutsunderlag till detta

Det är rimligt att anta att regeringen önskar få besked av Östhammars kommun under 2020 på hur Östhammars kommun ställer sig till etableringen av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun, den så kallade veto-frågan.

Fullmäktige har att avgöra vilka underlag som krävs inför veto-beslutet. Innan veto-beslutet har beredande organ inom slutförvarsorganisationen (granskningsgrupper samt villkorsråd) konstaterat att det måste säkerställas att en lagstiftning finns på plats gällande ansvar efter förslutning av ett planerat slutförvar. Ansvar efter förslutning innebär att staten tar hela ansvaret för slutförvaret efter slutlig förslutning enligt miljöbalken. Beslutsunderlag som finns är beslutsunderlaget från den sökande, yttrandet från MMD och SSM, samt kompletteringen från SKB till regeringen. Därutöver har slutförvarsorganisationen länge arbetat aktivt med kunskapsuppbyggnad inom granskningsgrupperna samt referensgruppen för att vara välinformerade i frågeställningarna. Fullmäktige har att avgöra om det även krävs en rådgivande folkomröstning som underlag för beslut.

Krav på beslut och åtgärder inför folkomröstning

Om en kommun ordnar en kommunal folkomröstning som inte sammanfaller med allmänt val eller nationell folkomröstning finns det några viktiga skillnader som behöver hanteras.

I anslutning till att fullmäktige beslutar om att hålla en folkomröstning ska flera praktiska aspekter beslutas. Det rör bland annat dag för omröstningen, omröstningsdistrikt och lokaler och frågan som ska ställas. Dessa aspekter kräver viss tid att bereda, t.ex. på grund av att lokaler behöver kontrolleras och bokas. Den del av beredningen som kräver längst framförhållning är dag för omröstningen, eftersom samråd ska ske med Valmyndigheten i denna fråga minst tre månader före den tänkta dagen.

Ekonomi och resurser för en folkomröstning

Uppgifterna om ekonomi och resurser är uppskattningar. Om folkomröstning ska hållas krävs noggrannare beräkningar.

Både valet till riksdag, kommun och landsting 2018 och valet till europaparlamentet 2019 kostade omkring 800 000 kronor. I detta ingår bemanning med röstmottagare, utbildningar för dessa, valnämndens sammanträden, lokalhyror, en del material och annonsering etc. (Kommunen får bidrag från Valmyndigheten vid allmänna val, vilket gör att vi bekostar en lägre summa.) Utöver de ordinarie kostnaderna tillkommer kostnader för det arbete som Valmyndigheten behöver göra åt kommunen med bland annat röstlängder, detta kostar 40 000-70 000 kronor enligt Valmyndigheten. Kommunen måste även köpa material och trycksaker samt sprida information till de röstberättigade om sakfrågan. Totalt rekommenderas en budget på 900 000-1 000 000 kronor. Detta kan sänkas om ambitionsnivån är lägre än vid de allmänna valen avseende t.ex. period för förtidsröstning, antal distrikt och öppettid på omröstningsdagen.

Valkansliet behöver bemannas för att bereda ärenden till valnämnd och fullmäktige samt för att utföra den praktiska administration som krävs. Det rör sig uppskattningsvis om 1,0-1,5 heltid inom administration och 0,25-0,5 heltid av sakkunnig tjänsteperson under aktuell period, 4-6 månader. I och med att de tjänstepersoner som ingår i valkansliet utför andra

Kommunstyrelsens arbetsutskott

arbetsuppgifter då det inte är ordinarie val behöver man bestämma om bemanningen ska lösas genom att sänka ambitionsnivån på andra områden eller ta in extra personal.

Beslutsunderlag

Länkar:

- [Lagrådsremissen](#) Ett förtydligt statligt ansvar för vissa kärntekniska verksamheter
- [Regeringskansliets webbplats om slutförvaret](#)
- [MMD:s yttrande över slutförvaret 2018-01-23](#)
- [SSM:s yttrande över slutförvaret 2018-01-23](#) och
- SSM:s yttrande över SKB:s komplettering 2019-09-30, [Miljöbalksprövningen](#) och [Kärntekniklagsprövningen](#)
- Östhammars kommuns yttrande till miljödepartementet 2019-12-03, [Miljöbalksprövningen](#) och [Kärntekniklagsprövningen](#)
- Bemötande från SKB på inkomna remissyttranden 2019-12-18, [Miljöbalksprövningen](#) och [Kärntekniklagsprövningen](#)
- [Lag \(1994:692\) om kommunala folkomröstningar](#)
- [Kommunallagen](#) (2017:725)
- Valmyndighetens manualer – [Kommunal folkomröstning mellan valen](#)

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen behandlade ärendet 2020-02-25, § 48, med rubriken *Information/diskussion inför beslut gällande eventuell folkomröstning avseende slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun* och fattade följande beslut:

Kommunstyrelsen lämnar ärendet till fortsatt beredning i arbetsutskottet 2020-03-24 och kommunstyrelsen 2020-03-31.

Preliminärt förslag till beslut i den fortsatta beredningen enligt ovan:

Kommunstyrelsen överlämnar ärendet till fullmäktige med följande alternativa förslag till beslut:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att ge valnämnden i uppdrag att bereda ett ärende för beslut att en rådgivande folkomröstning gällande slutförvar ska hållas i Östhammars kommun.

Alternativt

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att inte hålla en rådgivande folkomröstning gällande slutförvar. Kommunfullmäktige anser att när det säkerställts att en lagstiftning finns på plats gällande ansvar efter förslutning av ett planerat slutförvar, kan kommunfullmäktige fatta beslut i vetofrågan.

Beslutet skickas till

- Regeringen, miljödepartementet
- SSM (fk)
- OSS (fk)
- Oskarshamns kommun (fk)
- Valnämnden och –kansliet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-45

13. Beslut om ansökan för projektet ”Minne över generationer”

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen ställer sig bakom ansökan.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har under 2019 deltagit i projektet ”Minne över generationer”. Projektet, som drivs med hjälp av medel från Vinnova-programmet utmaningsdriven innovation (UDI), handlar om att bevara information om farligt avfall över generationer, med radioaktivt avfall som huvudexempel. Innovationen är att initiera kulturarvsprocesser som skapar ett levande kulturarv, ett kulturarv som bidrar till att bibehålla minnet om till exempel ett slutförvar för använt kärnbränsle över generationer.

Linnéuniversitetet är initiativtagare till och projektledare för projektet. De medel som tilldelades projektet under 2019 var för uppstart (steg 1 – initiering). En ansökan om ytterligare medel för vidareutveckling av projektet (steg 2 – samverkansprojekt) har tagits fram och ska lämnas in till Vinnova senast den 31 mars. Östhammars kommun är en av projektpartnererna i ansökan. Övriga projektparter, utöver Linnéuniversitet, är Länsstyrelsen i Uppsala län, Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG), Oskarshamns kommun, Riksarkivet, Strålsäkerhetsmyndigheten och Svensk kärnbränslehantering AB (SKB).

En viktig del i detta steg av projektet är att i pilotprojekt testa olika idéer. Pilotprojekten kommer alla på olika sätt att involvera lokalsamhället och åtminstone tre av pilotprojekten planeras att genomföras i Östhammars kommun. Mer exakt utformning av pilotprojekten utgör en del av steg 2-ansökan.

I ett senare skede finns även möjlighet att ansöka om medel för att testa resultatet i större skala (steg 3 – implementering).

Beslutsunderlag

Utkast till projektansökan (arbetsmaterial finns tillgängligt i arbetsrummet)

Beslutet skickas till

Linnéuniversitetet: cornelius.holtorf@lnu.se (som skickar in ansökan till Vinnova)

Slutförvarsenheten: Anna Bergsten och Marie Berggren

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-532

14. Svar på medborgarmotion gällande gratis sommarlovskort i kollektivtrafiken till alla skolungdomar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att

1. Förslaget från motionären kan inte genomföras på grund av budgetläget 2020.

Alternativt

2. Förslaget från motionären tas med i budgetarbetet för 2021.

Ärendebeskrivning

En medborgarmotion lämnades in och samlade tillräckligt många namnunderskrifter för att behandlas. I samband med samhällsveckan för årskurs 8 i Östhammars kommun har liknande förslag som det i medborgarmotionen lämnats. Medborgarmotionens förslag är att elever i Östhammars kommun årskurs 7 till slutet av gymnasiet ska få ett gratis busskort för perioden första juni till sista augusti. Eftersom kollektivtrafikfrågor (framförallt samverkan med Region Uppsala) hanteras av kommunstyrelsen hanteras medborgarmotionen där.

Sommaren 2018 genomfördes en liknande satsning som efterfrågades av motionären. Satsningen var ett initiativ från regeringen till samtliga regioner i landet och följdes också av en påse pengar till regionerna. Regionen tog fram ett särskilt sommarlovskort på ett underlag som kommunerna skickade in som berättade hur många och vilka ungdomar som fanns i kommunen och som skulle ha rätt till ett sånt här kort.

Regionens utvärdering av satsningar var att resandet med kollektivtrafiken bland ungdomar ökade under den här perioden i regionen och att man såg att även ungdomar som normalt inte använder kollektivtrafiken fick möjlighet till ökad rörlighet med busskortet. Ett antal frågetecken behövde rätas ut innan man kunde köra igång (viss gränsdragningsproblematik runt vilka som skulle omfattas) och några frågetecken löstes eller kvarstod under sommarperioden. Det finns positiva resultat när det gällde resande alltså men en ökad kostnad för administration av detta, som 2018 täcktes av statsbidraget.

2019 innehöll inte samma satsning från regeringen och regionen bedömde den administrativa kostnaden för hög i relation till värdet av sommarlovskortet varför sommarlovskortet inte kom tillbaka 2019. UL har idag ett sommarlovskort som elever kan köpa för att kunna åka fritt under tre månader till en kostnad av 870 kr (2020)

Östhammars kommun har haft samtal med regionen om vad en sådan här initiativ skulle kosta om man återupptog det. Vi har också tittat på beräknad tidsåtgång inom kommunen för att bistå regionen med underlag. Östhammars kommun har också gjort en förfrågan bland grannkommunerna i länet för att se om fler tittar på frågan.

Kommunen kan konstatera att det inte är några andra kommuner i regionen som just nu planerar en sommarlovskortssatsning.

I Östhammars kommun finns ungefär 1430 elever som skulle omfattas av ett sommarlovskort (2020, 2021 och 2022)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Tidsåtgången för Östhammars kommun för att ta fram uppgifter för att kunna leverera elevuppgifter till UL för ett sommarlovskort är ca en vecka.

Administrationskostnaden hos UL om en kommun skulle satsa på detta är i dagsläget oklar.

Ett riktvärde för att få en uppfattning om kostnaden för att ge samtliga våra ungdomar ett sommarlovskort är det pris som idag finns på sommarlovskortet. 2020 är det 870 kr.

Kostnaden för kommunen kommer sålunda bli 870 kr x 1430 st elever = 1.244.100 kr + administrativa kostnader för att ta fram och distribuera kortet.

Beslutsunderlag

Underlag från Region Uppsala, kollektivtrafikförvaltningen: Uppföljning av gratis kollektivtrafik till ungdomar under sommarlovet

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen beslutade 2019-12-03, § 349, att medborgarmotionen skulle hanteras inom kommunstyrelsen.

Beslutet skickas till

- Medborgarmotionären
- Chefsstrateg Marie Berggren
- Webbredaktör för publicering på kommunens webbplats

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-170

15. Covid-19, Lägesbild Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Det pågår just nu en pandemi av ett virusutbrott, Covid-19, i dagligt tal coronaviruset.

Covid-19 skapar ett influensaliknande sjukdomstillstånd och klassificeras som samhällsfarlig. Det är ett virus som är nytt och som stora delar av befolkningen i världen inte har immunitet mot och där inget vaccin finns framtaget ännu för att kunna hejda framfarten. Virusets smittor via sk droppsmitta och sjukdom är särskilt allvarligt för målgruppen äldre äldre som det verkar just nu.

Utbrottet startade i Kina i januari och har trots massiva insatser för att förhindra smittspridning kommit ut i världen. Länderna som drabbas företar drastiska åtgärder för att minska smittspridningen men konstaterade fall av Covid -19 finns nu i alla europeiska länder.

I Sverige konstaterades de första fallen av Covid-19 smitta i samband med att svenskar kom hem från sportlovsaktiviteter i Italien och smittspårning påbörjades omedelbart. Smittspårning är den första åtgärden som vidtas för att hålla smittläget under uppsikt och begränsa spridningen. Sverige har därefter i takt med att smittan spridits ute i världen lämnat den strategin sedan ett par dagar då vi kan konstatera att smittan finns ute i samhället, lämnat enskilda smittspårningar och satt fokus på att informera samhället om vikten av eget ansvar gällande sjukdomsspridning och att skydda de känsligaste målgrupperna, de äldre äldre.

I Sverige är det Folkhälsomyndigheten och regionerna som med sina smittskyddsläkare leder och fördelar åtgärder för att minska smittspridningen. Samtliga statliga verk som har sektorsansvar vid en smitta som betraktas som samhällsfarlig arbetar med åtgärder och effekter av att hindra smittspridning, exempelvis Socialstyrelsen när det gäller säkerställande av sjukvårdsmaterial, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för påverkan på samhällsviktiga verksamheter, Skolverket för hur man upprätthåller skolplikt mfl.

Sveriges kommuner och Regioner (SKR) och länsstyrelserna i landet är aktiva parter i att hitta effektiva lösningar för att mildra samhällspåverkan av det här utbrottet.

Samverkan sker regelbundet mellan parterna på nationell nivå, på regional nivå och på lokal nivå. Lägesbilder är nödvändiga verktyg för att skapa lokala bilder, regionala bilder och nationella lägesbilder. Kommunen samverkar med övriga kommuner i länet inom ramen för C-sam-nätverken (där bla region Uppsala och länsstyrelsen ingår).

Det är av yttersta vikt att Sverige hanterar den här pandemin med samlade budskap och så synkade åtgärder som möjligt, även om vissa lokala avvikelser kan förekomma.

Flera av de åtgärder som Sverige vidtar har påverkan på kommunal verksamhet.

Massiv information om det stora värdet av god handhygien (informationsmaterial och ensade kommunikationsbudskap)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Stanna hemma om du känner dig det minsta sjuk med feber, halsont eller hosta (personalbortfall).

Särskild hänsyn till att inte sprida smitta i de sammanhang som äldre äldre finns (vård- och omsorgspersonal och besökare vid våra äldreboenden)

Begränsning av antalet deltagare i större sammankomster till 500 (mötes- och evenemangspåverkan).

Skolorna drivs som vanligt (2020-03-13) men huvudmännen får verktyg att hantera situationen om det blir aktuellt att stänga skolor (utbildningspåverkan).

Kommunen ska ta fram en kontinuitetsplanering för att hantera ett scenario med 20 % bortfall av personal under 6 veckor varav 2 veckor av dessa med 40 % insjuknade och frånvarande (produktionsbortfall i verksamheten)

Kommunen har även ett geografiskt områdesansvar vilket innebär just nu att ha bevakning på hur smittan sprids i övriga delar av kommunen och vilken påverkan det kan få på samhällsviktiga verksamheter i kommunen (externa beroenden till våra verksamheter).

Beslutsunderlag

Inget underlag kan skickas, då förutsättningarna ändras på daglig basis. Den lägesbild som gäller 2020-03-24 (KSAU) samt 2020-03-31 (KS) kommer att vara muntliga.

Beslutet skickas till

- Beredskapssamordnare Malin Hübinette
- Säkerhetsskyddschef Marie Berggren

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-9

16. Upphandla och införa e-arkiv

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Östhammars kommun ska upphandla och införa e-arkiv enligt projektdirektiv Agio 2019-12-03.

Kommunstyrelsen uppdrar till kommunledningen att utifrån projektdirektivet ta fram projektplan och tillsätta projektledare.

Ärendebeskrivning

Våra invånare förväntar sig en smart, tillgänglig och kvalitativ välfärd med ökad tillgång till teknologi som ger snabb och sammanhållen service. Omställningen till digitala ärendeflöden pågår för fullt inom offentlig förvaltning, så också i Östhammars kommun. Allt fler digitala tjänster skapas. Information kommer i allt större utsträckning in till myndigheterna digitalt och hanteras digitalt i verksamhetssystemen.

För att Östhammars kommun fullt ut ska kunna hantera digital information behövs ett e-arkiv. Ett e-arkiv är ett elektroniskt arkivsystem för hantering, återsökning och långtidsbevarande av digital information.

De nuvarande fysiska arkivlokalerna är på väg att fyllas, så en digital arkivlösning behöver införskaffas även av den anledningen.

Det finns goda möjligheter för Östhammars kommun att upphandla ett e-arkiv. Det finns en levande marknad för e-arkiv i Sverige där leverantörer erbjuder e-arkiv som tjänst eller produkt. Det finns en stor kunskap om e-arkiv att ta del av hos olika expertorgan, som Riksarkivet och Sveriges kommuner och regioner.

Den befintliga arkivverksamheten i Östhammars kommun är idag anpassad för att förvalta den pappersbaserade arkivvården. I samband med upphandling och införande av ett digitalt arkiv behöver Östhammars kommun bygga upp kompetens kring digital arkivering och förvaltning av e-arkiv.

Anskaffningskostnader 1 mkr för 2020 och 2 mkr för 2021 finns avsatta i investeringsbudgeten.

Driftkostnad ca 170 tkr/år hanteras inom budgetram.

Beslutsunderlag

- Rapport – E-arkiv i Östhammars kommun – möjligheter och utmaningar
- Projektdirektiv – Projekt för anskaffning och införande av e-arkiv i Östhammars kommun med bilagor

Beslutet skickas till

Objektsägare Styra och stödja – Pauliina Lundberg

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-225

17. Förstudie om ökad kommunal samverkan inom Uppsala län

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom ambitionen att skapa större nytta för medborgarna genom ökad samverkan inom Uppsala län.

Ärendebeskrivning

Ambitionen är att kommunerna Tierp, Älvkarleby, Enköping, Knivsta, Heby, Östhammar och Håbo, gemensamt ska genomföra en första bred förstudie angående möjligheterna att samverka mer kring olika kommunala uppdrag.

Anledningen till att parterna vill göra förstudien är den ekonomiska, och verksamhetsmässiga utmaning kommunerna står inför vad gäller utförande av sina respektive kärnuppdrag.

Hypotesen som ska undersökas är om det går att genomföra delar av de kommunala uppdragen på ett mer effektivt sätt om det gjordes gemensamt.

Förstudien skall genomföras under ca 6 månader genom extern part.

Ekonomiska konsekvenser

Respektive part förbinder sig att bidra ekonomiskt till förstudiearbetet med ca 50-100tkr. Finansieras genom kommunens Utvecklings- och strukturfond, KS.

Beslutet skickas till

- Kommunstyrelsen
- Samtliga nämnder och förvaltningar

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-228

18. Information och diskussion om pågående arbete med riktlinje för styrande dokument

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen och ger förvaltningen i uppdrag att arbeta vidare med ärendet utifrån förda diskussioner.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har ett pågående uppdrag för att förbättra strukturen för kommunens styrande dokument. Syftet med dagens ärende är att diskutera det fortsatta arbetet med riktlinjer för kommunens politiskt antagna styrande dokument.

Beslutsunderlag

Presentation

Beslutet skickas till

Kommunsekreterare Rebecka Modin

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-78

19. Hantering av medborgarmotion om rättviksmodellen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar medborgarmotionen *In med Rättviksmodellen i Östhammars kommun!* till bygg- och miljönämnden för hantering inklusive beslut.

Ärendebeskrivning

Medborgarmotionen *In med Rättviksmodellen i Östhammars kommun!* har uppnått namnunderskrifter från 1 % av folkbokförda i kommunen.

Medborgarmotionen rör ett arbetssätt för tillsyn av t.ex. livsmedel och alkoholservering. Dessa områden har bygg- och miljönämnden ansvar för enligt reglementet som fullmäktige har beslutat om.

Beslutsunderlag

Medborgarmotionen finns på kommunens [webbplats](#)

Beslutet skickas till

- Medborgarmotionären
- Bygg- och miljönämnden

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-190

20. Yttrande om fördjupade översiktsplan för de sydöstra stadsdelarna i Uppsala

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att kommunen avstår från att lämna yttrande.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har möjlighet att lämna synpunkter till Uppsala kommun under samråd om den fördjupade översiktsplanen för de sydöstra stadsdelarna inklusive Bergsbrunna. Samrådstiden pågår mellan 2 mars – 30 april 2020.

Beslutsunderlag

Följebrev

Beslutet skickas till

Uppsala kommun, sydostra@ uppsala.se, ange ”yttrande” i e-postens rubrik

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-240

21. Ändring i reglemente för styrelse och nämnder avseende deltagande på distans

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar ändring i reglemente för styrelse och nämnder avseende deltagande på distans.

Ärendebeskrivning

Fullmäktige ska enligt 6 kap. 2 § kommunallagen fastställa nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden. Detta görs genom reglementen. Reglemente för styrelse och nämnder antogs efter en revidering på fullmäktige 2020-02-18, § 7.

En fråga som behandlades i revideringen var deltagande på distans. Enligt 6 kap. 24 § kommunallagen ska fullmäktige besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i nämnds sammanträde på distans. Villkor på deltagandet, förutom fullmäktiges beslut, framgår av 5 kap. 16 §: ”Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.” Detta brukar beskrivas som att det ska vara som att ledamoten är i rummet, t.ex. så ska hen kunna se samma presentationer och föredragningar och om uppkopplingen går ner måste sammanträdet avbrytas. Observera att detta gäller för att anses som närvarande och få vara med och fatta beslut. Att lyssna in via telefon eller video går, om det tillåts även att yttra sig, men beslut och villkor måste vara uppfyllda för att vara närvarande som beslutande.

Vid revideringen valdes i slutskedet av beredningen att föreslå att deltagande på distans inte skulle tillåtas. Detta för att det skulle krävas investeringar i teknik för en möjlighet som det i dagsläget inte har funnits någon efterfrågan på. Det konstaterades att om efterfrågan skulle öka kan detta ändras. Nuvarande formulering i § 45 i reglementet som reglerar sammanträde på distans är:

Ledamöter får inte närvara vid kommunstyrelsens/nämndens sammanträden på distans.

I och med att det pågår en pandemi av ett virusutbrott: Covid-19, i dagligt tal coronaviruset, har efterfrågan på sammanträde på distans ökat. Därför lyfts möjligheten att ändra i reglementet. Förslagsvis ändras då § 45 till den formulering som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har i sitt förslag till reglemente för styrelse och nämnder. I förslaget tydliggörs att distans ska vara ett komplement till fysisk närvaro, vid särskilda fall. Tidsfristen 14 dagar har valts för att lokal där förutsättningarna uppfylls ska hinna hittas och eventuellt bokas, om ordförande så beslutar. Om ordförande godkänner att deltagande kan ske från den distansdeltagande ledamotens hem måste man i förväg konstatera att villkoren är uppfyllda där. Förslaget till ny § 45 i reglementet är:

Kommunstyrelsen/nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ledamot som önskar delta på distans ska senast 14 dagar i förväg anmäla detta till kommunstyrelsens/nämndens kansli. Ordförande avgör om närvaro får ske på distans.

Kommunstyrelsen/nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/nämnden.

Eftersom förslaget fanns med i remissutskick inför revidering och inte kommaterades av nämnderna då har ingen ny remissrunda bedömts som nödvändig.

Beslutsunderlag

Nu gällande reglemente inklusive fullmäktiges beslut via kommunens [webbplats](#)

Beslutet skickas till

- Webbredaktör, för publicering på webbplatsen
- Samtliga nämnder
- Samtliga nämndsekreterare

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-222, SN-2019-212

22. Fastställande av egenavgifter för färdtjänst

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer egenavgifter för färdtjänst enligt följande:

- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 40 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2021 till 50 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 120 kr inom övriga kommuner dit färdtjänst medges förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften till Arlanda höjs 1 juni 2020 till 225 kr förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Den lägsta egenavgiften för resor i andra kommuner höjs 1 juni 2020 till 50 kr.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun tillhandahåller färdtjänst åt de kommuninvånare som beviljats färdtjänsttillstånd. Ett sådant tillstånd fås efter ansökan där det är styrkt att personen har en varaktig funktionsnedsättning som sträcker sig längre än tre månader och där personen har svårigheter att förflytta sig eller att resa med kollektivtrafik.

Den som nyttjar färdtjänst betalar en egenavgift som tillfaller taxibolaget. Egenavgiften uppgår till 30 kr per resa inom Östhammars kommun. Utanför kommunen dit färdtjänst kan nyttjas är avgiften 90 kr med undantag till Arlanda dit avgiften är 150 kr. För resa i annan kommun ersätts den enskilde med ett avdrag av 25 % av taxameterpriset, dock betalar den enskilda alltid lägst 30 kr.

Socialförvaltningen har genomfört en omvärldsbevakning över egenavgifterna i andra kommuner och regioner. Det som undersökts är dels vilka modeller som finns och vilka nivåer som gäller i respektive kommun. Vissa kommuner och regioner tillämpar lägre priser för ungdom men det som tagits med i jämförelsen är pris för vuxen. På vissa platser hanterar regionen färdtjänsten varför jämförelsen både hanterar kommuner och regioner.

Beslutsunderlag

- Socialnämndens beslut 2020-03-02, § 26
- Tjänsteskrivelse Förändrade egenavgifter för färdtjänst

Ärendets behandling

Socialnämndens beslut 2020-03-02, § 26:

Socialnämndens beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott

- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 40 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2021 till 50 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 120 kr inom övriga kommuner dit färdtjänst medges förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften till Arlanda höjs 1 juni 2020 till 225 kr förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Den lägsta egenavgiften för resor i andra kommuner höjs 1 juni 2020 till 50 kr.

Beslutet skickas till

- Socialnämnden
- Webbredaktör för publicering på kommunens webbplats, sidan styrande dokument

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-223, SN-2019-211

23. Fastställande av Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun.

Ärendebeskrivning

Det nuvarande trafikförsörjningsprogrammet för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun, fortsatt kallat trafikförsörjningsprogrammet är från 2012. Förändringar har genomförts vilket gör det nödvändigt att revidera dokumentet. Den reviderade versionen innehåller de nya villkor som gäller för färdtjänsten. Texten om glesbygdsfärdtjänsten har tagits bort eftersom att socialnämnden har fattat beslut om att avskaffa tjänsten.

Villkoren för färdtjänst med båt har ändrats och en begräsning om maximalt 2 enkelresor per vecka införs.

De ändringar av egenavgifter som fullmäktige föreslås besluta om (separat ärende) är också inlagda i texten. Detta innebär att de förändrade egenavgifterna måste antas för att det föreslagna trafikförsörjningsprogrammet ska kunna antas med den föreslagna lydelsen. Samma gäller för det föreslagna taket för antalet enkelresor som kan genomföras per år.

Socialnämnden har i ett separat ärende behandlat revidering av riktlinjer. Äldre uppgifter som beskriver nyttjandet av färdtjänst och riksfärdtjänst har uppdaterats med nya uppgifter.

Miljökraven har uppdaterats för att överensstämja med det nuvarande avtalet. Det har också skett en språklig omarbetning av delar av texten.

Beslutsunderlag

- Socialnämndens beslut 2020-03-02, § 27
- Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun (nuvarande version)
- Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun (föreslagen ny version)

Ärendets behandling

Socialnämndens beslut 2020-03-02, § 27:

Socialnämnden ställer sig bakom revideringen av trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun och skickar ärendet vidare till kommunfullmäktige.

Beslutet skickas till

- Socialnämnden
- Webbredaktör för publicering på kommunens webbplats, sidan styrande dokument

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-289

24. Svar på motion från Kerstin Dreborg (MP) om kolonilotter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besvara motionen i enlighet med svar på motion från Jacob Spangenberg (C).

Motionen anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Kerstin Dreborg (MP) yrkar i motion daterad 2019-04-14 att Östhammars Kommun ska ställa mark till förfogande för kolonilotter i alla tätorter.

Beslutsunderlag

- Motion
- Svar från Jacob Spangenberg (C)

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2019-04-23, § 71 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas till

- Motionär
- Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-615

25. Svar på motion från Bo Persson (SD) och Martin Wahlsten (SD) om nytt systembolag i Östhammar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besvara motionen i enlighet med svar på motion från Jacob Spangenberg (C).

Motionen anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Bo Persson (SD) och Martin Wahlsten (SD) yrkar i motion daterad 2019-08-28, ankomststämplad 2019-09-24:

- att kommunfullmäktige yrkar bifall till att se över om ytterligare en till systembutik kan starta försäljning i Östhammars kommun
- att berörd tjänsteman tar kontakt med systembolaget
- att det nya systembolaget ska placeras i Östhammar

Beslutsunderlag

- Motion
- Svar på motion från Sverigedemokraterna om nytt Systembolag i Östhammars
- Skrivelse från Systembolaget

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2019-09-24, § 137 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas till

- Motionär
- Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-441, SN-2019-114

26. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut för fjärde kvartalet 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporterings-skyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut kvartal 4, 2019

Ärendets behandling

Socialnämndens beslut 2020-03-02, § 23: Statistikrapporten överlämnas till kommunfullmäktige.

Beslutet skickas till

Socialnämnden

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-214

27. Anmälningssärende, Redovisning av obesvarade motioner

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Motioner som inte är färdigberedda ska redovisas vid kommunfullmäktiges andra sammanträde under våren och det andra sammanträdet under hösten.

Obesvarade motioner

KS-2019-427	Motion från Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) om skydd för kommunens invånare mot stridserfarna terrorister
KS-2020-20	Motion från Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) om avskaffandet av förtur och förstahandskontrakt för nyanlända
KS-2020-138	Motion från Lars O. Holmgren (BoA) om nyttjande av potentiell energi i kylvattnet från kraftverken i Forsmark
KS-2020-140	Motion från Kerstin Dreborg (MP) om trafiksituationen vid Österbyskolan
KS-2020-145	Motion från Bo Persson (SD) och Martin Wahlsten (SD) om att återskapa Nattis

Motioner som besvaras på samma fullmäktigesammanträde som denna redovisning finns inte med i sammanställningen ovan. Motioner som väcks vid sammanträdet redovisas inte heller i sammanställningen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-215

28. Anmälningssärende, Protokoll från styrelsemöte i Hargs Hamn AB 2019-12-06 och 2020-02-07

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Styrelsen har behandlat ekonomiska frågor, projekt Lantmännen, affärsplan, projektplan och budget ny kaj samt information om möte om ägarbreddningsfrågan.

Beslutsunderlag

- Protokoll från styrelsemöte i Hargs Hamn AB 2019-12-06
- Protokoll från styrelsemöte i Hargs Hamn AB 2020-02-07

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-235

29. Anmälningssärende, Protokoll från Östhammar Vatten AB:s styrelsemöte 2020-03-12 om bl.a. årsredovisning och uppdrag om utbyggt reningsverk Alunda

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Styrelsen har behandlat verksamhetsuppföljning, verksamhetsinformation, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport inför beslut på bolagsstämman samt projektplanering och uppdrag för utbyggt reningsverk i Alunda.

Beslutsunderlag

- Protokoll från styrelsemöte Östhammars Vatten 2020-03-12
- Missiv Årsredovisning och bolagsstyrningsrapport 2019 Östhammar Vatten AB
- Bolagsstyrningsrapport 2019 Östhammar Vatten AB daterad 2020-03-03
- Missiv Utbyggt reningsverk Alunda – uppdrag tillståndsansökan

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-236

30. Anmälningssärende, Protokoll från Gästrike Vattens AB:s styrelsemöte 2020-03-12 om bl.a. årsredovisning 2019 och preliminär budget inklusive investeringar 2021-2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Styrelsen har behandlat verksamhetsuppföljning, verksamhetsinformation, verksamhetsplanering, internkontrollrapport inklusive dotterbolag årsbokslut 2019, årsredovisning, verksamhetsrapport och bolagsstyrningsrapport 2019 för Gästrike Vatten AB, preliminär budget inklusive investeringar 2021 och plan 2022-2024.

Beslutsunderlag

- Protokoll från styrelsemöte Gästrike Vatten AB 2020-03-12
- Missiv Årsredovisning, verksamhetsrapport och bolagsstyrningsrapport 2019 Gästrike Vatten AB
- Verksamhetsrapport 2019 – Gästrike Vatten AB med dotterbolag
- Bolagsstyrningsrapport 2019 Gästrike Vatten AB
- Missiv Preliminär budget inklusive investeringar för Gästrike Vatten AB år 2021 samt plan för 2022–2024
- Preliminär budgetram inklusive investeringar 2021-2024

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-239

31. Anmälningssärende, Meddelande från Länsstyrelsen om undersökning av föroreningar vid bruk

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen meddelar att de kommer göra en översiktlig undersökning av föroreningar vid fyra bruk i Uppland: Tobo bruk, Hillebola bruk, Hargs bruk och Gimo bruk. Planen är att undersökningarna ska genomföras under 2020.

Beslutsunderlag

Meddelande från Länsstyrelsen i Uppsala län, Översiktlig undersökning av föroreningar vid fyra bruk i Uppland

Datum
2020-01-22

Dnr Sid
1 (1)

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2020 -01- 28	
Dnr:	Dpt:

Kommunstyrelsen
Bygg- och miljönämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Uppföljning av 2017 års granskningar

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att följa upp 2017 års revisionsrapporter. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att åtgärder utifrån KPMGs utvalda granskningar år 2017 delvis har genomförts.

Avseende granskningen av Detaljplaneprocessen lämnar vi följande rekommendationer till Bygg- och miljönämnden:

- Säkerställ ett strukturerat och stabilt system för tidredovisning.
- Säkerställ att tillräcklig kontroll avseende genomströmningstider finns för att bättre kunna planera arbetet.

Avseende granskningen av Renhållningsverksamheten lämnar vi följande rekommendation till Kommunstyrelsen:

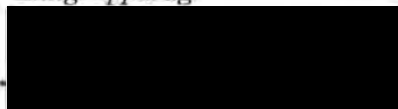
- Säkerställ att arbetet med dokumentation av renhållningsverksamhetens rutiner och processer fullt ut genomförs.

Avseende granskningen av Underhåll av gator och vägar lämnar vi följande rekommendation till Kommunstyrelsen:

- Prioritera arbetet med statistik och nyckeltal utifrån nu tillgängliga data.

Kommunrevisionen översänder härmed granskningsrapport och missiv till Kommunstyrelsen samt Bygg- och miljönämnden för yttrande. Svar önskas senast den 31 mars 2020.

Enligt uppdrag

Mats Sjöborg
Ordförande

Uppföljning av 2017 års granskningar

Rapport

Östhammars kommun

KPMG AB

2020-01-22

Antal sidor 15

Östhammars kommun
Uppföljning av 2017 års granskningar

2020-01-22

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2	Avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Ansvarig nämnd/styrelse	3
2.5	Metod	3
2.6	Läsanvisning	4
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Detaljplanprocessen	4
3.2	Ärendeberedningsprocessen	8
3.3	Renhållningsverksamheten	9
3.4	Underhåll av gator och vägar	11
4	Slutsats och rekommendationer	15

1 Sammanfattning

Vi har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att följa upp 2017 års revisionsrapporter. Detta i syfte att säkerställa att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas och brister åtgärdas. Således följer revisorerna upp vilka åtgärder som vidtagits till följd av tidigare genomförda granskningar.

Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Syftet med uppföljningen är att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i respektive granskningsrapport nedan:

- Granskning av detaljplaneprocessen,
- Granskning av renhållningsverksamheten,
- Granskning av underhåll av gator och vägar, samt
- Granskning av ärendeberedningsprocessen.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att åtgärder utifrån KPMGs utvalda granskningar år 2017 delvis har genomförts. Uppföljningen identifierar brister avseende granskningen av detaljplaneprocessen där vi lämnar följande rekommendationer till bygg- och miljönämnden:

- Säkerställ ett strukturerat och stabilt system för tidredovisning.
- Säkerställ att tillräcklig kontroll avseende genomströmningstider finns för att bättre kunna planera arbetet.

Vidare ser vi behov av ytterligare åtgärder avseende granskningen av renhållningsverksamheten där hög personalomsättning är en återkommande förklaring till de åtgärder som ej fullt ut genomförts. Vi rekommenderar kommunstyrelsen följande avseende renhållningsverksamheten:

- Säkerställ att arbetet med dokumentation av renhållningsverksamhetens rutiner och processer fullt ut genomförs.

Avseende granskningen av underhåll av gator och vägar rekommenderar vi kommunstyrelsen följande:

- Att prioritera arbetet med statistik och nyckeltal utifrån nu tillgängliga data.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att följa upp 2017 års revisionsrapporter. Detta i syfte att säkerställa att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas och brister åtgärdas. Således följer revisorerna upp vilka åtgärder som vidtagits till följd av tidigare genomförda granskningar.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med uppföljningen är att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i respektive granskningsrapport nedan:

- Granskning av detaljplaneprocessen,
- Granskning av renhållningsverksamheten,
- Granskning av underhåll av gator och vägar, samt
- Granskning av ärendeberedningsprocessen.

2.2 Avgränsning

Uppföljningens avgränsning framgår av de brister och rekommendationer som framkom i 2017 års granskningar. Uppföljningen avser verksamhetsrevisionsrapporter som genomfördes under år 2017, d.v.s. inte rapporter angående ekonomisk redovisning som bokslut och delårsbokslut. Revisionsrapporter som inte hade någon kritik eller några förslag följs inte upp.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

2.4 Ansvarig nämnd/styrelse

Ansvarig nämnd framgår av respektive granskningsrapport.

2.5 Metod

Granskningen genomförs genom intervjuer och kontakter med ansvariga tjänstemän inom berörda förvaltningar samt dokumentation kring eventuella åtgärder, rutiner och kontrollmoment etc.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

2.6 Läsanvisning

Rapportens huvudkapitel (kapitel 3 – Resultat av granskningen) är strukturerat utifrån de granskningar som följts upp och bildar fyra fristående avsnitt. Vart och ett av de fyra avsnitten inleds med en beskrivning av vad som framkom i den tidigare granskningen. Därefter följer en beskrivning av de åtgärder som kommunen vidtagit med anledning av granskningens rekommendationer. Åtgärderna i förhållande till rekommendationerna samt, i vissa fall, vad som uppgavs i tjänsteutlåtandet är det som vi valt att använda för att belysa och bedöma åtgärderna. Sist i dessa avsnitt lämnas kommentarer och bedömningar.

3 Resultat av granskningen

3.1 Detaljplaneprocessen

Syftet med granskningen var att granska kommunens detaljplaneprocess avseende dels dess generella utformning och dels dess tillämpning utan att gå ner på detaljerad nivå i varje delprocess.

Granskningen avsåg Bygg- och miljönämnden.

3.1.1 Uppföljning

Utifrån granskningen och bedömningarna formulerades fem stycken rekommendationer med syfte att förbättra detaljplaneprocessen.

Rekommendation från tidigare granskning

Bygg- och miljönämnden har prioriterat arkivering i sin internkontrollplan och bör som en del i detta överväga hur inkomna handlingar som förvaras i bokhyllor hos registrator ska kunna skyddas mot brand.

Åtgärder

Av de rekommendationer som lämnades till Bygg- och miljö har majoriteten av dem hanterats, t.ex. förvaring av planpärmar är numera placerade i låsbart och brandsäkert arkiv, på särskilt uppmärkta hyllor. Dock framgår av vår avstämning med bygg- och miljönämnden att det fortfarande finns delar i hanteringen som inte har förbättrats.

Ärenden tas emot via mail och skrivs sedan ut för att läggas i ett korgsystem i korridoren i väntan på att diarieföras. De är under tiden i korridoren inte skyddade från brand. Merparten finns dock på mejlservern och kan vid behov återställas. En mindre andel ärenden inkommer ej via mail. Efter att handlingarna registrerats läggs de åter i korgsystemet i väntan på arkivering i bygg- respektive miljöarkivet. Både bygg- och miljöarkivet är brandsäkrade.

Av intervjuer framgår att det finns en ambition om att korgsystemet ska lyftas in i ett brandsäkert skåp men det finns ingen konkret plan på åtgärd. I kommunen pågår

2020-01-22

långtgående planer på en digitaliseringsprocess där pappersanvändningen förväntas minska markant. Det arbetet är dock fortfarande pågående.

Åtgärderna har genomförts perioden 2017-2018.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att genomförda åtgärder baserat på vår rekommendation till stor del har genomförts. Vi anser däremot att rutinerna för förvaring av ärenden i väntan på diarieföring kan stärkas.

Rekommendation från tidigare granskning

Informationen på fakturor till kunder bör specificeras mer med avseende på hur fakturabeloppet beräknats. Detta ifall det inte redan finns en bilaga med denna specifikation.

Åtgärder

Av nämndens utlåtande framgår det att informationen på fakturor är begränsad i antal tecken, vilket är varför fakturan hänvisar till planavtalet.

Av vår avstämning med nämnden samt tjänstepersoner framgår det att texten på fakturorna har standardiserats. När planavtalen tecknas bilägges en kalkyl där processen beskrivs i timmar och kronor. Det framgår även hur stor kostnaden förväntas bli för de olika faserna "Planstart", "Granskning" och "Antagande". På fakturan refereras sedan till de olika faserna som namnges. Det refereras även till diarienummer.

Ändringarna som har genomförts har skett under 2017–2018.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserat på tidigare rekommendation har genomförts. Det finns nu ett standardiserat tillvägagångssätt vid framtagning av text på fakturorna.

Rekommendation från tidigare granskning

Internkontrollplanens kontrollmoment måste vara möjliga att koppla till Bygg- och miljönämndens mål i verksamhetsplanen. Internkontrollplanen bör också uppdelas i separata delar för kontrollmoment som hör samman med lagstiftningens krav respektive nämndens interna mål och krav.

Åtgärder

Ur nämndens yttrande 2017 framgår att förvaltningen följer kommunens rutiner för vad som ska tas med i en internkontrollplan. Med hjälp av arbetsverktyget Stratsys följs regelbundet upp verksamhetsplan, nämndens mål och grunduppdraget.

Utifrån avstämning med nämnden har de under 2018 och 2019 fortsatt att utforma internkontrollplanen på liknande sätt, dock inte lika omfattande som 2017. Men från och med januari 2020 så kommer internkontrollplanen att förändras. Vid utformningen av den nya planen så har man utgått från kommunens reglemente för internkontroll och tagit fram kontrollmoment som ska säkerställa att de driver en verksamhet som:

- Är ändamålsenlig och kostnadseffektiv
- Har tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Efterlever tillämpliga lagar och föreskrifter

Nämnden har antagit mål och tillhörande nyckeltal för 2020 som sedan respektive enhet har brutit ner till egna mål och nyckeltal. Dessa kopplas sedan ihop med internkontrollplanen. För varje enhet har tre unika kontrollmoment skapats, där ett av dessa är ett kontrollmoment om att efterleva tillämpliga lagar och regler. Intern kontrollplanen kommer att följas upp senare under 2020.

Kommentar utifrån uppföljning

Vi noterar att det än så länge inte skett några större förändringar avseende intern kontrollplanen sedan granskningen 2017. Vår bedömning är därmed att åtgärder baserat på rekommendationen ej har genomförts. Vi ser det däremot som positivt att det inför år 2020 har skett förändringar i arbetet med intern kontroll. Då arbetet än så länge inte är genomfört går det inte att dra några slutsatser om dess resultat.

Rekommendation från tidigare granskning

I detaljplanprocessen bör införas dels hänvisningar till viktigare paragrafer i lagstiftningen och dels nyckelkontroller som kan kopplas till internkontrollplanens kontrollmoment.

Åtgärder

Som en åtgärd på de rekommendationer som gavs i granskningen har Focus Detaljplan införts 2019. I detta program finns en integrerad lagstödsfunktion. De detaljplaneprocesser som startas upp i Focus Detaljplan får då hänvisningar på plankartan till paragrafer i lagstiftningen. Stödet kan dock inte appliceras på gamla planer som lyfts in i det nya systemet. Lagstödet är baserat på standardbestämmelser och övrigt lagstöd får sökas upp manuellt.

Det framgår inte av vår dialog med bygg- och miljönämnden samt tjänstepersoner att nyckelkontroller införts med koppling till internkontrollplanens kontrollmoment.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserat på våra rekommendationer till delvis har genomförts. Integrationen av det nya programmet möjliggör en funktion som ger hänvisningar till paragrafer i lagstiftningen. Däremot har det inte, baserat på tillgänglig information införts nyckelkontroller som går att koppla till internkontrollplanens kontrollmoment

Rekommendation från tidigare granskning

Tidredovisningen i kollegieblock bör ersättas av en gemensam mall i ett tekniskt stöd som kan användas av alla som lägger tid på ett ärende. Detta bidrar då också till ett stabilare och mer strukturerat system som medger spårbarhet till exempelvis faktureringen.

Åtgärder

Det har enligt uppgift genomförts försök med tidredovisning i Excel. Även en projektmodul i Stratsys har implementerats. Utifrån avstämningen med nämnden finns dock en upplevd problematik med kontinuiteten i användandet av dessa verktyg. Hög personalomsättning sägs vara en anledning och även att olika kompetenser inom kommunen inte har helt enkelt att skilja mellan vilken tid som ska debiteras till kunden och vilken tid som anses som vanlig skattefinansierad tid. Tidredovisning kommer framöver att ske via en Excelfil som testats förut.

Kommentar utifrån uppföljning

Vi noterar att försök till införande av gemensam mall för tidredovisning har genomförts men att det av olika skäl inte fullt ut implementeras.

Vår bedömning är de åtgärder som gjorts baserat på vår bedömning delvis har genomförts. Arbetet med tidsredovisning behöver få en ökad kontinuitet för att vara ändamålsenligt.

Rekommendation från tidigare granskning

Nämnden bör skaffa erfarenhet av hur lång tid det tar för olika ärendetyper att handläggas, d.v.s. genomströmningstider. På så sätt kan nämnden dels utföra jämförelser av mediantider med andra kommuner och dels lättare informera om en trolig handläggningstid till sina kunder.

Åtgärder

Utifrån ett yttrande från nämnden skulle tidredovisning ske via Stratsys projektmodul där även genomströmningstider kan utläsas. Men efter vår avstämning framgår det att man i dagsläget inte samlar data gällande genomströmningstider. Det finns ett ifrågasättande av nyttan då komplexiteten upplevs som stor och att det är relativt få ärenden. Det finns ett uppsatt mål om att en detaljplan ska ta maximalt 24 månader att ta fram vilket ofta inte efterlevs.

Kommentar utifrån uppföljning

Vi noterar att det finns möjligheter att utläsa genomströmningstider men att data inte samlas. Vår bedömning är att åtgärder till följd av våra rekommendationer ej har genomförts.

3.1.2 Kommentarer/ bedömning

Vår bedömning är en stor del av de rekommendationer KPMG lämnade i samband med granskningen 2017 har lett till åtgärder. Vi anser dock att Bygg- och miljönämnden hade kunnat vidta ytterligare åtgärder för att stärka rutinerna. Det har inför 2020 skett förändringar i arbetet med intern kontroll som bör utvärderas vid senare tillfälle. Vi anser vidare att nämnden ej har kontinuitet i arbetet med tidredovisning med mallar som fungerar väl för hela verksamheten. Nämnden har inte heller vidtagit åtgärder för att mäta genomströmningstider och kunna prognostisera förväntade

handläggningstider då nyttan av detta ifrågasätts med hänvisning till ärendenas komplexitet och antal. Vi rekommenderar bygg- och miljönämnden följande åtgärder utifrån uppföljningen:

- Säkerställ ett strukturerat och stabilt system för tidredovisning.
- Säkerställ att tillräcklig kontroll avseende genomströmningstider finns för att bättre kunna planera arbetet.

3.2 Ärendeberedningsprocessen

Politiska beslut fattas på olika nivåer i kommunen. För den demokratiska processen är det bl.a. betydelsefullt att det finns fungerande rutiner för ärendehantering i kommunen. Syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig process för beredning av ärenden.

I granskningen konstaterades att det fanns tydliga nedskrivna rutiner för ärendegången som beskriver hur ett ärende ska hanteras från det att det inkommer till att det avslutas. Det sågs även som positivt att en checklista upprättades med de moment som ska genomföras i samband med sammanträdet.

Det kunde, utifrån protokoll samt intervjuer, konstateras att det är sällan som ärenden eller handlingar läggs direkt på bordet vid sammanträden. Det har inte förekommit några återremisser under den granskade perioden vilket tolkas som att kommunstyrelsen haft tillräckliga underlag för att fatta beslut i ärendena.

Granskningen avsåg kommunstyrelsen.

3.2.1 Uppföljning

Utifrån granskningen formulerades en rekommendation.

Rekommendation från tidigare granskning

Då det saknas riktlinjer för utformning och innehåll i underlag för ärenden som ska tas upp i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige så rekommenderar vi kommunstyrelsen att ta fram sådana riktlinjer. Det finns inget lagkrav på att sådana riktlinjer ska finnas men det skulle underlätta säkerställandet av kvaliteten av beslutsunderlaget även i framtiden.

Åtgärder

Kommunledningsförvaltningen tog till sig rekommendationen genom att arbeta fram en ärendehandbok för att underlätta ärendeberedningsprocessen och för att säkerställa kvaliteten av underlagen. Denna nya mall för tjänsteskrivelser har tagits fram och infördes vid mandatskiftet, första januari 2019. Orsaken till denna tidpunkt var för att kallelser med ärendelistor och protokoll ändrades samtidigt. Dessa mallar hänger ihop då informationen från tjänsteskrivelsen lyfts över till kallelse/ärendelista och senare till protokoll.

Den nya mallen har tydliggjort vad som förväntas av handläggarna som lämnar ärenden. Det har vidare, enligt uppgift, varit ett aktivt val att inte gå ner på detaljnivå i stödtexterna då mallen är kommunövergripande. Det framgår att mindre justeringar av mallen ständigt genomförs för att effektivisera arbetet och höja kvaliteten.

I samband med årsskiftet 2019–2020 genomförs några ändringar avseende inlämningstider och granskningar innan kallelseutskick till KSAU. Förhoppningen är att det ska dokumenteras som rutiner vilka fastställs av KS. Detta eftersom rutiner lättare kan revideras jämfört med riktlinjer och därmed enklare anpassas till rådande förutsättningar.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen har genomfört åtgärder med anledning av rekommendationen och att de på ett ändamålsenligt sätt har genomförts.

3.2.2 Kommentarer / bedömning

Granskningen år 2017 visade att kommunen till stor del hade ändamålsenlig process för beredning av ärenden men att det saknades riktlinjer för utformning och innehåll i ärenden som ska tas upp i kommunstyrelsen och i kommunfullmäktige. Riktlinjer för detta har skapats i linje med de rekommendationer som gavs.

Vår bedömning är därför att tillräckliga åtgärder har vidtagits.

3.3 Renhållningsverksamheten

Granskningen hade som syfte att bedöma om tekniska utskottet under kommunstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll och ändamålsenlighet avseenden renhållningsverksamheten bl.a. gällande tillämpning av taxan för hushållsavfall och att tekniska utskottet säkerställt en tillräcklig beredning inför antaganden av avfallstaxa.

Det bedömdes efter genomförd granskning att renhållningsverksamheten i kommunen i huvudsak är ändamålsenlig och att den interna kontrollen är tillräcklig. Dock lämnades några rekommendationer i syfte att ytterligare öka ändamålsenligheten och förbättra den interna kontrollen.

Granskningen avsåg renhållningsverksamheten som ligger under kommunstyrelsen.

3.3.1 Uppföljning

Rekommendation från tidigare granskning

Tekniska utskottet bör fullständigt dokumentera de rutiner och processer som finns inom renhållningsverksamheten.

Åtgärder

I tekniska utskottets yttrande avseende granskningen från 2017 framgår att de inom kort planerar att påbörja arbete med att ta fram en fullständig dokumentation av rutiner

2020-01-22

och processer. Syftet var enligt uppgift att det skulle leda till att kvalitetssäkra verksamheten och i förlängningen en början till ett införande av ett kvalitetssystem.

Denna dokumentation är i nuläget påbörjad men inte fullständig. Flera personalbyten på chefspositioner har gjort att arbetet inte gått som planerat. Av intervjuer framgår att arbetet upplevts väldigt sporadiskt och hur väl det fungerat har varierat under perioden beroende på hög personalomsättning.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserat på våra rekommendationer inte har genomförts. Vi noterar att ett arbete har påbörjats men att arbetet av flera anledningar genomförts sporadiskt och är än så länge inte färdigställt.

Rekommendation från tidigare granskning

Tekniska utskottet bör uppdatera kommunens avfallsplan och renhållningsordning. Detta har inte gjorts sedan 2011. Det är viktigt att dokumenten avspeglar nuvarande förhållanden, villkor och förutsättningar. Bl.a. har Naturvårdsverket publicerat nya riktlinjer hur dessa dokument ska se ut. I samband med granskningstillfället framgick att ett arbete med detta kommer att bedrivas under 2018 då bl.a. nya mål inom renhållningsverksamheten behöver fastställas.

Åtgärder

I yttrandet från det tekniska utskottet påpekades att en uppdatering av kommunens renhållningsordning, som är ett samlingsdokument av avfallsplan och avfallsföreskrifter är nödvändigt för att det skett stora förändringar i verksamheten de senaste åren. En av de stora förändringarna är bl.a. införande av utsortering av matavfall.

Uppdateringen skulle ha skett under 2018 men har till följd av hög personalomsättning på chefspositioner inte genomförts. Revidering och uppdatering av föreskrifter antogs av kommunfullmäktige 17 december 2019 (§ 175).

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserade på de rekommendationer som givits vid tidigare granskning inte har genomförts. Arbete med att uppdatera och revidera renhållningsordningen pågår men är ej genomfört.

Rekommendation från tidigare granskning

Tekniska utskottet bör upprätta en dokumentation över hur taxorna är uppbyggda och vilka kalkyler som används. I nuläget finns inget dokument som beskriver vilka avvägningar som gjorts/vilka resonemang som förts i samband med taxekonstruktionen. Detta arbete är viktigt beaktat den självkostnadsprincip som gäller för avgiftsfinansierade verksamheter.

Åtgärder

Taxekonstruktionen har varit densamma under mycket lång tid och den personal som gjorde avvägningar och resonemang vid införandet finns inte längre kvar. En ny

taxekonstruktion är under upparbetning och ska enligt tidsplanen vara färdig vid årsskiftet 2019–2020. Enligt intervjuer var den färdigställd i mitten av december. I samband med att en uppdatering av taxan sker så följs de olika kostnadsslagen upp och kontroller görs mellan de olika avgifterna och kostnaderna för respektive del.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserat på rekommendationen har genomförts då en uppdatering av taxekonstruktionen har skett.

Rekommendation från tidigare granskning

Tekniska utskottet bör överväga om någon form av dubbelkontroll bör införas vid inlägg av abonnemangsuppgifter i systemet EDP Future. Detta för att ytterligare stärka den interna kontrollen.

Åtgärder

Tekniska kontoret är fortsatt tveksamma till nyttan av denna dubbelkontroll i förhållande till arbetsinsatsen utifrån erfarenheten av de möjliga fel som kan uppstå. Dock har, enligt intervjuade, arbetsrutiner förändrats och stärkts för att minimera felhantering. Enligt intervjuer görs stickprovskontroller där eventuella fel varje månad identifieras vilket man anser tillräckligt.

Kommentar utifrån uppföljning

Vi kan konstatera att åtgärder som följd av vår rekommendation ej genomförts då nyttan ifrågasätts.

3.3.2 Kommentarer/ bedömning

Vår bedömning är att tillräckliga åtgärder utifrån KPMGs rekommendationer ej har genomförts. Vi ser fortsatt brister avseende arbetet med att dokumentera de rutiner och processer som finns inom renhållningsverksamheten. Vidare har arbetet med att uppdatera kommunens avfallsplan och renhållningsordning inte genomförts enligt förutbestämd tidsplan vilket förklaras av personalomsättning bland chefer. Tekniska kontoret är nu, precis som i sitt yttrande från 2017 skeptiska till nyttan av en dubbelkontroll vid inlägg av abonnemangsuppgifter i förhållande till den extra arbetsinsats det innebär. Vi lämnar med bakgrund av uppföljningen följande rekommendation:

- Säkerställ att arbetet med dokumentation av renhållningsverksamhetens rutiner och processer fullt ut genomförs.

3.4 Underhåll av gator och vägar

Granskningen har syftat till att kartlägga om kommunen har tillräckligt med kunskap om kostnader som skjuts på framtiden samt att belysa andra risker som är förenade med sänkt underhållsnivå avseende offentlig egendom som gator, vägar, broar, viadukter etc.

Granskningen avsåg kommunens övergripande arbete med underhåll av gator och vägar etc. som ligger under kommunstyrelsen.

3.4.1 Uppföljning

Granskningen av underhållet av gator och vägar ledde fram till fem rekommendationer. Bedömningen var att rutinerna och processerna avseende underhåll av gator och vägar kan stärkas för att dels öka verksamhetens ändamålsenlighet och dels stärka den interna kontrollen.

Rekommendation från tidigare granskning

De rutiner och processer som för närvarande finns inom gatu-/vägsidan ska dokumenteras. Då kommunen nyligen gått med i den s k Kommunkompassen kan detta arbete därigenom underlättas. Vi bedömer vidare att mål, uppdrag eller tjänstegarantier inom området ska fastställas.

Åtgärder

I tekniska förvaltningens yttrande framgår att dokumentationen av rutiner och processer ska förbättras kontinuerligt. Samt att de skulle se över befintliga mål, uppdrag och tjänstegarantier och att komplettering ska ske vid behov.

Denna processkartläggning har lett fram till ett arbetssätt där kontinuerliga förbättringar genomförs. Det har även haft effekten att uppföljning av kostnader, tid och resurser av projekt har förbättrats. Enligt intervjuer har största delen av förändringsarbetet genomförts under 2018. Det framgår att förändringsarbetet har genomförts gemensamt på förvaltningen men att metoderna varierat beroende på verksamhetsområde.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserat på rekommendationen från tidigare granskning har vidtagits då en processkartläggning har genomförts.

Rekommendation från tidigare granskning

Införskaffandet av ett verksamhetssystem vad gäller dokumentation av väg- och gatuavsnitt och dessas status och skick ska prioriteras. En upphandling kommer att göras under 2018 och särskilda budgetmedel har erhållits för ändamålet.

Åtgärder

Yttrandet från förvaltningen förtydligade att det 2018 skulle införas en ny GIS-tjänst. Tjänsten är införd och väginventeringen är slutförd och arbetet med att föra in resultatet i GIS-systemet pågår.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserade på tidigare rekommendationen har genomförts då ett verksamhetssystem är införd och dokumentation pågår.

Rekommendation från tidigare granskning

Arbetet med statistik och olika nyckeltal ska prioriteras. I nuläget används inte statistik och nyckeltal i någon större utsträckning. Jämförelser med andra kommuner kan sedan bli värdefullt för verksamheten.

Åtgärder

Yttrandet från tekniska förvaltningen beskriver att förvaltningen ska öka sitt arbete med nyckeltal, med fokus på externt framtagna såsom *Nöjd Medborgar-Index* från SCB. Målet är även att söka mer samarbeten med andra kommuner.

Efter dialog med förvaltningen har det dock framkommit att det inte använts några specifika nyckeltal för gator och vägar. Det har heller inte genomförts något samarbete med andra kommuner. Det har dock i samband med väginventeringen samlats in mycket data, där framtagandet av nyckeltal skulle vara möjligt.

Kommentar utifrån uppföljning

Uppföljningen visar att åtgärder baserade på rekommendationen inte har genomförts. Data från väginventeringen finns nu insamlad och kan användas vilket hittills inte gjorts.

Rekommendation från tidigare granskning

Arbetet med komponentredovisning med därtill kopplad komponentavskrivning ska slutföras i kommunen.

Åtgärder

Investeringar överstigande 1 Mkr komponentuppdelas enligt politiskt antagen modell. Det finns en särskild modell för hur gator och vägar uppdelas. Det är denna modell som idag används.

Kommentar utifrån uppföljning

Vår bedömning är att åtgärder baserade på tidigare rekommendationer har gjorts då en anpassad modell för detta används.

Rekommendation från tidigare granskning

En bedömning ska göras om nuvarande budgetmedel är tillräckliga för att bibehålla värdet på anläggningsskapitalet. I samband med granskningstillfället framgår att underlag för bedömning i nuläget saknas.

Åtgärder

Det har gjorts en inventering av vägar. Utifrån denna inventering har det sedan gjorts beräkningar av hur nuläget ser ut som visar att budgeten inte är tillräcklig för att bibehålla värdet på vägarna. Enligt uppgift har kommunstyrelsen äskat mer medel och det finns en 10 år lång investeringsplan. Däremot konkurrerar verksamheten om budgetmedel med andra mer prioriterade områden.

Kommentar utifrån uppföljning

Östhammars kommun
Uppföljning av 2017 års granskningar

2020-01-22

Vi kan konstatera att det har gjorts en bedömning av i fall budgetmedel är tillräckliga och därmed att åtgärder utifrån rekommendationen har genomförts.

3.4.2 Kommentarer/ bedömning

Sammantaget har flera åtgärder gjorts baserat på de rekommendationer som givits. Sen granskningen 2017 har en inventering av vägar gjorts vilket möjliggjort beräkningar och nulägesanalys. Utifrån det har det gått att bedöma att nuvarande budgetmedel inte varit tillräckliga.

Det har gjorts en processkartläggning som förbättrat arbetsätten och det har införts en GIS-tjänst. Utöver detta framgår det att det inte används några nyckeltal men att det finns utrymme att börja med det då inventeringen av vägar och gator skapat ett stort datamaterial. Utifrån uppföljningen lämnar vi följande rekommendation:

- Att prioritera arbetet med statistik och nyckeltal utifrån nu tillgängliga data.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att åtgärder utifrån KPMGs utvalda granskningar år 2017 delvis har genomförts. Uppföljningen identifierar brister framförallt avseende granskningen av detaljplaneprocessen där vi lämnar följande rekommendationer till bygg- och miljönämnden:

- Säkerställ ett strukturerat och stabilt system för tidredovisning.
- Säkerställ att tillräcklig kontroll avseende genomströmningstider finns för att bättre kunna planera arbetet.

Vidare ser vi behov av ytterligare åtgärder avseende granskningen av renhållningsverksamheten där hög personalomsättning är en återkommande förklaring till de åtgärder som ej fullt ut genomförts. Vi rekommenderar kommunstyrelsen följande avseende renhållningsverksamheten:

- Säkerställ att arbetet med dokumentation av renhållningsverksamhetens rutiner och processer fullt ut genomförs.

Avseende granskningen av underhåll av gator och vägar rekommenderar vi kommunstyrelsen följande:

- Att prioritera arbetet med statistik och nyckeltal utifrån nu tillgängliga data.

Datum som ovan

KPMG AB

Anders Petersson
*Certifierad kommunal
yrkesrevisor*

Daniel Strandberg
Granskare

Anders Elgtberg
Granskare

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Tekniska förvaltningen

Kommunstyrelsen

Uppföljning av 2017-års granskningar

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att följa upp 2017 års revisionsrapporter. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Tekniska har tagit del av revisorernas sammanställda svar och ställer sig bakom revisionens rekommendationer gällande renhållningen och att rutiner och processer ska genomföras fullt ut.

Vad gäller underhåll av gator och vägar så kommer arbete med statistik och nyckeltal att prioriteras mer framöver.

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Tekniska förvaltningen

Helen Åsbrink

Teknisk chef

Kommunstyrelsen

BMN-2020-226

§ 12. Remissyttrande - Uppföljning av 2017 års granskningar (KPMG)

Yttrande

Bygg- och miljönämnden har ingenting att invända.

Ärendebeskrivning

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att följa upp 2017 års revisionsrapporter (vilka avser hela kommunen, inte enbart Bygg- och miljönämnden). Utifrån genomförd granskning gör KPMG bedömningen att åtgärder utifrån utvalda granskningar år 2017 delvis har genomförts.

De delar uppföljningen som avser Bygg- och miljönämnden (detaljplanprocessen) kommenterar KPMG enligt följande:

”Vår bedömning är en stor del av de rekommendationer KPMG lämnade i samband med granskningen 2017 har lett till åtgärder.”

”Vi rekommenderar Bygg och miljönämnden” följande åtgärder utifrån uppföljningen:

- Säkerställ ett strukturerat och stabilt system för tidredovisning
- Säkerställ att tillräcklig kontroll avseende genomströmningstider finns för att bättre planera arbetet.”

Berörda tjänstemän på Samhällsbyggnadsförvaltningen har varit i dialog med KPMG under deras uppföljning och arbete utifrån rekommendationerna kommer att genomföras.

Hävning av fastighetsköp (Bilaga köpeavtal och köpebrev)

Med anledning av att köparen av fastighet **Marma 1:139** i Östhammars Kommun inte fullgjort sina åtaganden enligt köpeavtal daterat 2016-04-20 och köpebrev daterat 2016-07-04 är parterna överens om att häva avtalet. Därmed återgår köpet till ursprungliga fastighetsägaren Östhammars Kommun som redan är lagfaren ägare då köparen aldrig sökt lagfart.

Östhammars Kommun återbetalar erlagd köpeskilling Trehundraentusen/301.000/ kronor till konto [REDACTED] i SEB. Köpeskilling återbetalas fyra veckor efter antaget beslut i Kommunstyrelsen.

[REDACTED] ska i samband med detta avtals undertecknande överlämna köpeavtal och köpebrev i original. Men då köparen inte kunnat hitta köpebrevet i original bifogas kopia på Östhammars kommuns köpebrev.

Parterna är överens om att inga ytterligare krav kan riktas på någondera part i anledning av detta ärende.

Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars Kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet.

Östhammar 2020-03-11

Östhammar 2020-03-11

ÖSTHAMMARS KOMMUN

HJK RENTAL AB

[REDACTED]
Helen Åsbrink
Teknisk chef

[REDACTED]
VD

KÖPEAVTAL

Östhammars kommun, 212000-0290, Box 66, 742 21 Östhammar, nedan kallad säljaren, överlåter fastigheten Marma 1:139 till [REDACTED] [REDACTED] nedan kallad köparen, för en överenskommen köpeskilling av trehundraentusen/301 000 kronor och i övrigt enligt nedanstående villkor.

§ 1

Överlåtelsen avser obebyggd industritomt, nedan kallad fastigheten, enligt streckmarkering på bifogad karta.

§2

Inför exploatering av fastigheten svarar säljaren inte för merkostnader förorsakade av mark eller grundförhållanden.

§3

Säljaren garanterar att fastigheten på tillträdesdagen inte besväras av panträtter, servitut eller andra rättigheter.

§4

Tillträde till fastigheten sker den 10 juni 2016.

§5

Köpeskillingen ska i sin helhet erläggas kontant senast på tillträdesdagen.

§6

Det är köparens skyldighet att inom två år från tillträdesdagen på fastigheten uppföra lokaler för industriändamål. Köparen får inte utan säljarens medgivande överlåta fastigheten innan byggnadsskyldigheten har fullgjorts. Denna byggnadsskyldighet ska anses fullgjord när stomme till byggnaden är uppförd.

Om köparen inte inom två år från tillträdesdagen har fullgjort byggnadsskyldigheten har kommunen rätt till ett vite på hundrafemtiotusen/150 000 kronor.

§7

Köparen ansöker om lagfart och svarar för lagfarts- intecknings- och övriga med köpet förenade kostnader.

§8

När köpeskillingen har betalats i sin helhet ska säljaren upprätta och överlämna köpebrev till köparen.

§9

Köparen ska erlägga anläggningsavgift för vatten och avlopp (VA) enligt gällande taxa för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning samt anslutningsavgift för el.

Anläggningsavgift avser vatten och spillvatten.

Köparen ansvarar själv för omhändertagande av dagvatten från fastigheten på sätt som godkänns av kommunens VA-verk.

§10

Om någon av parterna i detta avtal inte uppfyller sina åtaganden äger motparten rätt att häva köpet.

§11

I övrigt gäller vad i 4 kap jordabalken eller annars i lag stadgas om köp av fast egendom.

§12

Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet.

Detta kontrakt är upprättat i två likalydande exemplar av vilka köpare och säljare tagit varsitt.

Östhammar den

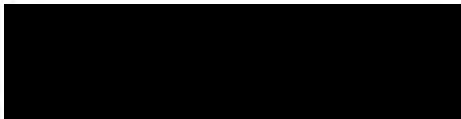
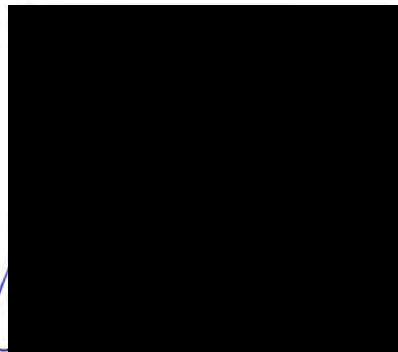
Gimo den 160920

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Säljare

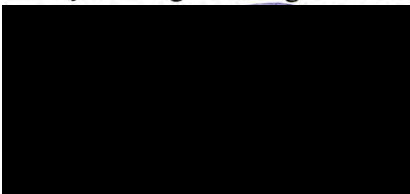

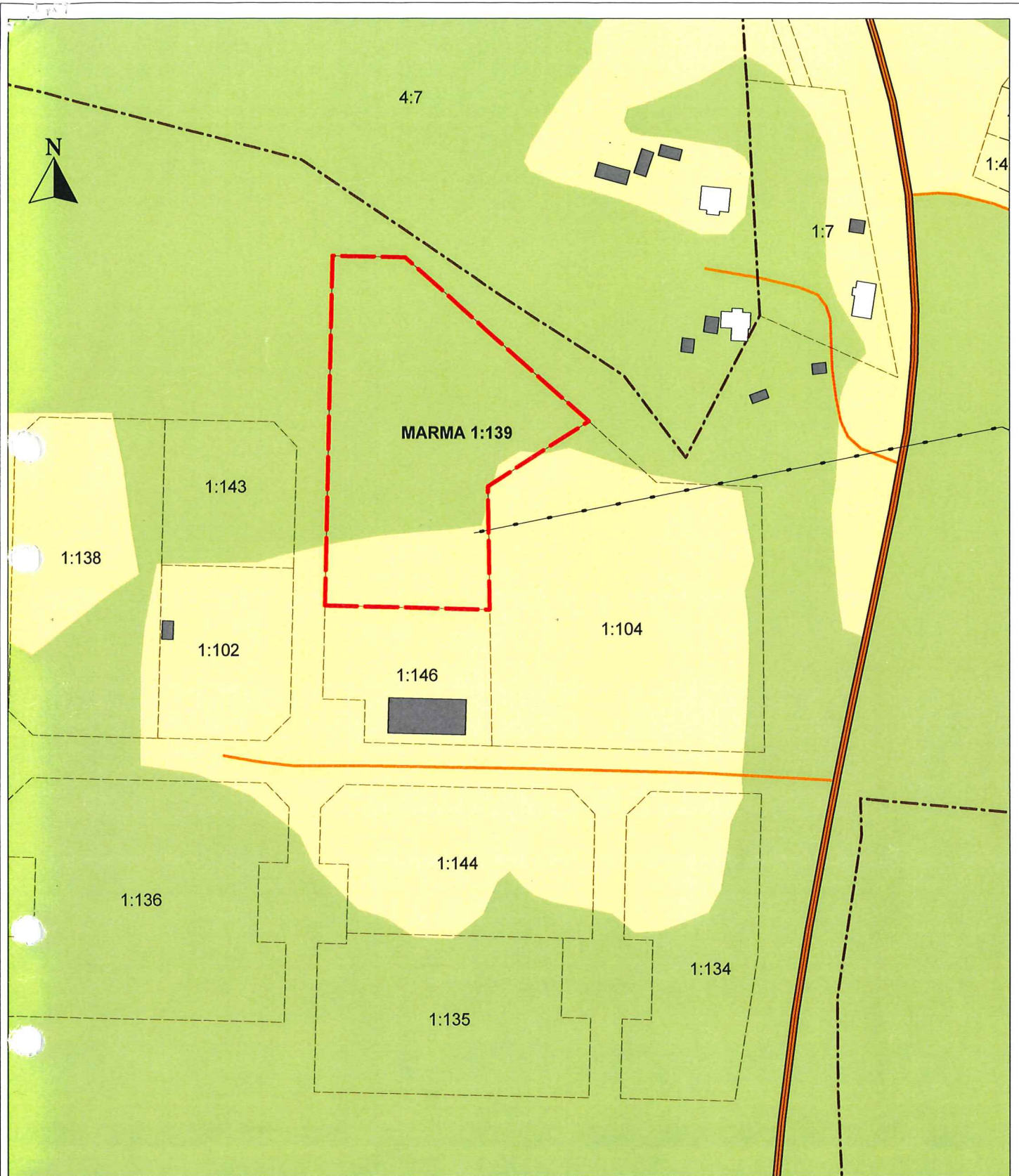
Jacob Spangenberg

Annila Bexelius

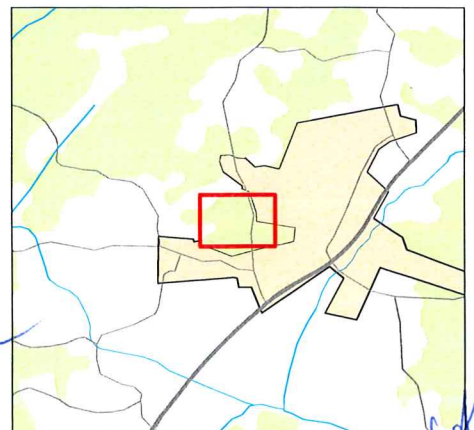
Säljarens egenhändiga namnteckningar bevittnas:

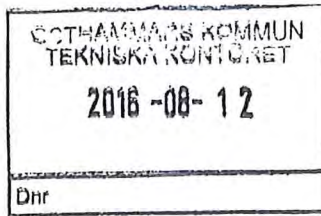

Skala: 1:2000

Vald fastighet: Marma 1:139

KÖPEBREV

Östhammars kommun, 212000-0290, Box 66, 742 21 Östhammar överlåter till [redacted] fastigheten **Marma 1:139** i Östhammars kommun enligt köpeavtal en överenskommen köpeskilling av Trehundraentusen/301.000/ kronor. Då köpeskillingen är betald kvitteras den härmed.

Köparen förbinder sig att på fastigheten uppföra en lokal för industriändamål. Köparen får inte utan kommunens medgivande överlåta fastigheterna innan byggnadsskyldigheten fullgjorts. Denna skyldighet skall anses fullgjord när stomme till industrilokalen är uppförd.

Östhammar 2016-07-04

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Säljare

[redacted]

Jacob Spangenberg

[redacted]

Annila Bexelius

Säljarens namnteckning bevittnas

[redacted]

[redacted]

Köpare

[redacted]

I ärendet yttrar sig Cecilia Bernsten (C) och Jonas Lennström (S).

Kommunstyrelsens förslag 2017-02-28

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att överföra baden vid campingplatserna Sunnanö och Harghamn samt två stadsnära bad, Krutudden och Gimo friluftsbad till tekniska förvaltningen.

Kultur-och fritidsnämnden har därmed inte längre ansvar för underhåll, drift och utveckling av överförda bad.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att överföra baden vid campingplatserna Sunnanö och Harghamn samt två stadsnära bad, Krutudden och Gimo friluftsbad till tekniska förvaltningen.

Kultur-och fritidsnämnden har därmed inte längre ansvar för underhåll, drift och utveckling av överförda bad.

Delges:
Kultur- och fritidsnämnden
Tekniska förvaltningen

Anläggningsarrende Sunnanö camping

- Jordägare** Östhammars kommun 212000-0290, Box 66, 742 21 Östhammar, nedan kallad jordägaren.
- Arrendator** Sunnanö Turist Camp AB 556840-2167, Ararats väg 27, 742 43 Öregrund, nedan kallad arrendator.
- §1 Område** Ett område om c:a 53 000 m² av fastigheten Öregrund 5:7, del av och Öregrund 1:2, del av, i Östhammars kommun. Arrendestället är markerat på kartbilaga 1.
- §2 Områdets skick** Området utarrenderas i befintligt skick. Arrendatorn svarar för att hålla området i ett vårdat skick och för att underhåll genomförs kontinuerligt.
- §3 Byggnader** I arrendet ingår receptionsbyggnad, 14 uthyrningsstugor, servicebyggnad 1 och servicebyggnad 2.
- Arrendatorn ska underhålla befintliga byggnader. För utveckling av byggnader eller nybyggnation krävs jordägarens skriftliga tillstånd.
- §4 Löpande syn** Arrendatorn är skyldig att vid förfrågan från jordägaren tillåta syn och besiktning av arrendeområdet och dess byggnader.
- §5 Ändamål** Att på området driva camping och därtill förenlig verksamhet. Arrendatorn får inte inom området bedriva sådan verksamhet som strider mot det angivna ändamålet.
- §6 Arrendetid** 2018-04-01 till 2028-04-01.
Därefter förlängs arrendetiden med 10 år i sänder om uppsägning ej sker senast 2 år före den löpande arrendetidens utgång.

- §7 Arrendeavgift** Arrendeavgiften utgör 170 000kr.
Avgiften ska betalas i förskott före den 1 april varje år
- §8 Indexreglering** Arrendeavgiftens grundbelopp är baserad på konsumentprisindextalet (totalindex) 323,38 för oktober månad 2017 och gäller under det första arrendeåret. För varje följande arrendeår skall avgiften justeras så att den följer indexändringarna fram till oktober månad närmast före det aktuella arrendeårets början.
- §9 Badplats, toalett och parkering** Badplats, toalett, bryggor och parkering som finns inom området ska vara tillgängligt för allmänheten och ska skötas av arrendatorn på samma sätt som resten av området.
- §10 Pumpstation** Drift och underhåll av pumpstation som tillhör den allmänna Va-anläggningen sköts av jordägaren.
- §11 Försäkringar** Arrendatorn ska teckna erforderliga egendoms, drifts.- och ansvarsförsäkringar
- §12 Ledningsdragning** Arrendatorn medger att jordägaren, eller annan som har dennes tillstånd, får dra fram och vidmakthålla ledningar i eller över arrendestället.
- Arrendatorn är skyldig att utan ersättning tåla det ingrepp som föranleds av att ledningarna anläggs, nyttjas och underhålls, men har rätt till ersättning för direkta skador i övrigt.
- §13 Frånträde** Arrendatorn har inte rätt till avträdesersättning då arrendet upphör.
- §14 Överlåtelse** Arrendatorn eller hans dödsbo får inte utan jordägarens skriftliga samtycke överlåta arrendet eller annars sätta annan i sitt ställe.
- §15 Inskrivningsförbud** Arrenderätten får inte inskrivas.
- §16 Exploatering** Jordägaren har rätt att återta arrendestället eller del därav före arrendetidens utgång om det erforderligt för fastighetens exploatering för annat ändamål. Jordägaren skall underrätta

arrendator i god tid före återtagandet. Arrendatorn har rätt till skälig nedsättning av arrendeavgiften samt skälig ersättning för den skada som orsakas av återtagandet.

§17 Förbehåll

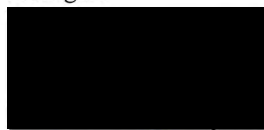
Detta avtal gäller under förutsättning av kommunfullmäktiges godkännande.

Kontraktsexemplar

Detta avtal har upprättats i två exemplar av vilka jordägaren och arrendatorn tagit varsitt.

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Jordägare

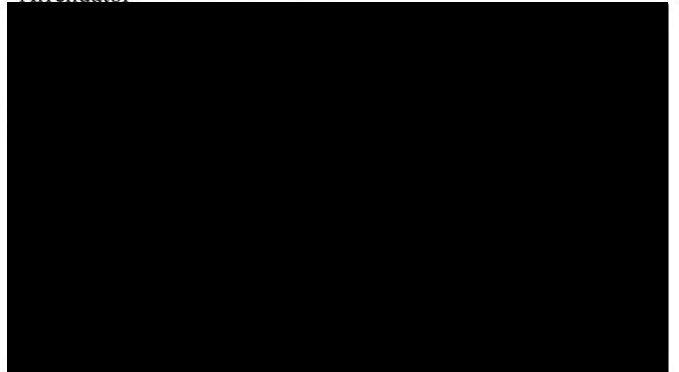
Jacob Spangenberg

Helen Åsbrink

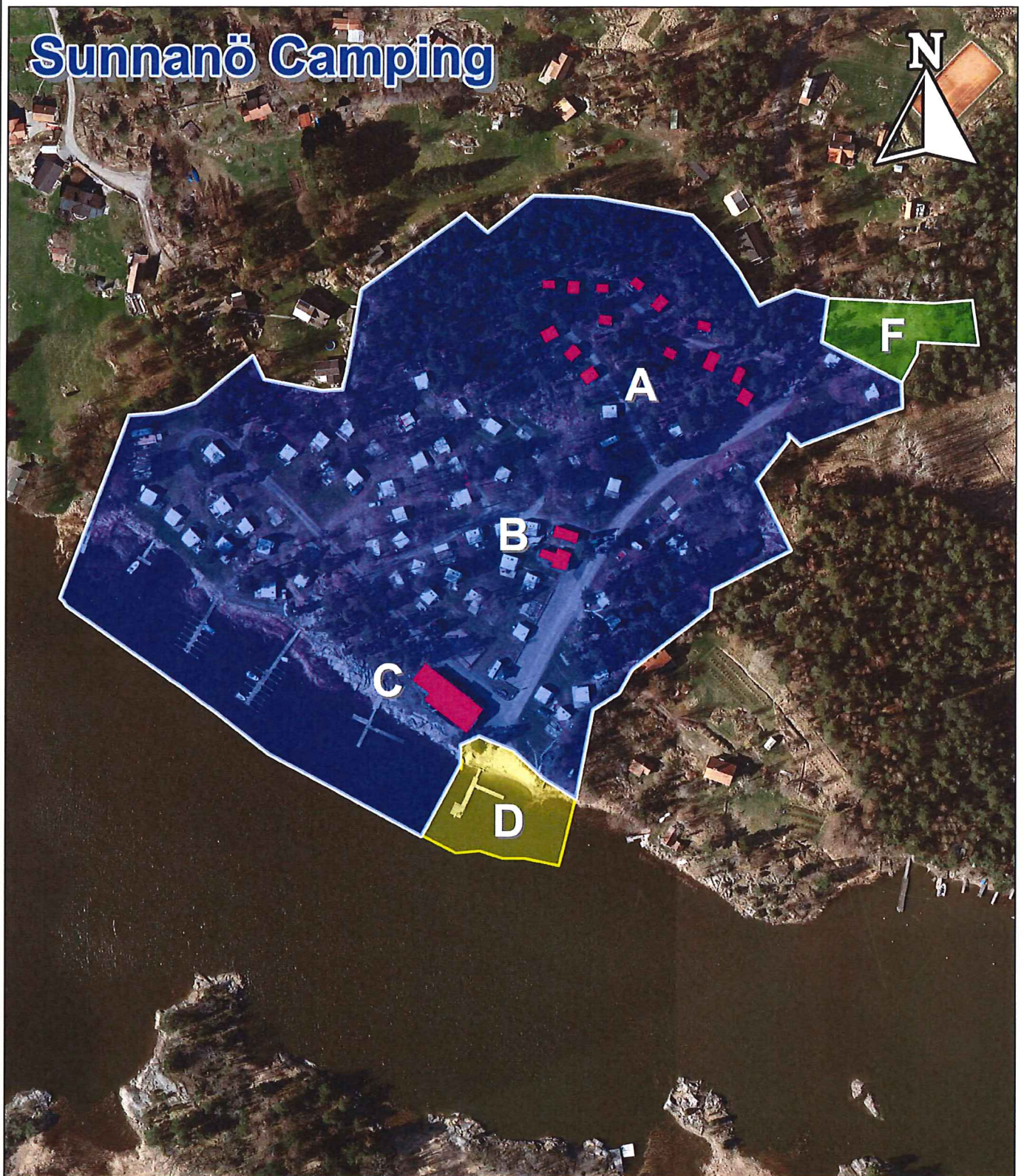
Sunnanö Turist Camp AB

Arrendator

Sunnanö Camping

Skala: 1:2200

- A: Uthyrningsstugor
- B: Servicehus 1 och 2
- C: Reception och restaurangsbyggnad
- D: Allmän badplats och toalett
- F: Allmän parkering

TILLÄGG TILL ANLÄGGNINGSSARRENDE

Avtal med arrendetid 2018-04-01 till 2028-04-01 gäller med följande tillägg och ändring.

- Jordägare: Östhammars kommun, 212000-0290, Box 66, 742 21 Östhammar, nedan kallad jordägare.
- Arrendator: Sunnanö Turist Camp AB, 556840-2167, Ararats väg 27, 742 43 Öregrund, nedan kallad arrendator.
- Område: Markområde på del av fastigheterna Öregrund 5:7 och Öregrund 1:2. Området markerat D på anläggningsarrendets tillhörande kartbilaga, allmän badplats, toalett på gaveln byggnad C och bryggor.
- Badplats och toalett: Tillsynsfunktioner och skötsel av Sunnanö bad ska ej ingå då det kommer skötas av Tekniska förvaltningen på Östhammars kommun i enlighet med beslut i kommunfullmäktige 2017-04-25.
- Sopor: Jordägare står för sophämtning för badplatsen.
- Driften av restaurangen: Jordägare godkänner att arrendator har rätt att ta hjälp med driften av restaurangen inom campingområdet efter godkännande av ansvarig tjänsteman.
- Förbehåll: Detta avtal gäller under förutsättning av kommunfullmäktiges godkännande.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Östhammar 2020-

Östhammar 2020-03-

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Jordägare

SUNNANÖ TURIST CAMP AB
Arrendator

.....
Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

.....
Helen Åsbrink
Teknisk chef

Årsredovisning 2019

KSAU 20-03-24

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Innehållsförteckning

Organisation och övergripande kommentarer .....

Ordförande har ordet.....

Organisation .....

Kommunens nämnder organisation .....

Förvaltningsberättelse .....

Målredovisning strategiska inriktningsområden .....

Nämndmålens koppling mot strategiska inriktningsområden....

Ekonomi.....

    Driftredovisning .....

    Investeringsredovisning.....

    God ekonomisk hushållning .....

Personal.....

    Personalredovisning .....

Hållbarhetsbokslut.....

Kommunens verksamhet.....

Kommunstyrelsen.....

- Kommunledningsförvaltningen.....

- Teknisk förvaltning .....

- Teknisk förvaltning renhållning .....

Lokala säkerhetsnämnd .....

Barn- och utbildningsnämnd .....

Socialnämnd .....

Bygg- och miljönämnd .....

Kultur- och fritidsnämnd.....

Resultaträkning.....

Kassaflödesanalys. ....

Balansräkning.....

Noter .....

Redovisningsprinciper .....

Revisionsberättelse.....

An aerial photograph of a city street grid, overlaid with a semi-transparent red filter. The streets form a complex pattern of rectangles and lines, with some larger open spaces and buildings visible. The text is centered in the upper half of the image.

Organisation och övergripande kommentar

Ordförande har ordet

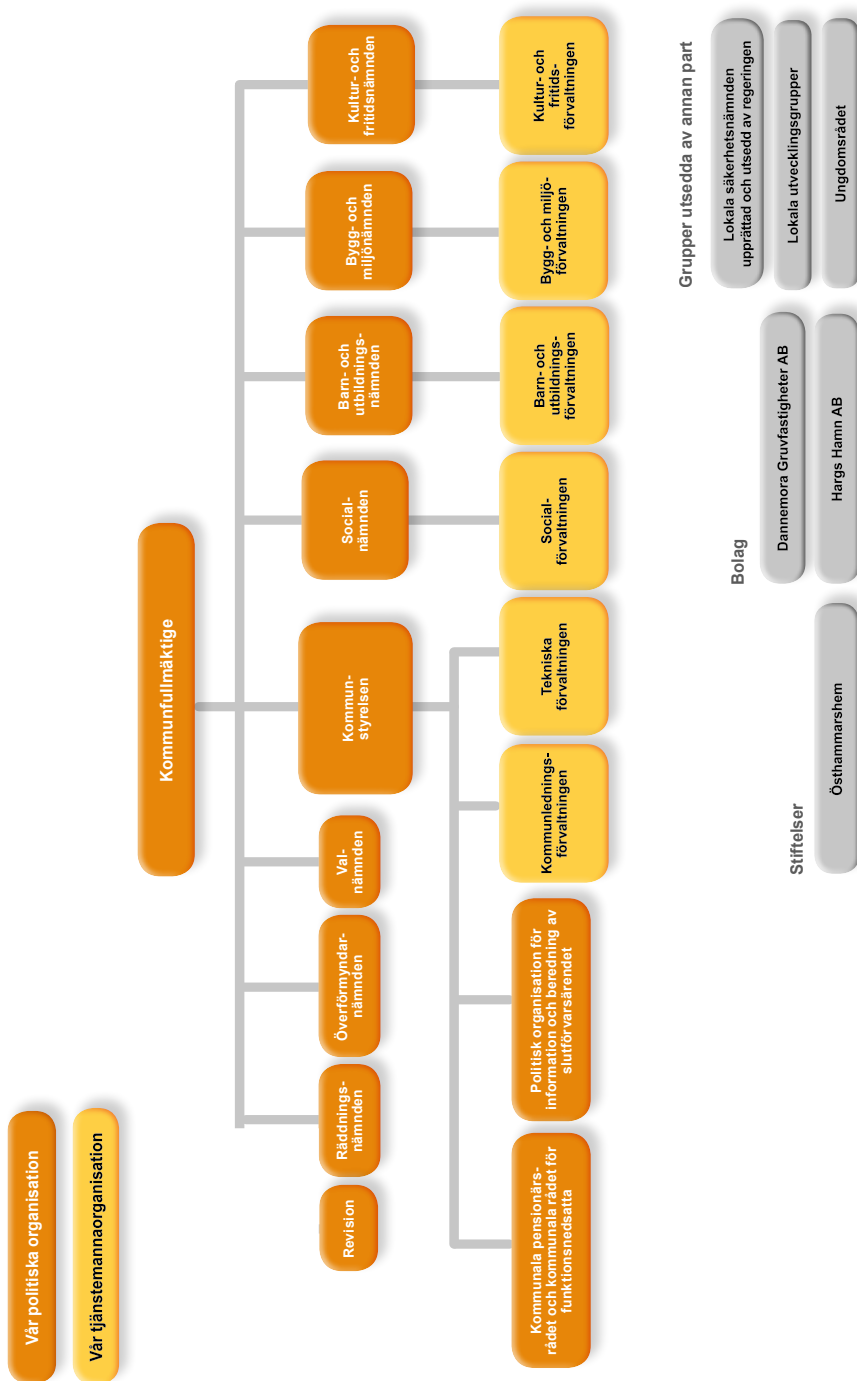
TEXT KOMMER TILL KS

Jacob Spangenberg (C)
Ordförande i kommunstyrelsen

Organisation

Nämnder och verksamhet

Kommunfullmäktige

Roger Lamell	Ordförande	S
Lisa Landberg	1:e vice ordf.	C
Lennart Owenius	2:e vice ordf.	M
Margareta Widén-Berggren	Ledamot	S
Tomas Bendiksen	Ledamot	S
Sanne Lennström	Ledamot	S
Lisa Norén	Ledamot	S
Jonas Lennström	Ledamot	S
Anna Frisk	Ledamot	S
Kristina Woxdahl-Pihl	Ledamot	S
Caroline Schnell	Ledamot	S
Mika Muhonen	Ledamot	S
Suzan Karagöz	Ledamot	S
Örjan Mattsson	Ledamot	S
Ann-Charlotte Grehn	Ledamot	S
Thomas Näslund	Ledamot	S
Désirée Mattsson	Ledamot	S
Linus Westin	Ledamot	S
Martin Wahlsten	Ledamot	SD
Mats Olsson	Ledamot	SD
Ylva Lundin	Ledamot	SD
Bo Persson	Ledamot	SD
Håkan Sjöblom	Ledamot	SD
Sirlis Persson	Ledamot	SD
Lennart Dahlberg	Ledamot	SD
Stefan Larsson	Ledamot	SD
Anna-Lena Söderblom	Ledamot	M
Pär-Olof Olsson	Ledamot	M
Jan Holmberg	Ledamot	M
Fabian Sjöberg	Ledamot	M
Christer Lindström	Ledamot	M
Allan Kruukka	Ledamot	M
Jacob Spangenberg	Ledamot	C
Bertil Alm	Ledamot	C
Inger Abrahamsson	Ledamot	C
Håkan Dannberg	Ledamot	C
Cecilia Bernsten	Ledamot	C
Josefine Nilsson	Ledamot	C
Sabina Stål	Ledamot	KD

Lena Hagman	Ledamot	KD
Madelene Alpsjö	Ledamot	KD
Lars O. Holmgren	Ledamot	BOA
Jan-Olof Ahlinder	Ledamot	BOA
Fredrik Jansson	Ledamot	BOA
Ingeborg Sevastik	Ledamot	V
Mohammad Sabur	Ledamot	V
Julia Carlström	Ledamot	L
Irmeli Bellander	Ledamot	L
Kerstin Dreborg	Ledamot	MP

Kommunstyrelse

Jacob Spangenberg	Ordförande	C
Margareta Widén-Berggren	1:e vice ordf.	S
Pär-Olof Olsson	2:e vice ordf.	M
Tomas Bendiksen	Ledamot	S
Roger Lamell	Ledamot	S
Lisa Norén	Ledamot	S
Bertil Alm	Ledamot	C
Lennart Owenius	Ledamot	M
Lars O. Holmgren	Ledamot	BOA
Martin Wahlsten	Ledamot	SD
Ylva Lundin	Ledamot	SD

Nämndernas ordförande och vice ordförande

Barn- och utbildningsnämnden

Josefine Nilsson	Ordförande	C
Matts Eriksson	1:e vice ordf.	S
Christer Lindström	2:e vice ordf.	M

Bygg- och miljönämnden

Tomas Bendiksen	Ordförande	S
Inger Abrahamsson	1:e vice ordf.	C
Lars O Holmgren	2:e vice ordf.	BOA

Kultur- och fritidsnämnden

Jonas Lennström	Ordförande	S
Lisa Landberg	1:e vice ordf.	C
Maria Nyström	2:e vice ordf.	KD

Socialnämnden

Lisa Norén	Ordförande	S
Cecilia Bernsten	1:e vice ordf.	C
Anna-Lena Söderblom	2:e vice ordf.	M

Valnämnden

Camilla Strandman	Ordförande	C
Mika Muhonen	1:e vice ordf.	S
Lennart Owenius	2:e vice ordf.	M

Lokal säkerhetsnämnden

Margareta Widén-Berggren	Ordförande	S
Lennart Owenius	Vice ordf.	M

Gemensam nämnd för Räddningstjänsten i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner

Margareta Widén-Berggren	Ledamot	S
Lennart Owenius	Ledamot	M

Överförmyndarnämnd för Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammars kommuner

Christer Lindström	Ledamot	M
--------------------	---------	---

Gemensam nämnd för IT i Heby, Knivsta, Tierp, Älvkarleby och Östhammars kommuner

Anders Beckman	Ledamot	C
----------------	---------	---

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård

Lisa Norén	Ledamot	S
------------	---------	---

Kommunfullmäktigevalet 2018

	Antal röster	Procent	Mandat
Moderaterna	2167	14,69	7
Centerpartiet	2166	14,68	7
Liberalerna	514	3,48	2
Kristdemokraterna	902	6,11	3
Arbetarepartiet-			
Socialdemokraterna	4596	31,15	16
Vänsterpartiet	589	3,99	2
Miljöpartiet de gröna	354	2,40	1
Sverigedemokraterna	2218	15,03	8
Borgerligt alternativ	841	5,70	3
Landsbygdspartiet			
Oberoende	263	1,78	0
Feministiskt initiativ	42	0,28	0
Övriga partier	101	0,68	0
Totalt	14 753	100,00	49

Östhammars kommuns ledningsgrupp

Peter Nyberg	kommundirektör
Helen Åsbrink	teknisk chef
Elin Dahm	kultur- o fritidschef
Lisbeth Bodén	barn-o utbildningschef
Lisbeth Bodén	t.f socialchef
Ulf Andersson	samhällsbyggnadschef
Marie Berggren	chefsstrateg
Pauliina Lundberg	hr-chef
Tony Wahlberg	ekonomichef

Förvaltningsberättelse

A photograph of a forest with tall, thin trees and a path, overlaid with a teal color filter. The text "Förvaltningsberättelse" is centered in the upper half of the image.

Förvaltningsberättelse

I årsredovisningen redogörs för hur Östhammars kommuns verksamhet har utvecklats under året och hur de mål fullmäktige satt upp för verksamheten har uppfyllts. En redogörelse för kommunens finansiella utveckling görs. Det är kommunstyrelsen som är ansvarig för årsredovisningen.

Ett grundläggande syfte med årsredovisningen är att utgöra grund för kommunfullmäktiges ansvarsprövning av kommunstyrelsen. I lagen om kommunal redovisning sägs:

”Årsredovisningen skall redogöra för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut”.

Kommunens årsredovisning består av förvaltningsberättelsen som innehåller en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet. En utvärdering av om målen och riktlinjerna i kommunfullmäktiges beslutade budget har uppnåtts och följts. I förvaltningsberättelsen lämnas information om kommunens ekonomi utöver det som framgår av resultat och balansräkning, händelser som är av väsentlig betydelse för kommunen och som inträffat under året, en redogörelse för kommunens framtida utveckling, en redogörelse av kommunens anställda samt annan information som är väsentlig för fullmäktiges styrning och och uppföljning av verksamheten. Vilken finansiell information som ska redovisas och hur den ska presenteras framgår i lagen om kommunal redovisning.

Målredovisning

Styrmodell

Kommunfullmäktige har antagit en gemensam styrmodell för Östhammars kommun. Modellen finns beskriven i dokumentet "Styrmodell för Östhammars kommun". Här beskrivs övergripande hur kommunen leds och styrs, hur arbetet planeras och följs upp samt hur insatser och ansvar fördelas mellan förtroendevalda politiker och förvaltningsorganisationen.

Utveckling av verksamheten

Kommunfullmäktige har med utgångspunkt i Vision 2020 beslutat om fyra strategiska inriktningsområden som ska vara vägledande för all verksamhet i kommunen.

STRATEGISKA INRIKTNINGSOMRÅDEN

1. En attraktiv och växande kommun
2. En hållbar kommun
3. En lärande kommun
4. En öppen kommun

Vi följer årligen utvecklingen genom tolv styrtalet, benämnda S1-S12, som är relevanta för vad vi

vill uppnå, jämförbara med andra kommuner och som huvudsakligen mäts av andra. Till varje styrtalet finns ett diagram som visar styrtalets historiska utveckling, årets måltal och utfall samt en färgad cirkel med en riktningsspil. Pilens riktning anger om utfallet är bättre, på samma nivå eller sämre än föregående år och cirkelns färg visar utfall i relation till måltal där grönt indikerar uppnått, gult indikerar delvis uppnått och rött indikerar ej uppnått.

Måluppfyllelse

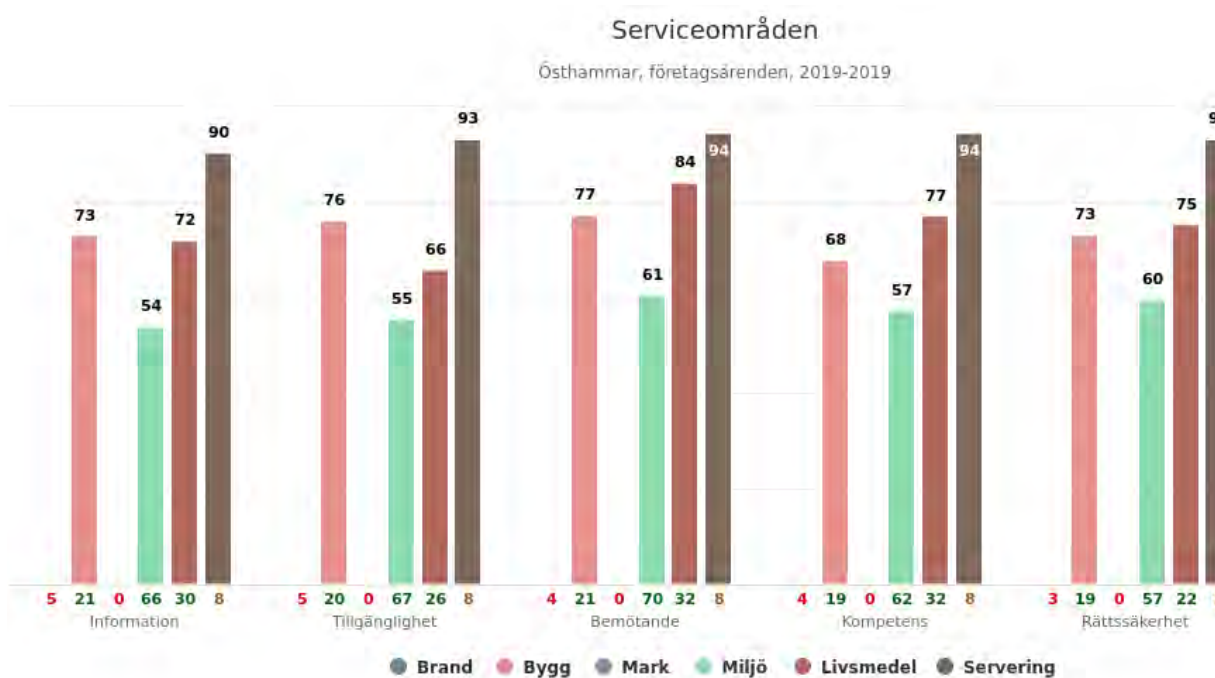
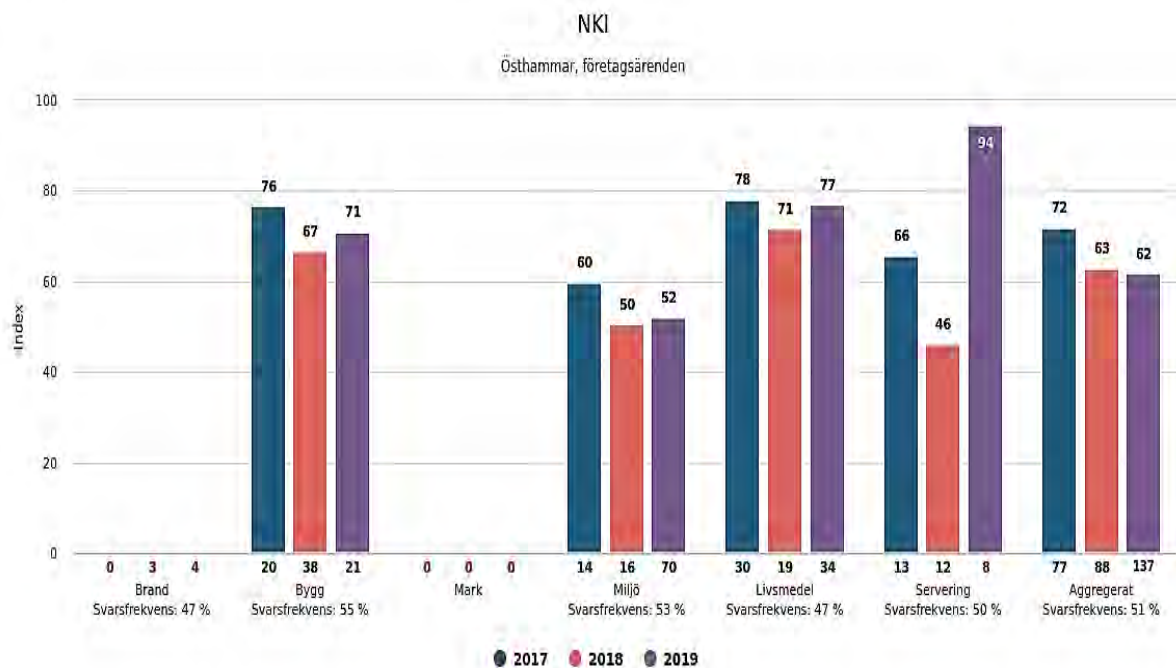
Strategiskt inriktningsområde

En attraktiv och växande kommun

Som naturskön kust- och skärgårdskommun i utkanten av den dynamiska och snabbväxande Uppsala/ Stockholm-regionen finns naturliga förutsättningar för kommunen att växa invånarmässigt. Hög kvalitet i de kommunala välfärdstjänsterna och ett välmående näringsliv är nycklar i att kunna attrahera nya invånare.

S1 Företagarnas nöjdhet med kommunens service

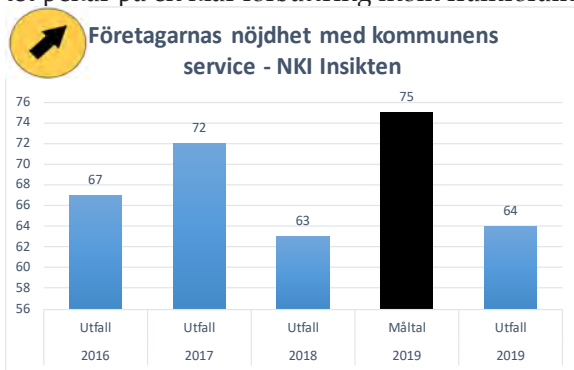
Styrtalet är ett index bestående av företagarnas nöjdhet med kommunens service inom sex myndighetsområden (brand, bygg, mark, miljö, livsmedel och servering). Då de slutgiltiga resultaten för året redovisas först i april nästkommande år så har vi valt att redovisa vår måluppfyllnad och tillhörande analys för de tio månader som nu finns tillgängliga (januari –

oktober 2019). För myndighetsområdena brand och mark är antalet omdömen för få för att ett resultat ska kunna ges.

Sammantaget så når vi inte det uppsatta målet för 2019. Tendensen är dock positiv – eller t.o.m. mycket positiv – inom flera av de myndighetsområden som mäts. Det indikativa resultatet pekar på en klar förbättring inom framförallt

Värdet består av ett index där ett högre värde är bättre. Utfallet för 2019 baserar sig på tillgänglig data för januari – oktober.

myndighetsområdena livsmedelstillsyn och serveringstillstånd. Det myndighetsområde som väger tyngst i mätningen är det myndighetsområde som är vanligast i vår kontakt med företagen. I vårt fall är det miljötillsyn och där ser vi behov av att förstärka vår kapacitet för att kunna nå samma utveckling av NKI.

Vid en närmare analys av vad exakt som behöver utvecklas i mötet mellan myndighet och företag framstår det fortfarande vara myndighetens tillgänglighet och effektivitet som har den största potentialen för att utveckla NKI. Även myndighetens information behöver utvecklas säger 2019 års mätningar, medan bemötandet fortfarande anses vara myndigheternas styrka.

Vi kan även se stora variationer i företagens

upplevelse av myndigheternas serviceområden (information, tillgänglighet, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet) beroende av vilken typ av myndighetsområde som företaget varit i kontakt med. Detta är ett viktigt verktyg för oss att utveckla en mer positiv upplevelse av företagen i deras kontakter med Östhammars kommuns myndighetsutövning.

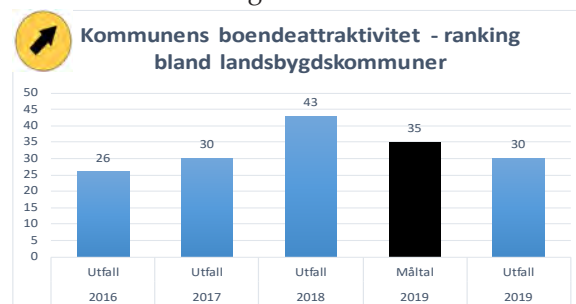
S2 Kommunens boendattraktivitet

Östhammars kommun är en attraktiv kommun att bo i. Det vet vi som bor här och det visar sig även i "den nya" FOKUS-undersökningen (BästAttLeva).

Kommunens styrkor är fortfarande arbetsmarknaden och kultur- och fritidserbjudandet, som ges kommuninvånare. Det som särskilt driver upp kommunens ranking är andelen sysselsatta bland den arbetsföra delen av befolkningen samt kommunens satsningar på kultur och bibliotek

Det som skulle föra upp kommunen ytterligare i den nya rankingen är bl.a. en minskad skillnad mellan män och kvinnor

Värt att notera att undersökningen visar att områden som demografi och kommunal ekono-

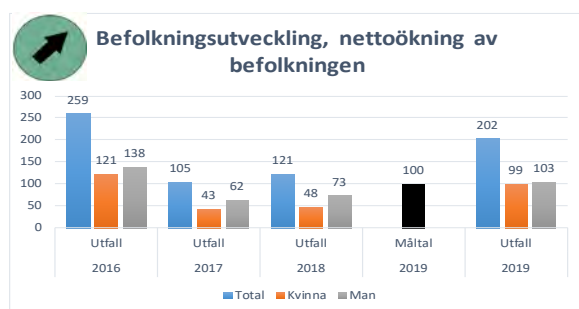
Ranking bland totalt 164 st. landsbygdskommuner där en lägre placering är bättre.

mi är områden där Östhammars kommun i en samlad jämförelse med övriga kommuner i landet placerar sig "mitt i fältet". Vi känner att vår situation på dessa områden är utmanande och ställer krav på samverkan och ökad effektivitet i välfärdsproduktionen. Detta delar vi med stora flertalet kommuner i Sverige.

S3 Befolkningsutveckling, nettoökning av befolkningen.

De senaste fem åren har kommunen haft en ökning av folkmängden med mer än 100 individer. Under 2019 blev det strax över 200 vilket är den näst största ökningen på många år. Den viktigaste förklaringen till den positiva utvecklingen hänger ihop med den ökande bostadsproduktionen.

När nu antalet nystartade bostadbyggen går ner kraftigt till följd av den rådande VA-problematiken uppkommer en risk för en tydlig avmattning i kommunens befolkningstillväxt.

Befolkningsökning under tidsperioden 2016 – 2019.

Nettoinflyttning sker främst i familjeåldrarna och därmed också av barn/ungdomar. På senare år har det även skett en betydande nettoinflyttning i medelåldrarna 50-69 år. Bland unga vuxna finns ett kontinuerligt flyttningsunderskott, härrörande inte minst till ungdomars flytt

till högre utbildning och/eller arbete i de större städerna. Gruppen unga vuxna förväntas dock minska kommande år, vilket innebär att även detta underskott kan förväntas minska.

Det bor sex procent fler män än kvinnor i Östhammars kommun och särskilt bland unga vuxna finns ett växande underskott på kvinnor. I slutet av 2018 gick det 1,24 män på varje kvinna i åldrarna 19-29 år, vilket till del beror på att de senaste årens asylinvandring dominerats av pojkar/män. Sett till hela perioden 2000-2018 har det dock flyttat in ungefär lika många kvinnor som män till kommunen. Utflyttningen är däremot större bland kvinnor, som i något högre grad söker sig vidare till högre utbildning på annan ort. Det kan även vara så att kommunen i lägre grad uppfattas som attraktiv av kvinnor än av män i valet av boendeort, vilket återverkar på familjebildning och barnafödande.

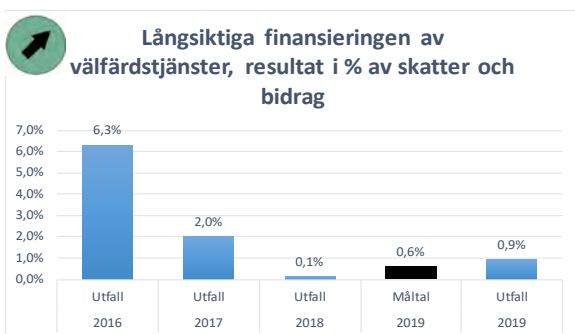
EN ATTRAKTIV OCH VÄXANDE KOMMUN en samlad bedömning för 2019:

Kommunstyrelsen konstaterar i likhet med vad som rapporterades i delårsboks slutet att vi till delar uppnår våra ambitioner. Det område där vi fortfarande behöver stärka vårt arbete är det arbete som görs med inriktning mot våra företagare. Vår service behöver öka. Såväl befolkningsutveckling som vår boendeattraktivitet ökar under 2019. Vi uppnår bägge dessa styrtalet. Tittar vi på nämndernas arbete med attraktivitet kan vi se att 18 av 22 styrtalet är uppfyllda eller delvis uppfyllda. Se respektive nämnds målredovisning.

Strategiskt inriktningsområde En hållbar kommun

Hållbar utveckling knyter ihop hållbarheten i ekosystemen med de sociala och ekonomiska utmaningar mänskligheten står inför. Det strategiska inriktningsområdet En hållbar kommun ringar in samtliga tre hållbarhetsaspekter. I korthet innebär det att vi strävar efter ett effektivt resursutnyttjande, ej skadar miljön och arbetar långsiktigt för att ta ansvar för kommande generationer; Att utveckla och bevara ska kunna växa tillsammans. Det betyder också att vi vill säkra jämlika och goda möjligheter till delaktighet, sammanhållning och engagemang liksom hälsa, välmående och trygghet genom hela livet.

S4 Långsiktig finansiering av välfärdstjänster

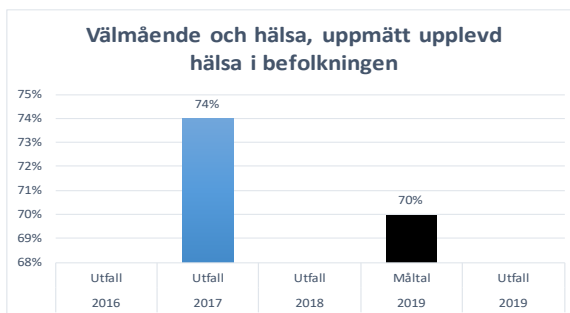
Ekonomiskt resultat som en procentsats av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Kommunens långsiktiga resultatmål enligt policyn för god ekonomisk hushållning är att det ska uppgå till minst 2 % av skatter och generella bidrag. Detta för att över tid kunna finansiera större delen av en normal investeringsnivå. Det bidrar till att kommunens kort- och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet, bibehålls.

Östhammars kommun redovisar för 2019 ett

överskott på 11,2 mnkr vilket motsvarar 0,9 % av skatter och generella bidrag. Budgeterat resultat var ett överskott på 7,3 mnkr. I samband med negativa prognoser under våren fattades beslut om återhållsamhet för inköp och ny- och återanställningar av personal. Prognosen vid delårsbokslutet pekade på ett resultat på -4,4 mnkr, så resultatet för året blev ett klart förbättrat resultat som delvis kan förklaras av att nämndernas prognoser under året görs med viss försiktighet.

S5 Välmående och hälsa

2016, 2018 och 2019 gjordes ingen undersökning.

Hälsa är ett vitt begrepp som inte enbart handlar om frånvaro av sjukdom. Det innebär att hälsa är något som kan uppnås även om man är sjuk eller har en funktionsvariation. Dock är sjukdomar och funktionsvariationer viktiga parametrar för en persons upplevda välbefinnande, tillsammans med en mängd andra.

Styrtalet baserar sig på resultat av frågeställningen "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd" i undersökningen Liv och hälsa och andelen som besvarat frågan med "Bra" eller "Mycket bra" .

Undersökningen genomförs var fjärde år, i samarbete mellan regionerna/landstingen i Uppsala, Sörmlands, Västmanlands, Värmlands och Örebro län. 2019 genomfördes ingen undersökning varför utfall för styrtalet saknas i denna rapport. Senaste siffrorna redovisade är från 2017. Då svarade 662 av 1476 tillfrågade personer i Östhammars kommun.

Invånare med bra självskattat hälsotillstånd 2017 var 72%. Denna siffra bedöms i Kolada som "grön" dvs högre än snittet i rikets kommuner.

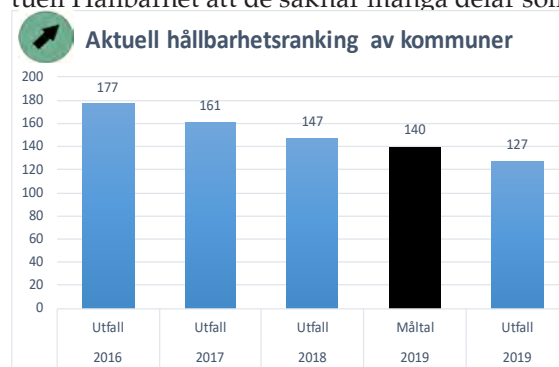
Med anledning av att undersökningen, som ligger till grund för utfallet för styrtalet, inte genomförs årligen kommer det att tas bort och ersättas av styrtalet medellivslängd från och med 2020.

S6 Aktuell hållbarhets ranking

Under år 2018 nådde Östhammars kommun målet att vara bland de 150 bästa kommunerna i tidskriften Aktuell Hållbarhets kommunranking. Inför år 2019 satte Kommunfullmäktige målet att nå topp 140. Även detta mål nåddes då Östhammars kommun hamnade på plats 127. Vi har sedan år 2014 legat relativt stabilt i våra placeringar, med en dipp under 2016 men sedan dess stärkt vår placering varje år under 4 års tid.

I en första analys av enkätsvaren och statistiken gällande vår placering 2019 kan vi konstatera att det finns flera områden där Östhammars kommun som liten kommun har svårt att arbeta med alla de styrdokument som rankingen tar

med i bedömningen. Det handlar bland annat om tuffa mål och avancerade analyser inom klimatområdet, fördjupat arbete med cirkulär ekonomi, krav i byggprocesser och uppföljning av miljökrav och sociala krav i upphandlingar. Här kan kommunen fortsätta utveckla sitt hållbarhetsarbete, då kanske främst tillsammans med andra kommuner och regionen som stöd. Vi har liksom tidigare år givit respons till Aktuell Hållbarhet att de saknar många delar som

Ranking bland kommuner där en lägre placering är bättre.

ska täcka in de sociala aspekterna av hållbarhetsfrågan och att indexet därmed blir begränsat. Kommunen arbetar bra med direkta energi-, transport- och klimatåtgärder, med ekologiska livsmedel och naturvård. Grundat på statistiken finns det en del att utveckla gällande våra medborgares och kunders skattning av kommunens miljöarbete. Vi kan också förbättra vårt arbete gällande avfallshantering, plan för kemikaliehantering och uppföljning av upphandlingar.

Vi kan också konstatera att kommunen inte svarat på Boverkets miljömålsenkät, som utgör flera delar av indexet. Den enkäten är viktig att svara på för att vi ska ge en komplett bild av kommunens verksamhet. Genom att inte svara på den missar vi poäng i sammanställningen. Motsva-

rande gäller för våra rapporteringar till Svenskt vattenindex, årlig rapportering till Vattenmyndigheterna, Avfall Sveriges miljöindex, Ekomatcentrum, rapporteringar till Energimyndigheten och till Kolada. I alla dessa senare uppräknade rapporteringar har kommunen svarat och våra svar ger avtryck i kommunrankingen. En viktig del i att utveckla hållbarhetsarbetet och hålla vår plats alternativt fortsätta stiga i Aktuell Hållbarhets kommunrakning är att fortsätta gå igenom ingående statistik och fokusområden, se över vilka nämnder och förvaltningar som kan påverka arbetet och resultatet och lyfta in det som ett underlag i nämndernas och förvaltningsarnas kommande verksamhetsplanering.

EN HÅLLBAR KOMMUN

en samlad bedömning för 2019:

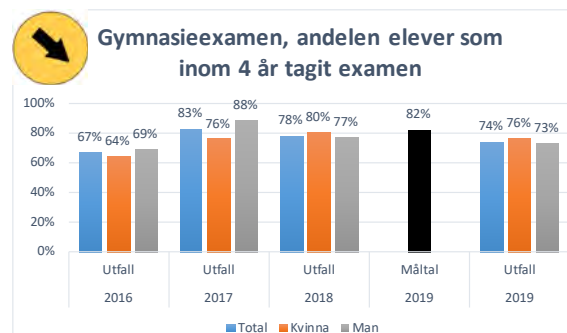
Vid delårsbokslutet konstaterade kommunstyrelsen att vi ytterligare förbättrat oss inom vårt hållbarhetsarbete. Främst syns detta i Aktuell hållbarhets ranking där vi placerar oss mitt i fältet. Sedan 2014 har vi legat relativt stabilt i våra placeringar, med en dipp under 2016. Därefter har vi stärkt vår placering varje år under 4 års tid. Vid delåret uttrycktes även oro för kommunens budgetsituation, vilken förbättrades under hösten. Dock är det viktigt att poängtera att nämndernas nettokostnader fortfarande ökar på en alltför hög nivå. För den sociala hållbarheten finns inget styrтал under 2019. En fördjupad beskrivning av kommunens hållbarhetsarbete finns i hållbarhetsbokslutet. I nämndernas arbete kan vi konstatera att 10 av 15 styrтал är helt eller delvis uppnådda. Se respektive nämnds målredovisning.

Strategiskt inriktningsområde En lärande kommun

Allt fler arbeten kräver högre utbildning och risken är stor att personer med bristfällig utbildning hamnar allt längre ifrån arbetsmarknaden och anställningsbarhet. Förbättrad skolframgång och det livslånga lärande är framgångsfaktorer för minskat utanförskap. Ett sätt att arbeta för en förbättrad kompetensförsörjning är samverkan mellan skola, akademi och näringsliv.

S7 Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år

Måtalet är ej uppnått. Totalt har andelen elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år minskat det senaste året med 4,7 %. Antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för 4 år sedan med examen inom 4 år, inkl. IM dividerat med antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för 4 år sedan, inkl. IM var 74 % (riket 69,9 %).

Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%).

Genomströmningen inom 4 år för elever på nationella program var 89,1 %, på yrkesprogrammen 93 % (riket 76,9 %) och på de högskoleförberedande programmen 85,7 % (riket 83,7 %).

Genomströmningen har minskat på totalen och

är som tidigare högre för kvinnor än män. Den minskade genomströmningstakten kan förklaras av att fler elever påbörjar sin gymnasieutbildning på IM-programmen och färre elever än tidigare startar och slutför sin utbildning inom samma program. Elever som byter utbildning, gör studieuppehåll eller börjar på ett introduktionsprogram kan behöva ett fjärde eller femte studieår för att slutföra ett nationellt program i gymnasieskolan. Därutöver finns det elever som behöver längre tid på sig att slutföra gymnasieutbildningen av andra orsaker samt elever som avbryter sina studier.

Den relativt goda genomströmningen inom fyra år och att eleverna tar examen i hög grad visar att gymnasieskolan arbetar kompensatoriskt. En god genomströmning och hög examensgrad kan indikera att gymnasieskolorna anpassar utbildningen efter elevernas förutsättningar och behov. Eleverna är motiverade vilket bland annat visar sig i att eleverna generellt läser mer kurser än vad som krävs för examen samt att betygspoängen ligger över riksnivå. Det finns en god kraft hos lärare och elevhälsa där man tillsammans har gjort stora insatser för att hjälpa eleverna genom sina studier.

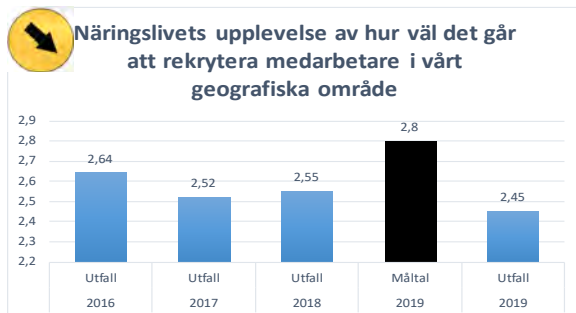
Resultaten visar att eleverna på IM-programmen i hög grad når målen och kommer vidare till nationella gymnasieprogram eller arbetslivet. Av de elever som började på ett introduktionsprogram 2015 var det 29 % (riket 15,5 %) som tagit en examen fyra år senare, våren 2019. Det är inte förvånande att andelen elever med examen inom fyra år på introduktionsprogrammen är väsentligt lägre för elever som påbörjat sina gymnasiestudier på introduktionsprogram jämfört med elever som påbörjat gymnasiestudierna på de nationella programmen. Elever

som börjat på ett introduktionsprogram och övergår till ett nationellt program behöver ofta mer tid på sig för att slutföra gymnasieskolan. Introduktionsprogrammen har också olika syften och ska leda till etablering på arbetsmarknaden eller så god grund till fortsatt utbildning som möjligt. Bland annat visar Skolverkets rapport Introduktionsprogram, eleverna och deras sysselsättning efteråt (2019) att 74 % av eleverna, i riket, som började på introduktionsprogram var sysselsatta i antingen förvärvsarbete eller studier fem år efter att eleverna börjat på introduktionsprogram. För elever som gått nationella program var andelen sysselsatta 90 %. Sammantaget gör det att genomströmningen på tre eller fyra år med examen inte är ett lika relevant mått för introduktionsprogrammen som för de nationella programmen som är avsedda att genomföras på tre år.

I nyckeltalen räknas elever som avslutat sin utbildning på ett introduktionsprogram, eller som läst ett reducerat nationellt program, inte till kategorin elever med slutförda studier. Detta trots att eleven kan ha fullföljt sin individuella studieplan. Kommuner som Östhammar som har en relativt stor andel elever på introduktionsprogram kan i statistiken därför se ut att ha sämre resultat än de kommuner som har en stor andel elever på nationella program.

S8 Näringslivets upplevelse av hur väl det går att rekrytera medarbetare

Svenskt Näringslivs Företagsklimatenkät visar på en fortsatt nedgång gällande företagarnas upplevda tillgång på arbetskraft med relevant kompetens. Föregående år var betyget 2,55 på en 6-gradig skala där 4 anses vara bra medan 6 är utmärkt. Efter det första halvåret av 2019 är betyget 2,45.

Näringslivets bedömning på en skala 1 – 6 där ett högre värde är bättre.

Faktorer som påverkar tillgången på arbetskraft kan vara tätortsstorlek, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Nytt för i år är därför att Svenskt Näringsliv har valt att dela upp kommunerna där Östhammar tillhör gruppen lågpendlingskommuner (nära större stad – kommuner där mindre än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad). Gruppen består av totalt 35 kommuner och Östhammar placerar sig på plats 30.

Analysen vi gör, baserat på undersökningen Stora jobbstudien (Kairos Future) samt de kontakter vi själva har med det lokala näringslivet, visar på att våra större företag främst saknar tillgång till högutbildade medarbetare. Närmsta högre utbildningssäte är i Uppsala, Stockholm och Gävle varför förbindelserna behöver stärkas för att underlätta pendling. Utöver det bör vi satsa på attraktiva boenden och att synas tillsammans med vårt privata näringsliv för att marknadsföra Östhammars kommun som en plats att bo, leva och verka i. Det är ett långsiktigt arbete som inte ger några effekter på kort sikt. Våra mindre och medelstora företag saknar yrkesutbildad spetskompetens. Även de skulle gynnas av ovanstående insatser och möjligen även att gå samman för uppdragsutbildningar.

För att främja en positiv utveckling av företagsklimatet och specifikt tillgången på arbetskraft med relevant kompetens, träffas representanter från kommunen och det privata näringslivet regelbundet för att diskutera insatser vi med fördel gör tillsammans.

S9 Den egna organisationens lärande och utveckling

Vårt mål är att alla verksamheter i Östhammars kommun ständigt utvecklar eller anpassar sina arbetsätt för att jobba så effektivt som möjligt. En förutsättning för verksamheter att utvecklas är att alla anställda utvecklas inom ramen för sitt uppdrag och får den kompetensutveckling som är nödvändig för att kunna göra sitt jobb. Att få både professionell och personlig utveckling på arbetet är positivt både för den anställda och för oss som arbetsgivare.

Andelen anställda som upplever att de utvecklats i jobbet under det senaste året.

För att få svar på detta har en undersökning gjorts bland alla anställda. Undersökningen ställer följande frågor; "har du utvecklats i ditt jobb under det senaste året", "finns det behov av att utveckla eller anpassa arbetssätten på din arbetsplats", "har arbetssätten på din arbetsplats förändrats till det bättre under det senaste året" samt "har du en individuell utvecklingsplan".

Frågorna skickades till alla anställda och 649 personer har besvarat samtliga frågor.

Resultatet visar att vi har anledning att satsa mer på kompetensutveckling. 79 % av respondenterna anger att det finns behov att utveckla eller anpassa arbetssätten samtidigt som 62 % anger att arbetssätten har förändrats till det bättre under det senaste året. Andelen anställda som upplever att de har utvecklats i jobbet under det senaste året är 72 %, samtidigt som andelen anställda som har en individuell utvecklingsplan är 44 %.

Eftersom vår omvärld förändras hela tiden, behöver vi ha en beredskap att förändras med den. Nya och smartare verktyg och arbetssätt är en självklarhet. Likaså nya arbetsuppgifter, som ersätter föråldrade arbetssätt. För att möta denna utmaning måste alla anställda ha en individuell utvecklingsplan som följs med kompetenshöjande insatser.

EN LÄRANDE KOMMUN

en samlad bedömning för 2019:

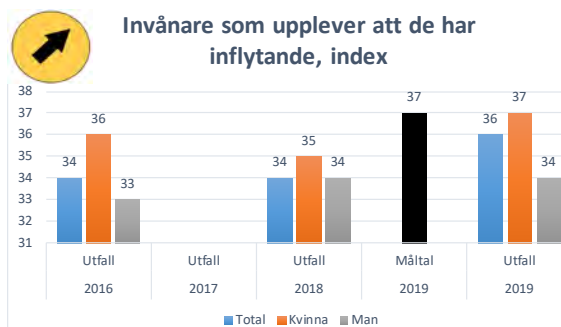
Kommunstyrelsen konstaterar att samtliga styrtalet helt eller delvis uppnås. Detta inriktningsområde adresserar tre mycket betydelsefulla områden, ungdomars möjlighet till en god utbildning och goda framtidsmöjligheter, företagens möjlighet till utveckling och den egna organisationens förmåga att möta framtidens utmaningar. Det finns anledning för kommunstyrelsen att särskilt följa dessa områden, öka ambitionen och prioritera i framtida satsningar. Nämnerna uppnår helt eller delvis 8 av 10 måltal. Se respektive nämnds målredovisning.

Strategiskt inriktningsområde En öppen kommun

Ett hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. En viktig aspekt i detta är människors känsla av sammanhang och möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka. Utöver att rösta i allmänna val erbjuder kommunen flera ingångar för invånare att delta i den lokala samhällsutvecklingen. Bland annat handlar det om att bjuda in till medborgardialoger kring viktiga frågor, tillhandahålla lättillgängliga tjänster för engagemang och skapa insyn i kommunens verksamheter.

S10 Invånare som upplever att de har inflytande

Resultaten från SCB kom i december 2019. Östhammars kommun har en lång resa att göra gällande upplevelsen av inflytande. Detta trots flertalet kanaler för delaktighet som finns tillgängliga, i enlighet med den rapportering som gjordes halvår 1. Kommunens medelindex (41) är lägre än för samtliga kommuner som medverkar i undersökningen (53).

Värdet består av ett index där ett högre värde är bättre. 2017 gjordes ingen undersökning i Östhammars kommun

Vi bör bevara och förstärka vårt arbete med information och prioritera vårt arbete med förtroendeskapande och möjligheter att påverka. Ca hälften av de svarande i enkäten var i åldersspannet 65-84 år, en målgrupp som både har och kommer ha mycket kontakter med kommunen till följd av den demografiska strukturen i Östhammars kommun.

Helhetsbedömningen baseras på fyra intervjuområden: Kontakt, Information, Påverkan och Förtroende.

När det gäller möjligheten att komma i kontakt med kommunens politiker dalar Östhammars kommun i resultaten, å andra sidan är det mer än hälften av de svarande som inte har någon åsikt. Det kan vara så att det för den absoluta majoriteten inte är självklart att se att de kan uppleva inflytande genom att kontakta en politiker, utan snarare tjänstepersoner.

Resultatet som helhet förbättras. Man kan se att kvinnor uppvisar en uppgång i sin upplevelse att de har inflytande. Framför allt bottnar de i en ökad upplevelse av att de har tillgång till och får relevant information från kommunen och dess verksamheter. Den ökningen ses inte hos män i samma utsträckning.

På motsvarande sätt som under punkten kontakt handlar påverkan och förtroende om kontakten mellan politiken och medborgarna, men också hur tjänstepersonsorganisationen svarar upp både på fattade politiska beslut och invånarnas input till verksamhetsutveckling och kommunens utveckling i stort. Utvecklingen är nedåtgående.

Ett mycket tydligt arbete med att öka inflytandet för ungdomar var att guida dem till kontakt

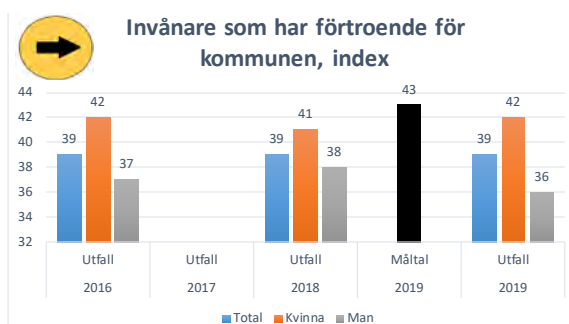
med politiken under samhällsveckan hösten 2019, där många medborgarmotioner blev utfallet av den aktiviteten från just unga (åk 8). De ungdomarna syns inte i statistiken här, men dock i medborgarmotionsflödet.

S11 Invånare som har förtroende för kommunen

Statistiska Centralbyråns (SCB) medborgarundersökning mäter invånarnas förtroende för kommunens tjänstemän och förtroendevalda. Invånarna får bland annat svara på hur väl de anser att kommunens politiker arbetar för kommunens bästa och hur väl politiska beslut genomförs.

Östhammars kommun når inte det måltal som sattes upp för 2019. Resultatet, som är relativt lågt, har varit oförändrat i de tre senaste mätningarna och ligger i linje med genomsnittet i Uppsala län.

För att höja resultatet och nå kommunfullmäk-

Värdet består av ett index där ett högre värde är bättre. 2017 gjordes ingen undersökning i Östhammars kommun

tiges målsättning så behöver kommunen arbeta brett med förtroendestärkande åtgärder; Och då särskilt genom att arbeta än mer fokuserat med att stärka kvaliteten, speciellt inom de områden

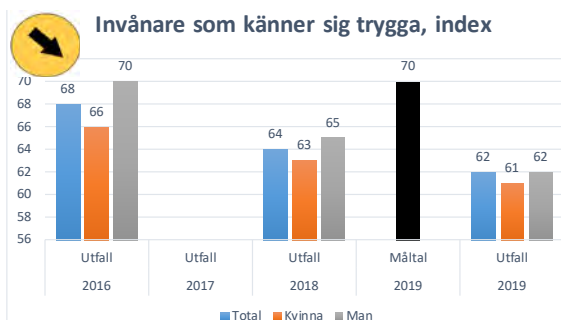
där invånarna tycker att kommunen presterar för dåligt och där invånarna förväntar sig mer. För ett längre resonemang, se den samlade bedömningen för En öppen kommun.

S12 Invånare som känner sig trygga

Trenden i landet är att den upplevda tryggheten går neråt. Östhammars kommun följer med den trenden neråt men ligger fortfarande på en jämförelsevis hög nivå av upplevd trygghet. Det finns en del saker som vi kan förvänta oss påverkar den allmänna känslan av trygghet. Det sker mycket i landet i stort, dödsskjutningar och andra våldsbrott, och även geografiskt nära oss, i Uppsala, har det rapporterats om skjutningar och våld. Det kan bidra till att invånarna känner en större otrygghet.

Detta år drabbades kommunen utav stormen Alfrida som resulterade i ett långvarigt strömavbrott för ett stort antal hushåll i kommunen. Konsekvenserna av det långvariga strömavbrottet gjorde att man som invånare inte hade tillgång till bland annat el, vatten eller värme.

Under sommaren utfärdades ett totalt eldningsförbud i länet eftersom det fanns en stor brandrisk.

Värdet består av ett index där ett högre värde är bättre. 2017 gjordes ingen undersökning i Östhammars kommun

Kommunen har tillsammans med Polisen ett tecknat samverkansavtal samt ett årligt medborgarlöfte där 2019 års medborgarlöfte var att genomföra en trygghetsvandring i Östhammar. Trygghetsvandringar har utförts på de övriga tätorterna i kommunen tidigare år. Utifrån dessa trygghetsvandringar är målsättningen att förbättra utomhusmiljöer som kan upplevas otrygga. Där kan det röra sig om allt ifrån ökad belysning, skötsel av grönytor till trafikmängden på platsen. Det är Tekniska förvaltningens uppgift att skapa trygghet i utomhusmiljön samt utföra trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Detta arbete har de bland annat utfört genom att anlägga gång- och cykelbana längs med Coromantvägen i Gimo. De har även utökat gatubelysningen runt busstationen i Gimo. I Öregrund har arbetet med att anlägga en säker gångväg till skolan, med farthinder, övergångsställe samt upphöjd trottoar slutförts. Arbetet med att göra en cykel- och gångväg längs med Albrektsgatan i Östhammar har även det slutförts.

Socialförvaltningen har inom sina verksamheter satt upp mål för sina trygghetskapande tjänster. De följer upp handläggningstiden på bland annat utredningar där behovet av äldreomsorg samt ekonomiskt bistånd utreds.

Barn och utbildningsförvaltningens trygghetskapande område är bland annat skolmiljön. Deras arbete omfattar att stödja pedagogisk personal till att kunna erbjuda en trygg miljö med studiero för alla elever. Enligt utfallet från Liv och hälsa ung 2019 så har tryggheten minskat lite sedan 2017.

På krisberedskapssidan har vi arbetat fram dokumentet Plan för ledning och samordning vid samhällsstörning. Den ligger till grund för hur Östhammars kommun ska arbeta vid

en samhällsstörning. Vi har deltagit i övning Havsörn där vår krisorganisation övades under 36 timmar. Vi övades på att hantera olika sorters samhällsstörningar för att öka vår förmåga att hantera extraordinära händelser.

Prognosen som lämnades vid halvårsskiftet, att det kunde vara svårt att nå upp till vårt måltal, som är 70, stämde. Enligt medborgaren-

käten blev utfallet 62, vilket är en minskning från föregående år med 2 punkter. Den största avvikelser som identifierats är att invånarna i kommunen nu känner större oro för att råka ut för inbrott än tidigare. Men som sagts tidigare så följer Östhammar trenden för övriga landet att den upplevda tryggheten går neråt.

EN ÖPPEN KOMMUN

en samlad bedömning för 2019:

Måltalen för förtroende, inflytande och trygghet uppnås ej. För att förstärka vårt arbete vill kommunstyrelsen poängtera vikten av att;

Vara ärliga, tydliga och raka i vår kommunikation.

Respektera invånare och företagare för deras bidrag till samhällsutvecklingen.

Vara öppna i alla frågor, och där vi av något skäl inte kan vara öppna, tydligt deklarerar detta.

Medge våra misstag, rätta dem och göra rätt och vara ödmjuka i situationen.

Leverera resultat, dvs. nyttan och kvaliteten för våra invånare och företag.

Arbeta med ständigt förbättringsarbete, utvecklade uppföljningssystem, lyssnar och lär av den återkoppling vi får från brukare, elever och anhöriga. Vara tacksamma för återkopplingen.

Inte väja för svåra/komplexa/kontroversiella frågor.

Ta ansvar för våra resultat, både bra och dåliga. Kommunicera likvärdigt oavsett resultat.

Lyssna först, genom att lyssna får vi nya och andra perspektiv.

Vara noggranna med vad vi lovar och vilka överenskommelser vi gör. Vi måste alltid stå fast vid våra löften.

Stärka och systematisera det brottsförebyggande arbetet och göra detta i samverkan med aktuella myndigheter.

I detta arbete behöver vi bli ännu bättre, mer konsekventa och systematiska. Lever vi upp till detta i våra dagliga kontakter med medborgare, besökare och företagare har vi goda möjligheter att nå måltalet 2020. Nämnderna uppnår helt eller delvis 11 av 14 måltal. Se respektive nämnds målredovisning.

Nämndmålens koppling mot de strategiska inriktningsområdena

STRATEGISKT INRIKT- NINGSSOMRÅDE	NÄMND	NÄMNDMÅL	
En attraktiv och växande kommun	Barn- och utbildningsnämnden	Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.	●
	Bygg- och miljönämnden	Bygg- och miljönämnden ska vara öppen, inbjudande och ha en hög servicenivå mot företag och allmänheten.	●
	Kultur- och fritidsnämnden	Kommunens invånare har tillgång till ett mångsidigt fritidsutbud som de är nöjda med.	●
	Kultur- och fritidsnämnden	Kommunens unga i åldern 13-19 år erbjuds attraktiva aktiviteter	●
	Socialnämnden	Socialnämnden är en attraktiv arbetsgivare som arbetar strategiskt med personalförsörjning för att säkerställa att rätt kompetens finns tillgänglig	●
	Socialnämnden	Socialnämnden tillhandahåller tjänster av god kvalitet med inflytande över insatsernas genomförande	●
En hållbar kommun	Barn- och utbildningsnämnden	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa.	●
	Bygg- och miljönämnden	Bygg- och miljönämnden ska verka för en minskad negativ miljöpåverkan på vatten.	●
	Kultur- och fritidsnämnden	Kommunens invånare har tillgång till ett jämlikt och inkluderande kultur- och fritidsutbud	●
	Kultur- och fritidsnämnden	I kommunen finns goda möjligheter för målgruppen 65+ att vara aktiva på fritiden	●
	Socialnämnden	Socialnämndens verksamhet bedrivs med största möjliga nytta för kommuninvånare och stärker individer till ett självständigt liv	●

STRATEGISKT INRIKT- NINGSSOMRÅDE	NÄMND	NÄMNDMÅL	
	Socialnämnden	Miljökonsekvenser beaktas alltid och negativa miljökonsekvenser förebyggs	
	Socialnämnden	Socialnämnden digitaliserar vilket skapar trygghet för brukarna och effektiviserar verksamheten	
En lärande kommun	Barn- och utbildningsnämnden	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.	
	Barn- och utbildningsnämnden	Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö.	
	Kultur- och fritidsnämnden	Biblioteken är forum för information, bildning och dialog även inom hälsa, samhällsfrågor och vetenskap	
	Socialnämnden	Socialnämnden samverkar aktivt med skolor, universitet och andra vårdgivare, huvudmän och civilsamhället	
	Socialnämnden	Socialnämnden har en innovativ socialtjänst som kännetecknas av delaktighet och ständig förbättring	
	Socialnämnden	Socialnämnden verkar för en ökad kompetensutveckling och karriärmöjligheter inom organisationen	
En öppen kommun	Bygg- och miljönämnden	Bygg- och miljönämnden ska kännetecknas av god kommunikation, respekt och tillgänglighet.	
	Kultur- och fritidsnämnden	Kommunens invånare erbjuds möjlighet att vara delaktiga i arbetet kring kommunens kultur- och fritidsutbud.	
	Socialnämnden	Socialnämnden främjar delaktighet, öppenhet, allas lika värde och att alla synpunkter tas tillvara.	
	Socialnämnden	Socialnämnden har en tydlig och förståelig myndighetsutövning	

Ekonomi

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

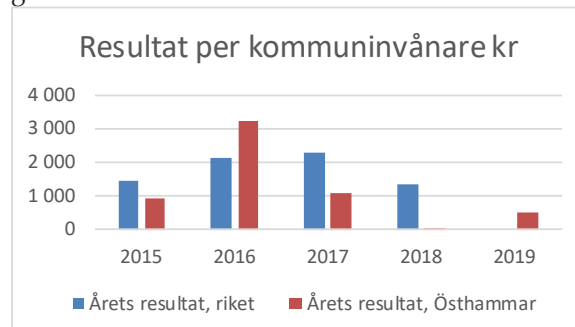
Kostnadsutveckling

2019 bröts den negativa utveckling som pågått sedan 2014 (med undantag 2016) där kommunens nettokostnader ökat snabbare än skatteintäkter och generella statsbidrag. Under det gångna året ökade kommunens nettokostnader med 2,3 % och skatteintäkter och generella statsbidrag med 3,0 %. Detta har kunnat ske trots att skatteintäkterna för året blev knappt 3 mnkr lägre än budgeterat. Om man samtidigt betänker att kommunen de senaste åren erhållit stora belopp i statsbidrag från Migrationsverket, vilka nu minskat, visar det att kommunen kunnat anpassa kostnaderna efter den förändrade situationen. Framförallt socialnämnden har lyckats minska sina kostnader. Det är glädjande då en lägre ökning av nettokostnaderna än skatteintäkterna är en förutsättning för en långsiktigt stabil utveckling av kommunens ekonomis-

ka handlingsutrymme.

Resultat

Trots förbättringar i kostnadsutveckling är kommunens resultat inte tillfredsställande. Årets resultat blev 11,2 mnkr. För att nå kommunens mål om ett resultat på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag skulle vi behövt redovisa ett resultat på 25 mnkr. Som framgår av tabellen nedan skulle Östhammars kommun behöva förbättra sitt resultat avsevärt för att nå upp till snittet för resultat bland Sveriges kommuner.

Resultaträkning Mnkr	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget
Verksamhetens intäkter	317,7	315,6	320,0	-4,4
Verksamhetens kostnader	-1 489,9	-1 514,9	-1 519,0	4,1
Avskrivningar	-62,2	-63,8	-61,0	-2,7
Verksamhetens nettokostnader	-1 234,3	-1 263,0	-1 260,0	-3,0
Skatteintäkter	1 029,5	1 068,6	1 071,3	-2,6
Generella Statsbidrag o utjämning	204,7	203,0	197,5	5,5
Verksamhetens resultat	-0,1	8,6	8,8	-0,2
Finansiella intäkter	2,1	4,1	2,0	2,0
Finansiella kostnader	-0,9	-1,5	-3,5	2,1
Resultat efter finansiella poster	1,1	11,2	7,3	3,9
ÅRETS RESULTAT	1,1	11,2	7,3	3,9

Resultatet förklaras till största delen av ett överskott inom finansverksamheten som väger upp underskottet inom nämnders verksamhet. Även om verksamhetens nettokostnader visar ett underskott så har det minskat avsevärt jämfört med 2018.

Östhammars kommuns löpande driftverksamhet inklusive avskrivningar tog i anspråk 99,3% av skatteintäkter och generella statsbidrag, 2018 var det 100%. Det innebär att kommunen har ett litet utrymme kvar för investeringar. För att det ska finnas utrymmer för investeringar ska de löpande driftkostnaderna, den så kallade nettokostnadsandelen, inte överstiga 98% av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Soliditet och självfinansieringsgrad

Soliditet är ett mått som visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med skatteintäkter. Soliditeten var vid årsskiftet 50% vilket är en förbättring med en procentenhet sedan 2018. Inklusive samtliga pensionsförpliktelser uppgick soliditeten till 20%. Detta placerar Östhammar under medelvärdet, 26%, för svenska kommuner men vi är bättre än genomsnittet för lågpendlingskommuner, den kommunkategori som Östhammar tillhör. Som framgår av figuren har Östhammar lyckats förbättra sin soliditet. Självfinansieringsgraden visar hur stor del av kommunens investeringar under året

som finansierats med egna medel och inte lån. Är värdet 100% har alla investeringar under året finansierats med egna medel. Under 2019 var självfinansieringsgraden 61%. Det innebär att drygt hälften av kommunens investeringar finansierats med egna pengar under året.

Lån

Jämfört med rikssnittet har Östhammar lägre lån per invånare. Av kommunens totala lån på 420 mnkr betalas ingen ränta för 290 mnkr utan istället får kommunen betalt för att låna. För övriga lån betalas en mycket låg ränta. Eftersom merparten av lånen har en rörlig ränta, och följer riksbankens räntor, så påverkar en räntehöjning omgående kommunens räntekostnader.

Pensionsförpliktelser

En annan post med stor påverkan på kommunens ekonomi är pensionsförpliktelser. Kommunens totala pensionskostnader inklusive sociala avgifter uppgick till 79 (79) mnkr 2019. Löpande pensionsutbetalningar avseende pensioner intjänade före 1998 kostade 21 mnkr och är relativt konstant och förväntas inte öka framöver. Däremot kommer kostnaden för pensioner intjänade efter 1998 att öka i takt med att den relativa andelen av de anställda som omfattas av dessa regler ökar.

Kommunens totala pensionsskuld vid utgången av 2019 var 510 (522) mnkr. Av dessa redovisas 66 mnkr i balansräkningen och övriga 445 mnkr som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen, dvs den syns inte i kommunens bokföring. Pensionskulden beräknas minska till 468 mnkr 2023. 68 mnkr redovisas som avsättning och 400 mnkr som ansvarsförbindelse.

Kommunens kostnader för pension till anställ-

da och tidigare anställda kostade mindre än budgeterat under 2019. Dessa kostnader är svårberäknade då kostnaden för enstaka individer kan påverka med hundratusentals kronor för ett enda år. Enligt prognos från pensionsadministratören kommer kostnaden för pension att minska under 2020 för att sedan åter öka.

Skattekraften

Begreppet skattekraft är den genomsnittliga beskattningsbara förvärvsinkomsten per kommuninvånare. Kommunens skattekraft var 210 284 kr 2019 vilket är 98 procent av riksgenomsnitt, en nivå som vi legat på under ett flertal år. Skattekraften är trögrörlig och för att nå upp till rikssnittet behöver kommunens skattekraft öka snabbare än landet i övrigt. Skillnaden i skattekraft mellan kommuner utjämnas till stor del genom det kommunala utjämningsystemet.

Kommunens skattesats var 21,69 kr och den genomsnittliga för riket är 20,70 kr. Skattesatsen har legat på samma nivå under flera år. Andelen av invånarna som har en beskattningsbar förvärvsinkomst ligger på dryg 80 procent, vilket är bättre än våra grannkommuner.

Nyckeltal	Östhammar	Rikssnitt
Skattekraft kr per invånare 2019	210 084	215 492
Långfristig skuld kr per invånare koncern 2018	47 894	54 103
Långfristiga skuld per invånare 2018	19 592	31 440
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser 2018	20%	26%

Förväntad utveckling

Folkmängden i Östhammars kommun förväntas öka med sexhundra personer, 2,8 procent, fram till 2023 enligt SCB:s senaste befolkningsprognos. Historiskt sett är det väldigt mycket. Kommunens egen prognos är en ökning på 400 personer (1,8 procent) fram till 2023. Andelen invånare över 65 år och andelen invånare upp till 18 år förväntas under samma tid öka snabbare än befolkningen i stort. Dessa grupper ökar sin relativa andel av befolkningen. Andelen 19-64 år förväntas i stort sätt ligga stilla under samma period. Ett faktum som gäller för flertalet svenska kommuner.

I Sveriges kommuners och regioners senaste prognos över skatteintäkter förväntas kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag öka med i snitt 3 procent per år fram till 2023. Detta ger vid handen att Östhammars kommuns skatteintäkter sannolikt kommer att öka i långsammare takt än de demografiska behoven under kommande år. Som redan framgick i budget för 2020 innebär detta att de kommande åren blir kärva ekonomiskt och kräver återhållsamhet och budgetdisciplin.

Driftredovisning

Östhammars kommun redovisar 2019 ett resultat på 11,2 mnkr vilket är överskott mot budget på knappt 4 mnkr. Budgeterat resultat var ett överskott på 7,3 mnkr. Att kommunen kan redovisa ett överskott beror på räntor och finansiella intäkter. Verksamhetens nettokostnad visar ett underskott mot budget, men det ska påpekas att årets underskott är 20 mnkr lägre än vad motsvarande underskott var 2018. Verksamhetens resultat efter skatter och generella statsbidrag är i nivå med budget. Av tabellen framgår

DRIFTREDOVISNING PER NÄMND MNKR	REDOVIS- NING 2017	REDOVIS- NING 2018	REDOVIS- NING 2019	BUDGET 2019	AVVIKELSE 2019
Kommunstyrelse	-163,4	-160,3	-172,5	-178,0	5,5
varav finansförvaltning	-9,0	-11,9	-12,4	-15,3	2,9
varav kommunledningskontor	-98,9	-100,4	-94,0	-100,8	6,8
varav arbetsmarknadskontor	-5,3	-4,3	-5,7	-8,0	2,3
varav Teknisk förvaltning	-50,2	-43,7	-60,3	-53,9	-6,4
Säkerhetsnämnd	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Bygg- och miljönämnd	-8,2	-7,6	-10,1	-6,8	-3,3
Kultur- och fritidsnämnd	-34,3	-32,9	-36,0	-39,8	3,8
Barn- och utbildningsnämnd	-522,8	-537,3	-548,2	-548,1	-0,1
Socialnämnd	-446,3	-496,1	-496,6	-487,3	-9,2
Verksamhetens nettokostnader	-1 175,0	-1 234,3	-1 263,5	-1 260,0	-3,5
Skatter och generella statsbidrag	1 197,8	1 234,2	1 271,7	1 268,8	2,9
Verksamhetens resultat	22,9	-0,1	8,2	8,8	-0,6
Räntenetto	0,6	1,2	3,0	-1,5	4,5
ÅRETS RESULTAT	23,5	1,1	11,2	7,3	3,9

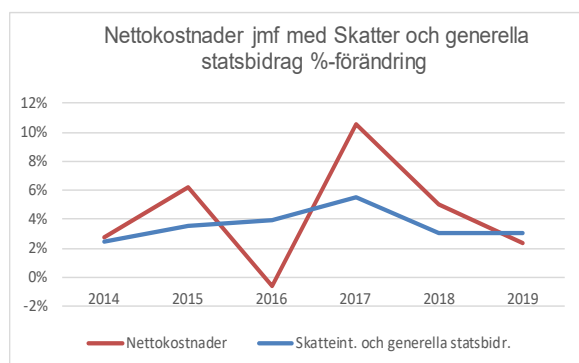
att det är finansverksamheten som gör att årets resultat ger ett överskott mot budget.

Förbättringen av verksamhetens nettokostnad jämfört med 2018 kan främst tillskrivas Socialnämnden, vars ekonomiska upphämtning är den enskilt största orsaken till den förbättrade ekonomin. 2018 överskred Socialnämnden budgeten med 48 mnkr, 2019 stannade överskridandet vid 9 mnkr. Socialnämnden fick 2019 en stor ökning av budgeten vilket till en del förklarar resultatförbättringen, men nämnden har även jobbat hårt för att minska kostnaderna.

Östhammar ökade verksamhetens nettokostnader 2019 med 2,3 procent jämfört med 2018. Nettokostnader definieras som kostnader inkl

avskrivningar minskat med verksamhetsintäkter. Kostnaderna för personal ökade med knappt 1 % under året. 2018 ökade de med 4%. Löneökningarna var under samma period 2-3 % vilket visar att kommunen i viss mån lyckats anpassa sin personalstyrka. Under de senaste åren har kommunen fått mycket riktade statsbidrag från framförallt migrationsverket. När dessa nu minskat kraftigt är det viktigt att kunna anpassa verksamheten därefter.

Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade med 3 %. Diagrammet nedan visar förändringen av kommunens nettokostnad jämfört med skatter och generella statsbidrag.

Figuren visar utveckling av nettokostnaden jämfört med skatteintäkter och generella statsbidrag.

Barn och utbildningsnämnden redovisar ett resultat i överensstämmelse med budget. Inom nämndens verksamhetsområde visar verksamheterna barnomsorg, gymnasieskola och vuxenutbildning underskott men det uppvägs av att grundskoleverksamheten visar ett överskott.

Socialnämnden redovisar ett underskott mot budget på 9,2 mnkr. Man har förbättrat sin ekonomi påtagligt sedan förra året. Noterbart är att nettokostnaden för nämndens verksamhet 2019 är nästan på kronan lika höga som 2018. Nämnden har arbetat hårt under året för att komma i balans med budgeten.

Liksom 2018 visar verksamhetsområdet Vård och omsorg underskott men underskottet är halverat jämfört med 2018. För särskilt boende äldre visar nu tre enheter av fem en budget i balans eller bättre. Man har lyckats sänka kostnaderna med 5 mnkr jämfört med 2018. Inom hemtjänsten har fokus legat på att öka personalens tid hos brukarna då det är den enskilda faktor som påverkar ekonomin mest. Man har som mål att 65 % av personalens tid ska vara hos brukarna. Under året nådde man 62%. Antalet beviljade timmar inom hemtjänsten har

ökat med ca 5 % medan antal utförda timmar har ökat med 20 %. Under slutet av året startades en central planeringsfunktion vars syfte är att utnyttja befintlig personal bättre och frigöra timmar som kan läggas på tid hos brukarna. Ju mer av personalens tid som är hos brukarna desto bättre blir ekonomin.

För verksamheten inom individ och familjeomsorg har underskottet från 2018 förbättrats till ett nollresultat. Ett genomgripande arbete har gjorts för att genomlysna samtliga HVB-placeringar för att hitta bättre och mer kostnadseffektiva insatser. Avtal för familjehemsplaceringar har omförhandlats för att sänka kostnaderna vid placeringar. Under slutet av året förbättrades också situationen avseende inhyrd personal då endast två hyrsociologer fanns kvar.

Kommunstyrelsen exklusive tekniska kontoret visar ett överskott på 9 mnkr jämfört med budget. Orsaken är dels kommunstyrelsens pott för oförutsedda utgifter som inte gått åt pga besparingar. Enheten för arbete och sysselsättning har inte gjort slut på sin budget. Dessutom har den gemensamma IT-nämnden kostat mindre än budgeterat.

Kommunstyrelsens finansverksamhet visar ett överskott mot budget på 2,9 mkr vilket framförallt beror på lägre pensionskostnader. Därtill har även skatter och generella statsbidrag samt räntenettet ett överskott mot budget vilket förklaras av utdelning från Kommuninvest samt högre generella statsbidrag än budgeterat. Då ska påpekas att skatteintäkterna blev lägre än budget samt att kommunen ersatt Östhammarshem med 4 mnkr för projektering av Tallparksgården i Öregrund.

För Tekniska förvaltningen inom kommunsty-

relsen redovisas ett underskott på 6,4 mnkr. Orsaken beror dels på stormen Alfrida med kostnad för skogsröjning och byte av belysning och ledningar samt kostnader för akuta åtgärder i fastigheter som inte har varit budgeterade. Därtill har överflyttad personal- och driftkostnad från kultur och fritidsnämnden inte reglerats vilket också påverkat resultatet negativt. Detta har i sin tur har påverkat resultat positivt för kultur- och fritidsnämnden.

Bygg och miljönämnden redovisar ett underskott på 3,3 mnkr vilket är en försämring mot 2018. En stor orsak är färre ansökningar om bygglov som drar ner intäkterna. Nämnden har lyckats minska personalkostnaderna under året

och man har fördjupat samverkan med grannkommuner i syfte för att få ner kostnaderna. Under året fick man också engångskostnader på grund av förlikningar.

Kultur och fritidsnämnden visar ett överskott på 3,9 mnkr. En del förklaras av de överflyttningar som gjorts till Tekniska kontoret och som berördes ovan. En ytterligare orsak till överskottet är att nämnden haft en buffertpost i budget för anläggningar som inte har gått åt. Organisationsförändringar har gjorts inom nämnden vilket sannolikt kommer skapa en mer följsam budgethantering.

Investeringsredovisning

Under 2019 har Östhammar investerat 122,7 mnkr. Det största projektet är den nya skolan i Östhammar. För att underlätta för busspendalare byggs en ny pendlarparkering i Alunda. Kommunen har bekostat iordningställande av parkmark och G/C- vägar vid Klackskärsområ-

det vilket inte var budgeterat. Beslutade projekt om nya förskolor i Östhammar och Österybruk samt utbyggnad av Österbyskolan har påbörjats. För att underlätta för hemtjänstens personal och minska resandet har ett system med nyckelgömmor införskaffats. I tabellen nedan framgår årets största investeringsprojekt.

INVESTERINGAR PER NÄMND MNKR	REDOVISNING 2017	REDOVISNING 2018	REDOVISNING 2019	BUDGET 2019	AVVIKELSE 2019
Kommunstyrelse	104,2	127,7	116,7	217,8	101,0
varav kommunledningskontor	10,7	4,6	3,9	18,8	14,9
varav teknisk förvaltning	92,7	120,3	111,3	195,0	83,7
varav affärsverksamhet renhållning	0,8	2,8	1,6	4,0	2,4
Bygg- och miljönämnd	0,5	0,0	0,1	0,2	0,1
Kultur- och fritidsnämnd	1,9	4,2	0,3	4,6	4,3
Barn- och utbildningsnämnd	4,0	3,3	2,2	5,3	3,1
Socialnämnd	11,7	1,2	3,4	4,6	1,2
NETTOINVESTERINGAR KOMMUNEN	122,3	136,4	122,7	232,4	109,7

STÖRRE INVESTERINGSPROJEKT MNKR	UTGIFTER 2019		TOTALA UTGIFTER	
	BUDGET	REDOVISAT	BUDGET	REDOVISAT
Nya skolan, Östhammar	83,0	67,8	206,0	90,1
Alma förskola	0,5	1,1	36,0	42,4
G/C-väg Albrektsgatan Östhammar	4,5	5,7		5,7
Parkmark G/C- väg Klackskär		8,4		8,4
Kulturhus Storbrunn		2,4	59,0	64,8
Ny brandstation Gimo	13,3	1,8	14,0	16,9
Pendlarparkering Alunda		1,1		1,1
Kulturhus Österybruk	6,5	2,9	10,0	9,4
Nyckelgömmor	2,0	3,3		3,3
HR- system	2,8	3,1	2,8	3,1

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen föreskriver att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Detta innebär att en kommun ska ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen i form av finansiell målsättning. Vidare står i kommunallagen att kommunen ska ha en ekonomi i balans vilket innebär att en kommun inte får lägga en budget där kostnaderna är högre än intäkterna. I budget för 2019 beslutades om två mål för god ekonomisk hushållning. Ett resultatmål och ett budgetmål.

Resultatmål

Östhammars kommun uppfyller inte målet att det ekonomiska resultatet ska motsvara minst två procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Resultatet uppgår till 0,9 (0,0) procent 2019 enligt KF:s definition.

Budgetmål

Kommunen uppfyller inte målet att varje nämnd och styrelse ska bedriva verksamheten inom beslutad budget. En nämnd uppfyller budgetmålet (Barn och utbildningsnämnden), två nämnder (Socialnämnden och Bygg- och miljönämnden) redovisar ett underskott mot budget och två nämnder (Kommunstyrelsen och Kultur- och fritidsnämnden) redovisar ett överskott mot budget.

Balanskravsrutredning

Balanskravet är ett lagkrav som kommunen enligt kommunallagen måste uppfylla. Balanskravet säger att en kommun måste besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om kommunen redovisar ett utfall där kostna-

derna överstiger intäkterna måste underskottet täckas med ett överskott inom tre år. Enligt lagen om kommunal redovisning ska kommuner i sin årsredovisning lämna uppgifter om årets resultat efter balanskravsjusteringar.

2018 visade kommunen ett negativt resultat efter balanskravsutredning på -1,9 mnkr. Detta underskott måste återställas. I tabellen nedan framgår kommunens resultat 2019 efter balanskravsjustering där underskottet från 2018 återställs.

BALANSKRAVSRESULTAT 2020 MNKR	
Årets resultat från resultaträkningen	11,2
Reducering av samtliga realisationvinster	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	11,2
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0
Återställande av negativt resultat 2018	-1,9
Balanskravsresultat	9,3

Prognossäkerhet

Ett mått på kommunens kontroll över den ekonomiska utvecklingen är hur god prognosförmågan är. I delårsbokslutet prognosticerade nämnderna verksamhetens nettokostnad till 1 1282 mnkr. Utfallet för helåret blev 1 264 mnkr. En avvikelse på 18 mnkr. Fördelning per nämnd framgår av tabellen. Barn och utbildningsnämndens prognos stämmer med utfallet för året medan övriga nämnder avviker.

PROGNOS JÄMFÖRT MED UTFALL MNKR			
	Prognos delår	Utfall	Avvikelse
Kommunstyrelse exkl teknisk förvaltning	-123,9	-112,3	11,6
Kommunstyrelse teknisk förvaltning	-56,8	-60,3	-3,5
Bygg- o miljö nämnd	-9,0	-10,1	-1,1
Kultur- o fritidsnämnd	-38,7	-36,0	2,7
Barn- och utbildningsnämnd	-548,1	-548,2	-0,1
Socialnämnd	-505,0	-496,6	8,4
Verksamhetens nettokostnad	-1 281,5	-1 263,5	18,0

Koncernen Östhammars kommun mnkr	2015	2016	2017	2018	2019
Bruttoomsättning	1 395	1 466	1 574	1 622	1 681
Balansomslutning	2 126	2 208	2 525	2 545	2 555
Resultat					
Östhammars kommun	20,1	71,0	23,5	1,1	11,2
Östhammarshem	20,1	23,4	13,4	15,5	7,4
Hargs hamn AB	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Dannemora gruvfastighet AB	-0,2	-7,8	0,0	0,0	0,0
Östhammar vatten AB	-	-	-2,0	0,0	-1,7
Eliminering obeskattda reserver			2,1	4,9	11,4
Summa	39,9	86,6	36,9	21,5	28,3

Koncernen Östhammars kommun består förutom av kommunen av bolagen Östhammar vatten AB, Dannemora gruvfastighet AB, Östhammars industrifastigheter AB, Östhammar vård och omsorg AB. Östhammarshem är en stiftelse och ägs formellt inte av kommunen men då kommunen borgar för stiftelsen lån har kommunen ett avgörande inflytande.

Östhammarshem redovisar ett resultat om 7,4 (15,5) mnkr vilket är en försämring jämfört med med föregående år. Bolaget fick en ny VD under året. Planarbete pågår för att utveckla nya bostäder i Alunda och Östhammar. En fastighet har sålts under året. Vakansgraden har sjunkit och vid årsskiftet var samtliga bostadslägenheter uthyra.

Hargs Hamn AB redovisar ett nollresultat (0,0) mnkr men ett positivt rörelseresultat på 14,8 (3,6) mnkr. Fraktvolymen i hamnen har nästan fördubblats under 2019 och uppgick till 812 000. Under året togs den nya anläggningen för hantering av spannmål i bruk. Mycket timmer har hanterats i hamnen som ett följd av stormen Alfrida.

Kommunens dotterbolag Dannemora Gruvfastighet AB har inte haft någon verksamhet under året.

Östhammar vatten AB producerar dricksvatten och hanterar avloppsvatten inom Östhammars kommun. Investeringar har gjorts för att säkerställa dricksvattenkvalitén. Såld mängd vatten minskade något under året medan hanterad mängd avlopp ökade något. Bolaget redovisar en förlust på 1,7 mnkr.

Personal

Våra medarbetare

Östhammars kommun är beroende av engagerade medarbetare för att kunna leverera välfärd – nu och i framtiden. Vid årsskiftet hade vi 1765 tillsvidareanställda (fast anställda) medarbetare. Vi sysselsätter också ett stort antal personer i olika former av tidsbegränsade anställningar.

De flesta av våra medarbetare arbetar inom förskola, skola, vård och omsorg. Vi har också

många medarbetare kopplat till exempelvis måltid, städ, socialtjänst, administration och ledningsfunktioner. Många av våra yrkesgrupper är traditionellt kvinnodominerade.

I det här sammanhanget använder vi oss av begreppet årsarbetare. Det är ett sätt att summera arbetstid, exempelvis två anställda som är anställda femtio procent vardera under hela året räknas som en årsarbetare. Under 2019

Anställningar per nämnd 2019-12-31

Anställningar totalt

Anställningsform	KS/ KLF	KS/ TEK	KS/ AME	BMN	KFN	BUN	SN	2019	2018	2017	2016
Antal tillsvidareanställningar	60	155	76	33	38	686	717	1 765	1 772	1 770	1 716
- varav kvinnor	52	119	57	17	26	578	659	1 508	1 511	1 518	1 482
- varav män	8	36	19	16	12	108	58	257	261	252	249
- omräknat till årsarbetare	60	144	63	33	29	650	629	1 611	1 606	1 590	1 541
Allmänna visstidsanställningar omräknat till årsarbetare	4	4	16	3	5	62	11	105	144	130	83
Vikariat omräknat till årsarbetare	3	3	1	3	3	17	26	55	52	75	91

Då vi bytt personalsystem under året så ligger förvaltningschefer under KS/KLF. Tidigare har dessa legat under respektive förvaltning vilket innebär att räknar vi bort dessa så har vi 55 tillsvidareanställningar vilket motsvarar 55 årsarbetare 191231.

KS/ KLF Kommunstyrelsen/ Kommunledningsförvaltningen

KS/ TEK Kommunstyrelsen/ Tekniska förvaltningen

KS/AME Kommunstyrelsen/ Arbetsmarknadsenheten

BMN Bygg- och miljönämnden

KFN Kultur- och fritidsnämnden

BUN Barn – och utbildningsnämnden

SN Socialnämnden

kostade löner, arvoden och övriga ersättningar 961 (952) miljoner kronor (av detta var 676 (661) miljoner kronor löner, 223 (219) miljoner kronor arbetsgivaravgifter och 62 (65) miljoner kronor pensioner).

Kompetensförsörjning

När vi under 2018 genomförde vårt första år med strategiskt kompetensförsörjningsarbete kunde vi se att främst Socialförvaltningens samt Barn och utbildningsförvaltningens verksamheter lider av den bristande tillgången på utbildad och erfaren personal att rekrytera. Det har inte förändrats under 2019. Våra främsta bristyrken är fortfarande undersköterskor, sjuksköterskor, socionomer, forskollärare och lärare inom MA/NO.

En analys av personalnyckeltal i våra verksamheter visar att en stor del av vår kompetensbrist förklaras av höga sjuktal samt hög personalomsättning. Med anledning av det har vi under det gångna året bland annat inlett ett arbete för en bättre arbetsmiljö. Vi behöver bli bättre på att behålla och maximera nyttan av den värdefulla kompetens vi har hos oss.

Under 2019 avslutade totalt 201 tillsvidareanställda medarbetare sin anställning på Östham-

mar kommun, varav 28 på grund av pension. Det ger en total personalomsättning inom kommunen på 12 % (10 % exkluderat pensionsavgångar). Motsvarande siffror för 2018 var 12 % (respektive 9 %). Den totala personalomsättningen är alltså i stort sett oförändrad.

Eftersom vi vill bli bättre på att behålla den värdefulla kompetens vi har hos oss tittar vi på andelen personer som lämnat oss av andra skäl än pension när vi bryter ner personalomsättningen på förvaltningsnivå. Liksom föregående år har vi högst personalomsättning inom Samhällsbyggnadsförvaltningen med 25 % (21 % 2018) och Kultur och fritidsförvaltningen med 22 % (18 % 2018). Samhällsbyggnadsförvaltningens omsättning kan förklaras av att man har många unga anställda som är mer benägna att röra på sig, i kombination med hög konkurrens om kompetensen. Kultur och fritidsförvaltningens omsättning kan förklaras av att man har relativt hög andel deltidstjänster och medarbetare som önskar arbeta heltid söker sig vidare. Även om Socialförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningen inte är de förvaltningar som har högst personalomsättning så är det ändå de som lider mest av kompetensbristen idag. Det är också de som har störst utmaningar framför sig med hänsyn till vår demografi, som visar på större andel barn och äldre relaterat till övriga befolkningen. Därför är det extra intressant att följa deras personalomsättning. Socialförvaltningen ligger på 9 % (13 % 2018) likväl som Barn- och utbildningsförvaltningen ligger på 9 % (6 % 2018).

Ett sätt för oss att följa upp resultatet av vårt strategiska arbete är genom att delta i Nyckeltal-sinstitutets attraktiv arbetsgivarindex, AVI. AVI väger ihop nio nyckeltal för att spegla arbets-

villkoren i organisationen. Varje nyckeltal ger som högst 20 poäng, och totalt är maxpoängen därmed 180. Vårt resultat för 2019 är 95 poäng av 180 möjliga, vilket är två poäng bättre än föregående år. Förbättringen kan härledas till att vi har något färre medarbetare per chef i år, samt korttidsfrånvaro har sjunkit något, även om den fortfarande är relativt hög. Vi får dock fortfarande låga betyg på medianlön, sjukfrånvaro och personalomsättning.

Trygg anställning

En hållbar arbetsgivare måste kunna erbjuda trygga anställningar. Tillsvidareanställning ("fast anställning") är den tryggaste anställningsformen. Ett stort antal personer haft någon form av tidsbegränsad anställning under året. Timanställning är den mest otrygga av de tidsbegränsade anställningsformerna.

Antalet övertidstimmar (exklusive mertid och fyllnadstid) motsvarade totalt 20-25 heltidstjänster.

Lön och förmåner

Anställda i Östhammars kommun omfattas av kollektivavtal som reglerar bland annat löner, ersättningar och förmåner.

Löneöversynens genomsnittliga löneökning var 2,24 % (2,28 % för kvinnor och 1,94 % för män) för tillsvidareanställda. Den genomsnittliga löneökningen var 661 kr (657 kr för kvinnor och 683 kr för män). Medianlönen, omräknat till heltid, var efter löneöversynen 27 399 kr (27 163 kr för kvinnor och 30 750 för män).

Personer som har en tillsvidareanställning eller längre tidsbegränsad anställning i Östhammars kommun kan välja att utnyttja ett friskvårdsbidrag på 1000 kr per år. 1152 av våra anställda

valde att utnyttja bidraget under 2019. Totalt betalades 1,23 miljoner ut i friskvårdsbidrag. Ungefär hälften gick till träning, och resten till massage samt behandlingar.

God arbetsmiljö

En god arbetsmiljö skapar attraktiva arbetsplatser som ger bättre trivsel och lägre personalomsättning. Sjukfrånvaron blir lägre och risken minskar för arbetsrelaterade olyckor. En god arbetsmiljö medför också engagerade medarbetare som bidrar till verksamhetens kvalitet, resultat och mål.

Drygt 150 tillbud, drygt 290 olycksfall och strax under 40 riskobservationer rapporterades i kommunens arbetsskadesystem KIA under 2019. Det är ungefär lika många händelser som 2018. Med tanke på att antalet händelser tidigare ökat stadigt från år till år kan detta betyda en slags stabilisering i rapportering av händelser. De flesta olycksfall leder till lindriga skador exempelvis rivmärken, blåmärken eller tillfälligt stresspåslag.

Kommunen har bytt personalsystem under året vilket har försvårat beräkningen av sjukfrånvaro. Statistiken nedan kan därför felaktigt med uppskattningsvis en eller ett par tiondels procentenheter.

Den totala sjukfrånvaron bland kommunens medarbetare var likvärdig med eller något högre än 2018. 2018 var den 8,1%. Årets frånvarotimmar motsvarar ungefär 150 årsarbetare.

Inom Bygg- och miljönämndens och Kultur- och fritidsnämndens områden har sjukfrånvaron sjunkit jämfört med 2018. Båda är relativt små förvaltningar och den totala sjukfrånvaron påverkas i högre grad av ett fåtal individer.

Sjukfrånvaron har också sjunkit inom Tekniska förvaltningen. Inom övriga nämnder/områden är sjukfrånvaron likvärdig eller något högre jämfört med 2018. Kvinnor (8,8 procent) har fortsatt högre sjukfrånvaro än män (5,8 procent). Ungefär 59 procent av sjukfrånvaron består av långtidsjukfrånvaro (mer än 59 dagar). Andelen långtidsjukfrånvaro har sjunkit för första gången på flera år.

Sjukfrånvaro 2019 i relation till ordinarie arbetstid (%)

Totalt	8,3
KS/ KLF	8,5
KS/ TEK	7,7
KS/ AME	8,6
BMN	4,2
KUF	4,3
BUN	7,1
SOC	10,1
Ålder 1-29 år	6,8
Åldern 30-49 år	8,3
Åldern 50-99 år	8,7

Utvecklande yrkesroll

Intern rörlighet är ett utmärkt sätt att behålla kompetenta medarbetare som vill utvecklas men inte byta arbetsgivare. Att skapa interna karriärvägar är därför viktigt för vår kompetensförsörjning. Att rekrytera internt istället för att alltid annonsera externt har tagit fäste under året och blivit mer legitimt. Under 2019 kan vi därför se att 68 medarbetare har fått ändrad roll eller bytt arbetsplats inom den egna organisationen, med flest inom Socialförvaltningens verksamhetsområde. Under 2019 anställdes 14

nya chefer och av dessa var 12 redan anställda i en annan roll hos oss.

För att alla medarbetare ska kunna utvecklas i sin yrkesroll ska de ha en individuell utvecklingsplan. Utvecklingsplanen ska ha utgångspunkt i att både medarbetaren och verksamheten ska utvecklas kontinuerligt. Planen skapas i dialog mellan medarbetare och närmast chef, lämpligen i samband med medarbetarsamtalet.

Gott ledarskap

Den sista december 2019 fanns det 101 chefer i vår organisation, varav 94 jobbar som chef på heltid och 8 jobbar som chef på delar av sin arbetstid.

Eftersom ett gott ledarskap är helt avgörande för en god arbetsmiljö där medarbetarna mår bra och kan skapa goda resultat, satsar vi på våra ledare. Varje chef får ett tydligt uppdrag och en grundlig introduktion till sin roll. Vi erbjuder ständig kompetensutveckling och stöd i form av specialister. Och alla chefer får riktning för sitt ledarskap genom vår gemensamma värdegrund - ansvar, engagemang, öppenhet och tillsammans.

Under 2019 har alla chefer i vår organisation kunna ta del av följande:

- Introduktion för nya chefer
- Utbildning i lönebildning och löneöversyn
- Utbildning i kompetensbaserad rekrytering
- Arbetsmiljö för chefer
- Arbetslivsinriktad rehabilitering, grund och fördjupning

- Adato som verktyg för rehabilitering
- KIA som verktyg att följa upp arbetsskador och tillbud

Alla chefer som ingår i förvaltningars ledningsgrupper har dessutom vid två tillfällen under året haft möjlighet att delta i kommundirektörens Ledarskapskonferens, där temat varit organisationsutveckling och samverkan. För att ytterligare stärka chefer i de utmaningar som kan uppstå i vardagen har vi upphandlat chefscoacher som chefer kan använda sig av.

Hög delaktighet

För att Östhammars kommun ska vara en attraktiv arbetsplats där verksamhetsmålen nås är det viktigt med dialog och delaktighet och att alla medarbetare har möjlighet och förutsättningar för att påverka utformningen av sitt arbete. Därför finns det ett lokalt samverkansavtal. Utgångspunkten för samverkan är att arbetsmiljön och verksamhetens resultat blir bättre när dialog och delaktighet finns. I samverkansarbetet eftersträvas en helhetssyn på verksamheten och det bygger på mötesplatser för att integrera verksamhet, medbestämmande, arbetsmiljö och hälsa.

För att skapa möjlighet för inflytande och delaktighet har vi olika mötesforum. Det finns möjlighet till dialog mellan chef och medarbetare på årliga medarbetarsamtal och månatliga arbetsplatsträffar. Arbetsgivaren för även dialog med fackliga organisationer på lokala och centrala samverkansgrupper minst 8 gånger per år. Det är viktigt att alla har möjlighet att framföra sina åsikter. Därför sker samverkan i olika former och på olika nivåer, allt från den dagliga kontakten på arbetsplatsen till i mer formella former där de fackliga organisationerna möter

arbetsgivarrepresentanter i samverkansgrupper.

Lika möjligheter

Genom att arbeta med likabehandlingsfrågor får vi en verksamhet som berikas av olika erfarenheter och på ett bra sätt speglar vårt samhälle. Genom att rekrytera kompetensbaserat säkerställer vi i högre grad lika möjligheter för våra arbetssökande, både internt och externt.

Jämställdhets- och jämlikhetsarbete kräver kunskap om nuläget för att kunna arbeta med förändring. Därför deltar Östhammars kommun i Nyckeltalsinstitutets ranking Jämix (Jämställdhets-index).

Resultatet av Jämix 2019 blev 87 poäng, en försämring med 18 poäng från föregående år. Försämringen beror på färre yrkesgrupper med jämn könsfördelning, större skillnad i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män och större skillnad i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män. Fler kvinnor än män jobbar deltid.

Sedan 2016 genomför kommunen lönekartläggningar varje år. På så sätt har vi kunnat upptäcka och åtgärda ett antal osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor. Vissa osakliga löneskillnader, framförallt mellan yrkesgrupper, tar dock flera år att komma till rätta med. 2019 års lönekartläggning visade att flera tidigare löneskillnader nu jämnats ut.

När andelen kvinnor respektive män i en grupp är 40/60 procent eller jämnare kan vi kalla den för jämställd. Av kommunens 60 yrkesgrupper var 7 jämställda. Kommunens ledningsgrupp består av kommundirektör samt förvaltningschefer. Under 2019 innebar det 8 personer, varav 5 kvinnor och 3 män.

Hållbar arbetsgivare

Ett systematiskt förbättringsarbete inom de sju nämnda strategiska områdena är en förutsättning för att öka kommunens attraktivitet som arbetsgivare.

Den alltmer kännbara svårigheten att bemanna kommunens verksamheter leder till att medarbetare, chefer och förtroendevalda gemensamt behöver hitta nya lösningar för att säkra kompetensförsörjningen framöver.

Hållbarhetsbokslut

Östhammars kommun har en tydlig målsättning att arbeta för en hållbar kommun. Det tydliggörs genom att ett av kommunfullmäktiges fyra inriktningsområden är En hållbar kommun. Utöver denna tydliga och mätbara målsättning så finns policydokument för både ekologisk och social hållbarhet. I dessa policydokument anges ett antal prioriterade inriktningsområden, i linje med kommunrelevanta fokusområden i Agenda 2030. Utifrån dessa prioriterade områden rapporterar samtliga nämnder och förvaltningar hur de bidragit till hållbarhetsarbetet under det gångna året.

Ungas utbildning, uppväxt och välbefinnande

I kommunen finns en förvaltningsövergripande grupp som arbetar gemensamt kring ungas välbefinnande. Under året kan särskilt lyftas projektet Dans utan krav, mobil ungdomsgård under sommaren och införandet av ungdomsgård i Alunda. Förutom detta så har arbetsgruppen varit engagerad i arbetet med att implementera barnkonventionen som lag från och med 2020.

Ett område som tidigare identifierats som särskilt viktigt utifrån de ungas välbefinnande och uppväxt är detaljplaneområdet. Den fysiska planeringen enligt plan- och bygglagen, PBL, har visat sig vara ett viktigt verktyg för att långsiktigt kunna säkra barns och ungas tillgång till en god utemiljö. Våren 2019 var vi och pratade med elever i årskurs 8 om hur det är att arbeta med samhällsplanering på en kommun, under deras Samhällsvecka. I detaljplaner är frågor som närhet och möjlighet att ta sig från bostadsområde till skola och fritidsaktiviteter med i form av gång- och cykelvägar viktiga.

Barn- och utbildningsnämnden

Målet är att alla elever ska nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Alla elever ska ha en god hälsa och bra livskvalitet.

Arbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten ska leda till en utveckling av den tillgängliga lärmiljön, så att skolan blir mer likvärdig för alla elever i Östhammars kommun.

Kultur- och fritidsnämnden

Kommunen har ett stort antal idrottsanläggningar vilket borgar för goda möjligheter till fysisk träning. Arbetet med att förbättra folkhälsan fortlöper med nya projekt, t ex Rörelseglädje för alla hela livet tillsammans med Riksidrottsförbundet.

En hälsoutvecklingstjänst har tillkommit och med det stärks arbetet med förvaltningens prioriterade grupper ytterligare. Ungdomar är en prioriterad grupp för arbetet med trygghet, välfärd och folkhälsa. Genom att erbjuda attraktiva aktiviteter och lokaler för ungdomar bidrar verksamheten till detta.

För att skapa förutsättningar för aktivitet och välbefinnande har stora resurser lagts på att skapa ett bra utbud av lovaktiviteter (gratis bad och aktiviteter, turneringar, film- och musikskapande, övernattningar, bio osv). Detta har varit mycket uppskattat och något som kommer att vara prioriterat även framgent.

Socialnämnden

Inom närvårdsarbetet i kommunen, men även på regional nivå, har barn och unga varit i fokus.

Socialnämnden och Barn- och utbildnings-

nämnden har i samverkan med Samordningsförbundet arbetat vidare med projektet Bryggan. Bryggan är en organisation som hjälper ungdomar mellan 16-29 år att bryta hemmasittande beteenden och att i stället återgå till skolgång eller praktik.

Förvaltningen har tillsammans med grundskolorna tagit fram ett avtal för samarbete kring planering av PRAO-platser inom Vård och omsorgs verksamheter.

Trygghet, hälsa och välfärdstjänster

Kommunen har tillsammans med Polisen ett tecknat samverkansavtal samt ett årligt medborgarlöfte. 2019 års medborgarlöfte var att genomföra en trygghetsvandring i Östhammar. Trygghetsvandringar har utförts på de övriga tätorterna i kommunen tidigare år. Utifrån dessa trygghetsvandringar är målsättningen att förbättra utomhusmiljöer som kan upplevas otrygga. Där kan det röra sig om allt ifrån ökad belysning, skötsel av grönytor till trafikmängden på platsen.

Bygg- och miljönämnden

Nämnden bedriver tillsyn enligt miljöbalken. Inför varje verksamhetsår beslutar nämnden om en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Tillsynen ska bedrivas så att trygghet uppnås för den enskilde medborgaren eller verksamhetsutövaren. Det innebär konkret att de människor som blir utsatta för tillsyn ska behandlas lika, ska få tydliga besked, ska behandlas med respekt och rättssäkerhet. Rättssäker tillsyn innebär att handlägningsrutiner ska följas. Den enskilde medborgaren eller verksamhetsutövaren som utsätts för tillsyn, ska ha möjlighet att

föra fram sin talan i ärendet.

Beslut ska grundas på vedertagen rättspraxis och vara granskade. Helhetssyn ska tillämpas i tillsynen. Det innebär konkret att samverkan ska ske mellan flera avdelningar i enskilda tillsynsärenden när så är befogat. Om vi samarbetar kan det underlätta för den vi riktar tillsynen mot att förstå vad målet med tillsynen är.

Under 2019 har planenheten fortsatt att lägga vikt vid att bevara områden för natur och rekreation i detaljplaner, samt arbeta för gång- och cykelvägar till planområdena som en del i att underlätta för folkhälsan och mer rörelse i vardagen.

Barn- och utbildningsnämnden

På grundskolan och gymnasiet läser alla elever ämnet idrott och hälsa som ger tillfälle att uppleva och förstå betydelsen av rörelseaktiviteter och deras samband med välbefinnande och hälsa.

Försämrade siffror kring andelen unga som mår bra kan konstateras i länet som helhet, men Östhammars siffror ligger under länet, framför allt för flickor i åk 9. Detta är en ögonblicksbild som bör kompletteras med den löpande bild vi har av våra ungdomars mående på skolorna. Ett kvalitativt sätt att undersöka elevers hälsa är påbörjat.

Östhammars kommun har tydliga rutiner för förebyggande åtgärder och för rapportering av kränkande behandling till huvudmannen. Det finns ett digitalt system som ger viktig information om vilken typ av kränkning som skett och var den skett. På så vis kan rektorer sätta in rätt åtgärder.

Kultur- och fritidsnämnden

För att skapa trygg idrott för unga i kommunens föreningsliv har arbetet med High Five fortgått under året. High Five är ett samarbete mellan KFN, Rädda barnen och Riksidrottsförbundet. I arbetet ingår utbildning för ledare, aktiva och föräldrar i hur man motverkar mobbing och arbetar aktivt med en positiv värdegrund och ett inkluderande klimat.

Ungdomsgårdar finns nu i Östhammar, Österbybruk, Gimo och Alunda (där högstadieskolor finns) och är viktiga aktörer för att skapa meningsfull fritid för ungdomar. Genom ungdomsgårdarnas insatser ser vi att det blir lugnare på orterna och en högre känsla av trygghet. I arbetet på ungdomsgårdarna har stor vikt lagts vid att ge lika stort utrymme (både fysiskt och verbalt) till tjejer och killar. Målsättningen är att låta ungdomarna delta i prioriteringar och därigenom få en dialog om jämställdhet och likabehandling. Förslag från ungdomar höras om bl.a. lika stort utrymme på ungdomsgården för tjejer och killar.

Personalen på ungdomsgårdar och anläggningar har inlett ett gemensamt värdegrundsarbete med målsättningen att på bästa sätt möta medborgare.

Lovaktiviteterna har utvecklats vidare under året och innehåller nu ett brett utbud, både i egen regi och i samarbete med andra aktörer. Idrottsanläggningarna har spelat en större roll än tidigare med fria baddider etc.

Bibliotekens uppdrag är att tillhandahålla ett attraktivt utbud av litteratur och kulturaktiviteter till alla medborgare. Biblioteket är öppna för alla och arbetar aktivt med att nå ut även till de som inte själva kan ta sig till biblioteket. Under

året har öppettiderna ändrats utifrån önskemål och för att nå fler.

Hälsoutvecklaren och gyminstruktören har genomfört ett flertal aktiviteter för de seniora medborgarna för att skapa dialog och ge information om hälsa, kost, träning etc.

Socialnämnden

Inom socialnämndens område har förebyggande arbete skett kring missbruk, psykiskt välbefinnande, våld i nära relationer, stöd till brottsoffer och att bryta isolering.

Förvaltningen har fortsatt med uppsökande hembesök i gruppen äldre, för dem som så önskar, och övriga har fått material hemskickat.

För att kunna ge en så trygg hemgång som möjligt för den enskilde efter en sjukhusvistelse, har Vård och omsorg satsat på aktivt teamarbete mellan biståndshandläggare, legitimerad personal och chefer. Detta teamarbete kommer på sikt att ge större möjligheter för den enskilde att bo kvar i det egna hemmet, så länge som man önskar.

Arbete och inkomst

Under 2019 beslöt Arbetsförmedlingen att stänga sin lokal i kommunen. Arbetsförmedlingens uppdrag förändrades och den kommunala arbetsmarknadsenheten (AME) har tyvärr tappat en stor del av kontakten med Arbetsförmedlingen i och med detta. Och då Arbetsförmedlingen är mitt uppe i förändringen av sitt arbete tas inte beslut om arbetsmarknadsanställningar lika snabbt som tidigare och människor riskerar att hamna mellan stolarna.

AME arbetar med att stödja människor boende

i kommunen som står långt ifrån arbetsmarknaden. Detta gäller nyanlända och personer med olika funktionshinder (ej LSS). Genom att "träna" i tex kommunens praktiska verksamheter så utvecklas dessa personer och ges större möjlighet att etablera sig på den ordinarie arbetsmarknaden.

AME har även verksamhet för personer med psykisk ohälsa. Dessa får personligt och individuellt stöd att utveckla sig socialt och i grupp för att så småningom kunna prova en praktikplats.

Bygg- och miljönämnden

Det finns ett gott samarbete med Region Uppsala angående t.ex. kollektivtrafik. Det hänger samman med planeringen av sista etappen av 288:an, vilket kommer gynna kommunens ekonomiska tillväxt då fler kan välja att pendla och bo i kommunen. Arbetsmarknadsregionen blir även den större om det går fortare och enklare att transportera sig.

Barn- och utbildningsnämnden

Grundskolan har en samhällsvecka i år 8 där eleverna får komma i kontakt med olika yrkesrepresentanter. För övrigt på grundskolan är studiebesök på företag vanligt, samt PRAO.

Gymnasiet har tillsammans med företagen olika branschråd, utvecklande praktik och arbetsplatsförlagt lärande, (apl) samt ung företagsamhet (Uf).

En halvdag kring arbetsmarknad anordnades av Bruksgymnasiets och Vuxenutbildningens SYV-grupp i samarbete med Arbetsförmedlingen, näringslivskontoret och andra aktörer där eleverna samt besökare fick möjlighet att möta

framtidens utbildningar och arbetsgivare.

Vuxenutbildningens och gymnasieskolans vårdutbildningar ingår i Vård- och omsorgscollege (VOC) som är en certifierad samverkan mellan arbetsgivare, fackliga organisationer och utbildningar. Syftet är att tillsammans skapa attraktiva och moderna verksamheter med hög kvalitet. Samverkan finns på lokal och regional nivå, och utgår från tio kvalitetskriterier.

Vuxenutbildningens Yh-utbildning ingår i Teknikcollege som är en certifierad samverkan mellan arbetsgivare, fackliga organisationer och utbildningar. Syftet är att tillsammans skapa attraktiva och moderna verksamheter med hög kvalitet. Samverkan finns på lokal och regional nivå.

Vuxenutbildningen är mycket viktig för områden som arbetsmarknadspolitik, kompetensförsörjning och regional utveckling. I detta arbete är en studie- och yrkesvägledande funktion av avgörande betydelse för individen och för samhället.

Inkludering och sociala relationer

Kommunens arbetsmarknadsenhet (AME) har ansvar för mottagandet av nyanlända flyktingar som kommer genom anvisningar från Migrationsverket. Under 2019 var antalet nyanlända flyktingar 44 personer. De nyanlända kom från olika länder, bland annat Syrien, Eritrea och Afghanistan. Inom flyktingområdet samarbetar kommunen med såväl andra myndigheter som civilsamhället, för att skapa en så bra integration som möjligt.

Extratjänster är ett bra exempel på ett sätt att förbättra inkludering genom arbete. Extratjäns-

ter innebär att nyanlända får prova på att arbeta inom olika välfärdstjänster. Detta är kostnadsfritt för kommunen och är ett bra första steg att lära sig hur svensk arbetsmarknad fungerar. Extratjänster kan även användas för långtidsarbetslösa. Under 2019 drog Arbetsförmedlingen tillbaka möjligheten till extratjänster.

Barn- och utbildningsnämnden

BoU har en kommunövergripande specialpedagog som är samordnare och ansvarig för svenska som andra språk.

Nyanlända har studiehandledning och svenska som andra språk, SVA.

Vuxenutbildningen har satsat på en språkstödjare genom extratjänster samt introduktionsgrupp där elever under en intensivundervisning tillägnar sig baskunskaper i det svenska språket.

Kultur- och fritidsnämnden

Målsättningen för KFN är att arbeta för en stärkt folkhälsa genom att erbjuda invånarna förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv. Förvaltningens prioriterade grupper är unga 7-20 år och 65+.

Genom att samlokalisera bibliotek och ungdomsgårdar stärks möjligheten att fler unga hittar till biblioteket och genom det kan få tillgång till ett utökat utbud av aktiviteter.

Ungdomsgårdarna har ett uppdrag att arbeta med att minska utanförskap och stärka inkludering.

De lovaktiviteter som genomförs planeras för att tilltala en så bred grupp av ungdomar som möjligt. Under året har kommunikationen kring

aktiviteterna ökat ytterligare för att säkerställa att så många som möjligt nås av de erbjudanden som finns.

Socialnämnden

Vård och omsorg har under året arbetat för och fått godkänd återcertifiering inom Vård och omsorgscollege. I detta arbete ingår en överenskommelse att utbilda fler språkombud. Vård och omsorg har också tillsammans med skolan planerat och utbildat ett 30-tal språkstödjare/inkluderingshandledare, som stödjer nyanställd personal i dokumentation och kommunikation.

Delaktighet och inflytande

På kommunens externa hemsida finns ett antal tjänster för att underlätta och uppmuntra delaktighet och inflytande för kommunens invånare. Under året hanterades 5 medborgarmotioner, varav 3 fick tillräckligt stöd för att lämnas till berörd nämnd. Tjänsten Fråga politiken genererade 8 frågeställningar under året.

Sammanlagt hanterade Östhammar Direkt (ÖD) 67 000 telefonsamtal. Fördelningen på inkommen kanal för kundärenden fördelas enligt följande:

Östhammar Direkt	2019
Telefonsamtal	67 000
Kundärenden	35 000
Varav avslutat i ÖD	62%

Kanaler in till Östhammar direkt

Telefon	72%
E-post	21%
Besök	5%
Facebook	1%

Bygg- och miljönämnden

Genom att släppa in medborgarna i ett tidigt skede, innan den formella planprocessen börjar, kan kommunen fånga viktiga frågeställningar och öka kvaliteten i planeringen. Medborgardialog i samband med översiktlig fysisk planering kan gälla en ny översiktsplan eller ändring av översiktsplanen. Under 2019 har planenheten haft dialog med invånare under samrådsskedet i detaljplaner, genom öppna möten där alla är välkomna att delta, ge sina synpunkter och ställa frågor i det pågående planarbetet. I de naturvårds- och vattenprojekt som drivs inom planenheten samarbetar kommunen med föreningar och andra lokala aktörer.

Barn- och utbildningsnämnden

Skolan ska ge eleven möjlighet att ta ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö. De ska succesivt utöva ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Eleven ska vidare ha kunskaper om demokratins principer och utveckla förmågan att arbeta i demokratiska former. På skolorna finns klassråd och elevråd. Det finns även skolråd på alla skolor och förskolor.

Kultur- och fritidsnämnden

Under året har ett flertal medborgardialoger, riktade till olika målgrupper, genomförts. Kom-

munens unga föredrar över lag att vara delaktiga och komma med inspel digitalt. För att göra den möjligheten större och för att utveckla gruppens delaktighet har ett app-system upphandlats och kommer att tas i bruk under 2020.

Biblioteken erbjuder litteratur, tidningar och tidskrifter på flera språk vilket ger nyanlända och utrikesfödda möjlighet att hålla sitt modersmål levande. Biblioteken erbjuder dessutom medier på lättläst svenska. Ett nytt särskilt mångspråksansvar har tilldelats en bibliotekarie.

På ungdomssidan arbetar KFN aktivt med att ungdomar ska integreras. Nämnden har deltagit i kommunens integrationsnätverk under året. Personal med utländskt ursprung har anställts på ungdomsgårdarna, varav en projektanställd genomförde ett filmprojekt om att vara nyanländ.

Socialnämnden

I samverkan med Region Uppsala har ett långsiktigt arbete påbörjats avseende personcentrerad vård. Personcentrerad vård är ett förhållningssätt som innebär att den enskilde personen involveras och att vården anpassas efter individens behov, resurser och förutsättningar. IBIC (Individens behov i centrum) och BBIC (Brukarens behov i centrum) är etablerade arbetssätt inom myndighetsbedömning och biståndsbedömning. Under året har arbetet fortsatt med implementering även inom utförarverksamheterna. Både IBIC och personcentrerad vård kommer att ge ökade delaktighet för brukarna och patienterna.

Ett flertal möten har hållits med

anhörigföreningen och föreningen har också ansvarat för temadagar kring demens där allmänhet och personal varit välkomna. Nämnden har via Länsstyrelsen fått medel för en brukarrevision av de kommunala råden. Brukarrevisionen har genomförts under hösten och ska redovisas på rådsmöte under våren.

Jämställdhet och likabehandling

Redan 2016 antog kommunfullmäktige en strategi för jämställdhetsintegrering. Samtliga nämnder och förvaltningar är därmed ålagda att rapportera all individbaserad statistik könsuppdelad, därefter analysera dessa uppgifter och agera utifrån resultat av analyserna. Uppföljningssystemet Stratsys har anpassats för att möjliggöra könsuppdelad rapportering.

Barn- och utbildningsnämnden

Alla förskolor och skolor har en plan mot kränkande behandling.

Förskolan arbetar med en treårsplan för jämställd förskola.

En genuspedagog är anställd för att arbeta med normkritiskt tänkande.

Kultur- och fritid

Under 2019 har ett gemensamt värdegrundsarbetet inletts med personalen från ungdomsgårdarna och anläggningarna för att stärka medvetenheten om jämställdhet och likabehandling.

Nämnden har inlett ett arbete med att se över och kartlägga hur tider och resurser till föreningar nyttjas och fördelas. Här finns utvecklingspotential och ett underlag för att kunna fatta medvetna beslut utifrån jämställdhet och likabehandling behövs.

Socialnämnden

Män och kvinnor ska ha lika möjlighet att nå bästa möjliga hälsa och livsvillkor, och få sina behov tillgodosedda.

Myndighetsutövningen och biståndsbedömningen utgår från BBIC (Brukarens behov i centrum), och handläggning, utredning, utformningen av insatser och arbetssätt stödjer nämndens jämställdhetsarbete.

Fysisk planering och tillgänglig service

Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. I översiktsplanen ska kommunen redovisa grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenområden, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och hur man tänker tillgodose riksintressen och miljö kvalitetsnormer. Av planen ska också framgå hur kommunen tänker ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling i kommunen. För tillfället arbetar vi med Översiktsplan 2021 där vi bland annat genomfört en miljökonsekvensbeskrivning.

Barn- och utbildningsnämnden

När nya förskolor och skolor byggs, så har det tagits fram både pedagogiska program och funktionsprogram, där det tas hänsyn till trygghet och en bra lärmiljö.

Kultur- och fritidsnämnden

Inom KFNs område finns ett uppdamt behov av att tillgodose tillgänglighet på kommunens utomhusbad. Badramper behövs på flera platser

och toaletterna behöver vara tillgängliga för alla.

Bemannning på anläggningarna är en källa till kritik. Förvaltningen har bemanning vissa tider på dagarna. Övriga tider går gymgäster in med kort. I dagsläget saknas möjlighet att bemanna mer även om det vore önskvärt.

Biblioteken är bemannade med personal med olika ansvarsområden vilket gör att det finns spetskompetens att möta ett brett spektrum av frågor och behov.

Vattenkvalitet (kust, sjöar, vattendrag och grundvatten)

Inom fokusområdet friskare vatten ska kommunen fokusera på att minska utsläpp av övergödande ämnen, arbeta med åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i våra sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten, arbeta med vattenfrågan i strategisk planering och tillgängliggöra våra vattenmiljöer för invånare och besökare.

En mycket viktig utvecklingsfråga för Östhammars kommun är dricksvattentillgången för våra invånare, deltidboende, företagare och andra verksamheter som behöver vatten. Under 2018 och 2019 har både politiker och tjänstepersoner utbildat sig i vattenfrågor, i samverkan med Gästrike Vatten har ett vattenförsörjningsprogram tagits fram och kommunen har ansökt och fått projektmedel för att arbeta fram en VA-plan. Vi har fortsatt stora utmaningar i vattenförsörjningsfrågan både vad gäller kommunalt vatten och avlopp och i omvandlingsområden längs kusten med enskilda lösningar.

Barn- och utbildningsnämnden

Skolan ska genom ett miljöperspektiv ge elever

möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Skolorna har arbetat med hållbar utveckling under året.

Bygg- och miljönämnden

Genom vår miljötillsyn når vi många olika verksamheter som påverkar sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Kommunens tillsyn av verksamheter genomförs bland annat genom beslut enligt miljöbalken och plan- och bygglagen och ska leda till att miljö kvalitetsnormerna nås. En miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kvaliteten i luft, vatten, mark eller miljön i övrigt. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.

Det finns ett tydligt fokus på vattenfrågor i kommunen. I dagsläget arbetar vi aktivt med att införa dagvattenlösningar, gärna i form av dagvattendammar i våra detaljplaner. I kommande detaljplaner kan vi utveckla dagvattenhanteringen ytterligare. Samtidigt behöver vi hitta lösningar som är hållbara på sikt både vad gäller effektivitet, förvaltning och skötsel. Samhällsbyggnadsförvaltningen har påbörjat arbetet med att ta fram ett strategiskt och politiskt förankrat styrdokument för kommunens samlade VA-planering som en del av kommunens översiktsplanering. I översiktsplanen kommer även många andra vattenplaneringsfrågor ingå. För samtliga planer och förhandsbesked som handläggs krävs utredning av möjlighet till dricksvatten och val av avloppslösningar kopp-

lade till recipienten och miljö kvalitetsnormerna. Här har vi ett behov av stöd från nationellt och regionalt håll i hur vi ska arbeta effektivt med denna typ av utredningar i samhällsplaneringen.

Inom bygglovsverksamheten arbetar vi med rent vatten och sanitet för alla. Vid ny vattenbrunn kräver vi in resultat på vattenprov för att se att vattnet är bra. Vid anmärkningar påpekar vi detta till fastighetsägaren, så det inte missas. Vid otjänligt vatten så får inte fastighetsägaren slutbesked, det vill säga brunnen får inte tas i bruk. Syftet med detta är att tillgodose dricksvatten av god kvalitet till våra invånare.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden har inget direkt uppdrag rörande vattenkvalitet men det är en aspekt i bedömningen av stödansökningar etc. Nämnden beviljar inte stöd till arrangemang som riskerar att påverka vattenkvaliteten i kommunen negativt. Ett exempel på det är att hänsyn måste tas till grundvattennivån under vintern när många önskar spola is. Nämnden har också uppmuntrat till att tennisbanor i Öregrund bevattnas med havsvatten istället för grundvatten. I Gimo stödjer nämnden arbetet med skidspår. Vatten till snön tas från Gimodammen för att inte påverka grundvattennivån.

Kommunstyrelsen

I det övergripande vattenstrategiska arbetet arbetar kommunstyrelsen med samordning av vattenfrågor mellan kommunens förvaltningar och nämnder. Genom ett handläggarnätverk där flera förvaltningar ingår, utbyter vi information och kompetensutvecklar oss i olika vattenfrågor. Under 2019 har gruppen fokuserat

mycket på att gå igenom och kvalitetssäkra den recipientkontroll som genomförs i de förbund och nätverk kommunen deltar i. Recipientkontrollen ger en viktig överblick av vattenkvaliteten i kommunens vatten. Dagvatten har varit ett annat fokusområde, eftersom vi konstaterat att det är en viktig fråga vi måste kunna hantera i vårt detaljplanearbete. Vi har också tillsammans med några grannkommuner påbörjat en metodbeskrivning av olika vattenbesparande åtgärder.

I det strategiska arbetet ingår att bevaka möjligheterna till projektmedel för att kunna räkna upp kommunens reurser i olika vattenfrågor. Under 2019 har kommunen fortsatt sitt deltagande i EU-projektet LIFE IP Rich Waters i syfte att öka vattenkvaliteten i Granfjärden och Östhammarsfjärden. Genom vårt deltagande i projektet har även stiftelsen BalticSea2020 bidragit med så kallade inneslutningsförsök i Granfjärden för att utreda bästa möjliga metod för att binda fosfor och öka vattenkvaliteten. Till år 2019 beviljades kommunen också ansökta lokala naturvårdsmedel (LONA) för att fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra funktion och skötsel av Karö våtmark. Våtmarken har till syfte att minska framförallt kväveutsläppen från Östhammars reningsverk, men också fosfor och eventuellt läkemedel och mikoplaster. Tillsammans med Gästrike vatten har arbetet inletts med att installera en provtagningsstation, ta fram en skötselplan och kommunikation i form av skyltar och annat.

Andra vattenprojekt som fortsatt under året är arbetet delfinansierat med lokala naturvårdsmedel (LONA) kring Fyris östra källor. I projektet har kommunen tillsammans med Vattenrådet Fyris östra källor och Upplandsstiftelsen genomfört en studieresa under hösten

för att se exempel på hur andra kommuner och regioner arbetar med våtmarker, sjöar och vattenhållande åtgärder. I projektet ingår att ta fram en handbok för regleringen av dammarna i systemet. Det arbetet fortsätter och ska avslutas under 2020. Kommunen har under året stöttat Upplandsstiftelsen genom en ansökan av lokala naturvårdsmedel för Lortfjärden vid infarten till Öregrund. Där återskapas en våtmark som kommer att fungera som lekplats för kustfisk, vilket har positiv påverkan på vattenkvaliteten.

I samarbete med många aktörer genomfördes i maj Östhammarsfjärdens dag för skolelever och allmänhet. Kommunen är medlem i Svelands Kustvattenvårdsförbund, ingår Fyrisåns vattenförbund och organisationen Mälaren en sjö för miljoner. För att hålla oss ajour med hur andra kommuner arbetar, deltar vi i regionala nätverk med fokus på vattenfrågor, som Länet's vattenvårdsgrupp som hålls samman av Upplandsstiftelsen samt länet's kommunekologer, som bildat ett eget nätverk under året. Genom dessa medlemskap och samarbeten tar vi del av erfarenheter i vattenvårdsarbete.

Naturvård och friluftsliv

Inom inriktningsområdet naturvård och friluftsliv lägger kommunen fokus på att ta hänsyn till dessa aspekter i samhällsplaneringen, på konkreta samarbeten med andra organisationer som Upplandsstiftelsen, kommuner i länet, lokala föreningar och organisationer. Andra viktiga delar i naturvårdsarbetet är utveckling och förvaltning av natur- och friluftsområden för boende och besökare samt spridning av kunskap om natur och friluftsliv.

Barn- och utbildningsnämnden

Skolan ska genom ett miljöperspektiv ge elever möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Skolans alla rektorer har under året arbetat med hållbar utveckling.

Bygg- och miljönämnden

I skapandet av nya detaljplaner är det kommunens ansvar att se till att naturen får ta plats. Det gör planenheten i dagsläget genom t.ex. naturvärdesinventeringar, miljökonsekvensbeskrivningar och genom att anpassa planerna så att båda biologiska naturvärden och rekreationsytor behålls.

Östhammars kommun har ett antal ansvarsarter och naturtyper som är särskilt viktiga att fokusera på. Inom planenheten drivs projekt och löpande arbete tillsammans med Tekniska förvaltningen och Kultur- och fritidsförvaltningen med syfte att kartlägga, utveckla, bevara och tillgängliggöra naturområden i kommunen med fokus både på rekreation och naturvärden. Under 2019 har särskilt fokus lagts vid Aspbo naturreservat utanför Österbybruk, Hummelfjärd och Lortfjärden i Öregrund samt stiftelsen Gräsöfondens arbete på Gräsö. Den grönstrukturinventering av kommunal skogs- och parkmark som slutfördes 2018 har nu införts som en del av planeringsunderlaget för kommunens samhällsplanering.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden har ett stort uppdrag att stärka förenings- och friluftsliv. Under året har kommunen deltagit i EU:s Central Baltic-projekt S:t Olav Waterway, världens första pilgrimsled över havet. Den del av rutten som går genom Östhammars kommun kallas Vikingaleden och anknyter befintliga Upplandsleden från Grisslehamn. Projektet leds av Åbo Akademi och Kultur- och fritidsnämnden sitter med i styrgruppen. Invigning av leden skedde i juni.

Kultur- och fritidsnämnden delar årligen ut stöd i olika former till föreningar som på olika sätt verkar inom friluftslivet. Förvaltningen har också samarbeten med Upplandsstiftelsen och projektet Smultronställen som syftar till att kartlägga särskilt fina områden i naturen att vistas i, samt Upplandsleden som sträcker sig genom hela kommunen från Vällen till Florarna. Ett pågående projekt är utvecklingen av Tallparken i Östhammar för att få fler människor att aktivt ta del av kommunens utbud av friluftsliv.

Under loven och även under övriga året genomförs uteaktiviteter på fritidsgårdarna.

Kommunstyrelsen

I det strategiska naturvårdsarbetet på kommunen ingår att stödja samtliga förvaltningar i naturvårdsfrågor. Det görs genom att ta fram underlag motsvarande den grönstrukturinventering som utfördes under 2017-2018 och nu finns i kommunens planeringsunderlag, men också som stöd i beställning och bedömning av naturvärdesinventeringar och i frågor som rör förvaltning av kommunens skog och parkmark. Under året har naturvärdesinventeringar för flera detaljplaner utvärderats och använts som en del i planläggningen.

Genom ett handläggarnätverk inom kommunen med fokus på natur och friluftsliv, där flera förvaltningar ingår, kan gemensamma projekt och naturvårdsfrågor hanteras. Under 2019 har flera skötselråd startat upp för natur- och friluftsområden där kommunen är markägare men förvaltningen delas med andra, bland annat Upplandsstiftelsen. Det rör framförallt Aspbo naturreservat, Gräsö gård och Kallerö. Syftet med skötselråden är att effektivisera och tydliggöra fördelning av skötsel och genom samlade krafter kunna arbeta med utvecklingsfrågor i områdena. Alla dessa områden har naturvärden men också stort fokus på rekreations- och friluftsvärden för våra invånare och besökare.

I det strategiska arbetet ingår att bevaka möjligheterna till projektmedel för att kunna räkna upp kommunens resurser i olika naturvårdsfrågor. Under 2019 pausade regeringen de lokala naturvårdsmedlen som annars kunnat sökas årligen. Bidraget återinfördes under slutet av 2019 och kommunen har nu sökt projektmedel med fokus på natur och friluftsliv inför 2020. Genom samarbeten med Upplandsstiftelsen, Visit Roslagen, Biotopia och andra har informationen om natur och friluftsliv på hemsidan uppdaterats och kommer löpande byggas upp. Vi använder också appen och hemsidan Naturkartan. Där kan man lätt leta upp besöksvärda områden i sin närhet.

Östhammars kommun var 1995 med och in-stiftade stiftelsen Gräsöfonden. Genom politisk medverkan i styrelsen och tjänstemannamedverkan i arbetsgruppen arbetar stiftelsen i enlighet med stadgarna för att gynna natur- och kulturlandskapet på Gräsö. Stiftelsen lånar ut slätterbalk, delar ut bidrag och priser samt berättar om landskapet i informationsbyggnad

vid Gräsö gård. Ett tiotal besöksmål runt om på Gräsö samförvaltas av Gräsöfonden, Östhammars kommun och Upplandsstiftelsen. Under 2019 ansökte stiftelsen om permutation för att få möjlighet att använda insamlade medel i verksamheten. Kammarkollegiet godkände permutationen så stiftelsen kan från och med 2020 arbeta mer intensivt med landskapsvård och stödjande verksamhet.

Energi och klimat

Kommunens energi- och klimatarbete syftar till att minska vår organisations utsläpp av klimatpåverkande gaser genom att minska och effektivisera vår energianvändning samt att styra om mot förnybara energikällor. Kommunen arbetar även, främst genom energi- och klimatrådgivningen, utåtriktat mot företag, organisationer och privatpersoner i samma syfte.

Lokaler och verksamheter

Mål har tidigare satts om fler solcellsinstallationer på kommunägda fastigheter. Nu har vi en installerad effekt på 53 kW fördelat på två byggnader, kommunhuset och Alma förskola. En utredning om var vi kan placera fler solceller på våra fastigheter har slutförts och en flerårsplan för fler solcellsinstallationer antogs 2019. Sedan flera år tillbaka är all el som kommunen köper in för vår verksamhet Bra Miljöval-märkt el. De anläggningar kultur- och fritidsförvaltningen förfogar över har under året uppdaterats på flera sätt för att minska klimatpåverkan. Arbete med att se över fler anläggningar, t.ex. ishallar, pågår. Medarbetarna ska i första hand välja att resa kollektivt. På biblioteken finns information kring energi- och klimatfrågor.

Måltidsenheten har arbetat fram en modell för att minska svinnet kallad Östhammarmodellen.

Med stöd av denna arbetar vi sedan 2019 med hållbarhet utifrån att vi ska minska svinnet. Vi utförde två mätningar av matsvinn i våra restauranger och matsalar under 2019. Vi har även deltagit i en landsomfattande undersökning som utförts av SLV gällande svinn på offentliga restauranger och matsalar. Utifrån dessa resultat om vi jämfört med övriga kommuner så har Östhammar kommun en relativt låg andel matsvinn. Vi ser även att vi inte har "kampanjat" tillräckligt mycket för att se någon signifikant skillnad mellan våra två mätningar som utfördes under 2019. Men det är nu vi har övat och det är nu vi tillsammans med skola och särskilda boenden kan göra skillnad – vi behöver bara samverka och samarbeta för att ytterligare minska vårt matsvinn för att bidra till hållbarhetsmålen inom Agenda 2030.

Under sommaren har regnvatten samlats in för att användas till bevattning av blommor i våra orter. Det har fallit väl ut och det har inte används något färskvatten till bevattning. Det har även installerats en pumpanläggning som pumpar havsvatten till bevattning av Öregrunds tennisbanor som tidigare bevattades av färskvatten

Transporter

Östhammars kommun arbetar för att minska klimatbelastningen från våra transporter. Kommunfullmäktige antog i slutet på året Hållbarhetslöften inom en rad områden i syfte att minska utsläppen av växthusgaserna. Där ingår att på sikt byta ut samtliga fossilbränsle drivna bilar till alternativ som drivs på el eller förnyelsebara bränslen. I kommunens bilpool är 5 av 7 fordon laddbara och totalt är drygt en tredjedel av kommunens 110 bilar laddbara. Dock är många fordon s.k. laddhybrider som till stor del också

går på bensin. Dessa ska vi under 2020 byta till rena elbilar, nu när utbud och räckvidd ökat för dessa fordon. Satsningen på elbilar i poolen har mottagits väl och med utbyggnad av laddare för övriga verksamheter kan denna satsning på sikt ge kraftigt minskade CO2-utsläpp. Under 2019 har vi tyvärr sett en ökning av totala utsläpp från kommunens tjänstebilar, från 394 ton 2018 till 451 ton 2019. Orsakerna till detta, t.ex. hur tankade volymer står i relation till ev. ökning i antalet körda mil, ska utredas.

En ny resepolicy med riktlinjer kring hur vi reser har tagits fram och för att öka kännedomen om denna har även en informationsfilm gjorts. För att minska växthusgasutsläppen från våra resor krävs förutom satsningen som görs på elfordon att vi i hela organisationen har ytterligare fokus på att ersätta tjänsteresor med bil med kollektiva färdmedel. Under 2019 har samhällsbyggnadsförvaltningen strukturerat om sina tillsynsärenden i olika geografiska områden, detta för att effektivisera och kunna göra många tillsynsbesök under samma resa. Detta sparar pengar, tid, bränsle och slitage på bilar och på vägar.

Kommunen har färdigställt ny gång- och cykelväg längs Albrektsgatan i Östhammar med ny ljusstark men energieffektiv belysning och arbetat med trafiksäkerhetshöjande åtgärder för oskyddade trafikanter på flera tätorter, bl.a. farthinder och ny gångbana för säker skolväg i Öregrund. Utbyggnad av pendlarparkering Alunda påbörjad 2019. Nyasfaltering av gång- och cykelvägar har gjorts runt om i kommunen. Nya busshållplatser klara vid stora Coop.

Utåtriktad verksamhet

Intresset från allmänhet, företag och föreningar för solceller har ökat kraftigt och 2019 har

Östhammars kommun arbetat mycket med informationsinsatser inom solenergi. Vi deltar i Insatsprojekt solel som leds av Energimyndigheten, för att uppfylla de nationella målsättningarna kring solel, men också i projektet Framtidens solel där syftet är att få till fler investeringar i solcellsanläggningar bland företag, föreningar och allmänhet. Kommunen som geografisk yta ligger nu på andra plats bland länets åtta kommuner, när det kommer till installerad solcellseffekt per person. Positivt är också att vi nu har två lokala leverantörer av solcellsprodukter i kommunen.

Under året har vi ordnat studiebesök, föreläsningar, visat kommunkontorets egen solcellsanläggning och ordnat mässa och föredrag om solel på Storbrunn. Vi har även fokuserat på att sprida information på välbesökta evenemang där vi visat solceller och berättat om förutsättningarna. Vi erbjuder också provkörning av kommunens elbilar, i syfte att få fler att satsa på fossilfria fordon.

I större bygglovsärenden tar samhällsbyggnadsförvaltningen in energiberäkning och granskar beräkningen tillsammans med byggherren under tekniskt samråd, och diskuterar olika lösningar för att ytterligare kunna göra justeringar för att till exempel få lägre uppvärmningskostnader, genom till exempel ha fönster med låga U-värden och mer isolering i väggar/tak.

I slutet av mars hölls den världsomspännande klimatmanifestationen Earth Hour. Östhammars kommun stödde manifestationen bl.a. genom en tävling där klasser och förskoleavdelningar i kommunen deltog med olika aktiviteter. Klasserna arbetade bl.a. med WWF:s material och funderade kring hur man kan göra för att minska energianvändningen och utsläppen av

klimatpåverkande gaser. Klasserna som engagerade sig deltog i utlottningen av 10 priser á 1000 kr att användas på valfritt sätt av klassen. I år deltog 37 klasser och förskoleavdelningar, nytt rekord med marginal!

Kemikalier och hälsa

Miljögifter, kemikalier och hälsa är ett omfattande område som styrs mycket av nationella och internationella regelverk, men det finns delar som det går att arbeta med väldigt konkret på kommunal nivå. Syftet är att minska riskerna för våra invånare att utsättas för kemikalier i den kommunala verksamheten och till viss del i vår omgivning. Östhammars kommun har valt att fokusera arbetet på skola och förskola, tillsyn samt upphandlingar. Vi arbetar också med att sanera förorenade områden.

Barn- och utbildningsnämnden

Uppdraget skolan har är att sköta kemikalierna i ämnet Kemi på ett säkert sätt. Alla kemilärare i kommunen har fått utbildning under året. Nämnden har beslutat om en handlingsplan för Giftfri skola respektive Giftfri förskola.

Bygg- och miljönämnden

Kommunens bygg- och miljönämnd är tillsynsmyndighet för en rad olika områden inom miljö- och hälsoskydd. Tillsynsmyndighetens uppgift är att säkra god hälsa och god miljö för alla som bor och verkar i kommunen, samt för våra besökare.

Vi arbetar med utgångspunkt i miljöbalken, olika förordningar och i allmänna råd från till exempel Socialstyrelsen för att se till så att alla som verkar i kommunen följer svenska och internationella regler för miljö- och hälsoskydd.

Vi arbetar med tillsyn inom en rad olika områden som berör både privatpersoner, företagare och andra verksamheter i kommunen. Några exempel på vad vi arbetar med är tillsyn av:

- hantering och märkning av olika typer av kemikalier hos företag och privatpersoner
- lokaler med yrkesmässig hygienisk verksamhet
- miljöfarliga verksamheter

Rent praktiskt arbetar vi bland annat med att besöka verksamheter runt om i kommunen som till exempel använder kemikalier eller som har annan potentiell påverkan på människors hälsa eller miljön. Våra tillsynsbesök kan vara både planerade och oplanerade. Ofta har vi specifika aspekter av en verksamhet som vi kommer ut för att titta mer på, till exempel avfallshantering eller vattenskydd.

När vi är ute på tillsynsbesök tittar vi på att den vi är hos uppfyller de krav som ställs i miljöbalken, bland annat att ansvariga har de kunskaper som krävs och att man identifierat vilka risker som finns i verksamheten. I större bygglov kräver vi in radonmätning.

Kommunstyrelsen

Måltidsenheten har fortsatt arbetet med att arbeta både med ekologiska livsmedel och möjliggöra för närproducerade livsmedelsproducenter att delta i upphandlingar. Inom måltidsenheten och stadenheten hålls förteckningar på vilka kemikalier som används. Vi tillämpar kemikaliefri städning i skollokaler och förskolelokaler. Genom statliga bidrag agerar vi huvudman i sanering av vissa förorenade områden.

Under 2019 har miljöakkunnig deltagit i arbetet

med att ställa miljökrav i flera upphandlingar, som rådgivande till upphandlingsenheten. I samarbetet Uppsala Kemikalienätverk kompetensutvecklar vi oss tillsammans med flera av länets kommuner, Arbets- och Miljömedicin och universitetet, för att bättre arbeta med kemikaliefrågor inom våra organisationer.

Kommunens verksamhet

Nämndernas verksamhet

I förvaltningsberättelserna som följer redogör nämnderna för sitt arbete utifrån respektive verksamhetsområden och Kommunfullmäktiges fyra strategiska inriktningsområden. Det senare sker via nämndernas mål och styrtal. Samtliga nämndmål utgår från något av de strategiska inriktningsområdena och måluppfyllelsen kontrolleras via styrtaal, med kopplade måltal.

Årets utfall, i förhållande till målet, avgör om ett styrताल är uppnått (grönt), delvis uppnått (gult) eller inte uppnått (rött).

Görsingsspecifika inställningar när styrtalets sätts upp gäller standardintervallen:

- ≤ 80 %
- ≤ 81 - 99 %
- = 100 %

Ett nämndmål kan endast bedömas vara uppnått eller inte uppnått (grönt eller rött) och beror av uppfyllelse av de styrtaal som hör till målet. Såväl måluppfyllelse som styrtalets utfall följs av en analyserande text.

I linje med kommunens strategi för jämställdhetsintegrering skall all individbaserad data redovisas könsuppdelad. Eventuella avsteg från detta skall kommenteras och motiveras.

Kommunstyrelsen

Kommunledningsförvaltning

Kommunledningsförvaltningen svarar i huvudsak för stödfunktioner, samordning och ledning. I detta uppdrag ingår ansvar för HR, Ekonomi, Upphandling, Kansli, Kommunikation, IT, samt ansvaret för de gemensamma nämnder kommunen ingår i, Räddningsnämnden samt Överförmyndarnämnden. Förutom det stödjande uppdraget svarar förvaltningen även för ledning och samordning avseende styrning för god ekonomisk hushållning samt att vara en hållbar arbetsgivare. Utöver detta ansvarar förvaltningen för tillväxt- och näringsfrågor, arbetsmarknadsfrågor samt daglig verksamhet för personer med funktionsvariation. Kommunledningsförvaltningen svarar även för det tjänstemannastödet som ges i samband med kommunens arbete med granskning och kunskapsuppbyggnad avseende frågan om slutförvar av använt kärnbränsle. Kommunstyrelsen ansvarar även för tjänstemannastödet för Valnämnden.

Årets viktigaste händelser

Då Kommunstyrelsen under 2019 inte haft egna mål, utan följt kommunfullmäktiges mål och styrtalet, redovisas här ett utdrag av de viktigaste händelserna under året i rubrikform.

- *Samorganisering av kommunens tillväxt-, näringslivs-, och myndighetsarbete*
- *Beslut om framtagande av VA-plan samt kapacitetshöjning av dricksvattentillförsel till Alunda-Österbybruksområdet*
- *Fördjupade inventeringar av fastigheter, vägar och gator samt framtagande av lokalförsörjningsplaner*
- *Byggnationen av vårt enskilt största investeringsprojekt, Frösäkersskolan, håller tidplan och budget*

- *Inom HR har vi under året, infört ett helt nytt rapporterings/HR-system, lanserat en Karriärsida, genomfört Aspirantprogram, samt synliggjort och påbörjat ett arbete i syfte att minska de idag stora sjuktalen*
- *Inom kommunikation har vi minskat vår organisation med 40%*
- *Inom ekonomi har vi tagit fram en ny styrmodell, som antagits i kommunfullmäktige. Dessutom har vi tagit fram populärpublikationer för budget och bokslut.*
- *Under året startade vår gemensamma IT-nämnd, ett samarbete med Knivsta, Heby, Tierp och Älvkarleby*
- *Vår kundtjänst är fortfarande rankad som en av Sveriges fem bästa kundtjänster*
- *På upphandlingsområdet har antalet upphandlingar ökat avsevärt*
- *Inom säkerhet och beredskap har våra största åtaganden handlat om Övning Havsörn, en 36 timmarsövning med flera scenarios samt hanteringen under och efter stormen Alfrida.*

Ekonomiskt utfall

Kommunstyrelsen exklusive tekniska kontoret visar ett överskott på 9 mnkr jämfört med budget. Orsaken är dels kommunstyrelsens pott för oförutsedda utgifter som inte gått åt pga besparingar. Enheten för arbete och sysselsättning har inte gjort slut på sin budget. Dessutom har den gemensamma IT-nämnden kostat mindre än budgeterat. Kommunens finansverksamhet visar också överskott vilket beror på utdelning från Kommuninvest och ett gynnsamt ränteläge.

Kommunstyrelsen kommunledningsförvaltning

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	75,6	85,5	78,9
Kostnader	-179,8	-190,2	-178,6
varav personalkostn	-77,0	-86,4	-79,2
varav lokalkostn	-5,9	-5,2	-5,0
Nettokostnader	-104,2	-104,7	-99,7
Årsbudget	-110,8	-118,2	-108,7
Årets resultat	6,6	13,4	9,0

VERKSAMHETSOMRÅDE MNKR	BUGET 2019	UTFALL 2019	AV- VIKELSE
Politik	-8,7	-8,0	0,7
Stab	-3,9	-3,1	0,8
MoK, ÖD, Upph, SHpl	-17,4	-16,9	0,5
Lednings- o verksamhets- stöd	-25,8	-24,2	1,6
Oförutsedda o projekt	-4,1	-2,2	1,9
RTJN o ÖFN	-28,4	-28,0	0,3
IT-nämnd	-12,5	-11,6	1,0
AME	-8,0	-5,7	2,3
Summa	-108,7	-99,7	9,0

Kommunstyrelsen finansförvaltning exkl skatter och räntor

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	1 265,6	1 293,3	1 336,9
Kostnader	-76,1	-69,8	-74,7
varav personalkostn	-33,5	-35,8	-28,2
varav lokalkostn	0,0	0,0	0,0
Nettokostnader	1 189,5	1 223,5	1 262,2
Årsbudget	1 177,0	1 220,6	1 262,2
Årets resultat	12,5	2,9	0,0

VERKSAMHETSOMRÅDE MNKR	BUGET 2019	UTFALL 2019	AV- VIKELSE
Övrigt	0,0	-0,1	-0,1
Kostn vid omvandl VA	0,0	-0,2	-0,2
Stiftelsen Östh.hem	0,0	-3,9	-3,9
Pensioner	-32,0	-28,0	4,1
Kapitalkostnader	16,7	19,9	3,2
Summa	-15,3	-12,4	3,0
Skatter och räntor	1 268,8	1 271,7	2,9
Finansnetto	-1,5	2,9	4,5
Årets resultat	1 251,9	1 262,2	10,3

Kommunstyrelsen

Teknisk förvaltning

Kommunstyrelsen ansvarar för teknisk verksamhet, med teknisk verksamhet avses strategiskt ansvar samt drift och underhåll av kommunens mark och fastigheter, vi säkerställer rätt städade verksamhetslokaler. Vi ansvarar även för att gator, parker, skog och allmän platsmark förvaltas och underhålls.

Måltidsenheten ryms i uppdraget och dess syfte är att erbjuda barn och ungdomar i förskola och skola samt äldre i särskilt och ordinärt boende bra, säkra och näringsriktiga måltider. Den taxefinansierade avfallshanteringen och renhållningen finns också inom teknisk verksamhet.

STRATEGISKT INRIKTNINGSOMRÅDE	NÄMNDMÅL	
En attraktiv och växande kommun	Bra att bo	
En hållbar kommun	Minskad klimatpåverkan	

Måluppfyllelse utifrån de strategiska inriktningsområdena

Nämndmål: Bra att bo

Smidig hantering, kundvänlig avfallshantering. Återvinning utifrån kommuninvånarnas behov. Mötas av offentliga lokaler, såsom skolor, bibliotek mm, som har hög standard vad gäller lokalvård. Möjlighet att vistas i levande och attraktiva utemiljöer, "yttre vardagsrum" för kommuninvånarna. Säkra och framkomliga vägar genom alla säsonger. Offentliga byggnader som är väl vårdade och välskötta över tid. Effektivt utnyttjade lokaler som är ändamålsenliga för bedriven verksamhet. Att kommuninvånarna upplever att barn och äldre blir serverade vällagade, näringsriktiga och smakrika måltider. Kunna ha tillgång till platser att nyttja för tillfälliga och långsiktiga aktiviteter såsom torghandel, evenemang, näringsverksamhet och liknande.

På helheten uppnår vi inte målet, detta beror på att flera av våra lokaler under året tyvärr på grund av ålder och slitage och i viss mån bristande underhåll, inte kan nyttjas fullt ut. Ett

exempel är simbassängen i Frösåkershallen som dömdes ut under innevarande år. Nu är samtliga kommunalt ägda lokaler statusinventerade och underhållsplaner upparbetas

Nämndmål: Minskad klimatpåverkan

Möjliggöra för mer återvinning för kommuninvånarna. Lokalvård med modern miljömässig teknik anpassad efter lokalens beskaffenhet. Underlätta för kommuninvånare att välja alternativa färd sätt till bilen. Effektivt nyttjande av fordon vid tjänsteutövande. Se till miljöpåverkan vid fordonsanskaffning. Långsiktigt hållbara planteringar. Skapa förutsättningar för energieffektiviseringar. Skapa förutsättningar för den prioriterade bredbandsutbyggnaden. Följa upp verksamheterna och tillse utveckling över tid. Minska och hantera matsvinn på ett hållbart sätt.

Inom målet är det framför allt ett effektivare användande av fordon i tjänsten som minskat, ett nytt tänk kring planteringar och bevattning där regnvatten används har också lett till en minskad klimatpåverkan.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Företagsklimat - Markupplåtelse					
Nöjdhet Måltid, Ordinärt boende	90%	80%	38%	63%	
Sommararbetarens nöjdhet	90%	90%			
Livsmedelssvinn	4	4			
Hushållsavfall till förbränning	4 900	4 900			

Årets viktigaste händelser

Samtliga fastigheter har statusinventerats, detta ger oss en aktuell bild av underhållsbehovet på våra fastigheter, tyvärr finns det en enorm underhållsskuld. Likaså har alla kommunala vägar och gator inventerats så där finns nu också en tydlig bild av hur vi bör prioritera underhåll och förnyelse av vårt gatu och vägnät.

Ekonomiskt utfall

Året började med stormen Alfrida vilket gav en ökad kostnad i form av röjning i skog och omhändertagande av träd, en hel del belysning behövdes repareras och bytas helt. Under april överfördes fastigheter och medarbetare från Kultur och fritid till Tekniska. Delar av överföringen har budgetmässigt reglerats via interna hyror, dock saknas överförda medel för några medarbetare. Fastigheternas skick har föranlett akuta åtgärder som det inte fanns utrymme för i budget.

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	245,5	261,8	287,2
Kostnader	-295,8	-305,5	-347,5
varav personalkostn	-58,9	-60,6	-68,7
varav lokalkostn	-51,9	-56,5	-57,5
Nettokostnader	-50,2	-43,7	-60,3
Budget	-48,5	-47,8	-53,9
Årets resultat	-1,7	4,1	-6,4
VERKSAMHETSOMRÅDE BUGET MNKR	2019	UTFALL 2019	AV- VIKELSE
Fysisk, teknisk plan	-19,0	-20,9	-1,9
Gator och vägar	-18,7	-22,3	-3,7
Parker	-6,4	-6,7	-0,3
Bostadsanpassningsbidrag	-0,6	-0,6	0,0
Näringsliv o bostäder	-3,9	-4,8	-0,9
Lokaler, verksamhets	-5,2	-5,0	0,2
Summa	-53,9	-60,3	-6,4
Nettoinvesteringar	195,0	110,1	84,8

Kommunstyrelsen

Teknisk förvalt. renhållning

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	40,1	40,4	41,5
Kostnader	-40,1	-40,4	-41,5
varav personalkostn	-4,1	-4,7	-5,7
varav lokalkostn	0,0	0,0	-0,1
Nettokostnader	0,0	0,0	0,0
Budget	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	0,0	0,0	0,0

	BUGET 2019	UTFALL 2019	AVVI- KELSE
Nettoinvesteringar	4,0	1,6	2,4

BALANSRÄKNING MNKR	2018	2019
Tillgångar		
Materiella anläggningstillgångar	16,3	
Summa anläggningstillgångar	16,3	
Kortfristiga fordringar	1,3	
Summa omsättningstillgångar	1,3	
Summa tillgångar	17,6	
Eget kapital och skulder		
Balanserad vinst - avräkningskonto	1,0	
Årets resultat	0,5	
Summa eget kapital	1,5	
Avsättning deponi	15,2	
Summa långfristiga skulder	15,2	
Upplupna kostn. och förutbet. intäkter	0,9	
Summa skulder och avsättning	16,1	
Summa eget kap. o skulder	17,6	

Lokala säkerhetsämnden

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller för verksamheten samt de inriktningsområden som fullmäktige har fastställt.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för följande verksamheter: förskola, fritidshem,

fritidsklubb, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, vuxenutbildningens olika skolformer inklusive lärvux, yrkeshögskolan och svenska för invandrare samt kulturskola. Nämnden har även ansvar för kommunens aktivitetsansvar KAA.

STRATEGISKT INRIKTNINGSOMRÅDE	NÄMNDMÅL	
En attraktiv och växande kommun	Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.	
En hållbar kommun	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.	
En lärande kommun	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.	
	Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö.	

Måluppfyllelse utifrån de strategiska inriktningsområdena

Nämndmål:

Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.

Beskrivning Skolan ska vara förstahandsvalet för alla elever, familjer och arbetstagare.

Personalomsättningen för året ligger högre än måltalet 7 %. Det finns dock en osäkerhet i korrektheten i framtagandet av styrtalet, då kommunen bytt personalsystem under året. Färre elever har sökt sig till andra kommuners skolor jämfört med föregående år.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Andel elever som söker sig till andra grundskolor i åk 9, i andra kommuner ska minska.	16 st	11 st	6 st	5 st	
Kommentar					
<p>Det finns tre möjligheter till orsaker, varför det är färre och färre elever som väljer annan grundskola i annan kommun. Ett kvalitativt perspektiv är dels att Olandsskolans kvalitet har blivit bättre vilket visar sig genom att ryktet om skolan har förbättrats samt att elever som valt annan kommun, kommer tillbaka. Anledningen till att bara Olandsskolan nämns är att det är framförallt från Alundaområdet man sökt annan kommuns grundskola. Det finns ytterligare två orsaker till att vi nått målet. Det ena är det beslut som nämnden tagit att elever inte har rätt till busskort om man väljer annan skola än den anvisade skolan. Den sista anledningen kan vara att den nya timplanen försvårar för profiler, som det ofta varit i val av grundskola i annan kommun.</p>					
Personalomsättningen ska vara låg.	7%	9%			

Kommentar

Att omsätta personal kan ge en konkret möjlighet att få in ny kompetens, nya perspektiv och nya frågeställningar i verksamheten. Det gäller speciellt om ekonomiska utrymmet är begränsat. Personalomsättningstalet kan även tolkas som en indikator på hur det upplevs att jobba på ett visst ställe. Där personalen går till arbetet med lätta steg varje dag, ser många egna utvecklingsmöjligheter och dagligen får uppmuntran från chefer/kollegor/kunder verkar det väl osannolikt att personalomsättningen skulle vara högre än på ett ställe som utmärks av motsatsen. I vissa verksamheter används låg personalomsättning t. o. m. som kvalitetsindikator (t. ex skolan).

Nämndmål:

Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa.

Beskrivning

Barn och elevernas trygghet och hälsa påverkar lärandet. Att alla är trygga och trivs i skolan är en förutsättning för att inlärning ska ske.

Barnen och eleverna behöver vara trygga i alla situationer och miljöer inom skolan. Tryggheten ska innefatta även måltider, korridorer, utemiljöer, lägerskolor, utflykter, studiebesök, sociala medier och praktik med mera och därmed utgör allt detta också lärandemiljön.

En otrygg miljö kan handla om allt från hur lokaler och utomhusmiljö är utformade till hur personal, barn elever behandlar varandra med respekt.

För att barn och elevers lärande och hälsa ska främjas kan skolan ge; stöd och uppskattning från pedagoger och lärare, information om vad man förväntas åstadkomma i god tid innan resultat ska redovisas, tydliga mål för vad som krävs för att få ett visst betyg, respekt och acceptans från jämnåriga, en skolmiljö som är fri från mobbing.

Målet är inte uppnått i grundskolan, trots intensivt arbete för att kunna ge alla elever en bra trygghet och en god hälsa. Att nå ett resultat där alla elever känner sig trygga kommer inte att vara möjligt. Trygghet är en känsla som för eleverna är föränderlig utifrån de förutsättning-

ar som de utsätts för. De mätmetoder vi använder oss av, gör endast ett nedslag just i den stund som enkätfrågan svaras på. Vi behöver arbeta för att hitta fler kvalitativa sätt att mäta trygghet på.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 9 ska öka.	70%	46%			
Kommentar					
Index inom detta område (delaktighet och inflytande) var 5,1 i Östhammars kommun vilket det också var för alla medverkande enheter. Detta är en förändring i index på 0,3 för Östhammars kommun. Här skiljer sig index med 0,4 mellan flickor och pojkar där flickor upplever en lägre grad av delaktighet och inflytande. Hos alla medverkande enheter är denna skillnad 0,3. På frågan På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter svarar 46% att de är det. Vid 2017 års mätning svarade 48% att det var det.					
Elevers trygghet i årskurs 9 ska öka.	70%	79%			
Kommentar					
Index inom detta område (trygghet) är 7,7, vilket är lika med alla medverkande enheters. Även här skiljer sig index mellan flickor och pojkar, och då med 0,7. Flickor känner sig mindre trygga än pojkar. Detta är också fallet hos alla medverkande enheter men då skiljer sig index på 0,4. På frågan jag känner mig trygg i skolan svara 79% av eleverna att de är det. Detta är en minskning från mätningen 2017 då andelen var 82%.					

Nämndmål:

Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.

Klassrumsmiljön har god kvalitet om det finns ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna deltar i och där elever ges möjlighet att ta ansvar för att göra de uppgifter läraren har planerat och inte blir störda när de utför dessa.

Det är också viktigt att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att skapa en lugn miljö.

Enligt Läroplanen ska alla elever dvs 100% ha den studiero som krävs för att kunna utföra sina studier. Det är av två anledningar vi inte når målet. Studiero uppfattas olika och betyder olika för alla elever. De har olika behov i sin studiemiljö, som vi i dagsläget inte kan tillgodose med våra klassrumsmiljöer. Vi kommer aktivt arbeta med lärares och rektorers uppdrag, utifrån inkluderande lärmiljöer med stöd av Specialpedagogiska Skolmyndigheten, SPSM.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Elevers studiero i årskurs 9 ska öka.	75%	55%			

Kommentar

Index inom detta område (studiero) var 4,8 i Östhammars kommun jämfört med 5,2 på alla medverkande enheter. Ingen förändring i index har skett sedan 2017 års mätning vad gäller Östhammars kommun. Här skiljer sig index mellan flickor och pojkar med 0,3, där flickorna upplever en lägre grad av studiero. Detta följer trenden hos alla medverkande enheter som också har en skillnad i index på 0,3.

Nämndmål:

Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö

Med inkluderande lärmiljö menar vi att skolan möter alla barn och elevers behov och ser olikheter som en norm. Olika lärmiljöer erbjuds till barn och elever utefter deras behov.

Vi ser att viktiga faktorer att arbeta med är ledarskap på alla nivåer, tillit, goda relationer, stimulerande av barn och elevers motivation.

Även om vi enligt forskningens syn gör allt det vi kan för att skapa en inkluderande lärmiljö, kommer det alltid finnas elever som inte känner sig inkluderande, då målet bygger på en subjektiv känsla. Analysen visar att vi behöver flytta fokus från eleven till undervisning. Den högsta ökade behörigheten till gymnasiets yrkespro-

gram står pojkarna för, medan flickor har legat i en relativt jämn nivå de senaste åren. Östhammars kommun följer den trend som riket har.

Lärares kompetens att utforma inkluderande undervisning behöver utvecklas och ledarskapet på alla nivåer behöver stärkas. Kollegialt lärande både bland rektorer och lärare ska öka det pedagogiska ledarskapet. Vi kommer även att inleda ett arbete med inkluderande lärmiljöer med stöd av Specialpedagogiska Skolmyndigheten. På sikt förväntas ett bättre resultat då vi haft en genuspedagog som arbetat med värdegrundsarbetet utifrån ett normkritiskt perspektiv.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Elevers motivation i årskurs 9 ska öka.	75%	49%			

Kommentar

Index på detta område (stimulans) var 4,8 i Östhammars kommun jämfört med 5,3 på alla medverkande enheter. I jämförelse med 2017 års enkät har index inom området sjunkit med 0,6. På frågan om jag stimuleras av skolarbetet så svarar 49 % av eleverna att de gör det. Senaste mätningen av samma fråga (2017) gav ett värde på 57%. Inom detta område skiljer sig inte index åt mellan pojkar och flickor liksom det inte heller gör för alla medverkande enheter.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram ska öka.	74,1%	78,2%	75%	81%	

Kommentar

Styrtalets måltal är uppnått för helår 2019. Andelen elever totalt som är behöriga till yrkesprogram har ökat med 4,1 % det senaste året. Den största ökningen står pojkarna för. Skillnader mellan pojkar och flickor har minskat de senaste åren. Flickor har legat på en relativt jämn nivå, medan andelen pojkar har ökat de senaste åren. Även om vi har uppnått målet, så har vi mycket kvar att göra för att komma upp i riksnivå, i synnerhet för flickorna.

Årets viktigaste händelser

Projektet om- och tillbyggnad av Österbyskolan med 150 grundskoleplatser dröjer något då upphandlingen är överklagad. Planeringen för nya förskolor i Östhammar och Österbybruk fortskrider. Första spadtaget för den nya skolan i Östhammar togs i februari. Efter uppdrag från nämnd att genomlysna nämndens verksamheter, så har beslut tagits om att vissa verksamheter kommer att upphöra. Ett nytt elevhanterings-system för alla nämndens verksamheter har upphandlats och är under införande. Beslut från Skolinspektionen att Forsmarks skola ska övergå från kommunal till privat regi under 2020. Under hösten 2019 startades en ny verksamhet i Gimo, en fritidsklubb (öppen fritidsverksamhet) för 10-12-åringar.

Ekonomiskt utfall

Årets utfall för barn- och utbildningsnämndens driftbudget är ett underskott om 0,1 mkr, dvs en budget i stort sett helt i balans (-0,01%).

Nämndverksamheten redovisar ett mindre underskott vilket beror på ny överenskommelse kring ledamöternas arvode inför budgetåret. Även Kulturskoleverksamheten visar ett mindre

underskott vilket beror satsningar på bl a teaterresor för grundskoleelever under året.

Verksamheten barnomsorg omfattar öppen förskola, förskola, pedagogisk omsorg, öppen fritidsverksamhet samt fritidshem. Verksamheterna visar totalt ett underskott om 2,2 mkr (-1,4 %). Underskottet kommer i huvudsak av svårigheter att hålla budget i balans i egen verksamhet med den tilldelade barnpengen. Under året har även en öppen fritidsverksamhet, även kallat fritidsklubb, öppnats i Gimo vilket inneburit vissa merkostnader.

Grundskoleverksamheten inklusive förskoleklass visar ett överskott om 10,6 mkr (+4,4%) Överskottet kommer huvudsakligen ifrån lägre kostnad för köp av extern grundskola samt lägre kostnader för skolskjuts.

Grundskoleverksamheten visar ett underskott om 0,3 mkr (-3,8 %) vilket beror på ökat behov under året i egen verksamhet.

Gymnasieskoleverksamheten visar ett underskott om 4,4 mkr (-4,6 %). Underskottet kommer av ökade kostnader för köp av extern gymnasieskola dvs köp av gymnasieskola i annan kommun och friskolor.

Östhammars kommun driver ingen egen gymnasiesärskola utan köper detta av annan kommun eller friskolor. Verksamheten visar överskott om 1,7 mkr (+21,4 %) vilket beror lägre kostnad för köp av skolplatser. Kostnaden är svår att budgetera då den beror på vad eleverna väljer för utbildning och var skolan ligger i förhållande till hemmet.

Vuxenutbildningen visar ett underskott om 2,8 mkr (-19,2%) vilket beror på ökade behov inom områdena köp av kurser på gymnasienivå, svenska för invandrare, yrkeshögskola samt uppdragsutbildning. Möjligheter till vuxenutbildning är viktig för den enskilde individen men verksamheten är också en viktig arbetsmarknadsinsats och viktig i integrationsperspektiv då nyanlända ofta behöver både stöd med språk och utbildning för att kunna ta sig in i det svenska samhället. Vuxenutbildningens uppdrag och omfattning behöver diskuteras vidare inom kommunen under kommande period.

Posten övrigt inom barn- och utbildningsnämnden består av nämndövergripande administration (bl a kostnad för BOU-kontoret och skolutvecklingsenheten) och korttidstillsyn (kostnad för tillsyn av barn och ungdomar över 12 år inom särskolans personkrets). Sammantaget visar denna post ett underskott om 2,4 mkr (-11,7%) vilket huvudsakligen beror på förändringar inom skolutvecklingsenheten under året.

Barn- och utbildningsnämnden har arbetat med en investeringsbudget om 5,3 mkr 2019 och 2,2 mkr har utnyttjats. De största projekten under året har varit köp av inventarier till Alma förskola samt inköp till Olandsskolan och Gimos grundskolor. En tillgänglighetsanpassning har också gjorts i Öregrund skola. Barn- och utbild-

ningsnämnden begär flytt av 1,0 mkr av investeringsbudgeten från 2019 till 2020 för att kunna slutföra påbörjat projekt kring utemiljön vid förskolan Furustugan i Alunda.

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	78,8	91,5	84,2
Kostnader	-601,5	-628,8	-632,4
varav personalkostn	-341,0	-357,5	-365,1
varav lokalkostn	-87,7	-88,5	-91,8
Nettokostnader	-522,8	-537,3	-548,2
Årsbudget	-522,8	-537,2	-548,1
Årets resultat	0,1	-0,1	-0,1

VERKSAMHETSOMRÅDE MNKR	BUGET 2019	UTFALL 2019	AV- VIKELSE
Nämnd	-1,2	-1,4	-0,2
Kulturskola	-6,4	-6,5	-0,1
Förskoleverksamhet	-155,1	-155,8	-0,7
Grundskola	-238,4	-229,2	9,2
Grundsärskola	-8,5	-8,8	-0,3
Gymnasieskola	-95,0	-99,4	-4,4
Gymnasiesärskola	-8,1	-6,4	1,7
Vuxenutbildning	-14,8	-17,6	-2,8
Övrigt	-20,7	-23,1	-2,4
Summa	-548,1	-548,2	-0,1
Nettoinvesteringar	5,3	2,2	3,1

Socialnämnden

Socialförvaltningens uppdrag

Socialförvaltningens uppdrag är att tillhandahålla en god vård och omsorg i Östhammars kommun samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv.

Socialförvaltningens huvuduppgift är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring, tillhandahålla en god vård och omsorg för äldre och funktionsnedsatta samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv i gemenskap med andra och känna sig trygg i hur service och omvårdnad tillgodoses. Enligt gällande lagstiftning ska den enskildes rätt till stöd och bistånd prövas.

Socialförvaltningens beslut ska vara rättssäkra och tydliga.

Socialförvaltningens verksamhet omfattar:

- individ- och familjeomsorg
- äldreomsorg
- hälso- och sjukvård
- stöd till personer med funktionsvariationer
- uppsökande, förebyggande och öppna insatser
- färdtjänst
- hjälpmedel och bostadsanpassning

STRATEGISKT INRIKTNINGSOMRÅDE	NÄMNDMÅL	
En attraktiv och växande kommun	Socialnämnden är en attraktiv arbetsgivare som arbetar strategiskt med personalförsörjning för att säkerställa att rätt kompetens finns tillgänglig	
	Socialnämnden tillhandahåller tjänster av god kvalitet med inflytande över insatsernas genomförande	
En hållbar kommun	Socialnämndens verksamhet bedrivs med största möjliga nytta för kommuninvånare och stärker individer till ett självständigt liv	
	Miljökonsekvenser beaktas alltid och negativa miljökonsekvenser förebyggs	
	Socialnämnden digitaliserar vilket skapar trygghet för brukarna och effektiviserar verksamheten	
En lärande kommun	Socialnämnden samverkar aktivt med skolor, universitet och andra vårdgivare, huvudmän och civilsamhället	
	Socialnämnden har en innovativ socialtjänst som kännetecknas av delaktighet och ständig förbättring	
	Socialnämnden verkar för en ökad kompetensutveckling och karriärmöjligheter inom organisationen	

STRATEGISKT INRIKTNINGSOMRÅDE	NÄMNDMÅL	
En öppen kommun	Socialnämnden främjar delaktighet, öppenhet, allas lika värde och att alla synpunkter tas tillvara	
	Socialtjänsten har en tydlig och förståelig myndighetsutövning	

Måluppfyllelse utifrån de strategiska inriktningsområdena

Nämndmål:

Socialnämnden är en attraktiv arbetsgivare som arbetar strategiskt med personalförsörjning för att säkerställa att rätt kompetens finns tillgänglig

Vård och omsorg

Trots ambitioner att klara personalförsörjningen och framförallt minska behovet av inhyrd personal kvarstår ett läge med höga sjukskrivningstal och konstanta rekryteringsbehov, framförallt gällande biståndshandläggare och sjuksköterskor. Inom hemtjänsten har rekryteringsläget förbättras något under hösten. För hälso- och sjukvårdspersonal anges hög arbetsbelastning och bristande ledarskap vara faktorer som påverkar möjligheten att anställa och behålla personal. Detta gäller dock inte alla områden inom vård och omsorg.

Under 2019 fick förvaltningen, efter omfattande arbete, återcertifieringen godkänd av Vård och Omsorgscollege. Arbetet fortsätter med fokus på personalförsörjning och fortbildning, främst för undersköterskor. Ytterligare validering av undersköterskor har också gjorts i samarbete med gymnasieskolorna. För närvarande har cirka 300 vårdpersonal genomgått BPSD-utbildning i demensvård och utbildning för Silvasystrar har fortsatt enligt nämndens plan. En sjuksköterska har utsetts som huvudhandledare för att ge stöd

till handledare för sjuksköterskeprogrammet. Samarbetet med skolor, universitet, vårdgivare och andra huvudmän har varit mycket gott.

Sjukskrivningstalen är höga i förvaltningen och det kan finnas samband mellan hur ledarskapet fungerar och hur personalen mår. Konkreta åtgärder som start av rehabiliteringsprojekt har vidtagits inom vissa områden och har redan gett visad effekt på sjukfrånvaron.

En medarbetarundersökning genomfördes under hösten. Av de 343 svar som kom in visade totalvärdet ett resultat inom den högsta nivån av tre, bra/mycket bra.

Identifierade utvecklingsområden :

- *Arbetsbelastning och krav (särskilt på chefsnivå), t.ex. arbetsbelastning, tid för arbetsuppgifter.*
- *Ledarskap, t.ex. handledning, avlastning, konflikt-hantering.*
- *Återhämtning, t.ex. möjlighet att använda raster för avkoppling, tid för reflektion.*
- *Säkerhet och hälsa, t.ex. hot och våld, konflikter, störande ljud och avbrott.*
- *Viktiga friskfaktorer, t.ex. stämning på arbetsplatsen, trygghet inför framtiden.*

Flera verksamheter har många medarbetare per chef vilket kan vara en faktor som har betydelse för utfallet i undersökningen.

Individ- och familjeomsorg

IFO har arbetat med att bli en tydlig organisation med god kvalitet. Att arbeta inom socialtjänsten är psykiskt påfrestande och då behöver arbetet där det är möjligt vara så förutsägbart som möjligt. Det är viktigt att informationen till medarbetarna är tydlig och att det finns tydliga rutiner och riktlinjer. IFO arbetar med arbetsbelastningen för att på så sätt få personalen att stanna kvar i förvaltningen. Det är också viktigt att ha möjlighet till reflektionstid. IFO har och

kommer att fortsätta se över lönenivåerna.

Verksamheten har utmaningar med att rekrytera socionomer samt högskoleutbildad personal. Här pågår ett arbete med att analysera vad som kan locka personer med högskoleutbildning att söka sig till individ- och familjeomsorgens verksamheter.

Ett aktivt arbete pågår med fokus på personalförsörjning, fortbildning och validering.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Helhetsintrycket av vår organisatoriska och sociala arbetsmiljö ska förbättras	76	76			
<p>Kommentar</p> <p>Styrtalet når det måltal som är satt för året. Det totala helhetsintrycket ligger exakt på måltalet men utfallet ser väldigt olika ut beroende på verksamhet inom socialförvaltningen. Hemtjänstens personal har generellt en lägre upplevelse av att arbetsmiljön är bra, men det korrelerar inte med andel nöjda brukare inom hemtjänst totalt sett. Östhammar ligger högre än liknande kommuner och riket. Östhammar har de senaste åren ökat sin kvalitet inom hemtjänsten, vilket skulle kunna betyda att trots att medarbetare inte är helt nöjda med arbetsmiljön, så ger de en kvalitativ omsorg om de äldre.</p>					
Andel heltidsanställda	50%	41,8%			
<p>Det ser väldigt olika ut inom förvaltningen. Att vara heltidsanställd är inte samma sak som heltidsarbetande. Det är många av förvaltningens anställda som väljer att inte arbeta heltid. Problemet för verksamheten är att det är svårt att organisera efter heltid, där medarbetare som arbetar heltid ska täcka upp för exempelvis sjuk-skrivningar. Alla är inte sjuka samtidigt och det är vid vissa tillfällen under dagen som antal händer i verksamheten behövs, det vill säga att det förekommer en ojämn arbetsbörda under dygnet. Visst skulle medarbetare kunna vikariera på andra ställen än sina egna arbetsplatser men det har visat sig mindre populärt bland de anställda. Socialförvaltningen kommer att ha svårt att erbjuda heltid för nyanställda inom de närmaste åren med tanke på det budgetläge kommunen står inför.</p>					
Andel anställda män.	11,1%	9,4%			

Nämndmål:**Socialnämnden tillhandahåller tjänster av god kvalitet med inflytande över insatsernas genomförande****Vård och omsorg**

Årliga brukarundersökningar är ett sätt att mäta nöjdhet och mätningar har genomförts under hösten. Målet är uppnått inom särskilt boende och hemtjänsten.

Inom hemtjänsten har utförandet av de beviljade insatserna ökat under året, vilket innebär att hemtjänsttagaren har fler utförda timmar, dock ligger nöjdheten totalt sett fortsatt runt 90%.

Enligt Kolada så är 90 % av hemtjänsttagarna i kommunen nöjda med att det tas hänsyn tillåsikter och önskemål. Inom funktionshinderområdet har antalet svar varit för få för att ge ett resultat.

Individens behov i centrum (IBIC) är ett verktyg för att kvalitetssäkra biståndsbedömningar och insatser. Detta är ett sätt att kunna mäta kvalitet på ett bättre sätt. Metoden används till viss del inom förvaltningen, framförallt i biståndsbedömningen, men även inom LSS och vissa delar av äldreomsorgens utförarverksamheter. IBIC behöver utvecklas för att ge full effekt på både

myndighetssidan och utförarsidan.

Individ- och familjeomsorg

Under 2019 har arbetet fortsatt med att utveckla och förbättra kvaliteten på IFO trots en ansträngd ekonomisk situation.

Bland annat har arbetet utvecklats kring att säkerställa utredningstiderna och att utredningarna håller en god kvalitet och är skrivna så att den enskilde förstår.

De insatser vi erbjuder inom, EKB, boendestöd samt Råd & Stöd planeras så långt det är möjligt i samråd med den enskilde.

I början av oktober hade Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) en genomgång av synpunkts- hanteringen och Lex Sarah. De gjorde även en inspektion av handläggningen på Barn- & Ungdom myndighet. Vi har i dagsläget inte erhållit beslut i ärendet av IVO.

Det som framkom i förhandsinformationen var att man identifierat några mindre brister i dokumentationen och att vårt journalföringssystem gjorde det svårt att följa beslut, utredningar och journalanteckningar kronologiskt. Det konstaterades att det är viktigt att hänvisa till de olika dokumenten i samma ärende.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Brucarundersökning IFO, helhet	85%	83%	75%	91%	

Kommentar

Resultatet per helår når inte upp till årets måltal. Andelen brukare som är nöjda med IFO i sin helhet har minskat med två andelar det senaste året, vilket följer rikets trend, trots den låga svarsfrekvensen i Östhammars kommun. Kvinnor är den grupp som har lägre andel nöjda brukare än män, totalt sett. Om jämförelse görs på alla de delfrågor som undersöks så finns det endast ett område som kvinnor och män anser att de får en likvärdig hjälp från IFO, det är hur de kan påverka den hjälp de kan få. För övrigt anser män i högre grad att de är mer nöjda i de delfrågor som finns i IFOs uppföljning i Kolada.

Styrtalet	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
<p>Den största skillnaden mellan män och kvinnor är frågan om man upplever att man fått en förbättrad situation sedan man kontaktade socialtjänsten. Är det så att våra insatser möter mäns behov bättre än kvinnors? Eller kommer kvinnor till socialtjänsten när problemen redan är stora? Den delfråga som har lägsta resultat i sin helhet är just den frågan om att kunna påverka den hjälp de kan få. Vilket betyder att vi än mer måste arbeta med att brukaren får mer inflytande över den hjälp de behöver och kan få, samt att tydligare beskriva vad som är möjligt enligt lag.</p>					
<p>Brukarundersökning Funktionshinder, helhet</p>					
<p>Kommentar För få svar för att kunna uppskatta måluppfyllelsen</p>					
Brukarundersökning SäBo, helhet	81%	83%	83%	81%	
<p>Kommentar Styrtalet är uppnått på helår men är inte uppe i nivå med 2017. Brukarnöjdheten har i sin helhet ökat från föregående år med sju procentandelar. Kommunen ligger i paritet med länets kommuner och något över riket. Det är kvinnorna som står för den ökningen. En fråga som verksamheten behöver ställa sig är om vi erbjuder sociala aktiviteter som mer vänder sig till kvinnor än män. I nöjdhet med sociala aktiviteter, totalt sett, ligger kommunen långt över riket. Det finns trots detta stora förbättringspotentialer inom SäBos verksamhet såsom utomhusvistelse, trivsel med sina rum/lägenheter samt matsituationen. Dock finns 100% nöjdhet med de alternativ till huvudrätt som erbjuds. Trots, enligt personal, ett alltmer stressigare arbete och med höga sjuktal, så upplever 94% av de äldre i SäBo att bemötandet är gott. Att komma ihåg vid analys av styrtalet är den låga svarsfrekvensen 42,6 %.</p>					
Brukarundersökning Hemtjänst, helhet	90%	92%	91%	92%	
<p>Kommentar Det är en hög andel brukare som är nöjda med sin hemtjänst i sin helhet. Det ligger stabilt kring 90 % och strax däröver. Östhammars kommun står sig väl i jämförelsen MED både länet och riket. Det finns i stort sett ingen skillnad mellan mäns och kvinnors upplevelse. Kvinnors och mäns upplevelse av personalens bemötande har sjunkit något från föregående år rent andelsmässigt, där kvinnor ligger i paritet med riket, medan män ligger under riksgenomsnittet. Hänsyn ska dock tas till att kommunen har en högre andel kvinnor 65+ jämfört med män. I Östhammar svarade 56,7 % på årets enkät för äldre med hemtjänst.</p>					

Nämndmål:**Socialnämndens verksamhet bedrivs med största möjliga nytta för kommuninvånare och stärker individer till ett självständigt liv****Vård och omsorg**

Individens behov i centrum (IBIC) är en metod som används inom vård och omsorg och som kvalitetssäkrar både biståndsbedömning och insatser. IBIC behöver utvecklas och användas av både biståndshandläggare och utförare på ett mer systematiskt sätt för att metoden ska kunna stärka brukarens självständighet.

Individ- och familjeomsorg

Kvaliteten på utredningar och insatser inom IFO har höjts och utredningstiderna hålls. Verksamheten arbetar med att ständigt utveckla öppenvården på bästa sätt så att det stärker individen till ett självständigt liv. Det finns dock förbättringsområden såsom inflytande för unga 13 år och äldre, samt hur deras livssituation skulle kunna förändras. Vårdnadshavare som varit i kontakt med sociala barn- och ungdomsvården anser i högre grad än unga att de har inflytande över förändring.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Återaktualiseringar inom ett år, Barn och unga	90%	84%	84%	84%	
Kommentar	Avser ej återaktualiserade barn och ungdomar inom ett år efter avslutad utredning eller insats. Trots att målet inte uppnåtts och att resultatet försämrats jämfört med föregående år så ligger man bättre än i förhållande till andra kommuners genomsnittliga värde som är 74 %.				
Återaktualiseringar inom ett år, Missbruk	75%	76%	67%	81%	
Kommentar	Under 2019 har 81% inte återaktualiserats inom försörjningsstödet, dvs. endast 19 % har återkommit för utredning/insats inom ett år. Målet är uppnått och resultatet är bättre jämfört med föregående år och alla kommuners genomsnittliga värde. Redovisas inte könsuppdelat då kvinnor står som registerledare, dvs. att akten registreras på kvinnan, vid gemensamt hushåll.				
Utfall i förhållande till budget	100%	102%			

Nämndmål:**Miljökonsekvenser beaktas alltid och negativa miljökonsekvenser förebyggs**

Byte av den fossildrivna fordonsflottan pågår kontinuerligt. Socialförvaltningen har köpt in elbilar för att minska negativa miljökonse-

kvenser. Personalen åker buss där det är möjligt. Cyklar och elcyklar finns tillgängligt för personal. Bilen är dock ett viktigt färdmedel på grund av kommunens areal och demografi. Socialförvaltningen har under 2019 arbetat med att minska användandet av plast inom förvaltningen.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Andel miljöbilar i verksamheten	50%	40%			

Kommentar

I dagsläget har förvaltningen totalt 20 stycken miljöbilar (3 elbilar och 17 hybrider).

Nämndmål:

Socialnämnden digitaliserar vilket skapar trygghet för brukarna och effektiviserar verksamheten

Vård och omsorg

I nuläget används kamera enbart för natt samt för ren tillsyn. Kamera kan även användas övrig tid och är då en tillsynskamera. Under hösten har vår leverantör av kameror haft leveransproblem, vilket lett till att antalet installerade kameror inte utvecklas rätt i förhållande till efterfrågan. Kameran har ökat integriteten för den enskilde och minskat antal besök nattetid. Under året förstärktes trygghetslarmen med GPS, vilket ökade tryggheten för anhöriga.

Målet med digitalisering för att öka trygghet hos brukarna och ett mer effektivt arbete har därigenom nåtts.

Individ- och familjeomsorg

Under 2019 har IFO arbetat med att lägga in rutiner och riktlinjer på INES. Arbetet med att höja medvetenheten och kunskapen kring an-

vändningen av Stratsys har fortsatt. Alla chefer jobbar numera med målen i Statsys.

Det finns i nuläget inga planer på att skapa möjlighet att ansöka om försörjningsstöd digitalt. Bedömningen är att en sådan förändring skulle innebära merarbete för handläggarna, samt att det goda arbete som mottagningen utför skulle gå förlorat. Brukarna är väl förberedda och det skapar ett mindre spänningsfält när man fått korrekt information. Andelen felaktiga ansökningar tenderar också att minska.

På Barn- & Ungdom, Råd och Stöd pågår ett arbete mot digitalisering. Under slutet av 2019 startades ett arbete med att införa digital signering av ordförandeförandebeslut i vissa brådskande ärenden enligt LVU och LVM. Detta skapar förutsättningar för säker överföring av integritetskänsliga personuppgifter och snabbare beslut.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Andel med nattillsyn via kamera	100%	100%			

Kommentar

Idag finns det 18 brukare som har tillsynskamera. Det förebyggande arbetet innebär att det för närvarande inte finns behov av ytterligare en nattpatrull. Det finns också 47 personer som fått beviljat ett GPS-larm, vilket ger möjlighet för den enskilde att kunna få ett mer rörligt liv, men ändå kunna larma vid behov. 655 personer har beviljats vanligt trygghetslarm. Nu har 702 personer sammanlagt beviljats någon typ av larm, vilket ökar tryggheten i hemmet och möjligheten till att bo kvar längre i det egna hemmet.

Nämndmål:

Socialnämnden samverkar aktivt med skolor, universitet och andra vårdgivare, huvudmän och civilsamhället

Vård och omsorg

Fördjupat samarbete och avtal med grundskolorna om praktisk yrkesorientering (PRAO) har lett till att fler elever i årskurs 8 och 9 har tagits emot i verksamheterna med mycket gott resultat. Att öka intresset för arbete inom vård och omsorg redan i årskurs 8 ökar möjligheterna och kan underlätta personalförsörjningen inom verksamheterna.

Vård och omsorgs yrkesambassadörer har medverkat vid gymnasieskolans samhällsorienterade studiedagar. Bruksgymnasiet har planerat och utbildat undersköterskor till handledare/språkstödjare och även genomfört validering till undersköterska.

Socialförvaltningen och daglig verksamhet har tillsammans med skolor, kommunal och arbetsförmedlingen arbetat fram och fått en fortsatt godkänd certifiering av verksamheten inom Vård och Omsorgscollege.

Samarbetet med universiteten har inneburit

att fler elever från sjuksköterskeprogrammet kunnat tas emot i verksamheterna. En utsedd huvudhandledare har ökat möjligheten att ge samlat stöd till sjuksköterskor som handleder elever.

Ett samarbete med Stockholms universitet har inletts under året. Förvaltningen kommer att medverka i forskning med fokus på delaktighet och inflytande inom äldreomsorgen med perspektiv från äldre, anhöriga och medarbetare.

Närvårdssamarbetet med regionen har under året intensifierats i och med satsningen Nära vård, Effektiv och nära vård och Utveckling av Vårdcentrum. Även inom samarbetet med Trygg hemgång efter en sjukhusvistelse har Östhammars kommun lyfts fram som ett mycket gott exempel på trygg utskrivning till hemmet.

Anhörigföreningen i Östhammars kommun anordnade en demensdag i november, där kommunen deltog.

En dialog och workshop med civilsamhället kring hur den gemensamma samverkan om frivilliginsatser kan förbättras genomfördes under november.

Individ- och familjeomsorg

Under 2019 har IFO haft samarbete med Bruks-
gymnasiet vad gäller information om social-
tjänsten. Detta är ett utvecklingsområde att få
ett mer bredare samarbete med universitet och
högskolor inom vårt område.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Samverkansdokument		Upp- fylld			

Kommentar

Under 2019 har 81% inte återaktualiserats inom försörjningsstödet, dvs. endast 19 % har återkommit för utredning/insats inom ett år. Målet är uppnått och resultatet är bättre jämfört med föregående år och alla kommuners genomsnittliga värde. Redovisas inte könsuppdelat då kvinnor står som registerledare, dvs. att akten registreras på kvinnan, vid gemensamt hushåll.

Nämndmål:

Socialnämnden har en innovativ socialtjänst som kännetecknas av delaktighet och ständig förbättring

Trots ökade insatser för delaktighet är målet inte uppnått. Delaktighet är en subjektiv upplevelse som mäts vid enstaka tillfällen under året. Delaktigheten för brukaren, det vill säga inflytande över olika parametrar finns inte givet för 2019 ännu. Det är svårt att tro att andelen brukare som känner att de upplever sig ha inflytande har ökat med 50 % sedan 2018, för att uppnå målet.

När det gäller internt mot medarbetare så har även där stora insatser skett, initialt med en större mängd information som är mer riktad och gemensam till medarbetare. Detta ger signalen om att förvaltningen önskar vara öppen i sin kommunikation och ge medarbetare en större insyn. Ett formulär för synpunkter och

förbättringsförslag har skapats på kommunens intranät för att socialförvaltningen ska bli en ännu bättre arbetsgivare.

En utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet har påbörjats och förväntas leda till ständiga förbättringar med bättre utvärderingar och uppföljningar.

Nämndmål:

Socialnämnden verkar för en ökad kompetensutveckling och karriärmöjligheter inom organisationen

Vård och omsorg

Arbete pågår med framtagande av en kompetensutvecklingsplan för varje medarbetare i samband med medarbetarsamtalen. Planerna kommer att på aggregerad nivå vara till grund för planeringen av fortbildning och utbildningsinsatser, främst inom hälso- och sjukvård, vilket också redovisas i nämndens årliga

Patientsäkerhetsberättelse. Socialnämnden har fastställt en plan för utbildning av undersköterskor i demensvård, Silviasysterutbildning.

Individ- och familjeomsorg

Alla medarbetare skall ha en kompetensplan som görs tillsammans med respektive chef vid medarbetarsamtalet. Det finns också en kompetensplan för hela IFO där behovet av utbildning och rekrytering framgår.

En övergripande kompetensplan som styr utbildning behöver tas fram på förvaltningsnivå.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Andel medarbetare med upprättad kompetensutvecklingsplan	80%	80%			

Kommentar

I samband med medarbetarsamtalet så görs en kompetensplan med varje medarbetare som skall följas upp under året. Det har varit svårt att tillgodose en del av behoven då vissa utbildningar inte varit tillgängliga vid rätt tidpunkt och det på grund av svårigheter att rekrytera inte varit möjligt för personalen att kunna prioritera vissa utbildningar.

Nämndmål:

Socialnämnden främjar delaktighet, öppenhet, allas lika värde och att alla synpunkter tas tillvara.

Vård och omsorg

Vård och omsorg arbetar aktivt med att integrera och utveckla kultur i vården. På nämndens äldreboenden finns mötesplatser på vissa tider där även lokalbefolkningen bjuds in till att delta. Aktiviteterna är uppskattade och välbesökta.

Vård och omsorg har fungerande brukarråd inom de särskilda boendena. Där diskuteras, planeras och informeras om bland annat mat och aktiviteter. Det finns även mötesplatser på vissa tider dit lokalbefolkningen bjuds in. Brukare på särskilda boenden, samt de som har hemtjänst, anser i hög grad att man tar hänsyn till deras åsikter och önskemål.

Enligt Kolada så har Östhammars kommun en

hel del på individnivå att utveckla när det gäller delaktighet och inflytande för att kunna påverka tider för insatser.

Ett arbete med Stockholms universitet har initierats för att involvera brukares delaktighet.

Synpunkter används för att ständigt förbättra inom verksamheterna.

Individ- och familjeomsorg

IFO arbetar ständigt med att förbättra verksamheten och göra den tydlig för medborgarna i kommunen. Som ett led i detta arbete är synpunktshanteringen ett viktigt verktyg i det ständiga förbättringsarbetet. Synpunkter är en viktig del för att kunna utveckla verksamheten för de anställda och medborgarna. Förutom de synpunkter som kommer in och utreds under året genomför IFO en extra drive, en synpunktsmånad i maj varje år.

Under oktober genomfördes en brukarundersökning i samarbete med SKR. IFO fick väldigt goda resultat i stort, jämfört med landet som helhet.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Genomföra Medborgardialoger		Uppfylld			

Kommentar

Nämnden har deltagit i förvaltnings- och nämndövergripande medborgardialoger under året. Andra typer av dialoger och forum för att möta medborgare behöver utvecklas.

Nämndmål:

Socialtjänsten har en tydlig och förståelig myndighetsutövning

Vård och omsorg

Socialförvaltningen arbetar för att använda ett enkelt och tydligt språk i dokumentation, beslut och information till enskilda. Med arbetsmetoden IBIC ges förutsättningar för den enskilde att uttrycka synpunkter och få svar på frågor.

En förutsättning för att socialtjänstens myndighetsutövning ska kunna uppfattas som tydlig och förståelig är att det internt finns en tydlig organisation och ett nära samarbete. Det finns idag en viss osäkerhet inom förvaltningen om ansvarsområden.

Individ- och familjeomsorg

På förvaltningen arbetas det med begreppet klarspråk. Det är viktigt att den enskilde förstår det som vi skriver och de beslut vi fattar.

Vi har kollegial genomläsning av utredningar samt att samordnare eller chef går igenom så att det som upprättas är korrekt och begripligt. Enligt förvaltningslagen (FVL) görs också en genomgång av utredning tillsammans med den enskilde, om behov finns.

Det är dessutom viktigt att besluten är tydligt formulerade.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Utredningstid (dagar), LSS	60	39			

Kommentar

Detta styrtal mäts utifrån egna mätningar under hösten för delår 2, 2019, vilket gör att det inte går att jämföra med annan kommun eller riket. I Kolada kan man se en annan siffra, 86, vilket mäter alla LSS insatser de första sex månaderna på året. I den jämförelsen ligger verksamheten över riksgenomsnittet med 37 dagar.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Därutöver är utredningstiden även över i antalet dagar jämfört med länet och liknande kommuner för LSS i Östhammar. En förklaring kan vara den personalsituation som för tillfället råder. En stressig arbetssituation ger inte någon bra förutsättning för god kvalitet i handläggning och uppföljning av ärenden.					
Utredningstid (dagar), Missbruk	60	38	46	35	
Kommentar Resultatet avser medelvärdet av antal dagar en utredning pågår. Målet är uppnått och resultatet är betydligt bättre än genomsnittet för alla kommuner. Då den totala medianen är 19 dagar så kan det konstateras att utredningstiden i enskilda ärenden varierar mycket, vilket kan vara en orsak till att utfallet att kvinnor har längre utredningstid					
Utredningstid (dagar), BoU	100	84	113	70	
Kommentar Resultatet avser medelvärdet av antal dagar en utredning pågår. Målet är uppnått och resultatet är bättre än kommuners genomsnittliga värde. Det högre värdet för flickor beror till en stor del på att socialnämnden i högre grad är beroende av utlåtanden från andra myndigheter.					
Utredningstid (dagar), Äldreomsorg	14	6			
Kommentar Det är en osäker mätning eftersom handläggarna använder verksamhetssystemet på olika sätt. Implementeringen av systemet har inte varit tillfredsställande för en gemensam samsyn och likvärdighet. Antalet utredningsdagar kan inte jämföras med riket eller övriga då det är en egen mätning under en månad halvår två 2019. Konstateras kan att oavsett mätmetod så har måluppfyllelsen blivit bättre än föregående år.					

Årets viktigaste händelser

Årets viktigaste händelser kan sammanfattas enligt följande:

Vård och omsorg

- Ny organisation för förvaltningen fastställd med samorganisering av hälso- och sjukvård och rehabilitering
- Start av rehabiliteringsprojekt i samverkan med HR, med syfte att minska sjukfrånvaron
- Utvecklat verktyg för uppföljning av hemtjänsten på utförarsidan
- Påbörjat arbete för en enklare inloggning till tidsredovisningssystem inom hemtjänsten (Phoniro)
- Nyckelfri hemtjänst införd, vilket underlättar och säkrar för den enskilde och för vårdpersonal
- E-signering för god och säker omsorg samt att följa lagrum och direktiv är införd. Dessutom kunna följa upp och mäta resultatet.
- Återcertifiering av Vård och omsorgscollege. Målet är att få fler intresserade av att söka vård- och omsorgsprogrammet, handledarutbildningar/språkstödare och arbeta inom vård och omsorg
- Övertagande av ansvar för bostadsanpassningsbidrag från tekniska förvaltningen
- Innovationspris från BPSD-registret

Individ- och familjeomsorg

- Avveckling av stödboende 18+ på Solbacken och kommer bara att ha verksamhet i Gimo.
- Genomförd genomlysning av de HVB placeringar som gjorts under året för att utreda behov av egna

insatser.

- Översyn av arbetet med våld i nära relation (VNR)
- Påbörjade diskussioner om att slå ihop öppenvård B&U samt öppenvård Vuxen för att bättre kunna arbeta med hela familjen och maximera insatserna för den enskilde.
- Rekrytering av hemterapeut för att kunna arbeta med hemmaplanslösningar så långt det är möjligt.
- Genomförande av efterfrågad utbildningsåtgärd i MI för all personal som saknat den.

Ekonomiskt utfall

Socialnämndens budgetram för 2019 uppgår till 487,3 mnkr, vilket kan jämföras med föregående års budget på 447,6 mnkr och utfall på 496,1 mnkr. Socialnämnden redovisar nettokostnader på 496,6 mnkr och ett underskott på -9,2 mnkr.

Förvaltningsövergripande verksamhet

De förvaltningsövergripande verksamheterna redovisar ett överskott på 10,1 mnkr, vilket är i nivå med de tillfälliga resursutökningar på 10 mnkr som förvaltningen fick för året.

Vård och omsorg

Verksamheten redovisar ett underskott på 19,7 mnkr där de större avvikelserna mot budget fördelas enligt nedan:

- Gemensamt VoO, +3,2 mnkr
- Hemtjänst, beställare -4,0 mnkr
- Hemtjänst, egen regi -7,5 mnkr
- Särskilt boende, äldre, -1,8 mnkr
- Hälso- och sjukvård, HSL, -3,5 mnkr
- Externa boendeplaceringar LSS, -3,1 mnkr

Verksamheterna inom vård och omsorg (VoO) har arbetat intensivt under hela år 2019 för att komma i balans.

Inom särskilt boende äldre redovisar samtliga enheter förbättrat resultat jämfört med 2018. Två enheter redovisar överskott, två enheter underskott och en enhet är i balans. De totala kostnaderna för de särskilda boendena uppgick 2019 till 112,1 mnkr vilket kan jämföras med budgeten på 110,2 mnkr och utfallet 2018 på 117,3 mnkr.

Inom hemtjänsten är problemställningen en annan då denna verksamhet finansieras genom ett fast timpris. Verksamheten har arbetat intensivt med att öka personalens arbetade tid hos brukaren då detta ökar utförarnas ersättning och därmed verksamhetens ekonomi. Bättre planering och mer sammanhållna insatser ska leda till lägre kostnader. Under december månad påbörjades arbetet med att införa en centraliserad planeringsfunktion inom hemtjänsten. Det kommer minska kostnader för administration och flytta ut resurser i det direkta omvårdnadsarbetet.

Antalet brukare och beviljade timmar inom hemtjänsten har ökat med cirka 5 procent sedan ett år tillbaka. För antalet utförda timmar inom hemtjänst har ökningen varit ännu större, där ökningen på ett år är cirka 20 % (här är jämförelsesiffror för 2018 lite osäkra). Detta innebär en kvalitetsökning i form av mer tid hos brukaren men samtidigt en kostnadsökning.

Hemtjänsten i egen regi har även ökat debiteringsgraden (hur mycket av den arbetade tiden som är hos brukare) från cirka 55% till idag cirka 62%. Nämndens mål för 2019 är 65% debiteringsgrad. Ökningen av debiteringsgra-

den innebär en effektivisering av verksamheten. Detta har inte gett någon stor påverkan på 2019 års totala resultat. De tre sista månaderna har underskottet minskat med ca 800 tkr per månad. Under våren 2020 kommer vi se synbara effektiviseringar jämfört med tidigare år. Arbetet har fokus på att anpassa kostnaden och planering av omsorgen inom befintlig personalstruktur. Här är den centrala planeringsfunktionen en viktig framgångsfaktor.

Hemsjukvården har omorganiserats och återfinns nu som sammanhållna verksamheter. Detta har lett till att förvaltningens möjlighet att rekrytera sjuksköterskor har förbättrats. Den kraftiga kostnadsökningen som vi såg 2017 och 2018 delvis pga. rekryteringsproblem har avstannat men 2019 års kostnad på 30,5 mnkr ger ändå ett underskott om -3,5 mnkr.

Avvikelse återfinns även inom funktionshinderområdet på grund av ett ökat antal ärenden samtidigt som det är platsbrist i vår egen regi, vilket leder till relativt dyra externa placeringar. Kostnader för externa boendepaceringar LSS uppgår till 7,2 mnkr och förutom en kraftig kostnadsökning jämfört med 2018 års kostnad på 2,0 mnkr så innebär det ett underskott på 3,0 mnkr. Daglig verksamhet LSS genererar nettokostnader på 16,7 mnkr, jämfört med budgeterade 15,9 mnkr.

Individ- och familjeomsorg

Verksamheten redovisar ett överskott på 0,4 mnkr där de större avvikelserna fördelas enligt nedan:

- Övergripande IFO, +2,5 mnkr
- Myndighetsutövning BoU, +2,6 mnkr

- Försörjningsstöd, +0,4 mnkr
- Socialpsykiatri, +1,4 mnkr
- Familjehem, -4,1 mnkr
- HVB/Stödboende/Boende, -2,5 mnkr
- Kontaktstöd BoU, -3,1 mnkr
- Ensamkommande, +1,4 mnkr

Inom individ och familjeomsorgen (IFO) har man arbetat med genomlysning av samtliga HVB placeringar i syfte att hitta bättre och mer kostnadseffektiva insatser. Avtal för familjehemsplaceringar har omförhandlats för att sätta press på leverantörerna att sänka kostnaderna vid placeringar.

IFO har också stärkt upp arbetet med återsökning av kostnader från Migrationsverket och har genom hårt arbete ansökt och blivit beviljade 3,7 mnkr mer i intäkter jämfört med budgeterade intäkter. Medel har också ansökts och beviljats för placeringskostnader för HVB och SIS placeringar i ordinarie verksamhet BoU.

Stort arbete med att rekrytera personal har också genomförts för att minska behovet av hyrpersonal. Tyvärr är den höga personalomsättningen en utmaning även om situationen senaste tiden har förbättrats. Vid årsskiftet var endast två hyrsocialionomer kvar.

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	235,2	164,8	191,0
Kostnader	-681,5	-661,0	-687,6
varav personalkostn	-368,1	-373,4	-377,1
varav lokalkostn	-56,0	-58,8	-60,1
Nettokostnader	-446,3	-496,1	-496,6
Årsbudget	-428,7	-447,6	-487,3
Årets resultat	-17,7	-48,6	-9,2

VERKSAMHETSOMRÅDE MNKR	BUGET 2019	UTFALL 2019	AV- VIKELSE
Nämnd	-0,7	-1,2	-0,4
Gem. Socialkont + flykting	-40,7	-27,7	13,0
Vård o omsorg enl SOL o LSS	-394,4	-410,5	-16,1
Individ o famoms	-51,4	-57,1	-5,7
Summa	-487,3	-496,6	-9,2
Nettoinvesteringar	4,6	3,4	1,2

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden har bland annat i uppdrag att handlägga och besluta i ärenden inom plan- och bygglagen, plan- och byggförordningen, miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, alkohollagen, tobakslagen samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel.

Verksamheten riktar sig till invånare, företag, föreningar och fastighetsägare i kommunen samt besökare. Idag och i framtiden.

Den långsiktigt hållbara tillväxten för kommunen står i fokus för verksamheten. Nämndens arbete utgår från lagstiftningen som ram och förutsättning, med målsättningen att det alltid ska märkas för vem vi är till. Vi kallar detta för det dubbla perspektivet och vi uppfattar att vårt uppdrag är avgörande för både kommunens attraktivitet och tillväxt. För nuvarande och kommande generationer.

STRATEGISKT INRIKTNINGSOMRÅDE	NÄMNDMÅL	
En attraktiv och växande kommun	Bygg- och miljönämnden ska vara öppen, inbjudande och ha en hög servicenivå mot företag och allmänheten.	
En hållbar kommun	Bygg- och miljönämnden ska verka för en minskad negativ miljöpåverkan på vatten.	
En öppen kommun	Bygg- och miljönämnden ska kännetecknas av god kommunikation, respekt och tillgänglighet.	

Måluppfyllelse utifrån de strategiska inriktningsområdena

Verksamhetsåret 2019 är sista verksamhetsåret med "de gamla målen" ovan (nya mål fastställdes av den nya nämnden efter valet 2018 att gälla från 2020).

Vi kan redovisa en bra måluppfyllelse för målet kopplat till vattenmiljön med anledning av att vi lyckats inventera avlopp enligt uppsatt mål. De andra två målen når vi inte eftersom vårt Nöjd Kund Index (NKI) inte kommer upp till de nivåer vi siktar på i två av de fyra styrtalen samt att handläggningstid för bygglov på marginalen avviker från uppsatt mål i två av de tre styrtalen.

Nämndmål:

Bygg- och miljönämnden ska vara öppen, inbjudande och ha en hög servicenivå mot företag och allmänheten.

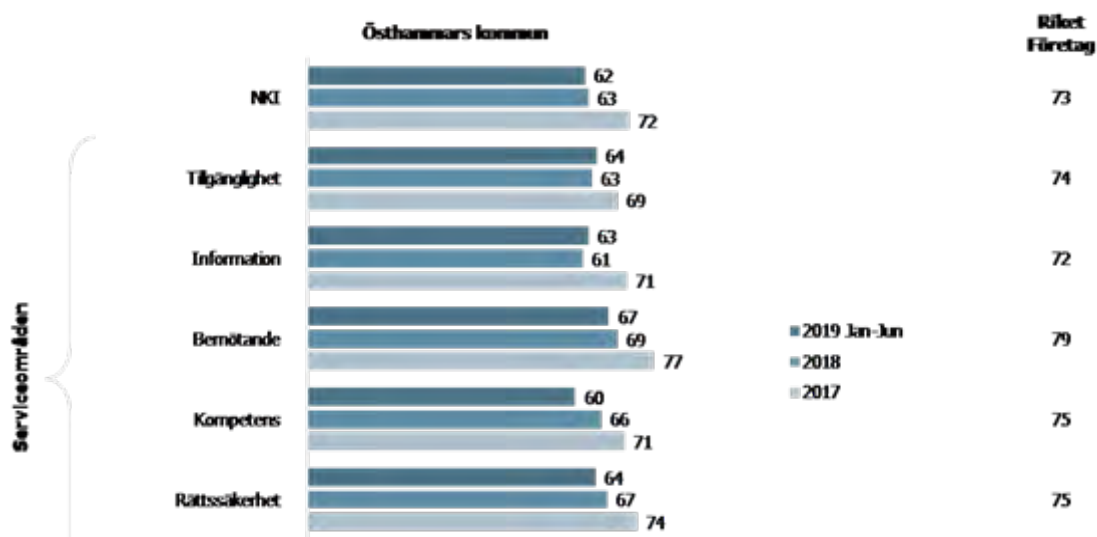
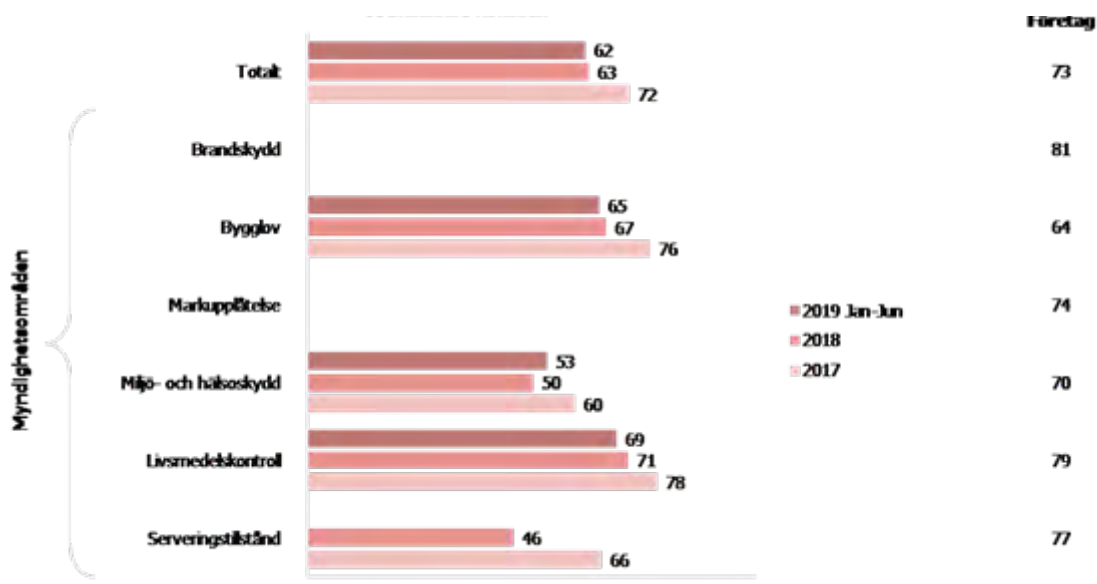
Nöjd Kund Index (NKI)

Vi når inte de måltal vi siktar på vad gäller NKI i två av de fyra styrtalen.. Personalomsättningen är fortsatt alltför hög. Rekrytering och infasning av ny personal tar stora resurser i anspråk. När handläggare byts ut fortlöpande kan kunderna uppleva en minskad servicenivå. Noterbart i sammanhanget är att våra tydligaste förbättringsområden inte ligger inom bemötande. Tabellerna nedan visar NKI för det första halvåret.

Under andra halvåret har vi preliminära uppgifter på att NKI utvecklats positivt. De når då två av de fyra uppsatta måltalen. Inom de två områden där måltalen nås, Livsmedelstillsyn respektive Serveringstillstånd, har vi haft en stabil personalsituation.

Då slutgiltiga NKI inte redovisas förrän i april

efterföljande år har vi valt att följa upp vår måluppfyllelse mot de resultat vi kunnat få från "Sveriges Kommuner och Regioner" avseende innevarande år vilket betyder tio månader.

Handläggningstid Bygglov

Vi har tre styrtal avseende handläggningstid för bygglov. Enkla bygglov med delegation och utan grannhöran har vi satt måltalet till tre veckor. Det är ett internt mål. Enkla bygglov med delegation och med grannhöran har vi satt måltalet till fem veckor. Även detta är ett internt mål. Bygglov som inte tas på delegation, det vill säga beslutas i nämnd har vi satt målet till tio veckor. Att handlägga bygglov inom tio veckor är lagstadgat. Det gäller såväl för enkla bygglov, där vi själva satt interna mål på tre respektive fem veckor, som för bygglov som beslutas av nämnd.

För bygglov med tioveckors bygglov når vi målet. För bygglov med tre respektive fem

veckors handläggningstid uppnår vi inte målet. Det är en medveten prioritering av de så kallade tioveckorsbyggloven som gjort att tre- och femveckorsbyggloven inte klarat sina mål, om än på marginalen (3,1 respektive 5,1).

Handläggningstid för bygglov baseras på en mätning över rullande tolv månader. För tre- och tioveckors bygglov når vi målet. Viktigt att tänka på att resultatet är den genomsnittliga tiden för samtliga ärenden. I praktiken kan vissa ärenden därför ligga under det satta målet och andra över. För treveckorsärenden översteg 33,9% måltalet, för femveckorsärenden översteg 36,1% måltalet och för tioveckorsärenden översteg 3,4% måltalet.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
NKI för bygglovsärenden	75	65			
NKI för miljö- och hälsoskyddsärenden	75	59			
NKI för serveringstillståndsärenden	75	97			
NKI för ärenden enligt livsmedelstillsyn	75	76			
Handläggningstid för bygglovsansökan, med grannhöran och remisser, som kan tas på delegation.	5	5,1			
Handläggnings tid för bygglovsansökan, som inte kan tas på delegation.	10	5,7			
Handläggningstid för enkla bygglov som inte kräver grannhöran och kan tas på delegation.	3	3,1			

Nämndmål:**Bygg- och miljönämnden ska verka för en minskad negativ miljöpåverkan på vatten.**

Vi har en väl fungerande verksamhet för inventering av enskilda avlopp. Det digitala verktyg som utvecklats för att effektivisera arbete i fält ger nu önskade effekter.

Vi har noterat att den allmänna debatten kring enskilda avlopp och miljöpåverkan fortsatt under 2019. Nämnden följer kunskapsutvecklingen nära utifrån att med våra resurser skapa största miljönytta samt följa riktlinjer och lagstiftning i kombination med goda förutsättningar för kommunen att även utveckla möjligheterna för boende på landsbygden.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Antal inventerade avlopp per år.	350	373			

Nämndmål:

Bygg- och miljönämnden ska kännetecknas av god kommunikation, respekt och tillgänglighet.

Detta mål delar styrtal med målet "Bygg- och

miljönämnden ska vara öppen, inbjudande och ha en hög servicenivå mot företag och allmänheten". Vi använder oss av NKI som styrtal i båda fallen. Analysen blir därför den samma och upprepas inte i detta avsnitt.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
NKI för bygglovsärenden	75	65			
NKI för miljö- och hälsoskyddsärenden	75	59			
NKI för serveringstillståndsärenden	75	97			
NKI för ärenden enligt livsmedelstillsyn	75	76			

Årets viktigaste händelser

Vi bildar en ny förvaltning

Samhällsbyggnadsförvaltningen, med uppdraget att:

- skapa ett tydligare budskap till företagare och medborgare
- en sammanhållen verksamhet i samhällsbyggnadsarbetet med gemensamma prioriteringar
- en tydlig gemensam målbild med en gemensam utgångspunkt (nuläge)
- en hållbar och lärande organisation och med
- fokus på fullmäktiges mål

Den del av den nya förvaltningen som arbetar på uppdrag av Kommunstyrelsen kommenteras inte ytterligare i detta dokument.

En alltmer tydlig och tillväxthämmande VA-situation.

Situationen slår mot vår möjlighet att få detaljplaner att vinna laga kraft, bevilja förhandsbesked samt – i en tänkbar förlängning – bevilja bygglov. Därför minskar vi också vår bemanning på bygglovssidan och i planverksamheten.

Detta påverkar – i sin tur – vår förmåga att stå emot sjukdomar och annan frånvaro i dessa myndighetsförvaltningar.

Personer anslutna till komm. VA	Idag anslutna	Möjlig nyanlutning, avlopp	Möjlig nyanlutning vatten
Alunda	2 300	200	0
Gimo	2 800	3 050	200
Hargshamn	270	380	50
Öregrund*	1 500	500**	100**
Österbybruk	2 700	650	100
Östhammar	4 830	50***	200

* antal personer dubbleras under sommaren

** Omfattar även nyanlutning säsonsboende

*** Gäller utifrån nuvarande trend i inkommande belastning inte försämras.

Ett fördjupat samarbete på tjänstemannanivå med våra grannkommuner (Älvkarleby och Tierp)

Vi har fört diskussioner på enhetschefsnivå, vilket bl.a. lett till delade tjänster och samrekryteringar. Under andra halvan av kalenderåret har samtalen genomförts på förvaltningschefsnivå för att närmare se på möjligheterna till ett än mer fördjupat samarbete. Idéer har hämtats från den förstudie som presenterades för de tre kommunerna 2015. Sedan dess har motsvarande samarbeten bland annat etablerats i Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning samt Västra Gästriklands samhällsbyggnadsförvaltning

Under 2018 och 2019 har Livsmedelsverket vid ett antal uppmärksammade tillfällen pekat på brister i kommunernas tillsyn i kommuner som är små och som därmed har begränsade möjligheter till inspektioner. När inspektionerna är få beror det ofta på att någon blivit sjuk eller slutat. Eftersom de minsta kommunerna har få inspektörer – i flera fall handlar det inte ens om en heltidstjänst – blir verksamheten sårbar, vilket i förlängningen riskerar att drabba till exempel restaurangbesökare.

Vår region är inget undantag från detta – tvärtom, ser vi tydligt den potential som finns i ett fördjupat samarbete. I detta har vi en gemensam ambition att vara aktiva

Ett nytt ledarskap

Under året har inte bara en ny förvaltning bildats med verksamheter som organisatoriskt varit placerade i olika förvaltningar tidigare – ledarskapet har också bytts ut på förvaltningschefsnivå och på tre av fyra enheter. Två enhetschefer är rekryterade från den egna organisationen

och är helt nya som ledare. Till stora delar är det alltså en helt ny ledningsgrupp.

Kundfokus

Vid varje nämndmöte redovisar vi från och med i år de synpunkter som inkommit på verksamheten i olika kanaler. Den viktigaste kanalen är förstås vår kundtjänst som hanterar huvuddelen av antalet ärenden till myndigheten. Vi får även in synpunkter på andra sätt (direkt till förvaltningen, till förtroendevalda m.m.). Synpunkts hanteringen fungerar sedan som värdefull information till både nämnden och förvaltningen i utvecklingsarbetet.

Generellt kan sägas att vårt uttalade fokus på att också utveckla kundnöjdheten kopplat till vår myndighetsutövning fick förnyad kraft under andra halvåret 2019 då vi också fick en näringslivsutvecklare på plats med det särskilda uppdraget att "hålla ihop" detta arbete.

Bygglov

Även om de större byggloven minskat i antal till följd av en minskad kapacitet i vårt VA-system, så har vi samtidigt sett en ökning av de "mindre" bygglovsansökningarna. Detta är bl.a. kopplat till en ökad efterfrågan på solceller och eldstäder.

Detaljplan

Efter överenskommelse med Länsstyrelsen i Uppsala län överprövas inte antagna detaljplaner där kommunen själv är uppdragsgivare och markägare, trots att exploateringar inte är möjliga i närtid. Detta har bl.a. medfört att en detaljplan i Alunda kan vinna *laga kraft under* 2019 trots att kapacitet saknas för de bostäder planen omfattar.

Miljö

Enheten har tillförts ett nytt lagområde att utöva tillsyn på (Tobakslagen). Detta tillsynsområde har hanterats genom vår alkoholhandläggare.

Ekonomiskt utfall

Huvudskälen till den negativa budgetavvikelsen är intäktsnivån minskat väsentligen inom bygglovsverksamheten (till följd av flertalet mindre bygglov) samt att vi har betydande begränsningar att planlägga mark (vilket i sig minskar intäkterna i den verksamheten).

I samband med detta förtjänar att sägas att nämndens personalkostnader under 2019 varit 1,1 mnkr lägre än budgeterat. Detta har åstadkommit genom personalminskningar. Nämnden har sålunda inlett en omställning när det gäller personalbudget för att anpassa verksamheten till ett annat marknadsläge. I kombination med en fördjupad samverkan med grannkommunerna ska detta leda till en hållbar, rättssäker och ekonomiskt effektiv myndighetsutövning i vår kommun över tid. Nämnden har också tillförts budgetmedel i 2020 års budget för detta arbete.

Vi har även haft oförutsedda större kostnader av engångskaraktär under året som påverkat resultatet negativt.

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	14,11	14,23	13,2
Kostnader	-22,26	-21,80	-23,3
varav personalkostn	-16,77	-17,49	-18,6
varav lokalkostn	-0,59	-0,63	-0,6
Nettokostnader	-8,15	-7,57	-10,1
Budget	-6,59	-5,86	-6,8
Årets resultat	-1,6	-1,7	-3,3

VERKSAMHETSOMRÅDE MNKR	BUGET 2019	UTFALL	AV- VIKELSE
Nämnd	-0,8	-1,1	-0,3
Kartverksamhet	-1,1	-1,1	0,0
Bygglovsverksamhet	0,2	-1,1	-1,3
Planeringsverksamhet	-0,9	-1,9	-1,0
Miljö- o hälsoskydd	-4,1	-4,9	-0,8
Summa	-6,8	-10,1	-3,3
Nettoinvesteringar	0,2	0,1	0,1

Enligt reglementet för Kultur- och fritidsnämnden fastslås nämndens uppdrag enligt 1 §:

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare, som de är nöjda med. I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar kultur- och fritidsnämnden för följande:

- *Ungdomsråd*
- *Ungas mötesplatser*
- *Stöd till föreningar, studieförbund och övriga organisationer inom*
- *nämndens område*
- *Verksamhet i idrotts-, fritids-, kulturanläggningar*
- *Rörligt friluftsliv*
- *Simskola*
- *Stipendier inom nämndens område*
- *Biblioteksverksamhet*
- *Evenemang*
- *Kultur i vård och omsorg*
- *Offentlig konst*
- *Kulturmiljövård*
- *Folkhälsoforum*
- *Lokalbokning av utrymmen som disponeras av nämnden*
- *Regional och statlig samverkan inom kultur- och fritidsområdet*

Rörande biblioteken ska Kultur- och fritidsnämnden (hädanefter förkortat KFN) förvalta och utveckla kommunens biblioteksverksamhet. Litteraturförsörjning inom förströelse- och faktalitteratur, samt punktvis och långtgående hjälp inom MIK (medie- och informationskunighet) såsom informationssökning och källgranskning mm åligger förvaltningen. Målgruppen för kommunens bibliotek är samtliga invånare i kommunen, med särskild prioritet för personer med funktionsvariationer, med annat modersmål än svenska (i synnerhet minoritetsspråkstalande) samt barn och ungdomar. Inom förvaltningens ansvar finns även kommunens uppdrag om Finskt förvaltningsområde.

Kultur och fritidsnämnden ansvarar för föreningsstöd, omfattande dels kontant föreningsbidrag enligt nämndens föreningsbidragsnormer, dels subvention av lokaler som används för föreningarnas verksamhet. I nämndens ansvarsområden ingår även rörligt friluftsliv, där de nationella friluftsmålen kan ses som vägledning.

I KFNs verksamhet ingår enheten för fritidsanläggningar, vars område innefattar sim- och sporthallar, ishallar, tempererat utomhusbad, strandbad, Idrotts- och fritidsanläggningar utomhus, friidrottsområden, elljusspår, tennisbanor, mm. Fyra av anläggningarna är bemannade med omkring 15 medarbetare för service och värdskap vid öppettider i t ex bad, gym öppettider, lokalbokning för uthyrning av utrymmen som disponeras av nämnden, på uppdrag av BuN så utförs simskola för elever.

KFN skall tillhandahålla och utveckla ungdomsgårdar, fritidsverksamhet, lovaktiviteter och attraktiva aktiviteter för ungdomar. I detta

arbete strävar vi efter att skapa trygga mötesplatser för ungdomar på orten i årskurs 7 till 17 år. Vi strävar efter att erbjuda öppet varje vardagkväll på minst en ort.

da satsningar. Genomförandet ska ske både i egen regi och i samarbete med andra aktörer. Förvaltningen förmedlar även bidrag och stöd till kulturutövare och föreningar i kommunen.

Målsättningen för KFN är att erbjuda ett brett kulturutbud med både smalare och mer bre-

STRATEGISKT INRIKTNINGSOMRÅDE	NÄMNDMÅL	
En attraktiv och växande kommun	Kommunens invånare har tillgång till ett mångsidigt fritidsutbud som de är nöjda med.	
	Kommunens unga i åldern 13-19 år erbjuds attraktiva aktiviteter	
En hållbar kommun	Kommunens invånare har tillgång till ett jämlikt och inkluderande kultur- och fritidsutbud	
	I kommunen finns goda möjligheter för målgruppen 65+ att vara aktiva på fritiden	
En lärande kommun	Biblioteken är forum för information, bildning och dialog även inom hälsa, samhällsfrågor och vetenskap	
En öppen kommun	Kommunens invånare erbjuds möjlighet att vara delaktiga i arbetet kring kommunens kultur- och fritidsutbud.	

Måluppfyllelse utifrån de strategiska inriktningsområdena

Nämndmål:

Kommunens invånare har tillgång till ett mångsidigt fritidsutbud som de är nöjda med.

Beskrivning. Mäts enligt NMI Fritid

Målet med NMI Kultur uppnås 2019. Bidragande orsaker till det kan vara att förvaltningen i hög grad försökt anpassa kulturstöden efter de behov samhället har. I kombinationen med

detta arbetar KFN ständigt med att både uppmuntra föreningar till att skapa eget utbud, och ett eget programutbud som kan komplettera utbudet för att skapa mångsidighet och nå fler målgrupper. En kontinuerlig dialog med kommunens kulturutövare och föreningar pågår. Det som tidigare varit kulturvecka i endast Östhammar är nu förlagd till hösten, en period som annars saknar större evenemang inom kulturområdet. Därtill är upplägget ändrat till att gälla hela kommunen och alla tätorter. Då 2019 var första året med detta så var det en utmaning att få ideella och fristående aktörer att engagera sig.

För att nå ut med information om kultur- och fritidsutbudet har stor vikt lagts vid kommunikation. Genom denna satsning ökas invånarnas kännedom om det utbud som finns i kommunen.

KFN har ett resultat nära målet NRI Fritid men hamnar strax under det uppsatta målet. Vi ser att kvinnor är något mer nöjda än männen

med det utbud som finns. Detta är ett utvecklingsområde som även kommer att vara i fokus för 2020. Resultatet påverkas sannolikt av att simhall och bio under året har stängt i Östhammar. Samtidigt har öppettider på ungdomsgårdarna utökats och biblioteken har påbörjat försök med helgöppet.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
(NMI Kultur)	58%	58%	62%	53%	

Kommentar

Det är glädjande att utvecklingen är positiv och att målet är uppnått. Under året har fokus varit på att nå fler grupper och alla kommunens tätorter. Det är fortsatt en större utmaning att nå ut till männen än kvinnorna. Kvinnorna är i högre grad nöjda med kulturutbudet än männen och utvecklingen för kvinnorna är tydligt positiv medan männen dessvärre haft en negativ utveckling. I förvaltningens arbete under året har det ingått att försöka nå de målgrupper som är minst benägna att ta del av kulturlivet för att ta reda på vad som vore intressant för dem.

(NRI-index Fritid) NRI Regionindex	56%	54%	55%	53%	
------------------------------------	-----	-----	-----	-----	--

Kommentar

Detta mål är inte uppnått. Differensen är inte stor men tillräcklig för att detta ska vara ett utvecklingsområde även framgent. Förklaringen till den negativa utvecklingen är troligen statusen på kommunens anläggningar. Under året har en av tre simhallar stängt och flera av de andra anläggningarna lider av eftersatt underhåll. Utöver detta har förvaltningen tillsammans med Tekniska kontoret inventerat fastigheterna och börjat skapa rutiner och ordning på anläggningarna vad gäller bokningar och tillgänglighet. Under tidigare år har det funnits otaliga nycklar till fastigheterna ute och möjligheten att komma och gå har varit stor. Detta har lett till skadegörelse samt att vissa grupper känt sig undanskuffade av andra. Det nya systemet innebär att den som bokar endast har tillgång till fastigheten under sin bokade tid. Detta har lett till stort missnöje hos vissa medan andra uppskattar att inte bli störda på sina tider vilket varit ett problem tidigare.

Allt detta sammantaget är troligen en del av förklaringen. En annan del är att föreningar upplever att det saknas tider i kommunens hallar. Denna kritik har lett till att förvaltningen tagit fram belägningsgraden på fastigheterna (vardagar kl 16-22 och helger kl 8-22). Det framkommer då att majoriteten av fastigheterna är bokade till ca 60%. Den fastighet som har högst beläggning är bokad till 83%. Kritiken och den upplevda tidsbristen beror troligen på att många helst vill träna mellan kl 18-20.

**Nämndmål:
Kommunens unga i åldern 13-19 år er-
bjuds attraktiva aktiviteter**

Beskrivning. Mäts enligt NMI Kultur

Under året har nämndens arbete med målgruppen utvecklats på flera sätt.

Tiderna på ungdomsgårdarna har utökats och under sommaren har en mobil ungdomsgård ambulerat på de olika tätorterna. Tidigare somrar har ungdomsgårdar inte erbjudits under sommaren. Satsningen har visat sig mycket uppskattat på fyra av orterna. På den femte var intresset obefintligt.

Under året har arbete inletts för att skapa trevligare lokaler. Fortsatt arbete med detta är planerat för 2020 med projektdirektiv för Gimo och Österbybruks ungdomsgård.

Under hösten öppnades en fjärde ungdomsgård, i Alunda. Målsättningen om 70 unika besökare första månaden uppnåddes redan första kvällen och trenden har varit god. Beslutet att starta upp ännu en ungdomsgård inom budget togs då det fanns en upplevelse i samhället att det höll på att bildas en mindre positiv kultur hos ungdomarna på orten.

Statistiken för 2019 visar fler antal besökare på två ungdomsgårdar.

Marknadsföring och kommunikation riktad till ungdomar har prioriterats och har genomförts via flera kanaler. Instagram är en direkt dialogväg till ungdomarna där frågor om öppettider, aktiviteter mm ofta inkommer. Inför vidare arbete behövs kommunikation prioriteras ytterligare, framförallt mer digitalt och något mindre av "gammelmedia". Det nya app-systemet

kommer förhoppningsvis att kunna skapa fler dialogvägar och delaktighet med kommunens unga under kommande år.

Föreningslivet har bjudits in till utbildning om värdegrundsarbete i projektet High Five. Syftet har varit att skapa ett föreningsliv som präglas av en öppenhet och som välkomnar alla.

Under alla lov har ett stort antal aktiviteter erbjudits till kommunens ungdomar: gratis bad, turneringar, övernattningar, matlagning, konstprojekt, filmskapande, biovisning, musikskapande osv. Detta har varit uppskattat.

Programpunkter speciellt för ungdomar har genomförts på biblioteken under 2019 och dessa har över lag varit välbesökta. Under året har förvaltningen haft en provmånad med öppet-hållande på övriga bibliotek, som normalt ej har öppet på lördagar. I Östhammar blev det också söndagsöppet denna period. Enkäter, besök och utlåningsstatistik samlades in under denna provmånad och finns med inför framtida planering. Under våren 2020 kommer biblioteken att ha öppet en lördag per månad, undantaget Östhammars bibliotek, som fortsätter med lördagsöppet som tidigare under hela året.

Antalet ungdomar på Gimo bibliotek har ökat under året.

Under året har lovaktiviteter riktade till målgruppen genomförts med bl a utökade öppettider på de anläggningar som förvaltningen förfogar över, fler fritidsgårdstillfällen etc.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Antal deltagare vid program för målgruppen på bibliotek/annan lokal (inkl vid tillfällena vi ger bidrag)					
Kommentar					
Inför 2020 har förvaltningen mätbara mål för detta. För 2019 har målet inte varit prioriterat att mäta med undantag för försöksperioden med lördagsöppet på biblioteken. Anledningen till att detta inte varit prioriterat är att styrtalet inte är relaterat till det nämndmål som det knutits till.					
<p>Nämndmål: Kommunens invånare har tillgång till ett jämlikt och inkluderande kultur- och fritidsutbud</p> <p>Detta mål kan aldrig ses som "klart". Under året har nämnden haft ett brett utbud av aktiviteter för personer med funktionsvariation och flera evenemang riktade till gruppen har hållits. Utöver kommunens och Brunnens egna aktiviteter har även vuxenskolan och FUB erbjudit aktiviteter.</p> <p>Under året har tre föreläsningar riktade till funkis-gruppen ägt rum (två på våren och en på hösten) Varje föreläsning har haft 40-60 deltagare. Träffar på biblioteken och besök på de olika tillgänglighetsgrupperna var 15 stycken totalt. Depositionsverksamhet till äldreboenden samt vissa glesbygdsolor och förskolegrupper utanför tätorter har under våren 2019 varit 19 till antalet och under hösten 15.</p> <p>För att nå fler grupper samarbetar nämnden med kulturskolan, svenska kyrkan, föreningar etc.</p>			<p>Nämnden har påbörjat ett arbete med att kartlägga fördelningen av kommunala stöd och hur utfallet ser ut vad gäller genus, ålder etc. Här finns utvecklingspotential och arbetet med detta är prioriterat.</p> <p>Arbete med föreningarnas värdegrund i projektet High Five fortgår.</p> <p>Arbete med att tillgängliggöra de naturbad kommunen erbjuder pågår med bl a badramper för rörelsehindrade.</p> <p>På biblioteken finns bibliotekarie med tillgänglighetsansvar som arbetar med att tillgängliggöra biblioteken för medborgarna. En annan bibliotekarie arbetar särskilt med grupperna äldre, nyanlända samt funkis. En del i detta arbete är samarbetet mellan biblioteken och Regionbiblioteket i projektet Digitalt först, Alla kan läsa - och hör sen.</p>		
Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Antal insatser för att förbättra jämställdhet, integration/inkludering, jämlikhet och tillgänglighet.					

Nämndmål:**I kommunen finns goda möjligheter för målgruppen 65+ att vara aktiva på fritiden.**

Under perioden har förvaltningens personal haft informationsträffar på alla kommunens gym där gruppen 65+ särskilt bjudits in. Vid dessa tillfällen har gymmens utrustning gått igenom och träningstips har givits. Under hösten har bl a särskilda tillfällen i fallteknik hållits för gruppen. Även spontanträningsanläggningarna har haft tillfällen där gruppen bjudits in för genomgång och träningstips.

Målgruppen 65+ har varit prioriterad under året och kommer att vara det även fortsättningsvis (dock kommer målgruppen att vara 70+ från 2020). Förvaltningens gyminstruktör finns till hands och roterar på anläggningarna med målsättningen att utöka möjligheten att få hjälp att komma igång med lämplig träning och därigenom skapa ett friskare och mer aktivt liv.

Hösten 2019 kunde inte Frösåkershallens simhall öppna som vanligt. Det har inneburit att det inte längre finns samma möjlighet för vattengymnastik i varmt vatten i kommunen.

Detta har varit en negativ utveckling för delar av nämnda grupp då inte heller regionens bassäng på sjukhusområdet i Östhammar finns att tillgå.

Filosoficaféet på Storbrunn har varit välbesökt av pensionärer.

Förvaltningen stärktes under hösten av en hälsoutvecklare. Denne har under hösten prioriterat arbete med kommunens seniora medborgare. Möten har hållits på alla orter och föreningar har besökts för att diskutera förutsättningar och önskemål om aktivitet.

Under hösten genomfördes Hälsotåget 70+ då gyminstruktör och hälsoutvecklare genomförde aktiviteter i Österbybruk, Östhammar och Öregrund. Ca 20 deltagare per ort kom och drygt 60 personer i åldersgruppen deltog sammanlagt. Aktivitetstillfällena varade i tre timmar och information och diskussion hölls om fysisk aktivitet, hjärnans behov och åldrande (utifrån Anders Hansens bok Hjärnstark), kostråd, fysiska övningar att göra hemma. Alla grupper lyfte den sociala samvaron och trygga relationer som de enskilt viktigaste variablerna för god livskvalitet.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Antal rapporterade aktivitetstillfällen					
Kommentar					
Under året har stora insatser gjorts för gruppen pensionärer. En ny tjänst är tillsatt för att arbeta med hälsoutveckling och som framförallt prioriterat att möta denna grupp. Möten har hållits med målgruppen i alla tätorter och olika typer av hälsofrämjande aktiviteter har erbjudits. Gymmen har haft speciella tillfällen för pensionärer med instruktörer på plats för att skapa bra prova-på-tillfällen. En instruktör har roterat på kommunens anläggningar för att stötta de som önskat i deras träning					

En utmaning är att hjälpa gruppen att komma över tröskeln att röra sig mellan kommunens orter för att ta del av aktiviteter och på så vis få del av ett större utbud.

Nämndmål:

Biblioteken är forum för information, bildning och dialog även inom hälsa, samhällsfrågor och vetenskap

Biblioteken har ett digert program och anordnar kontinuerligt aktiviteter. Ett exempel är filosoficaféet som inbjuder till diskussion om samhällsfrågor. Förvaltningens bibliotekarier har olika ansvarsområden vilket gör att de kan ge riktat stöd och input. Exempel på ansvarsområden är digitalisering, tillgänglighet, funkis och äldre, barn osv.

Därutöver fungerar biblioteken alltmer som informationscentraler där medborgare kan komma in och fråga om digitala samhällsfunk-

tioner, demokrati, juridik, hälsa mm. Många medborgare engagerar sig också i bibliotekens verksamhet genom frågor och åsikter kring programpunkter och annat. Under året föreläsningar inom dels hälsa, miljö, historia och tillgänglighetsfrågor bl.a. i samarbete med Infoteket i Uppsala, hållits på biblioteken. Sammantaget var snittantalet besökare per tillfälle 31 och summan av alla tillfällen gav 409 besökare. Under året har helgöppet testats och utvärderats.

Arbetet med att utveckla kommunens bibliotek är särskilt prioriterade under 2020 vad gäller kommunikation, program och omvärldsspanning. För att detta mål ska kunna anses uppnått behöver vi hjälpa fler människor att hitta till biblioteken och det utbud som finns. Utbudet är bra men behöver nå flera. Där spelar öppettider och kommunikation en stor roll och är ett arbete förvaltningen kommer att prioritera även fortsättningsvis.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Antal program (där hälsa, samhällsfrågor eller vetenskap är tema)	15	13			

Nämndmål:

Kommunens invånare erbjuds möjlighet att vara delaktiga i arbetet kring kommunens kultur- och fritidsutbud.

Beskrivning. Mäts i LUPP-enkäten

Nämnden och förvaltningen har under året genomfört flera dialogturnéer: tillsammans med kommunens övriga nämnder och förvaltningar, föreningsdialog, äldredialog osv, för att skapa forum för dialog och delaktighet.

Under årets första hälft låg stort fokus på att ha en dialog med medborgare och föreningar om den framtida idrottsanläggning som ska byggas i Östhammar. Dialog har förts med föreningarna och invånarna har inbjudits till samtal samt att delta i en enkät om vad de ser som viktigt.

Ungdomarna har fått inkomma med förslag kring nämndens område under en temavecka på våren och en på hösten. Deltog gjorde kommunens samtliga elever i årskurs 8.

För att skapa en mer kontinuerlig dialog med

ungdomarna, och för att få fler att engagera sig i utbud och aktiviteter har en app upphandlats. Denna kommer att tas i bruk under 2020. Ungdomarna kommunicerar främst via våra digitala kanaler redan idag.

Då efterfrågan varit stor på andra bibliotekstider testas nu detta under en månad för att se om intresset är så stort som angivet. Biblioteken kommer att ha en viktig roll som arena för delaktighet i kommunen i framtiden.

Ett antal organisatoriska förändringar är vidtagna för att snabbare kunna återkoppla till medborgare och därmed skapa en starkare känsla av delaktighet.

Under året har större energi lagts på kommunikation, dels för att skapa en medvetenhet om de erbjudanden som finns samt att snabbare nå ut med information.

Styrtal	Måltal	Utfall	Utfall kvinna	Utfall man	Måluppfyllelse
Antal deltagare/svarande vid dialoger, enkäter, föreningsträffar och liknande					
Kan följa Delaktighetsindex (KKiK) bland nyckeltalen, samt mätningen i LUPPEN kring ungas önskan att påverka i frågor liksom upplevd möjlighet att					
Kommentar					
LUPPEN planeras att genomföras under 2020. Det har varit svårt att nå ett större segment av gruppen unga och beslut fattades under våren att införskaffa ett app-system för att kunna nå ut till kommunens unga och också få ta del av deras önskemål och idéer. Avtal tecknades efter upphandling i december och appen kommer att vara i bruk våren 2020.					
Förvaltningen har deltagit i kommunens dialogturné för att stärka delaktigheten. Ett antal organisatoriska förändringar är vidtagna för att snabbare kunna återkoppla till medborgare. Enkätundersökningar har gjorts både kring en ny planerad idrottsanläggning i Östhammar och på kring bibliotekens öppettider.					

Årets viktigaste händelser

Under året har ett läsprogram genomförts med kommunens grund- och gymnasieskola samt Uppsala Universitet. Projektet var ett pilotprojekt som syftade till att stärka ungdomars läsupplevelse. Ca 300 ungdomar läste Den utvalde och responsen blev över förväntan. Under 2020 kommer därför projektet genomföras igen, denna gång med alla elever i kommunal

skola från åk 4 till åk 3 i gymnasiet. Detta blir internationellt unikt och mycket intressant som forskningsunderlag.

Då avtal saknades med tidigare boleverantör har upphandling av bioleverantör för bion genomförts och en ny leverantör kommer att starta verksamheten 2020-01-31.

Simhallen i Frösåkershallen bedömdes under

våren vara i så dåligt skick att beslut fick tas att inte återöppna den efter sommaruppehållet. Detta har varit en fråga som väckt många känslor i samhället och som påverkar upplevelsen av attraktivitet.

Under sommaren fick konstutställningen Crossroads i Ånghammaren Österbybruk mycket uppmärksamhet. Utställningen gjordes av en japansk- och en svensk konstnärsgrupp.

Nämnden har i uppdrag att skapa ett kulturcentrum i Österbybruk samt att under tre år öka engagemanget i herrgårdsområdet och med kompetens bidra till att skapa ekonomisk hållbarhet och utveckling.

Sommarens nytänk med en mobil ungdomsgård var mycket uppskattad och en bra prioritering.

Under hösten blev fastighetsgenomgångarna klara och det är mycket tydligt att majoriteten av de fastigheter som nämnden förfogar över har ett stort underhållsbehov.

Ekonomiskt utfall

Nämnden gör ett överskott för 2019 om 3,9 mkr. Till detta finns flera förklaringar.

Förvaltningen har haft lägre personalkostnader mot budget i och med att en del personal gick över till Tekniska. Detta justeras i och med att hyran blir högre för de anläggningar KFN förfogar över under 2020 (t ex sker all lokalvård nu i tekniskas regi). Till 2020 kommer detta alltså inte längre skapa ett överskott.

En annan förklaring är att vid årets början låg en buffert under ansvar 32 (anläggningar) och en betydande del av denna är oförbrukad nu. Organisationsförändring under hösten kom-

mer sannolikt att kunna skapa en mer följsam budgethantering. Buffert kommer inte att finnas under ansvar 32 utan istället fördelas på en post för kultur och en för fritid.

Förutom ovanstående har nämnden en mycket bra budgetföljsamhet för hela verksamheten där endast mindre avvikelser förekommer.

RESULTATRÄKNING MNKR	2017	2018	2019
Intäkter	11,0	13,6	14,9
Kostnader	-45,3	-46,6	-50,9
varav personalkostn	-14,6	-15,9	-17,5
varav lokalkostn	-10,7	-12,8	-14,6
Nettokostnader	-34,3	-32,9	-36,0
Budget	-36,9	-39,3	-39,8
Årets resultat	2,6	6,4	3,8

VERKSAMHETSOMRÅDE MNKR	BUGET 2019	UTFALL 2019	AV- VIKELSE
Nämnd	-0,4	-0,6	-0,2
Turismanläggningar	-0,1	0,0	0,1
Folkhälsa	-0,3	-0,1	0,2
Allmän kultur- o fritidsverks	-10,7	-10,3	0,4
Bibliotek	-12,5	-12,5	-0,1
Idrotts-och fritidsanläggningar	-13,4	-10,3	3,2
Ungas mötesplatser	-2,3	-2,1	0,2
Summa	-39,8	-36,0	3,8
Nettoinvesteringar	0,2	0,1	0,1

Fem år i sammandrag

RESULTATRÄKNING (MNKR)	2015	2016	2017	2018	2019
Intäkter	306,1	373,5	350,1	317,7	315,6
Kostnader	-1 318,2	-1 375,7	-1 465,2	-1 489,9	-1 514,9
Avskrivningar	-57,2	-60,2	-59,8	-62,2	-63,8
Verksamhetens nettokostnader	-1 069,3	-1 062,4	-1 175,0	-1 234,3	-1 263,0
Skatteintäkter och generella statsbidrag	1 092,6	1 135,4	1 197,8	1 234,2	1 271,7
Verksamhetens resultat	23,3	73,0	22,9	-0,1	8,6
Finansnetto	-3,3	-1,9	0,6	1,2	2,6
Resultat efter finansiella poster	20,0	71,0	23,5	1,1	11,2
Extraordinära intäkter/kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	20,0	71,0	23,5	1,1	11,2
NETTOINVESTERINGAR (MNKR)	81,8	77,7	122,3	136,4	122,8
BALANSRÄKNING (MNKR)					
Anläggningstillgångar	1 172,8	1 193,2	1 123,2	1 210,8	1 269,8
Omsättningstillgångar	217,7	276,9	383,1	275,9	229,0
Summa tillgångar	1 390,5	1 470,1	1 506,3	1 486,6	1 498,9
Eget kapital	640,2	711,2	734,7	735,8	747,0
Skulder och avsättningar	750,4	758,9	771,6	750,9	707,2
Summa skulder och eget kapital	1 390,6	1 470,1	1 506,3	1 486,7	1 498,9
FINANSIELLA NYCKELTAL					
Resultatets andel av skatteintäkter (%)	1,8%	6,3%	2,0%	0,1%	0,9%
Verksamhetens nettokostnad av skatteintäkter (%)	98,2%	93,7%	98,0%	99,9%	99,1%
Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringar (%)	94%	169%	68%	46%	61%
Soliditet (%)	46%	48%	49%	49%	50%
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (%)	10%	16%	18%	19%	20%
ÖVRIGT					
Antal invånare 12-31	21 563	21 822	21 927	22 048	22 250
Utdebitering (kr)	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69
Tillgångar (kr/inv.)	64 485	67 367	68 697	67 428	67 365
Eget kapital (kr/inv.)	29 690	32 591	33 506	33 371	33 572
Skulder/avsättningar (kr/inv.)	34 800	34 775	35 190	34 057	33 792

Resultaträkning

MNKR		KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Verksamhetens intäkter	Not 1	317,7	315,6	518,9	552,5
Verksamhetens kostnader	Not 2	-1 489,9	-1 514,9	-1 622,1	-1 681,3
Avskrivningar	Not 3	-62,2	-63,8	-102,4	-103,6
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER		-1 234,3	-1 263,0	-1 205,7	-1 232,4
Skatteintäkter	Not 4	1 029,5	1 068,6	1 029,5	1 068,6
Generella Statsbidrag o utjämning	Not 5	204,7	203,0	204,7	203,0
VERKSAMHETENS RESULTAT		-0,1	8,6	28,6	39,2
Finansiella intäkter	Not 6	2,1	4,1	1,1	2,9
Finansiella kostnader	Not 7	-0,9	-1,5	-7,8	-8,7
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		1,1	11,2	21,8	33,4
Extraordinära poster		0,0	0,0		0,0
Bokslutsdispositioner	Not 8	0,0	0,0		0,0
Skatter	Not 8	0,0	0,0	-0,4	-5,1
ÅRETS RESULTAT		1,1	11,2	21,5	28,3

Kassaflödesanalys

MNKR		KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
DEN LÖPANDEVERKSAMHETEN					
Årets resultat		1,1	11,2	21,5	28,3
Ökning (+) /minskning (-) av avsättningar	Not 17	0,4	1,2	-4,9	3,3
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar		-3,0	0,0	0,0	0,0
Justering för bokslutsdispositioner o skatt	Not 8	0,0	0,0	-0,4	-5,0
Koncernmässig justering		1,1	0,0	0,0	0,0
Justering för av- och nedskrivningar	Not 3	62,2	63,8	102,4	103,6
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		61,8	76,2	118,7	130,2
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	Not 14	11,4	-26,0	1,4	-26,7
Ökning (-)/minskning (+) förråd mm	Not 13	0,1	0,1	0,1	0,1
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	Not 19	-17,3	1,0	103,2	-3,9
Summa den löpande verksamheten		55,9	51,3	223,4	99,7
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	Not 9	-2,2	-2,9	-2,2	-2,9
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	Not 10,11	-134,2	-119,9	-196,1	-229,4
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	Not 12	0,0	0,0	0,0	1,4
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	Not 10,11	-11,2	0,0	-11,3	0,0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	Not 12	0,0	0,0	0,0	0,0
Omfört till omsättningstillgångar	Not 13	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa investeringsverksamheten		-147,6	-122,8	-209,6	-230,9
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Ökning (+)/minskning (-) av långfristiga skulder	Not 18	-3,9	-1,3	-103,5	-20,1
Summa finansieringsverksamheten		-3,9	-1,3	-103,5	-20,1
ÅRETS KASSAFLÖDE		-95,7	-72,8	-89,7	
Likvida medel vid årets början	Not 15	230,8	135,1	247,2	
Likvida medel vid periodens slut		135,1	62,3	157,5	

Balansräkning

MNKR		KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar	not 9	16,4	15,4	16,4	15,4
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	not 10	1 055,7	1 113,3	2 114,1	2 176,9
- varav pågående byggnadsproduktion		171,7	108,9	142,9	151,6
Maskiner o inventarier	not 11	65,1	67,5	85,0	85,7
Finansiella anläggningstillgångar	not 12	73,6	73,6	14,0	14,5
Summa anläggningstillgångar		1 210,8	1 269,8	2 229,4	2 292,5
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd/exploatering	not 13	0,9	0,8	0,9	0,8
Kortfristiga fordringar	not 14	139,9	165,9	159,3	199,2
Kassa och bank	not 15	135,1	62,3	155,6	62,3
Summa omsättningstillgångar		275,9	229,0	315,8	262,3
Summa tillgångar		1 486,6	1 498,9	2 545,3	2 554,8
EGET KAPITAL AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
EGET KAPITAL not 16					
Årets resultat		1,1	11,2	21,5	28,3
Resultatutjämningsreserv		22,3	22,3	22,3	22,3
Övrigt eget kapital		712,4	713,5	878,8	900,5
Summa eget kapital		735,8	747,0	922,6	951,1
AVSÄTTNINGAR					
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser	not 17	28,3	29,1	28,3	29,1
Uppskjuten skatt				32,1	35,4
Övriga avsättningar		15,2	15,5	15,6	16,6
Summa avsättningar		43,5	44,7	75,9	81,1
SKULDER					
Långfristiga skulder	not 18	436,2	434,9	1 056,0	1 035,9
Kortfristiga skulder	not 19	271,2	272,2	490,7	486,6
Summa skulder		707,4	707,2	1 546,6	1 522,5
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		1 486,7	1 498,9	2 545,3	2 554,8

Balansräkning

MNKR		KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER					
ANSVARFÖRBINDELSER					
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar	Not 21	467,1	456,8		
Övriga ansvarförbindelser					
Ställda panter					
Borgen och andra åtaganden mot kommunens företag	Not 20	710,1	724,4		
Kommunal borgen för egna hem					
Leasing	Not 22	9,6			
Externa hyresavtal	Not 22	450,2			

Noter

MNKR	KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Verksamhetens intäkter enligt driftredovisningen	675,2	711,4	568,1	603,8
- varav reavinst vid avyttring av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Interna poster kommunen/elimineringar inom koncernen	-357,4	-395,8	-49,2	-51,3
Summa verksamhetens intäkter	317,7	315,6	518,9	552,5
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Verksamhetens kostnader enligt driftredovisningen	-1 847,3	-1 910,7	-1 671,3	-1 732,6
-varav reaförlust vid avyttring av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Interna poster kommunen/elimineringar inom koncernen	357,4	395,8	49,2	51,3
Summa verksamhetens kostnader	-1 489,9	-1 514,9	1 622,1	-1 681,3
Not 3 Avskrivningar				
Planenliga avskrivningar	-62,2	-63,8	-102,4	-103,6
Nedskrivningar av anl.tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa avskrivningar	-62,192	-63,756	-102,4	-103,6
Not 4 Skatteintäkter				
Preliminära skatteintäkter	1 034,1	1 080,7	1 034,1	1 080,7
Slutavräkning föregående år	-3,2	-2,6	-3,2	-2,6
Slutavräkning innevarande år, prognos	-1,3	-9,5	-1,3	-9,5
Mellankommunal utjämning	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	1 029,5	1 068,6	1 029,5	1 068,6
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning				
Utjämningsbidrag för inkomstutjämning	169,2	164,6	169,2	164,6
Strukturbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsbidrag	3,5	15,5	3,5	15,5
Generella bidrag	8,6	4,8	8,6	4,8
Regleringsavgift	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunal fastighetsavgift	58,8	59,3	58,8	59,3
Kostnadsutjämningsbidrag	-9,9	-14,7	-9,9	-14,7
Avgift för LSS utjämning	-25,4	-26,4	-25,4	-26,4
Summa generella bidrag och utjämning	204,7	203,0	204,7	203,0

Noter

MNKR	KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Not 6 Finansiella intäkter	0,5	2,5	1,1	2,6
Ränteintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdelning aktier och andelar	1,6	1,6	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella intäkter	2,1	4,1	1,1	2,6
Not 7 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-0,4	-1,1	-7,4	-7,1
Övriga finansiella kostnader	-0,4	-0,3	-0,4	-1,3
Nedskrivning av finansiell anläggningstillgång	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	-0,9	-1,5	-7,8	-8,4
Not 8 Skatter och bokslutsdispositioner				
Avsättning till periodiseringsfond	-	-		-3,0
Uttag från periodiseringsfond	-	-		0,0
Skatt på årets resultat	-	-	1,1	-1,8
Justering obeskattade reserver	-	-	-1,4	-3,2
Summa skatter	0,0	0,0	-0,3	-5,0
Not 9 Immateriella anläggningstillgångar				
Redovisat värde vid årets början	18,1	16,4	18,1	16,4
Årets investeringar	2,2	2,9	2,2	2,9
Aavyttringar och utrangerade anläggningstillgångar	-0,4	0,0	-0,4	0,0
Årets avskrivningar	-4,2	-4,8	-4,2	-4,8
Överföring från eller till annat slag av tillgång	0,6	1,0	0,6	1,0
Redovisat värde vid årets slut	16,4	15,4	16,4	15,4
Avskrivningstid	3-5 år	3-5 år	3-5 år	3-5 år
Linjär avskrivningstid för alla tillgångar				
Not 10 Mark, byggnader, tekniska anläggningar				
Anskaffningsvärde	1 798,4	1 904,0	3 360,5	3 466,1
Ackumulerade av- och nedskrivningar	-742,6	-790,7	-1 241,1	-1 289,1
Bokfört värde	1 055,7	1 113,3	2 119,4	2 177,0
Avskrivningstider	10-50 år	10-50 år	10-100 år	10-100 år
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar				

Noter

MNKR	KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Redovisat värde vid årets början	978,9	1 055,7	2 003,2	2 114,2
Förvärv av andelar i dotterbolag	0,0	0,0	11,5	0,0
Investeringar	122,961	105,7	183,8	214,7
Avyttringar och uttrangerade anläggningstillgångar	0,0	0,0	-0,3	-1,0
Avskrivningar	-41,2	-48,0	-78,9	-88,9
Överföring från eller till annat slag av tillgång	-4,9	-0,1	-5,3	-61,9
Redovisat värde vid årets slut	1 055,7	1 113,3	2 114,1	2 177,0
Not 11 Maskiner och inventarier	2017	2019	2018	2019
Anskaffningsvärde	201,2	214,5	247,1	259,3
Akkumulerade av- och nedskrivningar	-136,1	-147,0	-162,2	-173,7
Bokfört värde	65,1	67,5	85,0	85,6
Avskrivningstider	3-20 år	3-20 år	3-20 år	3-20 år
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar				
Redovisat värde vid årets början	68,4	65,1	88,9	84,9
Förvärv av andelar i dotterbolag	0,0	0,0	0,5	0,0
Investeringar	11,208	14,199	12,2	14,7
Avyttringar och uttrangerade anläggningstillgångar	-6,6	0,0	-6,6	-0,4
Avskrivningar	-12,2	-10,9	-14,4	-13,0
Överföring från eller till annat slag av tillgång	4,3	-0,9	4,3	-0,5
Redovisat värde vid årets slut	65,1	67,5	85,0	85,6
Not 12 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier och andelar koncernföretag				
Östhammars Industrifastigheter AB	0,6	0,6	-	-
Östhammars Vård och Omsorg AB	1,0	1,0	-	-
Hargs Hamn AB	44,6	44,6	-	-
Östhammars Vatten AB	10,0	10,0	-	-
Grundfondskapital Östhammarshem	4,3	4,3	-	-
Summa aktier och andelar koncernföretag	60,5	60,5	-	-
Aktier och andelar				
Gästrike Vatten AB	0,5	0,5	0,5	0,5
SKL företag	0,0	0,0	0	0

Noter

MNKR	KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Kommuninvest	8,5	8,5	8,5	8,5
Visit Östhammar AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Övriga	0,1	0,1	1,0	1,4
Summa aktier och andelar	9,2	9,2	10,1	10,5
Övriga				
Förlagsbevis Kommuninvest	3,8	3,8	3,8	3,8
Bostadsrätter	0,1	0,1	0,1	0,1
Summa övriga	3,9	3,9	3,9	3,9
Långfristiga fordringar				
Ideella föreningar	-	-	0,0	0,0
Dannemora Förvaltning AB	-	-	0,0	0,0
Summa långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	73,6	73,6	14,0	14,4
Not 13 Förråd				
Exploatering bostadstomter	0,9	0,8	0,9	0,8
Övriga förråd och lager	-	-	-	-
Summa förråd	0,9	0,8	0,9	0,8
Not 14 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	17,6	24,5	34,5	40,6
Upplupna intäkter och förutbetalda kostnader	30,6	37,2	32,0	38,9
Upplupen fastighetsavgift	51,6	58,9	51,6	58,9
Övriga kortfristiga fordringar	40,0	45,3	41,4	60,8
Summa kortfristiga fordringar	139,9	165,9	159,3	199,2
Not 15 Kassa och bank				
Plusgiro	0,0	0,0	13,8	0,0
Bank	135,1	62,3	141,8	62,3
Summa kassa och bank	135,1	62,3	155,6	62,3
Not 16 Eget kapital				
Ingående balans eget kapital enligt fastställd balansräkning	734,7	735,8	897,6	922,6
varav resultatutjämningsreserv	22,3	22,3	22,3	22,3

Noter

MNKR	KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Eliminering internt aktieinnehav			-9,6	-
Eliminering obeskattade reserver BR			13,1	11,4
Årets resultat	1,1	11,2	21,4	16,9
Summa eget kapital	735,8	747,0	922,6	950,9
Not 17 Avsättningar				
Avsättning till pensioner, Skandias beräkning				
Ingående avsättning	28,2	28,3	28,2	28,3
Pensionsutbetalningar	-1,3	-1,2	-1,3	-1,2
Nyintjänad pension	-1,3	1,1	-1,3	1,1
Ränte- och basbeloppsuppräknings	0,4	0,7	0,4	0,7
Förändring löneskatt	0,0	0,2	0,0	0,2
Övrigt	2,3	0,1	2,3	0,1
Summa utgående avsättning till pensioner	28,3	29,1	28,3	29,1
varav löneskatt	5,5		-5,5	
Övriga avsättningar				
Återställande av deponi	14,8	15,2	15,0	15,6
Ingående värde vid årets början	0,4	0,4	0,6	0,4
Nya avsättningar	15,2	15,5	15,6	16,0
Utgående avsättning deponi				
Avsättningen avser återställande av deponi samt efterbehandlingskontroll. Första delen av deponin beräknas täckas 2017 till en beräknad utgift om 5,1 mkr, den andra delen beräknas täckas 2041 till en beräknad utgift om 5,1 mkr				
Avsättning obeskattade reserver och uppskjuten skatt				
Redovisat värde vid årets början	-	-	37,7	32,1
Tidigare års ej eliminerade obeskattade reserver	-	-	-0,3	
Nya avsättningar	-	-	-5,3	3,3
Utgående avsättning	0,0	0,0	32,1	35,4
Summa övriga avsättningar				
Not 18 Långfristiga skulder				
Lån i banker och kreditinstitut	420,0	420,0	1 014,8	996,7
Anslutningsavgifter och investeringsbidrag	13,3	12,0	38,3	37,9

Noter

MNKR	KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Övriga långfristiga skulder	2,9	2,9	2,9	1,2
Summa långfristiga skulder	436,2	434,9	1 056,0	1 035,9
Not 19 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	101,3	91,0	126,9	111,3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	146,9	151,0	162,4	169,1
Förutbetalda skatteintäkter		9,5		9,5
Övriga kortfristiga skulder	23,1	20,8	201,5	196,8
- varav Renhållningsverksamheten	1,5	3,1	2,0	3,1
Summa kortfristiga skulder	271,2	272,2	490,6	486,7
Not 20 Borgensåtaganden				
Stiftelsen Östhammarshem	539,2	539,2	539,2	539,2
Östhammar vatten AB	137,4	133,8	137,4	133,8
Hargs Hamn AB	42,9	40,4	42,9	40,4
Summa kommunägda företag	719,4	713,4	719,4	713,4
Egna hem och småhus	0,2	0,2	0,2	0,2
Föreningar	4,8	4,8	4,8	4,8
Summa borgensåtaganden	724,4	718,4	724,4	718,4

”Östhammars kommun har i juni 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 290 kommuner och regioner som per 2019-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Östhammars kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2019-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 460 925 942 275 kronor och totala tillgångar till 460 364 563 304 kronor. Östhammars kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 287 599 847 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 1 285 775 110 kronor.

Not 21 Pensionsförpliktelser				
Ingående ansvarsförbindelse	467,1	456,8	467,1	456,8
Pensionsutbetalningar	-19,4	-20,0	-19,4	-20,0
Nyintjänad pension	8,3	0,0	8,3	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	7,2	11,2	7,2	11,2
Förändring av löneskatten	-2,0	-2,2	-2,0	-2,2

MNKR	KOMMUN 2018	KOMMUN 2019	KONCERN 2018	KONCERN 2019
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	-	0,0	-
Byte av tryggande		-3,0		-3,0
Övrigt	-4,4	3,0	-4,4	3,0
Summa utgående ansvarsförbindelse	456,8	445,7	456,8	445,7
varav löneskatt	89,2		89,2	
Del av ansvarsförbindelsen som försäkrats	1,9	4,9	1,9	4,9
Utredningsgrad				
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	3	3	3	3
Tjänstemän	0	0	0	0
Not 22 Förpliktelser operationell leasing				
Årets avgifter				
Leasing	4,5			
Serviceavtal	0,0			
Externa hyresavtal kostnader	54,2			
Summa årets avgifter	58,6			
Framtida avgifter				
Leasing	5,4			
- varav förfaller inom ett år	3,4			
- varav förfaller senare än ett år men inom fem år	2,0			
- varav förfaller senare än fem år	0,0			
Serviceavtal	0,0			
- varav förfaller inom ett år	0,0			
- varav förfaller senare än ett år men inom fem år	0,0			
- varav förfaller senare än fem år	0,0			
Externa hyresavtal	433,8			
- varav förfaller inom ett år	54,2			
- varav förfaller senare än ett år men inom fem år	150,5			
- varav förfaller senare än fem år	229,1			
Summa framtida avgifter	439,1			

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Intäkter har bokförts i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och att de kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har gjorts.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen syftar till att ge en sammanställd bild av kommunens och bolagens ekonomi och verksamhet. I den sammanställda redovisningen ingår samtliga bolag där kommunen har ett avgörande inflytande. Stiftelsen Östhammarshem är formellt sett självbestämmande men då kommunen står som borgenär för stiftelsens lån bedöms kommunen ha ett avgörande inflytande över verksamheten. Ingående i sammanställd redovisning är förutom kommunen, Östhammarshem, Hargshamn, Östhammar vatten och Dannemora gruvfastighet.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter är SKL:s decemberprognos. Det innebär att kommunen i bokslutet har intäktsfört den definitiva slutavräkningen för 2017 och den preliminära slutavräkningen för 2018.

Kassa och bank

I kassaflödesanalysen är samtliga kommunkoncernens likvida medel medtagna. Den del av kommunkoncernens likvida medel som finns i bolaget Östhammar vatten AB är dock inte placerade i kommunens koncernkonto i banken. Östhammars vattens likvida medel återfinns hos Gävle kommun eftersom det är genom deras koncernkonto som Östhammars vattens likvida medel hanteras. Detta gör att kassa enligt balansräkning och likvida medel i kassaflödesanalysen inte överensstämmer med faktiskt banktillgodohavande enligt kontoutdrag från banken.

Pensioner

Pensioner är redovisade enligt blandmodellen. Pensioner intjänade före 31 december 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Pensionsåtaganden som intjänats under 2018 har kostnadsförts under året. Det gäller både den premiebestämda delen på 4,5 procent upp till 7,5 basbelopp och den förmånsbestämda delen överstigande 7,5 basbelopp. Pensionsutbetalningar avseende pensioner som redovisats som ansvarsförbindelse har kostnadsförts med fakturabeloppet som fakturerats kommunen under året. Detta skiljer sig från lämnad prognos från pensionsadministratören. Pensioner för förtroendevalda är redovisade.

Östhammars kommun

Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar

Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se

Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Ärendenummer
TRV 2020/26125

Ert ärendenummer
[Kopia till]

Sidor
1(2)

BESLUT

Beslutat av

Dokumentdatum
2020-03-04

Avtal för förskottering av objekt Muddring, farled

•

[Skriv här]

Avtal har upprättats mellan Östhammars kommun och Trafikverket angående byggande och finansiering av sjöfartsåtgärden Muddring i Hargshamn, farled i Östhammars kommun. Trafikverkets medel om 67 miljoner kronor avser Trafikverkets del av finansiering av åtgärden.

Åtgärden ingår i trimnings- och förbättringsåtgärd i Nationell plan för transportsystemet 2018 - 2029 med planerad byggstart år 2020. Objektets totalkostnad enligt plan är 85 miljoner kronor i prisnivå 2019.

Aktuell totalkostnad är 85 miljoner kronor i löpande pris, dvs. ett belopp som speglar faktiska priser under objektets genomförandetid. Byggstart med förskottering beräknas ske 2020.

Skälen för behovet av förskottering är att åtgärden måste påbörjas och färdigställas innan miljödomen upphör gälla den sista december 2020.

§ 1

Östhammars kommun förskotterar 13,5 miljoner kronor i löpande pris under byggtiden, vilket är en del av Trafikverkets del av åtgärdens totalkostnad. Trafikverket står för eventuella förändringar av totalkostnaden.

Trafikverket rekviderar förskotteringen enligt nedanstående adress:

Xxxx

xxxx

§ 2

Återbetalning av förskottering sker när medel för objektet finns tillgängliga i Trafikverkets budget.

§ 3

Detta avtal gäller under förutsättning att avtalet godkänns av kommunfullmäktige i Östhammars kommun och generaldirektören för Trafikverket samt i förekommande fall regeringsbeslut för årliga byggstartar.

§ 4

Avtalet har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

För Trafikverket

20xx-xx-xx

För Östhammars kommun

20xx-xx-xx

_____
Ivan Andic
Enhetschef Åtgärdsplanering, Region öst

_____
(Namnförtydligande)
(Titel)

990519
BOLAGSORDNING

FÖR

DANNEMORA GRUVFASTIGHETS AKTIEBOLAG

§ 1

Bolagets firma är Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag.

§ 2

Styrelsen skall ha sitt säte i Östhammar.

§ 3

K Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga, förvalta, köpa och avyttra fast och lös egendom och omfattar även försäljning av bergkrossmaterial.

§ 4

Bolagets syfte är att ta till vara möjligheter till etablering av ny verksamhet i Dannemora.

Bolaget skall med hjälp av de av SSAB tillskjutna medlen iståndsätta och bevara "Dannemora Minnesmärken".

Syftet skall uppnås med optimalt resursutnyttjande och med tillämpning av den kommunala självkostnads- och likställighetsprincipen.

Skulle bolaget likvideras skall dess behållna tillgångar tillfalla Östhammars kommun att till den del de ej motsvaras av kapital kommunen tillskjutit utnyttjas till gagn för utvecklingen av näringslivet i Dannemora.

§ 5

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingar i offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen (1980:100).

Frågan om utlämnande av handling avgörs av verkställande direktören eller efter dennes bestämmande. Vägran att utlämna handling skall på sökandes begäran prövas av styrelsen.

§ 6

Bolaget skall bereda kommunfullmäktige i Östhammars kommun möjlighet att yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

§ 7

✓ Aktiekapitalet skall utgöra lägst 100.000 kronor och högst 200.000 kronor.

§ 8

Aktie skall lyda på 100 kronor.

§ 9

Styrelsen skall bestå av fem ledamöter och lika många personliga suppleanter.

Styrelsen utses av kommunfullmäktige i Östhammars kommun för tiden från den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige förrättas intill slutet av den bolagsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige utser också ordförande och vice ordföranden i bolagets styrelse.

§ 10

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, utses på ordinarie bolagsstämma en revisor med en personlig suppleant.

11

Kallelse till bolagsstämma skall ske genom brev med posten till aktieägarna tidigast fyra och senast två veckor före stämman.

§ 12

Vid bolagsstämman får varje röstberättigad röst för fulla antalet av honom ägda och företrädda aktier utan begränsning i röstetalet.

§ 13

Ordinarie bolagsstämma skall hållas inom sex månader efter räkenskapsårets utgång varvid följande ärenden skall förekomma till behandling:

- 13.1 val av ordförande vid stämman
- 13.2 upprättande och godkännande av röstlängd
- 13.3 val av en eller två justerare
- 13.4.1 prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
- 13.4.2 godkännande av dagordningen
- 13.5 framläggande av årsredovisningen och revisionsberättelsen
- 13.6 beslut om
  - 13.6.1 fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen
  - 13.6.2 dispositioner beträffande bolaget vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
  - 13.6.3 ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktören
- 13.7 fastställande av arvoden åt styrelsen och revisorerna
- 13.8 Val av en revisor med en suppleant
- 13.9 annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen (1975:1385) eller bolagsordningen.

§ 14

Bolagets räkenskapsår skall vara kalenderåret.

§ 15

Styrelsen får ej bemyndiga någon än styrelseledamot eller verkställande direktör att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening.

§ 16

Har aktie övergått till annan än aktieägare i bolaget, skall aktien genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse ofördröjligen hembjudas aktieägarna till inlösen. Åtkomsten av aktien skall därvid styrkas.

När anmälan gjorts om akties övergång skall styrelsen genast skriftligen meddela detta till varje aktieägare, vars postadress är införd i aktieboken eller eljest är känd för bolaget, med anmodan till den aktieägare som önskar begagna sig av lösningsrätten, att skriftligen framställa lösningsanspråk hos bolaget inom två månader, räknat från anmälan hos styrelsen om akties övergång. ✓

Anmäler sig flera lösningsberättigade skall företrädesrätten dom emellan bestämmas genom lottning verkställd av notaries publicus, dock att om samtidigt flera aktier hembjudits, aktierna först, så långt kan ske, skall fördelas bland dem som framställt lösningsanspråk i förhållande till vars och ens tidigare innehav av aktier i bolaget.

Lösenbeloppet skall i brist på överenskommelse bestämmas i den ordning lagen om skiljemän stadgar. Lösenbeloppet skall erläggas inom en månad från den tidpunkt då lösenbeloppet bestämdes. ✓

Om inte inom stadgad tid någon lösningsberättigad framställer lösningsanspråk eller lösen inte erlægges inom föreskriven tid, äger den som gjort hembudet att bli registrerad för aktien.

§ 17

Annan än svensk medborgare eller svensk kommun får ej genom teckning eller överlåtelse förvärva aktier i bolaget.

§ 18

Kommunstyrelsen i Östhammars kommun äger ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet.

§ 19

Ändring av denna bolagsordning skall för att bli gällande, godkännas av kommunfullmäktige i Östhammars kommun.

2020-03-04
BOLAGSORDNING
FÖR
DANNEMORA GRUVFASTIGHETS AKTIEBOLAG

§1

Bolagets firma är Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag.

§2

Styrelsen skall ha sitt säte i Östhammar.

§3

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga, förvalta, köpa och avyttra fast och lös egendom och omfattar även försäljning av bergkrossmaterial

§4

Bolagets syfte är att ta till vara möjligheter till etablering av ny verksamhet i Dannemora.

Bolaget skall med hjälp av de av SSAB tillskjutna medlen iståndsätta och bevara "Dannemora Minnesmärken".

Syftet skall uppnås med optimalt resursutnyttjande och med tillämpning av den kommunala självkostnads- och likställighetsprincipen.

Skulle bolaget likvideras skall dess behållna tillgångar tillfalla Östhammars kommun att till den del de ej motsvaras av kapital kommunen tillskjutit utnyttjas till gagn för utvecklingen av näringslivet i Dannemora.

§5

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingar i offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen (1980:100).

Frågan om utlämnande av handling avgörs av verkställande direktören eller efter dennes bestämmande. Vägran att utlämna handling skall på sökandes begäran prövas av styrelsen.

§6

Bolaget skall bereda kommunfullmäktige i Östhammars kommun möjlighet att yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

§7

Aktiekapitalet skall utgöra lägst 100.000 kronor och högst 200.000 kronor.

§8

Antalet aktier ska vara lägst 1 000 stycken och högst 2 000 stycken.

§9

Styrelsen skall bestå av fem ledamöter.

Styrelsen utses av kommunfullmäktige i Östhammars kommun för tiden från den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige förrättas intill slutet av den bolagsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige utser också ordförande och vice ordföranden i bolagets styrelse.

§10

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, utses på ordinarie bolagsstämma en revisor med en personlig suppleant.

§11

Kallelse till bolagsstämma skall ske genom brev med posten till aktieägarna tidigast fyra och senast två veckor före stämman.

§12

Vid bolagsstämman får varje röstberättigad röst för fulla antalet av honom ägda och företrädda aktier utan begränsning i röstetalet.

§13

Ordinarie bolagsstämma skall hållas inom sex månader efter räkenskapsårets utgång varvid följande ärenden skall förekomma till behandling:

- 13.1 val av ordförande vid stämman
- 13.2 upprättande och godkännande av röstlängd
- 13.3 val av en eller två justerare
- 13.4.1 prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
- 13.4.2 godkännande av dagordningen
- 13.5 framläggande av årsredovisningen och revisionsberättelsen
- 13.6 beslut om
  - 13.6.1 fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen
  - 13.6.2 dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
  - 13.6.3 ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktören
- 13.7 fastställande av arvoden åt styrelsen och revisorerna
- 13.8 Val av en revisor med en suppleant
- 13.9 annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen (1975:1385) eller bolagsordningen.

§14

Bolagets räkenskapsår skall vara kalenderåret.

§15

Styrelsen får ej bemyndiga annan än styrelseledamot eller verkställande direktör att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening.

§16

Har aktie övergått till annan än aktieägare i bolaget, skall aktien genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse ofördröjligen hembjudas aktieägarna till inlösen. Åtkomsten av aktien skall därvid styrkas.

När anmälan gjorts om akties övergång skall styrelsen genast skriftligen meddela detta till varje aktieägare, vars postadress är införd i aktieboken eller eljest är känd för bolaget, med anmodan till den aktieägare som önskar begagna sig av lösningsrätten, att skriftligen framställa lösningsanspråk hos bolaget inom två månader, räknat från anmälan hos styrelsen om akties övergång.

Anmäler sig flera lösningsberättigade skall företrädesrätten dom emellan bestämmas genom lottning verkställd av notaries publicus, dock att om samtidigt flera aktier hembjudits, aktierna först, så långt kan ske, skall fördelas bland dem som framställt lösningsanspråk i förhållande till vars och ens tidigare innehav av aktier i bolaget.

Lösenbeloppet skall i brist på överenskommelse bestämmas i den ordning lagen om skiljemän stadgar. Lösenbeloppet skall erläggas inom en månad från den tidpunkt då lösenbeloppet bestämdes.

Om inte inom stadgad tid någon lösningsberättigad framställer lösningsanspråk eller lösen inte erlägges inom föreskriven tid, äger den som gjort hembudet att bli registrerad för aktien.

§17

Annan än svensk medborgare eller svensk kommun får ej genom teckning eller överlåtelse förvärva aktier i bolaget.

§18

Kommunstyrelsen i Östhammars kommun äger ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet.

§19

Ändring av denna bolagsordning skall för att bli gällande, godkännas av kommunfullmäktige i Östhammars kommun.

Plats och tid   Kommunkontoret
Beslutande   Roger Lamell, ombud

Övriga deltagande   Fredrik Borgelin, sekreterare

Utses att justera   Roger Lamell

Justeringens
plats och tid

Underskrifter   Sekreterare

Paragrafer 1 - 10

Ordförande

Justerande

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ

Sammanträdesdatum   2019-11-21

Datum för
Anslagsuppsättande

Datum för
anslags nedtagande

Förvaringsplats
För protokollet

Underskrift .....

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 1

Val av ordförande och sekreterare

Till ordförande för stämman utses Roger Lamell och till sekreterare Fredrik Borgelin.

§ 2

Upprättande och godkännande av röstlängd

Vid bolagsstämman var samtliga aktier i bolaget representerade och företrädde av Roger Lamell.

§ 3

Val av justerare

Stämman utser Roger Lamell att justera dagens protokoll.

§ 4

Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad

Stämman konstaterar att kallelse skett i behörig ordning.

§ 5

Ändring av bolagsordning

Bolagsordning se bilaga.

Föreligger förslag om att ändra paragraf 9 i bolagsordningen.

Nuvarande lydelse är:

”Styrelsen skall bestå av fem ledamöter och lika många personliga suppleanter”

Förslås ändras till:

”Styrelsen skall bestå av fem ledamöter”

Stämman beslutar att paragraf 9 i bolagsordningen skall lyda

”Styrelsen skall bestå av fem ledamöter”

Stämman beslutar att skicka stämmoprotokollet till fullmäktige i Östhammars kommun för godkännande i enlighet med paragraf 19 i Bolagsordningen

§ 10

Avslutning

Ordförande förklarade stämman avslutad.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Utvärdering av Visit Roslagen 2018

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte och mål	4
Metod och informationsinsamling	4
Sammanfattning	5
Utvärderingskriterier	6
A. Att leda och organisera destinationen	7
B. Att utveckla destinationens utbud över tiden	11
C. Att marknadsföra destinationen	16
Uppnådda effekter	19
Råd inför fortsatt destinationsutveckling	20

Inledning

I februari 2018 har en utvärdering gjorts av Visit Roslagen och resultatet av den framgår av det här dokumentet. Utvärderingen har initierats av kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker i samverkan och den har koordinerats av näringslivscheferna i respektive kommun.

Uppdraget har genomförts av konsultföretaget Tendensor med Per Ekman och Laila Gibson i projektteamet. Intervjuer med intressenter i såväl besöksnäringen som kommunerna har genomförts. Styrdokument och marknadsföring har analyserats och Visit Roslagens företrädare har bistått med inblick och information.

Vi som utvärderare hoppas att projektet ger ny riktning och energi i utvecklingen av Roslagen till en än mer attraktiv och välbesökt besöksdestination.

Kalmar / Karlstad den 19 februari 2018

Per Ekman
Tendensor AB

Laila Gibson
Gibson Consulting AB

Syfte och mål med projektet

Kommunerna i Österåker, Norrtälje och Östhammar samarbetar sedan flera år inom besöksnäringen. Senaste åren har detta samarbete i första hand genomförts genom delägarskap och upphandlade uppdrag till Visit Roslagen AB. Nu vill kommunerna utvärdera vad samarbetet givit och ta höjd för framtiden. Tre nyckelfrågor ligger till grund för utvärderingen:

- 1) Står vårt resultat i proportion till våra insatser.
- 2) Trender inom besöksnäringen - dvs är vår uppdragsbeskrivning liktydigt med vad som driver tillväxt.
- 3) Vilka strategiska vägval har kommunerna att ta ställning till (som ägare och uppdragsgivare) närmaste 5 - 7 åren.

Metod och informationsinsamling

Som utvärderare har vi fått ta del av styrdokument för destinationen såsom avtal mellan Visit Roslagen och kommunerna samt aktuella affärsplaner i bolaget. Den statistik som finns tillgänglig över besöksnäringens utveckling i Roslagen har analyserats. Intervjuer har genomförts med ett 20-tal personer som företräder olika delar besöksnäringen men också ledande politiker och tjänstemän i de tre kommunerna.

Destinationens samlade marknadsföring i form av aktiviteter, tryckta alster, webbplats och närvaro i sociala medier har granskats. Sist men inte minst har en workshop arrangerats med näringslivscheferna i de tre kommunerna och Gisela Norén, VD på Visit Roslagen.

Konsulterna Per Ekman och Laila Gibson har spenderat två dagar på plats för workshop, intervjuer och möten. Resterande arbete har kunnat göras på distans. Resultatet av utvärderingen har presenterats vid ett särskilt onlinemöte med beställaren och med Visit Roslagen samt i den här rapporten.

Sammanfattning

Visit Roslagen och den samlade destinationens har utvärderats utifrån tre kriterier; *förmågan att leda och organisera destinationen; förmågan att utveckla destinationens utbud över tiden* samt *förmågan att marknadsföra destinationen*. Många av utvärderingens viktigaste slutsatser återfinns inom det förstnämnda området.

Utvärderingen visar att Visit Roslagen är och har varit en god investering för besöksnäringen och för kommunerna. Visit Roslagen har bidragit till professionalism och en stärkt produktutveckling i besöksnäringen. Bolaget marknadsför destinationen väl och fungerar som mötesplats för besöksnäringen.

Men utvärderingen visar samtidigt att den nuvarande lösningen för destinationssamverkan inte är tillfredsställande utifrån den höga ambitionsnivån. Visit Roslagen föreslås kompletteras med en bredare ansats för destinationsutveckling.

Destinationen Roslagen saknar en ledning som underbygger ett effektivt och förtroendefullt samarbete mellan aktörerna på destinationen; offentligt, privat och civilsamhälle. I utvärderingen rekommenderas att ett sektorsövergripande *destinationsråd* tillsätts.

Vidare saknas det en övergripande *besöksnäringstrategi* för Roslagen med tillhörande vision, målsättningar och handlingsplaner. Det försvårar utvecklingen av ett långsiktigt och förtroendefullt samarbete mellan destinationens aktörer.

Utvärderingen visar att kommunerna bör söka en förnyad, mer proaktiv roll i den samlade destinationsutvecklingen. Det är flera av kommunens förvaltningar som direkt eller indirekt påverkar besöksdestinationens utveckling.

I utvärderingen finns också en rad observationer och slutsatser som rör Visit Roslagens verksamhet. Samtliga av dem är av den karaktären att de kan åtgärdas/tillvaratas av ledning och styrelse i dialog med kommunerna som beställare.

Utvärderingskriterier

De tre frågeställningarna som beställaren uttrycker i uppdragsbeskrivningen (se ovan) har varit vägledande för utvärderingen. Men för att kunna besvara dem har vi valt att värdera Visit Roslagens och den samlade destinationens resultat och förmågor utifrån tre utvärderingskriterier:

- A. Förmågan att leda och organisera destinationen.
- B. Förmågan att utveckla destinationens utbud över tiden.
- C. Förmågan att marknadsföra destinationen.

I det resterande dokumentet redogör vi för observationer och slutsatser utifrån de tre kriterierna. Det görs på två nivåer; *destinationen som helhet* och för *Visit Roslagen*.

Efter det återfinns en kort analys av *uppnådda effekter* med utgångspunkt i statistiken för besöksnäringens utveckling i Roslagen. Vi avslutar med att redogöra för ett antal summerande råd till de tre kommunerna mot bakgrund av resultatet från utvärderingen.

A. Att leda och organisera destinationen

Destinationen som helhet

A1. Finns viljan att utveckla Roslagen till en stark samlad besöksdestination?

Utgångspunkt: Besöksnäringen bidrar till en rad positiva effekter för lokalsamhällen och för regional utveckling; en mer upplevelserik miljö, möjligheter till entreprenörskap och en hållbar landsbygdsutveckling. I Roslagen har besöksnäringen goda förutsättningar inför framtiden genom sina stora attraktionsvärden och sitt upparbetade kunnande i besöksnäringen. Finns viljan att investera i Roslagen för att utveckla en än starkare besöksdestination?

- Genom att titta på tillväxtstrategier och andra styrdokument i respektive kommun och genom samtalen med ledande politiker och tjänstemän får vi intrycket att ambitionsnivån för att stärka besöksnäringen är hög.
- Sedan 2009 finns ett strategiskt samarbetsavtal mellan kommunerna för att utveckla besöksnäringen. Avtalet lyfter fram behovet av gemensam marknadsföring samt destinationsutveckling i samverkan mellan kommunerna och var för sig.
- Vi som utvärderare ser inte den nuvarande lösningen för destinationssamverkan som tillfredsställande utifrån den höga ambitionsnivån. Visit Roslagen måste kompletteras med en bredare ansats för destinationsutveckling.
- Det ska understrykas att Visit Roslagen är och har varit en god investering för besöksnäringen och för kommunerna. Visit Roslagen har bidragit till professionalism och en stärkt produktutveckling i besöksnäringen. Bolaget marknadsför destinationen som helhet och fungerar som mötesplats för besöksnäringen.
- Det är angeläget att kommunerna inte backar från delaktigheten i destinationsutvecklingen (medvetet eller omedvetet) – i tron att Visit Roslagen kan ta hand den på egen hand. För att Roslagen ska kunna växa och utvecklas som besöksdestination finns flera av kommunernas verksamheter som behöver engageras tydligare.
- De vägval som kommunerna efterlyser i utvärderingen handlar till viss del om huruvida viljan finns; det vill säga om man är beredd att investera tid, resurser och fokus på att utveckla Roslagen som en än starkare besöksdestination. Vi som utvärderare menar att Roslagen har sådana stora attraktionsvärden och andra styrkor som talar för att rätt investeringar kan få goda effekter för en hållbar utveckling som besöksdestination.

A2. Avsaknad av vision, målbilder och strategi, gemensamma handlingsplaner.

Utgångspunkt: En hållbar destinationsutveckling förutsätter samhandling mellan destinationens aktörer och en gemensam riktning. För att lyckas med det krävs att det finns gemensamma styrverktyg och att de används aktivt.

- Det saknas en övergripande besöksnäringstrategi för Roslagen med tillhörande vision, målsättningar och handlingsplaner. Det försvårar utvecklingen av ett långsiktigt och förtroendefullt samarbete mellan destinationens aktörer.
- Avsaknaden av gemensamma mål och strategier kan föra med sig ett antal problem:
  - Destinationens aktörer vet inte var de är på väg och hur resan framåt ser ut. Det är svårt att se sin egen del i destinationsutvecklingen.
  - Bristande kunskaper/insikter hur man tillsammans kan utveckla destinationens värden och resurser till besöksupplevelser.
  - Bristande kunskaper om målgrupper och deras behov hos destinationens aktörer.
  - Bristande kunskaper om valda teman och vilken produktutveckling som är nödvändig för att vidareutveckla dem.

A3. Avsaknad av sektorsövergripande destinationsledning

Utgångspunkt: Erfarenheten från andra framgångsrika destinationer visar att en väl fungerande destinationsledning behövs. Det behövs ett forum som involverar ledarskap från både besöksnäring och offentliga aktörer.

- Destinationen Roslagen saknar en ledning som underbygger ett förtroendefullt samarbete mellan aktörerna på destinationen; offentligt, privat och civilsamhälle. Ett forum där aktörerna kan mötas, dra slutsatser av gjorda insatser och hitta ny energi och riktning.
- Visit Roslagen har av naturliga skäl ett fokus på att skapa värde för medlemmar och partners samt att uppfylla de leveranser som upphandlats av kommunerna. I skymundan kommer då rollen som sammanhållande kraft på destinationen med gemensamma (inkluderande) mål och strategier.

A4. Besökarens och besöksnäringens perspektiv samhälls- och näringslivsutveckling riskeras att åsidosättas.

Utgångspunkt: För att utveckla en hållbar och attraktiv besöksdestination behöver besökarens perspektiv tillvaratas redan i översiktsplanering (och i annan samhällsutveckling). Även besöksnäringens särskilda utmaningar måste tas med som

perspektiv.

- Kanske har vi inte under utvärderingen kunnat klargöra om besökar- och besöksnäringssperspektiv finns med berörda kommuners (och andra myndigheters) samhällsplanering.
- Men de förhållanden som vi beskrivit ovan; avsaknad av övergripande mål och strategier, avsaknad av sektorsövergripande forum för destinationsledning, kan med stor sannolikhet leda till perspektiven hamnar i skymundan.
- Det som talar för att perspektiven kanske ändå finns med, är den starka tradition av en stark besöksnäring som finns i de tre kommunerna.

Visit Roslagen

A5. Destinationen som helhet vs bolagsfokus

Utgångspunkt: Att aktörerna på en besöksdestination bildar ett bolag för att utveckla och marknadsföra destinationen kan innebära flera fördelar; en tydlig relation till besöksnäringen, en affärsmässighet och en möjlighet att arbeta med en resultatorienterad marknadsföring. Men det följer med ett antal risker. En sådan är att bolaget inte blir den samlade kraften för destinationens samlade aktörer, från alla sektorer.

- Genom utvärderingen kan vi konstatera att Visit Roslagen värdesätts av medlemmar och andra intervjuade, för sin marknadsföring av destinationen och för att de tillgängliggör besöksnäringens erbjudanden och bidrar till en stärkt paketering. De värdesätts också för sin lokala närvaro och för kvalitet i turistbyråfunktionen. Likaså framkommer att ledare och personal är omtyckta och för att man lyckats skapa goda personliga relationer med besöksnäringen. Det är goda vitsord ska verkligen bör lyftas fram.
- Bolaget har ett naturligt fokus på affärsmässighet och marknadsföring, i linje med vad som upphandlats och vad som kan förväntas. De fullgör väl sina åtaganden utifrån från vad som upphandlats av de tre kommunerna, enligt vår utvärdering, när det gäller marknadsföring av destinationen och av turistbyråtjänster.
- Utvärderingen indikerar att Visit Roslagen har en svag kontaktyta mot flera intressentgrupper i den samlade destinationen Roslagen. Det handlar till exempel om kommunala förvaltningar som i allra högsta grad är involverade i destinationsutveckling: samhällsbyggnad, kultur- och fritid samt kommunikation. Ansvar för den svaga kontaktytan kan ses som delat mellan parterna.
- Problemet med den svaga kontaktytan förstärks av att det inte bolaget eftersträvat att skapa gemensamma mål och strategier för destinationen som helhet. Inte heller medlemmar i Visit Roslagen har varit med i skapandet av den nya affärsplanen för

bolaget. Det har skett inom styrelsen.

- De finns många aktörer, allt från nyföretagare till stora anläggningar, som inte är medlemmar i Visit Roslagen. Det är finns risk för att de aktörerna inte blir involverade i den samlade destinationsutvecklingen. Kommunerna kan behöva söka möjligheter till att skapa andra forum för att föra dialog med dem.

A6. Kort tidshorisont

Utgångspunkt: Destinationsutveckling är en långsiktig process och kräver därmed såväl ett lång- som kortsiktigt fokus och planeringshorisont.

- Visit Roslagen har svårt att visa upp destinationsövergripande mål och strategier och det knyter an till det som vi tidigare redogjort för. Avsaknaden av styrmedel försvårar deras möjlighet att axla ett destinationsledarskap.
- En utmaning som Visit Roslagen har är att kommunernas upphandlingar har relativt korta kontraktperioder och att de inte är fullt samordnade. Det kan inte uteslutas att det har bidragit till bristen på långsiktig planering i bolaget. Det för också med sig en svårighet att erbjuda trygga anställningar i samband med rekrytering.

A7. Behov av mål, uppföljning & lärande

Utgångspunkt: För att destinationer och destinationsbolag ska För att kunna utvecklas över tiden behöver destinationer, organisationer, grupper och individer lära av det som sker. Kvantitativa och kvalitativa mål behöver vara vägledande och man bör följa upp avvikelser, dra slutsatser och söka förändringar inför framtiden.

- Visit Roslagen klargör mål och strategier i Affärsplan 2018 - 2020 som vi som utvärderare tagit del av. De är konfidentiella och vi kommer som utvärderare inte att redogöra för dem. Genom intervjuer framkommer att destinationens intressenter inte tagit del av mål och strategier i tillräckligt tydlig form.
- Inte heller uppföljningar av resultat och effekter efter givna tidsperioder verkar finnas tillgängligt för destinationens aktörer. Därmed inte sagt att bolaget gjort uppföljningar och sökt förändrad riktning. Men det verkar inte ha dokumenterats och tillgängliggjorts. Kommunerna som delägare och som kravställande kund kan behöva vara mer aktiva i uppföljningsarbetet.
- Besöksnäingsstatistik och mätningar spelar en viktig roll för att följa destinationens utveckling. Vi ger rådet att Visit Roslagen verkar för att tillförlitligheten i statistiken är så god som möjligt och att aktivt använda mätningarna för uppföljning – i dialog med destinationens intressenter.
- En vanlig roll för destinationsbolag är att kanalisera behov och utmaningar som besöksnäringen möter. Visit Roslagen skulle i ökad utsträckning kunna verka för att

vara språkrör för besöksnäringen i förhållande till kommuner och andra myndigheter.

- Det finns likaså ett behov av att kontinuerligt undersöka besöksnäringens upplevelse av att vara medlem/partner i Visit Roslagen. Vad upplever de för värde av att vara med i Visit Roslagen? Har förväntningarna infriats? Finns det idéer om hur destinationen kan utvecklas i rätt riktning? En årlig enkätundersökning kan vara ett praktiskt verktyg.

B. Att utveckla destinationens utbud över tiden.

Destinationen som helhet

B1. Säkerställa hållbarheten i satsningar kring utvecklat utbud för besöksnäring och friluftsliv

Utgångspunkt: Destinationer och dess utbud byggs upp under lång tid. Därför är det viktigt att satsningar på utvecklingen av alla destinationens beståndsdelar, så som bo, äta, göra, transport och service, har ett långsiktigt perspektiv. Samarbetet i Roslagen som destination har utvecklats under många år, vilket gör att det finns goda möjligheter för ännu större samverkan kring ett samlat utbud.

- Vi noterar att kommunerna har genomfört och planerar flertalet satsningar för att utveckla friluftsliv och besöksnäring så som vandringsleder, kulturarv med arkeologisk inriktning. Det finns dock brister i kommunikationen mellan Visit Roslagen och kommunerna när det gäller gemensamma satsningar. Det kan göra att synergieffekter uteblir. Ett exempel är utveckling av ställplatser för husbilar i hela Roslagen, utveckling av gästhamnar, investeringar i campingfaciliteter.
- En rad utvecklingsprojekt har som sagt genomförts men dialogen kring hur resultaten av projekten förvaltas, så som skötselplaner, ansvarsfördelning, resurser osv är inte tydliga.
- Eftersom en besöksnäringstrategi med gemensam vision, mål och handlingsplaner saknas, är det svårt att se den röda tråden i de projekt som genomförs, hos såväl kommunerna som hos Visit Roslagen och andra aktörer.

B2. Använda aktörsinvolvering som medvetet arbetssätt

Utgångspunkt: En god infrastruktur är förutsättningarna för en väl fungerande destination. Detta kan inte de enskilda företagen eller ett destinationsbolag ta ansvar för, utan kräver ett ansvarstagande från offentliga aktörer.

- Besökarperspektiv i infrastrukturutveckling behöver införas systematiskt och medvetet, inte bara av kommunerna som ingår i Visit Roslagen utan även när det gäller båttrafik från bland annat Vaxholm. Det handlar även om att se besökarna som

TENDENSOR®

en målgrupp av service, tillgänglighet och transporter och berör många delar av kommunernas och andra aktörers verksamhet, t ex vid planering av tidtabeller och linjer i kollektivtrafik, planering av cykelstråk, skyltning, utökade parkeringar, servicelösningar, utbyggnad av fiber/bredband/wifi, utsmyckning av offentliga miljöer osv.

- Detta är särskilt viktigt med tanke på Visit Roslagens och kommunernas ambition att förlänga turistsäsongen, dvs ökad satsning på vinter, vår och höst i Roslagens besöksnäring. Detta blir svårt att uppnå utan medveten satsning på att även säkerställa en nivå av service och infrastruktur även under andra tider på året än sommaren. Här behövs ett tydligt besökarperspektiv.
- Vi har noterat exempel på åtgärder med medborgardialoger när det gäller t ex skärgårds- och landsbygdsutveckling. I den typen av arbete finns fler möjligheter för kommunerna att använda Visit Roslagen som kontaktyta för besöksnäringen. Liksom i många delar av Sverige består besöksnäringen i Roslagen av många micro- och småföretag, vars röster lättare kan fångas upp av destinationsorganisationer. Dessa företag står närmast besökarna och deras kunskap är ovärderlig i utvecklingsprocesser.

B3. Samordnad utveckling av upplevelser och evenemang

***Utgångspunkt:** Roslagens utbud i form av besöksmål, aktiviteter och evenemang är rikt och varierat. Det kan också kallas komplicerat och mångfacetterat. Med en mer samordnad utveckling och en rollfördelning bland olika intressenter kan utbudet bli ännu tydligare kopplat till Roslagens unika styrkor, enklare att kommunicera och lättare för besökare att uppfatta.*

- Då utveckling av utbud och förutsättningar för besöksnäring sker av olika aktörer i Roslagen, ser vi ett tydligt behov av samordning, för att undvika dubbelarbete och åstadkomma mesta möjliga effekt. Ansvaret att ha ett helhetsperspektiv över utvecklingsinsatser som görs och planeras måste vara tydligt för alla involverade. Här har det offentliga en roll att fylla. I detta arbete är det viktigt att ta till vara Visit Roslagens kunskap, idéer och förslag och få näringsens samlade röst.
- Vi menar att en besöksnäringstrategi är nödvändig för Roslagen och att den även bör omfatta evenemang, inte enbart utbud i form av aktiviteter och sevärdheter. Evenemang skapar attraktiva, levande samhällen, till glädje för både lokalbefolkning och besökare.
- Utvecklingen av evenemang måste också fungera i det operativa, dagliga arbetet. Vi noterar att samordning av evenemang och arrangörer skiljer sig åt markant mellan kommunerna. Fungerande arbets sätt i en kommun skulle kunna överföras till de övriga. Vid ett mer transparent och öppet sätt att dela med sig av tillvägagångssätt skapas också ett lärande och synergieffekter uppstår.

- Med den uppdelning som finns idag, där Visit Roslagen har kontakt med företagen inom besöksnäringen främst, även vid evenemang, ser vi en risk i att vissa föreningars kultur- och idrottsevenemang ”faller mellan stolarna” och varken blir marknadsförda eller utvecklas.

Visit Roslagen

B4. Hållbar destination

Utgångspunkt: Visit Roslagens vision är att: ”Roslagen ska vara en hållbar destination i världsklass – året runt”. Att verka för en hållbar destination ligger i linje med internationellt och nationellt arbete och möter även en ökad efterfrågan från besökare på platser som förvaltar sina lokala resurser väl.

- Sammantaget ser vi att Visit Roslagen arbetar med att utveckla en hållbar besöksnäring ur ekonomiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Arbeten med affärsutveckling och hjälp till produktutveckling stärker företagen ekonomiskt, satsning på hållbara transporter och aktiviteter som cykel och vandring är positivt ur miljösynpunkt och värds-kaps- och ambassadörsutbildningarna bidrar till den sociala hållbarheten i och med ökad kunskap och stolthet över sin bygd. Detta finns dock inte beskrivet på ett sammanfattande sätt i de dokument vi har tagit del av.

Hållbarhetsstrategin finns onämnd, men skulle med fördel kunna utökas mycket mer. Visit Roslagen, tillsammans med övriga aktörer skulle tjäna på att tydligare visa upp en medvetenhet i konkreta åtgärder för en hållbar destination.

- I arbetet med en hållbar destination ingår även att göra medvetna, strategiska satsningar på utveckling av destinationens utbud. Det finns många exempel på projekt som genomförts men det saknas en tydlig förklaring kring långsiktigheten i projekt, hur man säkerställer att de lever vidare efter projekttid. Hur avser Visit Roslagen att samverka med offentliga aktörer i mer hållbara satsningar. Det finns en tydlig risk i att bli beroende av att mycket av utvecklingen sker i projektform.
- Vi saknar också tydliga utvärderingar av de projekt som genomförts och satsningar som gjorts. Att regelbundna utvärderingar görs och kommuniceras är viktigt för det gemensamma lärandet och för Visit Roslagen att visa både näringen och det offentliga att satsningarna ger önskat resultat.
- Delaktighet blir alltmer viktigt i allt tillväxtarbete. Det är en del av den sociala hållbarheten. Detta gäller även för Visit Roslagen att förhålla sig till. Det saknas dock idag en plan för aktörsinvolvering (för både medborgare och besökare) i utveckling av utbudet. Vi noterar också att inte heller företagen i besöksnäringen har varit särskilt involverade i visionen eller satsningarna som föreslås de kommande tre åren.

B5. Att skapa ”världsklass”

TENDENSOR®

Utgångspunkt: En annan del av Visit Roslagens vision är en destination i ”världsklass”. En utökad satsning på internationella besökare är ett led i detta och ställer högre krav på företagets förmåga att ta emot utländska gäster och utveckla upplevelser utifrån dessa målgruppers behov.

- Visit Roslagens genomförande av affärsutvecklingskurser med sikte mot just utlandsmarknader (s k turismexport) ser vi som en styrka och bra stöd till företagen.
- Vi noterar också att Visit Roslagen erbjuder hjälp vid paketering och support i produktutveckling, vilket är till särskild nytta för de mindre företagen men begränsade resurser att avsätta tid till utvecklingsarbete.
- Visit Roslagen har också satsat på att kvalitetssäkra företagen och samordna dessa insatser med nationella system. Man har också varit aktiv och se till att företagen i Roslagen får vara en del av nationella satsningar på att utveckla utbudet inom t ex hållbara natur- och kulturupplevelser. Den proaktiva rollen ser vi en möjlighet för Visit Roslagen att ta i fler sammanhang.
- För att Roslagen ska kunna stå sig i konkurrensen nationellt och internationellt på utvalda målgrupper, är det viktigt att göra en långsiktig satsning på digitala lösningar. Detta gör Visit Roslagen i marknadsföring och försäljning och man gör under året även en satsning på en digital kommunikator som också kan fungera som individuellt företagsstöd i det digitala utvecklingsarbetet. I delar av Roslagen kommer även tester av digitala innovationer för besöksnäringen att göras. Vi ser här behovet av dels en långsiktig satsning på önskvärd digitalisering av besöksnäringen och en genomtänkt och strukturerad satsning på digitalisering av besöksmål och aktiviteter som kan förhöja upplevelser och locka nya målgrupper.

B6. Upplevelser året runt

Utgångspunkt: Den sista delen av Visit Roslagens vision är att locka besökare till Roslagen alla tider på året. Detta kräver både nya upplevelser, utökad service och infrastruktur samt satsning på tydliga och kanske nya målgrupper.

- Visit Roslagen har gjort en klok och medveten satsning på värds-kaps- och ambassadörsutbildningar. Förutom att det bidrar till den sociala hållbarheten är det också en viktig förutsättning för s k säsongsförlängning. Ju mer lokalbefolkning vet och kan om sin bygd, desto större chans att de bjuder in till släkt- och vänbesök. Denna typ av besökare kan komma av många anledningar och på olika tider på året.
- Även Visit Roslagens satsning på konferens- och mötesindustrin är ett viktigt led i att locka konferens- och affärsresenärer till Roslagen på andra tiden än sommaren. Det skapar också ett underlag för fler företag att ha verksamhet året runt. Här kan dock en tydligare gemensam satsning, med tydligare fördelar för företagen göras. Kan man hitta samarbeten med det övriga näringslivet i Roslagen för att öka antalet besökare?

TENDENSOR®

- Även om Sverige är den absolut övervägande marknaden för Roslagen som destination, finns potential att locka fler internationella besökare, dels genom samarbeten som med Stockholm Archipelago, Visit Stockholm och Visit Uppland och dels genom egna, nischade satsningar från Visit Roslagen. Det finns uttalat i de dokument vi fått tillgång till, men det behövs mer konkretisering av vilka grupper man vill satsa på, hur och vilka mål som ska nås och inom vilken tidsram. Det kan bidra till en säsongsförlängning då t ex besökare från andra delar av Europa tenderar att semestra senare än svenskar. En kraftsamling kring detta behövs dock.
- Som nämnts ovan är evenemang en viktig pusselbit i att utveckla destinationers attraktionskraft. En medveten satsning på evenemang för olika målgrupper med olika inriktning bidrar också till att destinationen blir levande året runt. Här ser vi att Visit Roslagen kan ta ett större ansvar i att samordna evenemangen och arrangörerna bakom dem.
- Vi noterar en viss otydlighet i pedagogiken och kommunikationen kring vilka prioriterade satsningar som görs och behövs inom varje temaområde för att åstadkomma säsongsförlängning. Visit Roslagen är idag ett samlande organ för besöksnäringen, som ger näringen vissa plattformar för nätverkande där gemensamma satsningar kan planeras och genomföras. Vi menar att Visit Roslagen kan ta en än mer proaktiv roll i att kraftsamla privat, offentlig och ideell sektor i produktutvecklingen kring tematiska områden och tänkta målgrupper under olika delar av året.

C. Att marknadsföra destinationen

Destinationen som helhet

C1. Varumärket Roslagen som sammanhållande kraft för destinationen.

Utgångspunkt: Ett strategiskt varumärkesbyggande är idag en central del av en hållbar destinationsutveckling. Varumärket spelar roll för destinationens synlighet och attraktivitet i omvärlden. Men det spelar också roll som sammanhållande kraft för destinationens aktörer.

- Intervjuerna i utvärderingen visar att Roslagen som begrepp och varumärke spelar en viktig roll som för att över kommungränserna. I varje fall när det gäller *besökare* som målmarknad.
- Visit Roslagen tydligt bidragit till att etablera varumärket Roslagen som destination – framför allt utåt marknaden. Vi ser gärna fler avsändare av varumärket Roslagen (Co-branding) både av besöksnäringen och av andra aktörer.
- Det finns en tveksamhet hos flera intervjuade om varumärkets styrka i omvärlden. Varumärket Roslagen uppfattas markant mindre intressant för att attrahera *inflyttare* och *investeringar*. Det kan vara värt att göra en varumärkesmätning för att klargöra varumärket Roslagens styrka i omvärlden.
- Dialogen mellan Visit Roslagen och kommunernas informationsansvariga kan vidareutvecklas för att stärka det samlade kommunikationsarbetet.

C2. Besöksnäringen behöver synliggöras

Utgångspunkt: För att attrahera nyföretagare och investeringar till besöksnäringen behöver platsens aktörer synliggöra turism, besöksnäring och de möjligheter till företag- och tillväxtmöjligheter som finns där.

- Kommunerna kan behöva söka möjligheter att i ökad utsträckning lyfta fram besöksnäringen som affärsmöjlighet för nyföretagare och investerare. Den här punkten knyter an till frågan om hur besöksnäringen och besökare kan bli en integrerad del av samhällsutvecklingen.
- Destinationsmarknadsföringen har ett relativt lågt inslag av PR, det vill säga verka för att nationella och internationella media ska intressera sig för Roslagen. En sådan skulle bidra till en starkare varumärkesexponering för destinationen och en ökad synlighet för besöksnäringen.

Visit Roslagen

C3. Att sälja destinationen Roslagen och dess utbud till omvärlden

Utgångspunkt: Destinationsbolag ska kunna hantera två viktiga marknadsföringsuppgifter. Dels att synliggöra destinationen som helhet på en konkurrensutsatt marknad. Dels att driva försäljning och agera försäljningskanal åt besöksnäringens aktörer.

- Visit Roslagen spelar en tydlig roll som marknads- och försäljningskanal för Roslagens besöksnäring. Då åsyftas de aktörer som är *medlemmar och partners* i bolaget. Om mönstret liknar andra destinationer är det troligen de mindre företagen som upplever störst värde.
- Visit Roslagen har visat kreativitet i sin förmåga att initiera nyskapande marknadsföringsinitiativ. Bolaget inspirerar besöksnäringen att få upp ögonen för nya marknadsföringsformer.
- I vilken utsträckning synliggör då Visit Roslagen destinationen som varumärke i omvärlden? Det gör bolaget såväl i Sverige som utomlands - då genom Stockholm Archipelago. Men vi tolkar det som att det externa varumärkesbyggandet står lite tillbaka för produktförsäljning. Kanske kan det förändras i och med Visit Roslagens planerade varumärkesprocess 2018.

C4. Att klara omställningen till en digital värld

Utgångspunkt: Digitaliseringen förändrar spelreglerna i reseindustrin i grunden. Därför vill vi i utvärderingen särskilt titta på förmågan att tackla omställningen till en digital värld. Hur har destinationen och Visit Roslagen tillvaratagit de nya möjligheterna?

- Visit Roslagen driver roslagen.se som presenterar destinationen, aktiviteter, boenden, sevärdheter och restauranger. Siten attraherar 400 000 besökare per år. Den fyller sin roll väl som samlande portal för destinationen Roslagen.
- Visit Roslagen har tagit initiativ för ökad närvaro i sociala medier. Under 2018 görs en rekrytering av en digital kommunikatör.
- Enligt utvärderingen skulle vi gärna se fler initiativ för att utveckla förmågan att marknadsföra destinationen i sociala medier. Inte minst för att nå yngre målgrupper. Kan influencers (påverkare) användas i större utsträckning?
- Annonsförsäljningen tappar och besöksnäringens aktörer får allt fler möjligheter att själv sköta bokning och marknadsföring. Visit Roslagen kan behöva söka fler möjligheter att ständigt förnya marknadsföring för att klara förändringstakten.

C5. Service och dialog med besökaren före, under och efter resan

Utgångspunkt: Destinationer och besöksnäringens företag måste klara att bygga kundrelationer igenom hela reseprocessen; före, under och efter resan. Även här spelar digitaliseringen en viktig roll och i synnerhet förändras den traditionella synen på hur turistinformation bör organiseras och tillhandahållas.

TENDENSOR®

- Roslagen är en geografiskt relativt stor destination med en skärgård som innebär extra utmaningar när det gäller att tillhandahålla turistinformation och annan service. I utvärderingen ser vi positivt på Visit Roslagens pågående satsning på att vidareutveckla och stärka infopoints spritt över Roslagen liksom satsningen i Österåker på mobila turistvärdar. En pågående ökad satsning på tryckta magasin stärker möjligheten till att synliggöra destinationens samlade utbud till besökaren väl på plats.
- Frågan om hur Roslagen över tiden ska kunna tillhandahålla en konkurrenskraftig turistinformation bör adresseras av både Visit Roslagen och av kommunerna. Vilka möjligheter till digitala tjänster finns? Hur kan synergier med medborgarkontor och liknande uppnås?
- Under utvärderingen har vi inte kunnat hitta undersökningsresultat om hur besökare upplever sin vistelse i Roslagen och om vem som faktiskt söker sig hit. Det kan finnas ett stort värde i att hitta rutiner för besökarundersökningar och för att tillgängliggöra och lära av resultaten av dem.

Uppnådda effekter

Inför utvärderingen har vi tagit del av turismekonomisk statistik för Roslagen för 2014 - 2016. Statistiken har tolkats av uppdragsgivarna som en indikation på att Roslagen som destination halkar efter andra jämförbara regioner.

Det finns flera skäl till varför vi som utvärderare inte vågar dra för stora växlar på siffrorna. För det första är det en kort tidsperiod som redovisas vilket innebär att fluktuationer ett år kan övertolkas. Det är mer rättvist att följa utvecklingen över en längre tidsperiod (5 - 10 år) vilket underlaget tyvärr inte medger. Flera intervjuade har pekat på en positiv utveckling, sett över en längre tid.

Ett annat gott skäl till en försiktighet i tolkning är osäkerheten i statistiken. Boendeformer såsom husbilar, övernattningar i gästhamnar, naturhamnar, Airbnb, privat stuguthyrning och släkt- och vänbesök ingår inte i statistiken. När det gäller just Roslagen som besöksdestination finns anledning att misstänka att denna osynliga del av statistiken är relativt stor.

Som vi tidigare nämnt finns anledning att aktörerna på destinationen verkar för att rapporteringen från boendeanläggningar och andra aktörer är så tillförlitlig som möjligt. Det gäller också att kombinera gästnattstatistiken med andra rön för att kunna göra bra uppföljningar och dra rätt slutsatser. Vad har utvecklats bra? Vad har varit mindre önskvärt? Vilka är de bakomliggande orsakerna?

Det bör också poängteras att det är riskfyllt att värdera Visit Roslagen som enskild aktör utifrån den samlade statistiken. Snarare är visar statistiken på effekterna av den samlade destinationens agerande över tiden och även på skeenden som står utanför destinationens kontroll.

Utvärderingsresultatet pekar på att satsningen på Visit Roslagen framför allt bidragit till en professionalisering av destinationsutvecklingen, inte minst med avseende på marknadsföring och försäljning. Det har också lett till en medfinansiering och ett engagemang hos besöksnäringen, i linje med vad som eftersträvats. Men för att Roslagen ska ta nästa kliv som besöksdestination krävs en bredare ansats där aktörer från alla sektorer arbetar mot gemensamma mål och strategier.

Råd inför fortsatt destinationsutveckling

Utifrån resultatet av utvärderingen kan vi för uppdragsgivarna, de tre kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker, lyfta fram ett antal summerande råd.

- Visit Roslagen spelar enligt utvärderingen en viktig roll för destinationens utveckling, inte minst för marknadsföring, försäljning och som mötesarena för besöksnäringen. Även om vi i utvärderingen efterlyser en bredare ansats, är det viktigt att understryka att Visit Roslagen (eller annan upphandlad likvärdig leverantör) bör spela en central roll i Roslagens fortsatta utveckling som en attraktiv och välbesökt besöksdestination.
- Utvärderingens viktigaste slutsats är att destinationen saknar det strategiska samarbetet som är nödvändigt. Kommunerna måste aktivt hitta en förnyad, mer proaktiv roll i den samlade destinationsutvecklingen. Det är flera av kommunens förvaltningar som direkt eller indirekt påverkar besöksdestinationens utveckling.
- Roslagen saknar gemensam vision, målbilder, strategier och handlingsplaner som kopplar samman destinationens aktörer. Det räcker inte med att Visit Roslagen använder sig av interna affärsplaner. En lågt hängande frukt är att utveckla en gemensam besöksnäringstrategi för Roslagen. Likaså bör ett förnyat arbete med uppföljning, lärande och re-orientering utvecklas som involverar flera aktörer.
- Genom att tillsätta ett *Destinationsråd* som kan leda Roslagen som samlad besöksdestination kan Visit Roslagen kompletteras på ett bra sätt. Rådet kan säkerställa att mål och nyckelstrategier för destinationen utvecklas och fullföljs. Det kopplar samman aktörer från flera sektorer, däribland förstås de tre kommunerna samt besöksnäringen. Rådet bör vara fristående från Visit Roslagen men ha tät dialog.
- Kommunernas näringslivsutvecklande arbete har enligt utvärderingen en möjlighet att tydligare inbegripa destinationsutveckling. En konkret lösning vore att rekrytera en destinationsutvecklare vid respektive kommuns näringslivsavdelning. En sådan person kan arbeta med berörda förvaltningar, utåt mot näringen och i samarbete med Visit Roslagen.
- I utvärderingen finns en rad observationer och slutsatser som rör Visit Roslagens verksamhet. Samtliga av dem är av den karaktären att de kan åtgärdas/tillvaratas av ledning och styrelse i dialog med kommunerna som beställare. Vi rekommenderar att detta görs under våren 2018.

AVTAL OM AKTIEINNEHAV I VISIT ROSLAGEN AB

- Mellan parterna
1. Östhammars kommun med org.nr. 212000-0290
  2. Norrtälje kommun med org.nr. 212000-0217 och
  3. Österåkers kommun med org.nr. 212000-2890

Parterna 1, 2 och 3 betecknas nedan även som "kommunerna".

1. BAKGRUND

1.1 Kommunerna äger för närvarande lika delar aktier i bolaget Visit Roslagen AB, med org. nr. 556525-2722 (nedan kallat Bolaget). Bolagets totala aktiekapital uppgår till 690 000 kronor uppdelat på 6 900 aktier.

1.2 Kommunerna har genom att teckna detta avtal åtagit sig att verka för ett fördjupat samarbete så att parterna gemensamt och var för sig uppnår en positiv utveckling av besöksnäringen. Turism kan därmed bli en verklig basnäring med hög tillväxtpotential i alla kommunerna.

1.3 Bolagsstämman i Visit Roslagen AB tar under 2016 ställning till att av administrativa skäl ta bort hembudsklausulen ur bolagsordningen vilket innebär att enskilda mindre aktieägare lättare ska kunna överlåta sina aktieinnehav. Bolaget har dessutom för avsikt att lägga över aktieboken i ett digitalt system.

Flera aktieägare ser en trygghet i att det offentliga genom parterna har ett långsiktigt och ansvarsfullt ägande i bolaget varför detta avtal kan ses som en konsekvens av att hembudsklausulen tas bort.

Ett långsiktigt och ansvarsfullt offentligt ägande i bolaget stämmer också väl överens med kommunernas strategiska ambitioner för en positiv utveckling av besöksnäringen.

Därför avser kommunerna att även framledes verka som aktiva och engagerade ägare i bolaget.

1.4 Kommunerna har med anledning av ovanstående träffat följande överenskommelse:

2. ÄGARFÖRHÅLLANDE

2.1 Östhammars kommun med org nr. 212000-0290 äger 810 st. aktier.

2.2 Norrtälje kommun med org nr. 212000-0217 äger 810 st. aktier

2.3 Österåkers kommun med org nr. 212000-2890 äger 810 st. aktier

3. PRINCIPER FÖR VINSTDISPOSITION

- 3.1 Kommunerna har ej något avkastningskrav och ska ej göra anspråk på att Bolaget ska besluta om utdelning på bolagsstämman.

4. ÖVERLÅTELSE AV AVTALET

Kommunernas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal får överlåtas endast vid samtidig överlåtelse av respektive kommuns samtliga aktier i Bolaget och då endast till den part som förvärvar dessa aktier.

5. ÖVERLÅTELSE AV AKTIER

Envar av kommunerna äger inte rätt att utan de andra kommunernas skriftliga medgivande överlåta del eller hela sitt innehav av aktier i Bolaget till annan aktieägare.

6. FÖRKÖP, HEMBUD OCH EXIT

- 6.1 Respektive kommun förbinder sig att endast överlåta sina aktier till en annan kommun eller kommunalt bolag.
- 6.2 Kommunerna är ense om att nuvarande fördelning mellan dem av aktierna i Bolaget ska bestå. Aktie får därför inte övergå till ny aktieägare utan att aktien dessförinnan hembjudits till inlösen till övriga kommuner. Vid ökning av aktiekapitalet, skall det ske så att part genom rätt till teckning kan bibehålla sin andel av aktiekapitalet. Utnyttjar part inte sådan rätt till teckning, skall bestämmelserna om hembud i följande paragrafer tillämpas på teckningsrätterna.
- 6.3 Part, som vill utträda ur detta avtalsförhållande, sälja eller på annat sätt förfoga över aktier eller teckningsrätter i Bolaget, skall hembjuda aktierna eller teckningsrätterna till övriga parter enligt detta avtal.
- 6.4 Part som vill begagna sin rätt till inlösen, skall lämna svar inom två månader från det hembudet mottogs.
- 6.5 Mottagande part skall inom 30 dagar från mottagandet av hembudet skriftligen meddela hembjudande part om hembudet accepteras eller förkastas. Inkommer inget sådant meddelande skall hembudet anses förkastat.
- 6.6 Vill flera kommuner utnyttja sin rätt till inlösen skall aktierna i första hand fördelas mellan dem i samma antal. Kan sådan fördelning inte ske eller uppkommer ej fördelbart antal aktier skall företrädesrätten till ej fördelade aktier bestämmas genom lottning.

7. INLÖSEN AV AKTIER

- 7.1 Avräkningsnota eller annan handling uppvisande överlåtelsen och priset för aktierna skall upprättas. Vid erläggande av lösenbeloppet skall de hembjudna aktierna tillhandahållas den inlösande.
- 7.2 Vid inlösen av aktier skall lösenbeloppet erläggas efter det enighet nåtts om lösenbeloppets storlek. Lösenbeloppet behöver dock ej erläggas förrän en månad förflutit från utgången av den tid inom vilken anmälan om utövande av lösningsrätten skall ske.

8. AVTALSTID OCH AVTALETS UPPHÖRANDE

- 8.1 Detta avtal träder i kraft när det behörigen undertecknats av parterna och gäller tillsvidare och upphör efter av part gjord uppsägning. Avtalet ska sägas upp skriftligen. Uppsägningstid är ett år.
- 8.2 Avtalet upphör dock automatiskt att gälla om aktierna i Bolaget skulle marknadsnoteras.
- 8.3 Avtalet kan dock upphöra i förtid om styrelsen eller bolagsstämman för Bolaget vid upprepade tillfällen inte lyckas uppnå enighet i fråga där sådan erfordras och oenigheten är bestående under en längre tid än sex månader och uppenbarligen äventyrar Bolagets fortsatta verksamhet. I sådant fall äger envar av Kommunerna rätt att säga upp avtalet med tre månaders skriftligt varsel.
- 8.4 Om endera av Kommunerna upphör att vara aktieägare i Bolaget upphör avtalet automatiskt att gälla för denna part, som dock därigenom inte blir befriad från ansvar för brott mot avtalet begångna före tiden för avtalets upphörande.
- 8.5 Sägs detta avtal upp skall den part som sagt upp avtalet genast efter uppsägningen hembjuda andra parten sina aktier i Bolaget till inlösen och därvid skall avtalets bestämmelser om hembud tillämpas.

9. ÄNDRINGAR

Ändringar och tillägg till detta avtal skall för att vara bindande vara skriftliga och undertecknade av alla tre kommuner samt meddelas Bolaget.

10. ÄNDRADE FÖRHÅLLANDEN

Därest förutsättningarna för detta avtal i väsentlig mån skulle ändras eller avtalet till följd av ändring i lag eller annan omständighet utom parternas kontroll inte skulle kunna tillämpas i enlighet med parternas intentioner, skall på begäran av endera parten förhandlingar inledas i syfte att anpassa avtalet till de ändrade förhållanden som då må råda.

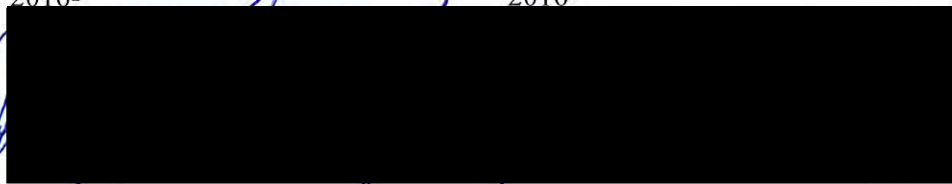
11. **TVISTER**

Tvist avseende giltighet, tolkning, tillämplighet eller tillämpning av detta avtal samt därur härflytande rättsförhållanden skall slutgiltigt avgöras vid svensk domstol.

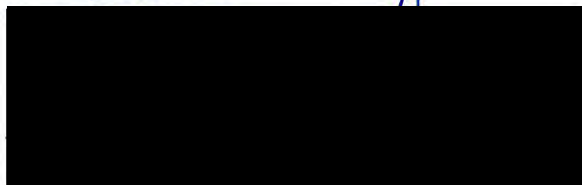
Detta avtal har upprättats i tre likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Östhammar
2016-

Norrtälje
2016-

A large black rectangular redaction box covers the signature area for both Östhammar and Norrtälje. There are some blue ink scribbles to the left of the box.

Österåker
~~2016-~~ 2018/1168

A black rectangular redaction box covers the signature area for Österåker.

Avtal avseende turismverksamhet

Mellan Östhammars kommun, org.nr. 212000-0290, (kommunen), Box 66, 742 21 Östhammar och Visit Roslagen, 556525-2722, (leverantören), Box 65, 742 21 Östhammar har följande avtal träffats avseende turismverksamhet.

Omfattning

Upphandlingen har genomförts som en tjänstekoncession och uppdraget omfattar ansvar för utveckling av besöksnäringen i Östhammars kommun. Avtalet omfattar totalt en ersättning på 1,5 miljoner kronor årligen inom ramen för nedanstående områden:

- **Turismverksamhet**
Uppdragstagaren ska bedriva lokal turistservice enligt Visitas auktorisationsvillkor (www.visita.se) med fokus på nedanstående profilområden.
  - **Vara den operativa part som för Östhammars kommun ansvarar för Roslagssamarbetet**
Uppdragstagaren ska driva marknadsföring lokalt, regionalt och nationellt under det gemensamma varumärket Roslagen med fokus på nedanstående profilområden.
I den här delen av uppdraget ligger även att erbjuda lokala leverantörer inom turistnäringen en bokningsbar webb.
  - **Samarbete med det lokala näringslivet**
En betydande uppgift för uppdragstagaren är att utföra uppdraget i nära samarbete med det lokala näringslivet samt att arbeta med destinationsutveckling i kommunen.
  - **Profilområden**
Östhammars miljö- och kulturarv
Vallonbruken
De gröna näringarna
Cykelturism
Skärgården
Deltidsboende
Inflyttarservice
Konferensturism
- Uppdragstagaren ska fokusera på ovan nämnda profilområden som kommunen har specificerat.
- **Hållbar turism**
Uppdragsgivaren ska främja arbetet med en hållbar besöksnäring på ett sådant sätt att besökare och aktörer medvetandegörs om kommunens ambitioner på området.

Kommersiella och administrativa villkor samt uppföljning

Nedanstående krav och villkor gäller för avtalet. Leverantören åtar sig att för köparen, leverera turismverksamhet enligt detta avtal.

Leverantören åtar sig att regelbundet till köparen rapportera viktiga händelser och relevant statistik. Senast tre månader efter verksamhetsåret ska leverantören till köparen presentera Verksamhetsberättelse för det gångna året tillsammans med en Verksamhetsplan för det påbörjade året.

Kontraktshandlingarna

Avtalshandlingarna kompletterar varandra. Förekommer mot varandra stridande bestämmelser i handlingarna gäller de sinsemellan i följande ordning:

1. Skriftliga ändringar och tillägg till detta kontrakt
2. Avtal
3. Köparens förfrågningsunderlag
4. Leverantörens anbud

Ändringar och tillägg

Tillägg och ändringar i detta avtal ska för att gälla vara skriftliga och undertecknade av behöriga företrädare för båda parter samt tydligt anges såsom ändringar i eller tillägg till detta avtal.

Överlåtelse

Detta avtal får inte utan kommunens i förväg inhämtade skriftliga medgivande överlåtas på annan leverantör.

Underleverantör

Leverantören äger inte rätt att anlita eller byta underleverantör för utförandet av de åtaganden som stadgas i detta avtal utan kommunens i förväg inhämtade skriftliga medgivande.

Villkor med anknytning till MBL

Leverantören får inte vidta åtgärd som kan antas åsidosätta lag eller kollektivavtal för arbetet eller annars strider mot vad som är allmänt godtaget inom den bransch som uppdraget avser. Detta gäller dock endast om åtgärden grundar sig på omständigheter som sägs i lagen om offentlig upphandling (LOU). Leverantören ska kräva samma utfästelse av den som kan komma att anlitas som underentreprenör. Om leverantören bryter mot vad som anges ovan får köparen häva avtalet. Leverantören har i sådant fall inte rätt till ersättning eller skadestånd.

Hävning

Om någondera parten väsentligt skulle brista i fullgörandet av avtalet och rättelse inte sker utan dröjsmål efter erinran, har motparten rätt att häva avtalet med omedelbar verkan.

Köparen har vidare rätt att häva avtalet om leverantören försätts i konkurs, likvidation eller annat sätt är på sådant obestånd att han inte kan förväntas fullgöra sina åligganden. Detsamma gäller om leverantören gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen eller dömts för brott avseende yrkesutövningen enligt laga kraft vunnit dom.

Befrielsegrunder

Parterna ska vara befriade från att fullgöra skyldighet enligt avtal om utförandet hindras eller oskäligen betungas till följd av händelser utanför partens kontroll. Till händelser utanför leverantörens kontroll ska inte räknas strejk, blockad, lockout eller annan arbetskonflikt som beror av att leverantören inte följer på marknaden gängse tillämpade regler och principer. Leverantören ska visa att konflikt, som nyss sagts, inte beror på leverantören. En part är skyldig att omgående skriftligen underrätta den andra parten i händelse av nyss nämnda slag, som hindrar eller oskäligen betungar parts fullgörande av avtalet. Parten är skyldig att genast utföra åligganden enligt avtalet när händelsen av nu nämnda slag upphör.

Tvist

Tvist med anledning av avtalet mellan köpare och leverantör, ska om parterna inte kommer överens om annat, avgöras av svensk domstol vid köparens hemort med tillämpning av svensk rätt.

Fakturering

På fakturan ska tydligt framgå avtalad tjänst. Är fakturan inte specificerad ska en följesedel medfölja fakturan. Fakturerings- och expeditonsavgifter får inte debiteras. Betalning för av Kommunen mottagen och godkänd faktura ska erläggas inom 30 dagar efter mottagen faktura.

Vid försenad betalning äger leverantören rätt till ränta enligt räntelagen (1975:635) på fakturerat ostridigt belopp. För det fall kommunen helt eller till någon del inte anser sig betalningsskyldig enligt fakturan äger kommunen rätt att innehålla det omstridda beloppet. För det fall parterna är oense endast om viss del av det fakturerade beloppet ska kommunen erlægga betalning med det ostridiga beloppet inom den i angivna tiden ovan.

Faktura skickas månatligen till följande adress: Östhammars kommun, Box 106, 742 21 Östhammar. Referensnr ZZ1500 ska alltid anges på fakturan.

Särskilda villkor och sociala krav

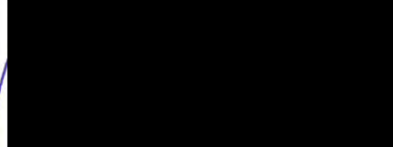
Leverantören får inte i sin näringsverksamhet diskriminera någon på grund av kön, etnicitet, trosbekännelse, funktionshinder eller sexuell läggning eller av sådana skäl otillbörligt särbehandla arbetstagare eller arbetssökande. Leverantören ska följa de deklARATIONER och konventioner som undertecknats av Sverige inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsrätt och miljöhänsyn.

Avtalstid

Detta Avtal gäller från och med 2016-01-01 och fram till och med 2020-12-31 med möjlighet för beställaren att förlänga avtalet på samma villkor med ytterligare ett år.

Detta avtal har upprättats i två (2) likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

För Östhammars kommun
Östhammar 2015-12-23

Peter Nyberg
Kommunchef

För Visit Roslagen Norrtälje
Ort och datum: 2015-12-23

VD

Bolagsordning för Visit Roslagen aktiebolag

Organisationsnummer 556525-2722

§ 1 Firma

Bolagets firma (namn) är Visit Roslagen AB.

§ 2 Styrelsens säte

Styrelsen har sitt säte i Östhammars kommun, Uppsala län.

Bolagets årsstämma skall hållas i Östhammars, Norrtäljes eller Österåkers kommun.

§ 3 Verksamhet

Föremål för aktiebolagets verksamhet ska vara att utveckla besöksnäringen i Roslagens fyra kommuner, Vaxholm, Österåker, Norrtälje och Östhammar. Detta tillsammans med kommunerna och det lokala näringslivet.

§ 4 Aktiekapital

Aktiekapitalet ska vara lägst 243 000 och högst 972 000 sek.

§ 5 Antal aktier

Antal aktier ska vara lägst 2430 och högst 9720.

§ 6 Styrelse

Styrelsen ska bestå av lägst 5 och högst 10 styrelseledamöter inklusive ordförande. Styrelsen äger rätt att fatta beslut under förutsättning att fler än hälften av ledamöterna, inklusive ordförande, deltar i beslutet. Ledamöter väljs på årsstämma av aktieägarna.

Styrelseledamöterna väljs för tiden intill slutet av nästa årsstämma.

Styrelsen är beslutförför om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande. Vid omröstning blir den mening gällande varom de flera förenar sig.

Styrelsen och verkställande direktören äger på begäran få särskild från styrelsens beslut avvikande mening antecknad till protokollet.

§ 7 Revisorer

För granskning av aktiebolagets årsredovisning jämte räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses lägst en och högst två revisorer och högst två revisorssuppleanter.

§ 8 Kallelse

Kallelse till årsstämma sker genom brev med posten eller med e-post inom den tid som anges i aktiebolagslagen.

§ 9 Ärenden på årsstämma

På årsstämma ska följande ärenden behandlas.

1. Val av ordförande vid bolagsstämman (årsstämman).
2. Upprättande och godkännande av röstlängd.
3. Val av en eller två justeringsmän.
4. Prövande av om årsstämman blivit behörigen sammankallad.
5. Godkännande av dagordning.
6. Framläggande av årsredovisningen och revisionsberättelsen.
7. Beslut om följande:
  - fastställande av resultaträkningen och balansräkningen.
  - dispositioner beträffande aktiebolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen.
  - ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktören.
8. Fastställande av arvoden till styrelsen och revisorerna.
9. Val till styrelsen och i förekommande fall av revisorer.
10. Annat ärende, som ska tas upp på årsstämman enligt aktiebolagslagen (2005:551) eller bolagsordningen.

§ 10 Räkenskapsår

Räkenskapsår är 1 januari - 31 december.

§ 11 Tecknare av firma

Styrelsen får ej bemyndiga annan än styrelseledamot eller vd att teckna bolagets firma. Sådant beviljande får endast avse två personer i förening.

Denna bolagsordning har antagits den 5 april 2017.

Inbjudan till samråd- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020–2030

Som regional kollektivtrafikmyndighet ansvarar Region Uppsala för att upprätta Regionalt trafikförsörjningsprogram enligt Lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Trafikförsörjningsprogrammet innehåller bland annat mål och strategier för kollektivtrafikförsörjningen och utveckling av kollektivtrafiken.

Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden beslutade vid sammanträde den 21 november 2019 att godkänna förslag till Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län för samråd (TSN2019-0088).

Förslaget är en revidering av gällande regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län (2016) och har arbetats fram i en intern process inom Region Uppsala.

Samrådet pågår under perioden från december 2019 till mars 2020. **Synpunkter på samrådsförslaget skickas in skriftligen senast den 31 mars 2020 via e-post eller brev och med märkning KT2019-0436.**

- E-post: registrator.ktf@region uppsala.se
- Brev: Trafik och samhälle, Box 1400, 751 44 Uppsala

Tidplan

Nov 2019	Beslut om samråd
December – mars 2020	Samråd Samrådsredogörelse, bearbetning av förslag
September 2020	Beslut om antagande i Regionfullmäktige

Kontaktperson

My Larsson, kollektivtrafikstrateg. Tel: 018-611 19 37, e-post: my.larsson@region uppsala.se

Bilagor

1. Samrådshandling Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030
2. Bilagor till Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030
3. Sändlista remissinsatser

---

§ 80/19

Dnr TSN2019-0088

Förslag till nytt Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020–2030

Beslut

Trafik- och samhällsutvecklingsnämndens beslut

Remissversion avseende Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020–2030 godkänns enligt ärendets reviderade bilaga och sänds för samråd enligt ärendets reviderade sändlista.

Ärendebeskrivning

Som regional kollektivtrafikmyndighet ansvarar Region Uppsala för att upprätta ett regionalt trafikförsörjningsprogram enligt lagen om kollektivtrafik. Hittills har två trafikförsörjningsprogram fastställts.

Trafik och samhälle har under 2019 genomfört ett internt arbete med att uppdatera programmet i form av en mindre revidering men enstaka nya tillägg som presenterades för information till trafik- och samhällsutvecklingsnämnden i oktober 2019 inför beslut i november 2019.

Vid framtagande av nästa trafikförsörjningsprogram bör processen följa gällande rekommendationer och vägledning från SKL och genomsyras av samverkan och extern förankring i större utsträckning än vid revideringen av gällande trafikförsörjningsprogram.

Tidplan

Nov 2019	Beslut om remisshandling
Dec- 29 feb 2020	Samråd
Mars 2020	Behandling av samråd
Maj 2020	Beslut om antagande TSN
Juni 2020	Beslut om antagande, RS
Sep 2020	Beslut om antagande, RF

Beredning

Revideringen har genomförts i en intern process inom Region Uppsala. Information om processen och delar av resultatet presenterades för Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden i oktober 2019 och ärendet är därefter berett i trafik- och samhällsutvecklingsnämndens arbetsutskott.

My Larsson, kollektivtrafikstrateg, ger en muntlig föredragning av ärendet.

Yrkanden

Ordförande Johan Örjes (C) yrkar bifall till föreliggande förslag med revideringar att på sid 18 under rubriken Strategier lägga till ett stycke om ”Verka för en jämnare fördelning över trafikdygnet”, på sid 25 stryka sista meningen i andra stycket avseende att nå nivå cykelutmärkt vid arbetsplatser, komplettera remisslistan samt komplettera listan med viktiga begrepp med förklaring avseende mobilitet.

Ordförande finner att trafik- och samhällsutvecklingsnämnden beslutar enligt ordförandens reviderade förslag.

Samrådshandling

Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län, 2020-2030

Region Uppsala

Trafik och samhälle, november 2019

Innehåll

1.	Inledning och sammanhang	4
1.1	Tillgänglighet och hållbar utveckling – kollektivtrafikens sammanhang.....	4
2.	Dagens kollektivtrafik.....	6
2.1	Utbud.....	6
2.2	Resande	6
2.3	Nöjdhet.....	7
2.4	Utveckling av kollektivtrafiksystemet.....	8
3.	Länets behov	10
3.1	Ett län med varierande förutsättningar	10
3.2	Arbetspendlingen är avgörande för sysselsättning och tillväxt	10
3.3	Några omvärldstrender som påverkar kollektivtrafikens utveckling	10
3.4	Behov	11
3.5	Storregionala behov	12
3.6	Grundläggande utbudsnivåer.....	13
4.	Mål och strategier för kollektivtrafikförsörjningen.....	15
4.1	Strategiska förhållningssätt.....	15
4.2	Mål och strategier	17
4.3	Ett effektivt kollektivtrafiksystem	18
4.4	Ett jämlikt kollektivtrafiksystem	19
4.5	Ett attraktivt kollektivtrafiksystem.....	21
5.	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.....	23
6.	Kollektivtrafikens miljöpåverkan och åtgärder för att skydda miljön	25
7.	Genomförande av trafikförsörjningsprogrammet	27
	Tidsperspektiv	27
	Plan för genomförande av Trafikförsörjningsprogrammet.....	27
	Samverkan som nyckelfaktor för uppfyllelse av programmet	27
	Övergripande beskrivning av aktörers ansvar.....	27
	Avsiktsförklaringar som en del av genomförandet	28
	Hållbar mobilitet.....	28
8.	Förutsättningar och ramverk.....	29
8.1	Andra styrande dokument och mål.....	29
8.2	Allmän trafikplikt	30
8.3	Öppet marknadstillträde	31
8.4	Process för beslut om allmän trafikplikt.....	31
8.5	Tillträde till hållplatser, terminaler och informationssystem.....	32

9. Viktiga begrepp.....	33
-------------------------	----

Bilagor:

Bilaga 1: Underlag för marknadsanalys

Bilaga 2: Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Bilaga 3: Indikatorer för uppföljning av målen för den regionala kollektivtrafiken

Bilaga 4: Miljöbedömning

1. Inledning och sammanhang

Region Uppsala har som regional kollektivtrafikmyndighet huvudansvar för länets kollektivtrafikförsörjning. Kollektivtrafik är ett betydelsefullt verktyg för att uppnå olika samhällsmål som exempelvis ska bidra till utveckling i hela länet, till minskad klimatpåverkan och till att underlätta människors vardag.

Infrastrukturen och lokaliseringen av arbetsplatser, bostäder och service styr på lång sikt människors resbehov och färdmedelsval. Samordning och samarbete mellan och inom de olika fysiska planeringsprocesserna krävs därför för att fler ska kunna och vilja resa med kollektivtrafiken. Genom långsiktig och strategisk planering underlättas en sådan samordning. Kollektivtrafiklagstiftningen ställer därför krav på att de regionala kollektivtrafikmyndigheterna regelbundet i ett trafikförsörjningsprogram ska redovisa behovet av regional kollektivtrafik i länet, samt mål för kollektivtrafikförsörjningen. Trafikförsörjningsprogrammet ska dessutom omfatta¹:

- alla former av regional kollektivtrafik i länet, både trafik som bedöms kunna utföras på kommersiell grund och trafik som myndigheten avser att ombesörja på grundval av allmän trafikplikt
- åtgärder för att skydda miljön
- tidsbestämda mål och åtgärder för anpassning av kollektivtrafik med hänsyn till behov hos personer med funktionsnedsättning
- bytespunkter och linjer som ska vara fullt tillgängliga för alla resenärer.

Detta trafikförsörjningsprogram är en revidering av Trafikförsörjningsprogram 2016 för Uppsala län. Programmet blickar ca 10 år framåt i tiden, till år 2030, och kommer att revideras vid varje mandatperiod. Trafikförsörjningsprogrammet är det huvudsakliga styrdokumentet när det gäller utvecklingen av kollektivtrafik i länet och fungerar som vägledande planeringsunderlag för kommuner och andra berörda aktörer i regionen.

1.1 Tillgänglighet och hållbar utveckling – kollektivtrafikens sammanhang

Kollektivtrafiklagstiftningen sätter fokus på de nyttor som kollektivtrafiken tillför samhället. Kollektivtrafiken är inte en separat angelägenhet utan ett verktyg för samhällsutveckling i regionen. De strategiska besluten kring kollektivtrafik måste därför sättas i samband med beslut som rör kollektivtrafikens utvecklingsbetingelser, såsom bebyggelseutveckling och transportinfrastruktur. Genom att betrakta kollektivtrafik som ett medel, bland flera, att bidra till tillgänglighet och hållbar utveckling skapas en relevant koppling till dessa områden. Tillgänglighetsperspektivet knyter också an starkt till de strategiska inriktningarna i regional utvecklingsstrategi för Uppsala län.

Hållbar utveckling har traditionellt betraktats ur ett tredelat perspektiv, där ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet utgjort tre parallella och inbördes beroende områden.

Nedan följer en förklaring av de tre perspektiven ur ett kollektivtrafikperspektiv:

Ekonomiskt hållbar utveckling: Skapa tillgänglighet till arbete och utbildning genom pendling, underlätta för företag att etablera sig och rekrytera rätt arbetskraft samt trygga möjligheterna att leva och verka i länets olika delar.

---

¹ För RKM som har tagit över ansvaret för färdtjänst ska också redovisa omfattningen av denna trafik.

Socialt hållbar utveckling: Göra samhället, i form av arbete, utbildning, service, kultur och fritid, tillgängligt för så många som möjligt. Bidra till människors välbefinnande genom bättre hälsa och göra det möjligt att i en växande region se ett minskande antal trafikolyckor.

Miljömässigt hållbar utveckling: Göra det möjligt att bibehålla människors tillgänglighet och samtidigt begränsa klimatpåverkan. Skapa robusthet i transportsystemet och skapa förutsättningar för goda livsmiljöer genom att begränsa den yta som krävs för transporterna.

Den hållbara utvecklingen ska fungera som en ledstjärna i arbetet och vara en pågående process snarare än en målsättning eller vision. Det krävs i det perspektivet avvägningar mellan olika sätt att skapa tillgänglighet och mellan olika sätt att planera för transporter. Kollektivtrafik är ett medel att skapa tillgänglighet, men att uppnå samma tillgänglighet utan att behöva göra en (motoriserad) resa överhuvudtaget är ofta ett mer hållbart alternativ.

Kollektivtrafiken ska ses som en del i hela resan, där förutsättningarna att ta sig till och från kollektivtrafik på ett så hållbart sätt som möjligt är en självklar del i planeringen.

Globala mål

Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Kollektivtrafiken har påverkan som ett verktyg till att uppnå olika delmål i Agenda 2030 och beskrivs bäst i mål 11: *Hållbara städer och samhällen* med delmål 11.2

Senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra vägtrafiksäkerheter, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

2. Dagens kollektivtrafik

I Uppsala län finns avtalad regional kollektivtrafik, kommersiell regional kollektivtrafik och särskild kollektivtrafik (skoltrafik, färdtjänst och sjukresor). Länets taximarknad utgör ett viktigt komplement till den linjelagda kollektivtrafiken.

2.1 Utbud

Den avtalade regionala Kollektivtrafiken i Uppsala län drivs under varumärkena UL och SL och består av regionalbussar, Upptåget, stadsbusstrafik i Uppsala, tätortstrafik i Bålsta, Enköping och Knivsta samt SL-pendeln till Uppsala och Bålsta. Region Uppsala/UL bedriver även skolbusstrafik på uppdrag av fem kommuner i länet, men i samtliga åtta kommuner finns linjer som i huvudsak uppfyller skolelevers resbehov. Färdtjänst och riksfärdtjänst är i nuläget kommunala ansvarsområden men dialog har förts med eventuellt framtida överlåtande av färdtjänst från kommun till den regionala kollektivtrafikmyndigheten.

Kollektivtrafiken är yttäckande, men utbudet på linjerna varierar stort och resandet är starkt koncentrerat till de stråk och områden i länet där flest bor och verkar. I regionbusstrafiken sker 25% av resandet på drygt 80 av 200 linjer (inkl. skolbuslinjer).

Regiontågstrafiken på Mäljarbanan och Ostkustbanan bedrivs i huvudsak av SJ på kommersiella grunder, men med avtal om Movingo-giltighet för pendlare.

Därutöver finns helt kommersiell trafik, främst i form av busstrafik med som till största delen trafikeras av Flixbus och färjebussarna, men även andra operatörer trafikerar genom länet.

2.2 Resande

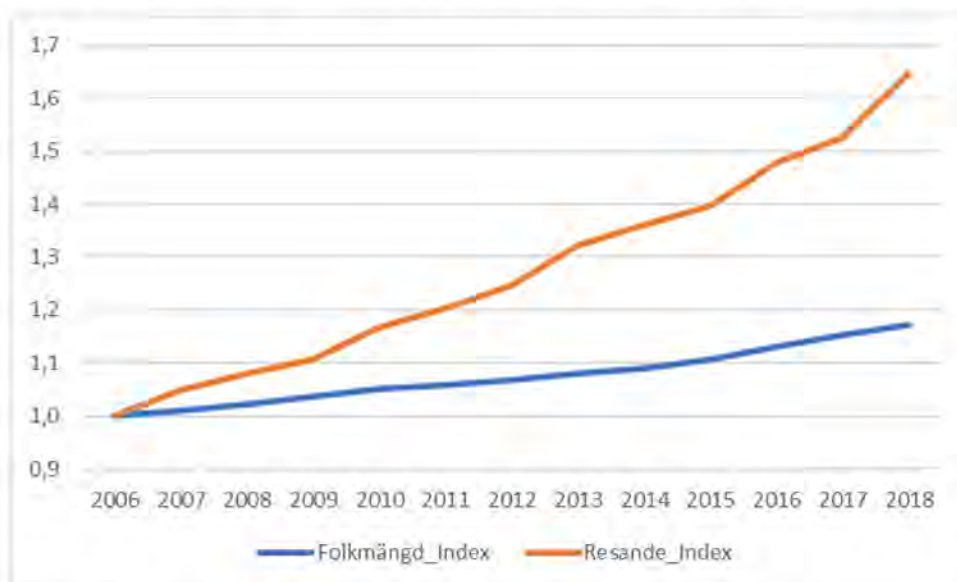
Drygt 50 miljoner resor gjordes med kollektivtrafiken i Uppsala län under år 2018. Utöver resandet inom UL:s trafik (inklusive SL-pendeln mellan Uppsala och Arlanda) som redogörs i Tabell 1 sker ca 2 miljoner resor årligen med SJ² och en knapp halv miljon resor med SL-pendeln från Bålsta.

År	Stadsbussar	Regionbussar	Tåg	Totalt
2006	17,0	12,1	1,4	30,5
2007	16,3	12,2	3,5	32,0
2008	16,5	12,4	4,1	33,0
2009	17,5	12,1	4,2	33,8
2010	19,0	12,1	4,5	35,6
2011	20,0	11,6	5,1	36,7
2012	20,4	11,8	5,9	38,0
2013	20,9	11,3	8,1	40,3
2014	21,6	11,3	8,6	41,5
2015	21,8	11,1	9,7	42,6
2016	23,4	11,5	10,2	45,1
2017	24,3	11,2	11,0	46,5
2018	26,2	12,2	11,9	50,3

Tabell 1: Resandeutvecklingen 2006-2018, miljoner resor. Källa: Dilax

² Region Uppsala har inte tillgång till löpande resandestatistik från kommersiella aktörer. Uppgifter från manuella räkningar som genomförts på uppdrag av Mälardalsrådet/En bättre sits under 2013 visar på att det sker omkring 9000 resor per dag med SJs tåg inom TIM-systemet på stationer i Uppsala län, vilket på årsbasis motsvarar två miljoner resor.

Resandet har ökat med två tredjedelar sedan år 2006. Den största ökningen har skett inom tågtrafiken, där ett successivt ökat utbud har bidragit till att fler väljer att resa kollektivt. Det har även skett en resandeökning inom stadstrafiken i Uppsala stad. Resandet i regionbusstrafiken har under perioden varken ökat eller minskat i någon större omfattning. I relation till befolkningsutvecklingen under samma period har resandet med kollektivtrafik ökat mer. Eftersom det antagligen inte bara är de nytilkomna länsinvånarna som reser mer kollektivt är det troligtvis så att hela befolkningen reser mer generellt, både med kollektivtrafik och med bil. Under 2018 uppgick kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserande resandet i länet till 31 procent. Med en utgångspunkt på 17% 2006 ser möjligheterna att klara fördubblingsmålet, enligt trend, bra ut.

Figur 2: Befolkningsutvecklingen och utvecklingen av resandet med den avtalade kollektivtrafiken i relation till varandra, år 2006-2018 för Uppsala län. Index för år 2006=1. Källa: SCB och Dilax, egen framställning.

2.3 Nöjdhet

Varannan länsinvånare reser kollektivt minst en gång i månaden, medan bara en sjättedel uppger att de aldrig reser kollektivt. Gemensamt för kollektivtrafiken i hela landet är att det finns ett glapp mellan den sammanfattande nöjdheten och nöjdheten med den senaste resan och så är fallet även för UL-trafiken. Detsamma gäller för skillnaden i nöjdhet mellan allmänhet och kund, där allmänhet upplever en lägre nöjdhet och där det finns potential att arbeta med strategier för att förbättra den allmänna bilden av kollektivtrafiken och därmed få fler att välja att resa kollektivt.

2018	Sammanfattande - allmänhet	Sammanfattande - kund	Senaste resan - kund
MISSNÖJDA	16%	12%	8%
NEUTRALA	31%	27%	12%
NÖJDA	53%	61%	80%

Tabell 2: Sammanfattande nöjdhet med UL-trafiken bland resenärer och allmänhet samt nöjdhet med senaste resan bland resenärer. Källa: Kollektivtrafikbarometern 2018.

Undersökningar bland resenärer och allmänhet visar att områden som behöver förbättras för att medborgarna ska bli mer nöjda med länets kollektivtrafik omfattar

- informationen om det utbud som är relevant för resenären
- informationen vid planerade och oplanerade störningar
- möjligheterna att resa med hjälpmedel, barnvagn eller bagage

- lyhördheten mot resenärerna
- upplevelsen av trygghet ombord.

2.4 Utveckling av kollektivtrafiksystemet

I detta avsnitt beskrivs några utvecklingsområden som Region Uppsala har för avsikt att arbeta med för att utveckla kollektivtrafiken i länet.

Barn i kollektivtrafiken: Handlingsplan för integrering av barnperspektivet i planering och genomförande av kollektivtrafiken i Uppsala län

Handlingsplanen bygger på en kartläggning och analys av förvaltningens pågående arbete rörande barnperspektiv och inkludering av barn i planeringen av kollektivtrafiken. Handlingsplanen fokuserar på tre huvudområden: utbildning, stärka barns förutsättningar, implementering och strategisk styrning. Utifrån de tre fokusområdena har ett antal aktiviteter identifierats som Region Uppsala ska arbeta med. Det handlar om att analysera och redogöra för hur barnperspektivet ska integreras arbetet med utveckling av kollektivtrafiksystemet. Andra aktiviteter handlar om att genomföra dialoger med barn, ungdomar och föräldrar, ta fram utbildningsmaterial för tågvårdare och förare och implementering av barnperspektivet i Trafik och samhälles strategiska dokument och verksamhetsutövning.

Bättre kundmöten

För att bättre möta kundernas behov pågår flera arbeten. Det handlar om att utveckla det digitala kundmötet, men också om att skapa ett attraktivare och enklare biljettsystem. Genom att förenkla och förtydliga biljettutbudet kan även sällanresenären eller besökaren känna sig trygg i att välja kollektivtrafiken och göra rätt för sig.

Trafik i Enköping, Bålsta och Knivsta

Dagens tätortstrafik i Enköpings stad är otydligt och är inte anpassad efter den tillväxt som skett och väntas i Enköping. Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden förväntas fatta beslut om ett nytt stadsbusslinjenät under 2020, med tänkt trafikstart 2022.

Bålsta och Knivsta/Alsike är två orter som också genomgår stora utvecklingsprojekt. Region Uppsala ser att det finns behov av att tillsammans med berörda kommuner se över den lokala trafiken på dessa orter inför ett nytt trafikavtal.

För Knivsta tillkommer de utbyggnadsplaner som finns kopplade till det avtal som Knivsta kommun tecknat med staten och Region Uppsala om byggande av ytterligare två spår Uppsala till länsgränsen mot Stockholm.

Stadstrafik Uppsala

Stadsbusslinjenätet i Uppsala har nyligen lagts om och resandet har ökat kraftigt. Det finns dock anledning att löpande se över hur nätet följer stadens utveckling. Inte minst finns anledning att se över trafikeringen till Akademiska sjukhuset.

Region Uppsala har tillsammans med Uppsala kommun och staten ingått avtal om byggandet av ytterligare två spår mellan länsgränsen mot Stockholm och Uppsala. I avtalet ingår också byggandet av en station i Bergsbrunna.

I avtalet ingår att det ska byggas spårväg mellan Bergsbrunna och Gottsunda. Region Uppsala har åtagit sig att anskaffa fordon, bygga depå och trafikera spårvägssystemet.

Ett omfattande arbete pågår tillsammans med Uppsala kommun inom ramen för Program Uppsala för att genomföra avtalet.

I arbetet med Uppsalapaketet behöver påverkan på övriga delar av stadstrafiken i Uppsala och regiontrafiken uppmärksammas för att skapa ett effektivt system som knyter ihop ihop Uppsala stad, länet i övrigt, men också storregionala målpunkter utanför länet.

Detta innebär också att det behöver planeras för en utveckling av Uppsala resecentrum, ett arbete som behöver ske i samverkan mellan Uppsala kommun, Trafikverket, Jernhusen och Region Uppsala.

Regionbusstrafik

Utvecklingen av regionbusstrafiken fortsätter i enlighet med trafikförsörjningsprogram och regionbusstrategin.

Regionbusstrategin bygger på tre linjetyper: stråklinjer, expresslinjer och landsbygdslinjer.

Tågtrafik

Med grund i samverkansavtal mellan Region Stockholm, Region Uppsala, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro och Region Västmanland kommer stora delar av den storregionala tågtrafiken i Mälardalen att upphandlas från 2022 under varumärket Mälartåg.

För trafiken på Mälärbanan och delar av trafiken på Ostkustbanan avses giltighet för Movingobiljetter avtalas.

I upphandlingen kommer också den nuvarande Upptågettrafiken att ingå.

Inför att de nya ER1 tågen tas i drift pågår arbetet med att utveckla ett hållbart resande på Ostkustbanan mellan Uppsala och Gävle. Förutom att säkerställa att förutsättningarna finns på plats för de nya fordonen, så omfattar satsningen också arbete för att göra hela resans enklare och bekvämare.

Samverkan med Region Stockholm med pendeltågstrafiken fortsätter och beroende på hur resandet utvecklas kan det komma att vara aktuellt med förtätningar av trafiken, förutsatt att de praktiska och ekonomiska förutsättningarna finns.

---

3. Länets behov

3.1 Ett län med varierande förutsättningar

Uppsala län har en stark storregional kärna i Uppsala stad med drygt 45 procent av länets totalt ca 375 000 invånare. Ungefär 20 procent av befolkningen bor i någon av de andra sju kommunhuvudorterna och en lika stor andel fördelar sig över resten av länets tätorter. I en storregional jämförelse syns generellt en högre koncentration av befolkningen till kommunhuvudorterna.

Länet är ett av Sveriges snabbast växande län och totalt sett växer både befolkningen i tätort och befolkningen på landsbygden. Men förutsättningarna och utvecklingen ser olika ut över länsdelarna, med en tydlig skiljelinje mellan de norra och södra delarna. Den södra länsdelen (Uppsala, Knivsta, Enköping och Håbo) har haft, och kommer med största sannolikhet fortsätta ha, en stark befolkningstillväxt. Den norra länsdelen (Heby, Östhammar, Tierp och Älvkarleby) har under den senaste tioårsperioden ökat befolkningen, men i en lägre takt än i de södra delarna.

En utmaning framöver blir att hantera behov från en kraftigt ökande men också åldrande befolkning. En markant högre andel äldre kommer framförallt synas i de norra kommunerna, med lägre antal inflyttande.

3.2 Arbetspendlingen är avgörande för sysselsättning och tillväxt

Uppsala län är en del i en sammanhängande region där pendling över kommun och länsgränser är naturlig och nödvändig. Den möjliggör för människor att hitta passande arbete och det möjliggör för arbetsgivare att rekrytera arbetskraft med rätt kvalifikationer.

Sammanlagt pendlar ca 42 000 personer ut från länet och cirka 19 000 över kommungräns inom Uppsala län. Länet har också cirka 20 000 inpendlare från grannlänen. Pendlingsströmmarna in och ut från länet växer för varje år, relativt sett är det i närtid pendlingen in till länet som ökar mest. Lokalt förankrade arbetsmarknader finns i Uppsala, Enköping, Östhammar/Gimo och i Tierp. Stora målpunkter för pendlare i Uppsala är bland annat Akademiska sjukhuset, Fyrislund och Boländerna, SLU och Uppsala universitet. Forsmarks kraftverk och Sandvik Coromant i Gimo samt Ledningsregementet S1 i Enköping är exempel på stora arbetsplatser utanför Uppsala. Utanför länet är de viktigaste målpunkterna Arlanda, Kista samt centrala Stockholm, Västerås och Gävle.

3.3 Några omvärldstrender som påverkar kollektivtrafikens utveckling

Urbanisering och det stadsnära omlandet

Bättre privatekonomiska förutsättningar att resa och effektiviseringar av transportsystemet har under en längre period medfört en utvidgning av de funktionella regionerna, det som allmänt kallas för regionförstoring. De stora funktionella regionerna erbjuder en diversifierad arbetsmarknad som drar till sig ytterligare människor och företag. Det leder till att framförallt arbetstillfällen, men också boende, koncentreras allt mer geografiskt – urbaniseringen fortsätter. I städernas och de centrala stråkens redan ansträngda trafiksystem gäller det att hitta skalbara transportlösningar.

Men de större funktionella regionerna medför också att omlandet kring städerna utvidgas som attraktiva bostadsmarknader. Mindre orter och landsbygder i strategiska och tillgängliga lägen blir attraktiva för människor som inte vill bo i den täta stadsstrukturen. Kollektivtrafiken kommer att få en allt viktigare roll för denna utveckling som väl förvaltat kan bidra till att stärka samband och skapa balans mellan läns- och regiondelar.

Resenärernas förändrade krav

En märkbar utveckling är att tid blir en allt mer begränsad resurs och att tid i många fall ersätter pengar som den bristande resursen i vardagen. Tidsoptimerat resande i termer av hastighet, pålitlighet och utnyttjande av restiden får en avgörande betydelse. Som en följd sätts fokus på att skapa resandemiljöer som underlättar t ex arbete eller studier och kraven på att uppleva kontroll över sin resa kommer att bli större.

Det verkar också som att tillgång ersätter ägande i fråga om tidigare statussymboler som exempelvis bil. Lokala undersökningar i bland annat Uppsala bekräftar också att åldern när människor väljer att ta körkort håller på att stiga. System som t ex bilpooler och hyrcykelsystem i kombination med en väl fungerande kollektivtrafik ger goda förutsättningar att ytterligare minska behovet av att äga bil.

Människor i Sverige blir allt mer miljömedvetna. I allt större utsträckning ställer de krav på organisationer och företag att varor och tjänster ska vara miljövänliga. Därav är kollektivtrafiken en viktig del för dessa människor när de reser och väljer färdmedel. Att gång, cykel och kollektivtrafik är mindre påverkande för miljön är tydliga argument för fler och fler av de som väljer bort bilen.

Trafikutveckling som möjliggör nya koncept och tjänster

Den snabba teknikutvecklingen medför nya intressanta tjänster inom området hållbara transporter. Autonoma fordon och småbussar som i realtid förändrar sina rutter beroende på vart resenärerna ska och var de för stunden befinner sig är ett intressant exempel som har testats på flera håll i världen.

Även för den traditionella kollektivtrafikens informations- och betalsystem fortsätter utvecklingen mot det digitala och det är viktigt att nya koncept stötts av plattformar som inte avskräcker och som är tillgängliga för alla.

Den mobila tekniken har även minskat behovet av framförhållning, vilket höjer förväntan på att inte behöva planera resan på förhand. Trafikinformation ska finnas precis när den behövs och för just den sträcka och tid som för tillfället är intressant. Trafikslagsövergripande information kommer att efterfrågas allt mer. Region Uppsala ser fördelar med, och arbetar för att trafikdata ska finnas i öppna gränssnitt så långt det är möjligt, där det samtidigt är viktigt att ha kontroll över den information som distribueras.

3.4 Behov

Uppsala län består av 8 kommuner, har en stor landsbygdsbefolkning och landets fjärde största stad. Arbetspendling över administrativa gränser är vardag för en stor del av länets sysselsatta invånare och av de som har sitt arbete inom länets gränser pendlar ca 10% in från något av grannlänerna. Behovet av kollektivtrafik är stort och ser olika ut i olika delar av länet.

Ostkustbanan, Mälardalen och 55:an-stråket utgör bärande axlar för vardagsresandet i länet, genom de absolut nödvändiga kopplingarna till Stockholm, Arlanda, Gävle-Sandviken och Västerås. Det finns ett identifierat behov av ny järnväg i Arosstråket, Arosälänken mellan Enköping och Uppsala. Kapacitetsstark och stabil kollektivtrafik i dessa stråk är avgörande för ett ökat kollektivt resande och för länets utveckling. Utökad kapacitet i stråket Uppsala – Arlanda – Stockholm är att betrakta som den högst prioriterade frågan för kollektivtrafiken i förhållande till att kunna uppnå den regionala visionen och målen. De ökande pendlingsströmmarna länen emellan ställer krav på parallella system som tillgodoser snabba resor i de största resrelationerna och en god tillgänglighet också till mindre centrala delar av Stockholm.

Länets struktur med tätorter på pärlband längs de större kommunikationsstråken in till Uppsala och till de större orterna i angränsande län kommer fortsatt att kräva koncentration av resurser till dessa stråk. Kapacitetsförstärkande och hastighetshöjande åtgärder längs Dalabanan kan nämnas som en prioriterad fråga för att stärka kopplingen mot Västmanland och Dalarna. För att knyta ihop länet och stötta regionala samband finns ett behov att framöver se över förutsättningarna att även utveckla de kollektiva resmöjligheterna i relationer som binder samman länsdelar med varandra, utan att behöva resa via Uppsala.

I takt med att Uppsala stad växer behövs inom staden system med hög kapacitet. Kapaciteten och framkomligheten för kollektivtrafiken i Uppsala stad är avgörande inte bara för stadens invånare, utan också för regionen.

De tre större tätorterna Enköping, Knivsta och Bålsta står inför stora utvecklingsprojekt med många nya bostäder. Förutom goda kopplingar till den storregionala arbetsmarknaden kommer det att uppstå behov av mer effektiv kollektivtrafik inom orterna.

Landsbygdsbefolkningen växer också och landsbygdslinjerna behöver i ökad utsträckning ansluta till stråklinjer vid lämpliga bytespunkter. Förutsägbarhet, enkelhet och att utbudet motsvarar de lokala förutsättningarna runt om i länet blir avgörande för att allt fler både ska kunna och vilja resa med kollektivtrafiken.

3.5 Storregionala behov

Det länsöverskridande resandet har ökat kraftigt. Utvecklingen har gjort att resenärerna och samhället i stort blivit allt mer beroende av en väl fungerande storregional tågtrafik. På motsvarande sätt har det faktum att allt fler människor rör sig över länsgränserna gjort att kommuner, städer och län successivt blivit mer beroende av varandra. Det har därför blivit tydligt att planering av regional kollektivtrafik och infrastruktur till stor del behöver ske gemensamt. En samverkan under namnet En Bättre Sits finns därför etablerad. Stockholm, Södermanland, Uppsala, Gävleborg, Västmanland, Örebro och Östergötlands län, samt Gotland har formulerat en gemensam målbild. Den storregionala tågtrafiken är en viktig pusselbit för att förverkliga de regionala målen för transportsystemet genom sin regionsammanbindande funktion. I förhållande till de gemensamma målen är kollektivtrafikens roll att

- bidra till tillgänglighet i en pågående regionförstoring
- möjliggöra en ökad omställning i arbets- och vardagsresande från bilism till hållbart resande
- främja samhälls- och stadsutveckling i goda lägen för kollektivtrafik
- bidra till att göra kollektivtrafiksystemet i sin helhet tillgängligt, konkurrenskraftigt och attraktivt.³

För att den regionala tågtrafiken ska kunna fylla sin roll finns krav på hur trafiken praktiskt utformas och fungerar:

- Den storregionala tågtrafiken behöver ingå som en väl integrerad del i den större sammanhållna regionala kollektivtrafiken
- En gemensam bas efter en så kallad taktfast tidtabell eftersträvas med timestrafik, kompletterad med insatståg i rusningstid. Särskild hänsyn behöver tas det regionala behovet av god tillgänglighet till Stockholm och Arlanda

---

³ En bättre sits 2015-09-17

- Kvaliteten behöver vara god och utbudet långsiktigt, förutsägbart och med kapacitet att ta emot fler resenärer över tid
- De långa restiderna ställer krav på relativt sett högre komfortnivå inklusive möjlighet att arbeta på resan
- Den storregionala tågtrafiken ska, i likhet med övrig regional kollektivtrafik, vara fullt tillgänglig för alla resenärer.

3.6 Grundläggande utbudsnivåer

För att kollektivtrafiken ska kunna utgöra en av normerna i samhällsplaneringen är det viktigt med en tydlighet kring vilken nivå på kollektivtrafik som kan förväntas beroende på var du bor och/eller verkar. De exakta utbudsnivåerna fastställs av Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden i andra strategiska dokument, medan trafikförsörjningsprogrammet anger vilka ambitionsnivåer som finns. Nivåerna i trafikförsörjningsprogrammet ska betraktas som miniminivåer.

Storregional kärna (Uppsala)

Snabba förbindelser med minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid till övriga relevanta storregionala kärnor (Gävle, Stockholm och Västerås)

Förbindelser med minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid till länets större tätorter och kommuncentra

Tät kollektivtrafik inom staden som medger resor över hela trafikdygnet mellan olika stadsdelar och för anslutning till regionaltrafik.

Större tätorter (7000 invånare)

Snabba förbindelser med minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid till relevanta storregionala kärnor

Förbindelser med minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid till relevanta större tätorter och kommuncentra

Kollektivtrafik inom tätorten som medger resor över större delen av trafikdygnet mellan olika stadsdelar och för anslutning till regionaltrafik.

Övriga kommuncentra

Förbindelser med minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid till relevanta storregionala kärnor

Förbindelser med minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid till relevanta större tätorter och kommuncentra.

Medelstora tätorter (1000 invånare)

Förbindelser till kommunhuvudort och relevanta regional och storregionala orter som möjliggör resor till arbete och studier

Förbindelser som möjliggör resa till och från aktiviteter på kvällen i kommunhuvudorten

Förbindelser ska finnas under helger och skollov.

Övriga tätorter (200 invånare)

Alla tätorter ska ha förbindelser som möjliggör resa till gymnasieskola. Åtminstone någon förbindelse bör också finnas under helger och skollov. I vissa stråk och reserelationer kan anropsstyrd trafik utgöra ett alternativ eller komplement, bland annat som matartrafik ut till befintlig busslinje.

Landsbygd i kollektivtrafikstråk

Förbindelser motsvarande grundutbudet i stråket, det vill säga bland annat normalt minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid för landsbygd i stråk mellan storregional kärna och större tätorter och övriga kommuncentra och möjlighet till resor till studier och arbete för landsbygd i stråk mellan medelstora tätorter och kommuncentra.

Övrig landsbygd

Kollektivtrafik erbjuds där det kan ske i samverkan med annan kollektivtrafik, till exempel skolskjutsar. I vissa stråk kan anropsstyrd trafik utgöra ett alternativ eller komplement.

4. Mål och strategier för kollektivtrafikförsörjningen

4.1 Strategiska förhållningssätt

En sammanfattande behovsbild och några grundläggande strategiska förhållningssätt för kollektivtrafikens utveckling och funktion har identifierats i förhållande till målen. Denna grundläggande bild ska ses som vägledande i alla beslut som rör kollektivtrafiken medan strategierna senare i dokumentet tar upp särskilt utpekade åtgärdsområden.

Hela resan-perspektivet ska genomsyra kollektivtrafikplaneringen

Hela resan-perspektivet är en viktig utgångspunkt – att människor ska kunna ta sig hela resan från dörr till dörr. Här spelar många faktorer in såsom biljettsystem och information, hållplatser och fordonens utformning, service och utbud i anslutning till kollektivtrafiken m.m. En annan del i hela resan handlar om goda möjligheter till kombinationsresor med kollektivtrafik, där exempelvis cykeln har en nyckelroll. Region Uppsala ska verka för utbyggd cykelinfrastruktur för stärkt koppling mellan cykel och kollektivtrafik. För att minska bilismens andel måste det finnas alternativa och attraktiva färdssätt att välja vid såväl kortare som längre resor. För längre resor kan en kombination mellan cykel och kollektivtrafik vara ett attraktivt alternativ. Satsningar på cykelvägar och väl utformade pendlarparkeringar vid kollektivtrafikens knutpunkter är en viktig faktor för att öka det hållbara resandet.

Konkurrenskraftig kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i Uppsala län ska sträva mot att vara ett konkurrenskraftigt alternativ till bilen. De funktionella krav som resenärerna har behöver uppfyllas för att skapa både möjlighet och vilja att resa med kollektivtrafiken. Det kräver starkare kopplingar mellan kollektivtrafikplaneringen och den fysiska planeringen. Särskilt viktigt är att lyfta kollektivtrafiken i bebyggelseplaneringens tidiga skeden.

Kollektivtrafiken ska bidra till miljömålen

Kollektivtrafiken ska hela tiden sträva till att bidra till att uppfylla miljömålen, inte bara när det gäller utsläpp av växthusgaser, utan också till exempel vad gäller partiklar och buller.

Tillgängligt för alla och i hela länet

Kollektivtrafiken ska vara ett bra alternativ för personer med funktionsnedsättning och stor hänsyn ska tas till systemets användbarhet och enkelhet för alla resenärer. Ett sammanhållet och samordnat kollektivtrafiksystem eftersträvas, där byten kan ske smidigt och där det är lika lätt att resa över länsgränser som inom länet.

Långsiktighet och stabilitet

Stor hänsyn ska tas till långsiktighet och stabilitet, särskilt i den storregionala trafiken och i de huvudsakliga resandestråken. Den regionala utvecklingsstrategins inriktning på flerkärnig region ska

beaktas i planeringen som ett medel att stärka funktionella arbets- och studiemarknadsregioner samt för att göra det möjligt att bo och verka i hela Uppsala län.

Kollektivtrafiken ska vara kostnadseffektiv

Kollektivtrafiken utförs och planeras för ökad kostnadseffektivitet med ett bibehållet samhällsnyttoperspektiv. Det innebär att målen i trafikförsörjningsprogrammet ska uppnås till en så låg kostnad som möjligt, vilket kräver ett utbud som är väl balanserat mot efterfrågan. Både kostnader och intäkter ska beaktas inför trafikförändringar.

Kollektivtrafikens framkomlighet måste förbättras

God framkomlighet för kollektivtrafiken är en avgörande faktor för att skapa minskad restid och stärka konkurrenskraften gentemot bilen samt minska kollektivtrafikens kostnader och påverkan på miljön. En hög framkomlighet och effektiv trafik med gena körvägar, signalprioritering och egna körfält m.m. ger förutsättningar för en god trafikekonomi. Här krävs att såväl staten som länets kommuner prioriterar infrastrukturåtgärder som gynnar kollektivtrafikens framkomlighet.

Ekonomiskt perspektiv

En av de större utmaningarna för genomförandet av detta program är hur kollektivtrafiken ska finansieras. Kommersiella inslag i den regionala kollektivtrafiken som inte kräver subventioner utöver biljettintäkter är positivt, men kommer troligen fortsätta vara en relativt marginell andel av kollektivtrafiken i länet.

För att uppnå målen i programmet krävs därför en relativt omfattande skattesubventionering. Detta innebär att kollektivtrafiken i praktiken ställs mot andra skattefinansierade verksamheter vad gäller resurstilldelning och därmed möjlighet att utvecklas mot målen i detta program. I samband med denna värdering är det av stor vikt att hänsyn tas till kollektivtrafikens samhällsnytta. Svensk Kollektivtrafik publicerade 2017 en rapport där det framgår att kollektivtrafik bidrar till samhällsnytta på en rad olika områden⁴, inklusive minskade hälso- och sjukvårdskostnader. Framför allt bidrar kollektivtrafik dock till en ökad tillgänglighet, med bättre matchning på arbetsmarknaden och högre produktivitet i näringslivet som följd. Det finns även studier som visar på en högre robusthet vid lågkonjunkturer med en väl utbyggd kollektivtrafik. Till detta kommer kollektivtrafiken som ett medel för att den regionala utvecklingen ska kunna ske hållbart.

Det finns även en betalningsvilja för regional kollektivtrafik. Många är beredda att betala för en tjänst som håller god och utlovad kvalitet. Priset på kollektivtrafikresor är inte heller bara ett sätt att generera intäkter, utan även ett sätt att ransonera användandet så att det exempelvis inte sker onödigt korta resor.

För att uppnå en ekonomisk effektiv kollektivtrafik krävs en balans mellan hur resenärerna nyttjar trafiken, kostnaden för den samt biljettpriset. Flera av de strategier som trafikförsörjningsprogrammet tar upp bygger på identifierade brister och möjligheter för att kunna hålla en sådan balans. Den största effektiviseringsvinsten finns i att öka kapaciteten och antalet resenärer per

---

⁴ Kollektivtrafikens samhällsnytta, Svensk Kollektivtrafik 2017

fordon och förare. På lång sikt är det därför den fysiska planeringen och lokaliseringen av ny bebyggelse som framförallt påverkar kollektivtrafikens ekonomi.

4.2 Mål och strategier

Målen bygger på tre nyttoperspektiv – samhälle, medborgare⁵ och resenär - och är formulerade som önskvärda egenskaper för kollektivtrafiksystemet: effektivt, jämlikt och attraktivt. Målen är också bidragande till att samma egenskaper främjas i samhället generellt.

De tre parallella nyttoperspektiven motsvarar lagstiftningens breddade uppdrag för kollektivtrafiken. Där de tidigare trafikmyndigheternas fokus låg på resenären ligger fokus för kollektivtrafikmyndigheterna snarare på samhällsbehoven. Att bidra till nytta för resenärerna är nödvändigt som ett medel att nå samhällsnyttorna. Medborgarperspektivet är viktigt för att framhäva de nyttor som kollektivtrafiken tillför individen inte bara i egenskap av resenär. De tre perspektiven och de formulerade målen bär också på tydliga kopplingar till de tre hållbarhetsperspektiv som beskrivits i det inledande kapitlet.

Den nytta som kollektivtrafiken tillför samhället har att göra med möjligheter till ökad sysselsättning genom pendling, men rymmer också t ex minskad miljöbelastning, färre trafikolyckor, minskad trängsel och frigjord yta för stadsutveckling och bättre folkhälsa genom renare luft och ökad fysisk rörlighet. För medborgarna bidrar kollektivtrafiken till ökad tillgänglighet till arbete, skola och service samt till kultur- och fritidsaktiviteter. Det gäller oavsett vilka andra sätt till förflyttning som är möjliga. Kollektivtrafiken bidrar också till att göra transportsystemet framkomligt för de som av olika skäl måste använda bilen. Nyttan för resenären består i att kunna ta sig till sin målpunkt och samtidigt kunna utnyttja de produktfördelar som kollektivtrafiken ger.

Figur 3: Trafikförsörjningsprogrammets nyttoperspektiv och mål.

Strategierna visar vägen för Region Uppsalas arbete mot målen och de kommer att ligga till grund för Trafik och samhälles verksamhetsplanering de kommande åren. Strategierna bygger på påvisade brister inom dagens kollektivtrafiksystem och identifierad utvecklingspotential för att kunna nå målen och förmå allt fler att välja kollektivtrafiken framför bilen. Det innebär att det finns viktiga delar som inte berörs i någon av strategierna, där det idag fungerar tillfredställande och/eller inte bedöms finnas någon särskild utvecklingspotential i förhållande till målen.

Det är en fördel med strategier som stödjer flera mål på samma gång och så är fallet med de flesta av de föreslagna strategierna. För tydlighets skull har strategierna ändå sorterats in under det mål som bedöms påverkas mest och direkt av den aktuella strategin.

⁵ Med medborgare avses person som bor och/eller verkar i Uppsala län

4.3 Ett effektivt kollektivtrafiksystem

Mål

Målet om ett effektivt kollektivtrafiksystem handlar om att använda de gemensamma resurserna på ett ansvarsfullt sätt och så att största möjliga miljöeffekt uppnås. Kollektiva transporter bygger på stordriftsfördelar som uppstår genom att människor reser tillsammans istället för en och en. Ökad beläggning i fordonen innebär att resurserna som Region Uppsala lägger i trafiken kommer till nytta för fler personer, att energiåtgången minskar per resa och att de negativa miljökonsekvenser som trafiken för med sig fördelas på fler resenärer.

Utvecklingen mot målet följs genom ett antal indikatorer, exempelvis

- Resandet med kollektivtrafiken i förhållande till befolkningen
- Kollektivtrafikens energiförbrukning i jämförelse till utfört persontransportarbete
- Region Uppsalas kostnad per resa i kollektivtrafiken
- Utsläpp av partiklar och kväveoxider (NO_x) från kollektivtrafiken
- Andel fossilfritt bränsle i busstrafiken
- Utbudet av kommersiell kollektivtrafik.

Strategier

Minska den faktiska restiden i de huvudsakliga resandestråken

Minskad restid gör att operatörerna kan utföra mer trafik för samma ersättning eller att Region Uppsala betalar mindre för samma mängd trafik. Dessutom ger en minskad restid resenärerna mer tid till annat än till att transportera sig. Områden Region Uppsala ska arbeta med är att

- snabba upp på- och avstigning
- verka för korta bytestider
- verka för gena körvägar och god framkomlighet i gaturummet för kollektivtrafiken
- utveckla trafikkoncept så att snabbare restider i de mest efterfrågade relationerna möjliggörs parallellt med en tillfredsställande trafik för landsbygden och de mindre orterna
- skapa förutsättningar för etablering av kommersiella direktlinjer till större arbetsplatsområden och målpunkter, genom konstruktiv dialog med trafikföretagen.

Verka för en kollektivtrafiknormativ samhällsplanering

Kollektivtrafikens möjlighet att trafikera på ett effektivt sätt är i mycket hög utsträckning beroende av hur den fysiska bebyggelsestrukturen ser ut. Genom samverkan med kommuner, Trafikverket och andra berörda aktörer ska Region Uppsala

- verka för bebyggelseutveckling vid kollektivtrafiknära lägen och stråk
- verka för gena körvägar och god framkomlighet i gaturummet för kollektivtrafiken
- verka för att en proportionerligt rimlig andel av medlen i länsplanen för regional transportinfrastruktur avsätts för kollektivtrafikfrämjande åtgärder
- verka för att tidigt i planeringen av nya exploateringsområden utarbeta riktlinjer för kollektivtrafik
- verka för att behovet av infrastrukturlösningar för kollektivtrafik såsom till exempel reglerplatser och depåer tas med tidigt i planeringen

- verka för att initiera särskilda samarbeten med kommunerna vid större satsningar på utökad trafik.

Utveckla tågtrafiken

Tågtrafiken i Uppsala län har, genom sin höga kapacitet och korta restider, haft en positiv resandeutveckling och bidragit till att förstora arbets- och studiemarknader för många medborgare. Både inom länet och storregionalt har spårkapacitet frigjorts när dubbelspår genom Gamla Uppsala och vid Skutskär stod klart och Citybanan genom centrala Stockholm öppnade för pendeltågstrafik år 2017. Runt årsskiftet 2019/2020 anländer nya fordon med högre kapacitet och komfort som bättre kan möta ökade resandevolymmer. Framöver ska Region Uppsala arbeta med att

- utveckla den storregionala tågtrafiken i Mälardalen, utifrån de målsättningar som finns genom samarbetena i En bättre sats och via Mälardalstrafik
- utveckla tågtrafikens attraktivitet genom att förbättra bytespunkter och verka för förbättrade möjligheter till kombinationsresor med tåg

Verka för en jämnare fördelning över trafikdygnet

Den största andelen av det vardagliga resandet utgörs av resor till och från hem och arbete eller skola. Detta ger upphov till en resandepuckel som är dimensionerande då det gäller kollektivtrafikens fordonsflotta och bemanning, samtidigt som puckeln också innebär minskad komfort för de resande genom ökad trängsel och längre restider. Att åstadkomma ett jämnare resande under vardagsdygnets timmar är en viktig åtgärd för att nå ett effektivt och attraktivt kollektivtrafiksystem. Region Uppsala ska arbeta med

- Dialog med kommuner om skoltider
- Dialog med större arbetsplatser om arbetstider
- Incitament som främjar resande utanför högtrafiktid

4.4 Ett jämlikt kollektivtrafiksystem

Mål

Målet om ett jämlikt kollektivtrafiksystem handlar om att skapa regional och lokal tillgänglighet och att bygga ett system som är relevant för det vardagliga resbehovet hos allt fler. Prissättningen av kollektivtrafikresorna har betydelse för ett jämlikt kollektivtrafiksystem. Genom att möjliggöra för fler att aktivt delta i samhället bidrar de kollektiva resmöjligheterna till att jämna ut skillnader mellan socioekonomiska grupper, liksom till att stärka integrationen i samhället.

Utvecklingen mot målet följs genom ett antal indikatorer, exempelvis

- Tillgänglighetsanpassade hållplatser och bytespunkter
- Tillgänglighet med kollektivtrafik för länets invånare till kommuncentrum, storregionala kärnor, arbetsmarknad och högskolor/universitet
- Upplevd relevans för kollektivtrafiken bland allmänhet och resenärer
- Upplevd trygghet i kollektivtrafiken bland allmänhet och resenärer.

Strategier

Utveckla resmöjligheterna på landsbygden och i de mindre orterna

Länet har en yttäckande kollektivtrafik som på landsbygden i stora delar är anpassad efter grundskoleelevernas resande. Samordning mellan skoltrafik och regional kollektivtrafik kan vara motiverat av ekonomiska skäl, men uppdraget för kollektivtrafikmyndigheten och uppdraget för

kommunerna kopplat till skoltrafik sammanfaller inte fullt ut. Målsättningen är att skapa fler resmöjligheter på landsbygden och i de mindre orterna, samtidigt som de negativa effekterna av att köra fordon med låg beläggning begränsas. Region Uppsala ska därför

- fokusera på behovet av skol- och serviceresor samt i de fall där det är möjligt också resor för arbetspendling
- utveckla strategiska bytespunkter med angörande gång- och cykelvägar och parkeringsmöjligheter
- effektivisera den linjelagda kollektivtrafiken genom bättre matning till strategiska bytespunkter
- utveckla flexibla former av kollektivtrafik som kan anpassas utifrån efterfrågan.

Tillgänglighetsanpassa hållplatser och bytespunkter

En stor utmaning i arbetet med tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ligger i anpassningen av hållplatser, bytespunkter och stationer. Åtskilliga hållplatser och bytespunkter är i behov av tillgänglighetsanpassning. Region Uppsala ska

- ta initiativ till att systematisera och öka takten på arbetet, som måste drivas tillsammans med kommunerna, Trafikverket och i vissa fall privata väghållare
- verka för att de potter som finns avsatta för kollektivtrafikåtgärder i länsplanen och som kan användas bland annat för tillgänglighetsåtgärder utnyttjas fullt ut.

Skapa bättre förutsättningar för resande utanför pendlingstopparna

Kollektivtrafiken i länet ger idag goda förutsättningar för arbetspendling och framförallt för arbetspendling under de traditionella kontorstiderna. Men idag arbetar allt fler i yrken som inte följer dessa tider och en växande arbetsmarknad finns för yrken där arbetet inte är bundet till en fysisk plats. Andelen medborgare som passerat pensionsåldern växer, med påföljande krav på att kunna resa mer service- och fritidsbetonat. Likaså finns ett stort behov bland ungdomar att kunna ta sig till olika fritidsaktiviteter. Region Uppsala ska därför

- anpassa trafiken i de huvudsakliga resandestråken för att svara upp mot resbehovet under en större del av dygnet – mitt på dagen, sena kvällar, helger och nattetid
- inkludera fler viktiga målpunkter för service- och fritidsresor i linjenätet
- utveckla flexibla lösningar, till exempel anropsstyrd trafik.

Verka för ökat medborgarinflytande i kollektivtrafiken

Undersökningar bland allmänhet och resenärer samt genomförda medborgardialoger visar på att kollektivtrafiken som bedrivs under varumärket UL och dess organisation idag inte upplevs som lyhörd. Medborgarna har flera olika kanaler för att lämna synpunkter på länets kollektivtrafik, men det finns ändå behov av ökad delaktighet i planeringen av kollektivtrafik. Under de senaste fyra åren har Region Uppsala utvecklat arbetet med medborgardialoger kopplar till olika trafikutvecklingsprojekt som pågått. En lärdom är att resenärer och invånare är intresserade och vill dela med sig av tankar, idéer och synpunkter. I det fortsatta arbetet ska Region Uppsala:

- skapa bättre processer för att hantera synpunkter som kommer in via UL:s kundtjänst, kommuner och trafikföretag
- tydliggöra internt och mot medborgarna hur synpunkter, förslag och klagomål tas om hand
- öka kunskapen och förståelsen kring hur åtgärder i kollektivtrafiksystemet påverkar olika grupper av medborgare
- genomföra särskilda medborgarsamråd i frågor som är av betydande karaktär för enskilda och grupper av medborgare

- tillsammans med länets kommuner kommunicera ansvarsfördelningen mellan kommuner och Region när det gäller kollektivtrafiken.

4.5 Ett attraktivt kollektivtrafiksystem

Mål

Målet om ett attraktivt kollektivtrafiksystem handlar om viljan att resa kollektivt. Resenärerna ska känna att kollektivtrafiken är att föredra eftersom den skapar mervärden i jämförelse till att resa med bil och att systemet levererar det som utlovats.

Utvecklingen mot målet följs genom ett antal indikatorer, exempelvis

- Kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserade resandet
- Resfrekvens med kollektivtrafik (hur ofta använder resenärerna kollektivtrafiken)
- Nöjdhet med kollektivtrafiken bland allmänhet och resenärer
- Faktiskt och upplevd pålitlighet för kollektivtrafiken
- Upplevd kunskap om kollektivtrafiksystemet bland allmänhet och resenärer
- Ökad andel kombinationsresor mellan kollektivtrafik och cykel

Strategier

Minska den upplevda restiden

Kollektivtrafiken har en stor produktfördel i jämförelse med personbilen då det går att utnyttja restiden till annat än att köra. Möjligheten att arbeta ombord är värdefull för många pendlare.

Region Uppsala ska

- underlätta möjligheterna till arbete och studier ombord på längre sträckor genom t ex större arbetsyta och tekniska hjälpmedel som eluttag och trådlöst nätverk ombord
- se över antalet hållplatsuppehåll
- höja komforten ombord, exempelvis genom att ta fram mål för hur länge resenärer normalt ska kunna behöva stå i den upphandlade kollektivtrafiken

Gör det enkelt att göra rätt för sig i kollektivtrafiken

Osäkerhet kring hur, var och hur mycket som ska betalas för resan bidrar till att kollektivtrafiken upplevs som otillgänglig och krånglig. En förändring med tydligare zonindelning och enklare prisstruktur har lett i rätt riktning. För att ytterligare sänka tröskeln in i systemet och för att bejaka resenärernas vilja att göra rätt för sig ska Region Uppsala

- finna enkla biljettlösningar för det länsgränsöverskridande resandet
- undvika särlösningar för enskilda resrelationer
- arbeta med att utveckla betalkanalerna och informationen kring dem i syfte att underlätta för resenärer som reser sällan eller kommer till länet som besökare
- arbeta för att förenkla biljettlösningar mellan samhällsbeställd och kommersiell trafik.

Höj medborgarnas kunskap om de kollektiva resmöjligheterna

Analyser visar att både frekventa resenärer och sällanresenärer i teorin tycker att det finns ett bra kollektivtrafikutbud i länet, särskilt i de huvudsakliga resandestråken. Samtidigt är det många av sällanresenärerna som upplever att det inte finns någon relevant kollektivtrafik för deras resbehov. Region Uppsala ska därför höja medborgarnas kunskap om all kollektivtrafik i länet oavsett utförare genom

- individanpassad marknadsföring genom att exempelvis informera om utbud inom ett visst geografiskt område
- marknadsföring i utbildningssyfte
- innehållsmässigt och funktionellt utvecklade informationskanaler för bättre information före, under och efter resan
- att utveckla formerna för mobilitetsåtgärder och samverka med offentliga och privata aktörer i detta.

Förhöj integrationen med andra färdmedel

En resa består generellt av flera delresor, därför måste möjligheterna att kombinera andra färdmedel med kollektivtrafik bli bättre. Den skönjbara utveckling som innebär att persontransporter alltmer betraktas som en tjänst, där resenärens skiftande behov styr valet av färdmedel för stunden, behöver bejakas. Utvecklingen av digitala informationstjänster som omfattar trafikdata från flera källor är en nyckel för att resenärerna ska kunna skapa sig en helhetsbild av resmöjligheterna. Region Uppsala ska

- tydliggöra möjligheterna att ta med cykel ombord på kollektivtrafiken
- verka för pendlarparkeringar för cykel och /eller bil vid strategiska hållplatser
- verka för gena och säkra gång- och cykelvägar till hållplatser
- söka samarbeten med organisationer och företag, t ex bilpooler och cykelservice, vars produkter och erbjudanden kan kombineras med kollektivtrafiken
- verka för att så mycket som möjligt av trafikdata finns i öppna gränssnitt.

5. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Alla ska ha möjlighet att använda kollektivtrafiken i Uppsala län. I arbetet med tillgänglighetsanpassning av kollektivtrafiken ska hela resan-perspektivet vara vägledande, vilket kräver samverkan mellan Region Uppsala, kommuner och statliga företrädare samt andra utförare av kollektivtrafik. Följande ska vara möjligt för alla resenärer i kollektivtrafiken i Uppsala län:

- Planera resan
- Köpa och använda biljett
- Ta sig till station eller hållplats
- Vistas i, orientera sig på och ta till sig information på station eller hållplats
- Kliva på fordonet, finna och använda en sittplats samt kliva av fordonet
- Ta sig från station eller hållplats

Tillgänglighetsanpassningarna riktar sig främst till personer med nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning eller hörselnedsättning, men även förutsättningar för till exempel personer med allergi eller andra funktionsnedsättningar bör uppmärksammas vad gäller regler och anvisningar i fordon och vid hållplatser eller digitala kanaler. Vid beslut om allmän trafikplikt ska bästa möjliga tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning eftersträvas och tillgänglighetsaspekterna ska tillmätas stor vikt vid bedömningen. I och med det öppna marknadstillträdet behöver också tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i den kommersiella trafiken bevakas.

Region Uppsala eftersträvar att fullt tillgänglighetsanpassa samtliga hållplatser i Uppsala län med utgångspunkt hållplatser längs prioriterade stråk och områden. Utöver samverkan med andra aktörer har Region Uppsala antagit riktlinjer för att stötta verksamheten i arbetet mot ökad tillgänglighet. Dessa omfattas av *Hållplatshandboken – riktlinjer för utformning av hållplatser i Uppsala län*, *Riktlinjer för tillgänglighet i kollektivtrafiken i Uppsala län för personer med funktionsnedsättning* samt *Definition av fullt tillgänglig hållplats/bytespunkt*.

Prioriterade stråk och områden för tillgänglighetsanpassning

Tillgänglighetsanpassningen prioriteras till stråk och områden där resandet är störst – till stads- och tätortstrafik och tåg- och regionbusstrafik i de huvudsakliga resandestråken. Prioriteringen sammanfaller med Trafikverkets nationellt prioriterade nät för kollektivtrafik tillika Länsplan för regional infrastruktur i Uppsala län. Även servicelinjer och anropsstyrd trafik med mera ska erbjuda full tillgänglighet. Hundratals hållplatser behöver åtgärdas i de prioriterade stråken och områdena. Därför har också en prioritering gjorts utifrån funktion och antal resenärer från hållplatserna. En förteckning över linjer och de hållplatser som i första hand ska vara fullt tillgängliga för alla resenärer finns i bilaga 2. Det är främst i samverkan med länets kommuner och Trafikverket som Region Uppsala verkar för genomförande av tillgänglighetsåtgärder. Det finns dock områden och aktiviteter där regionen har större rådighet och planerar att genomföra, exempelvis anpassning av fordon, trafikinformation och kommunikationsvägar samt införande av yttre utrop ombord på fordon.

Nuläge 2019 och måltal

I tågtrafiken uppfyller alla fordon kraven på tillgänglighet. 2019 var andelen tillgänglighetsanpassade fordon i busstrafiken 94,3%. 2020 bedöms resterande äldre fordon ha fasats ut. Ungefär 10 procent av cirka **2500** hållplatser i Uppsala län uppfyller delvis kraven på tillgänglighet. Det återstår således omfattande arbete och investeringar innan full tillgänglighet kan anses råda på hållplatser och bytespunkter i Uppsala län. I länsplanen avsätts varje år medel för bland annat tillgänglighetsanpassning av hållplatser och bytespunkter. En realistisk ambition är att 5 procent av

hållplatser och bytespunkter i de prioriterade stråken är tillgänglighetsanpassade år 2025 och att 20 procent uppfyller kraven år 2030.

	Nuläge	2025	2030
Andel fullt tillgängliga fordon (buss/tåg ⁶) %	94,8	100	100
Andel tillgänglighetsanpassade hållplatser/bytespunkter ⁷ %	0	5	20

Tabell 3 Nuläge 2019 och måltal för tillgänglighetsanpassning av fordon och hållplatser / bytespunkter.

⁶ Avser ramp/lift, rullstolsplats, audiellt utrop. Nuläge ur fordonsdatabasen Frida 2019.

⁷ Definition av fullt tillgänglig hållplats, KT2018-0123, Region Uppsala

6. Kollektivtrafikens miljöpåverkan och åtgärder för att skydda miljön

Miljöpåverkan från transporter är en av Region Uppsalas mest betydande miljöpåverkande aktivitet. Samtidigt som kollektivtrafiken påverkar miljö och hälsa så är utsläppen per resenär betydligt mindre med kollektivtrafiken i jämförelse med om resenärerna hade färdats med bil. En övergång till fossiloberoende fordon och fossilfria bränslen minskar påverkan på klimatet. Eftersom kollektivtrafiken också är yteffektiv i förhållande till biltrafik, är en övergång från bil till kollektivtrafik positivt för stadsmiljön och minskar utsläppen från transporter i länet. Utöver målen som är direkt kopplade till transporter bidrar kollektivtrafiken även indirekt till andra mål i miljöprogrammet, exempelvis målområdena energi, hållbar och effektiv resursanvändning och hälsa.

Ett flertal projekt har genomförts för att stimulera fler att cykla eller åka kollektivt till arbetet. Utvärderingar visar att exempelvis ökad cykling ger minskad sjukfrånvaro för de deltagande, vilket leder till minskade kostnader.

2018 genomfördes 82,4 % av UL:s kollektivtrafik med fossilfritt drivmedel. Från år 2021 ska all UL:s kollektivtrafik vara fossilfri. Tågtrafiken drivs med grön el och räknas som helt fossilfri. Vad gäller utsläpp av partiklar och kväveoxider (NOx) har dessa minskat kraftigt sedan 2012. Även utsläpp av CO2 har minskat och mål och åtgärder för minskade koldioxidutsläpp finns i Region Uppsalas miljöprogram 2019-2022.

I busstrafiken används idag biogas och HVO i stadstrafiken i Uppsala. Ett antal elhybridbussar har tagits i trafik och utvecklingen går mot en allt mer elektrifierad stadsbusstrafik. I regionbusstrafiken används både fordonsgas och diesel med olika nivåer av inblandad biodiesel. HVO introducerades år 2006 som ersättning till den traditionella dieseln och kommer tillsammans med biogas att i större utsträckning ersätta naturgasen som idag driver ca 30% regionbusstrafikens fordon.

Strategier för framtida val av drivmedel inom kollektivtrafiken finns i Regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon i Uppsala län, som Regionstyrelsen beslutade om i februari 2019.

Mål	Åtgärder
<i>År 2022 ska:</i>	<i>Målen uppnås genom att:</i>
100 procent av den allmänna kollektivtrafiken utförs med fossilfria bränslen ²	färdigställa en ny stadsbussdepå, inklusive pipeline för biogas
utsläppen av kväveoxider från kollektivtrafiken minskat med 15 procent, jämfört med 2018	säkerställa tillgången till och leverans av biogas
utsläppen av partiklar från kollektivtrafiken minskat med 10 procent, jämfört med 2018	följa upp bränslebesparing/energieffektivisering i aktuella befintliga avtal
nettotsläppen av koldioxid ² från kollektivtrafiken minskat med 15 procent, jämfört med 2018	byta ut fordon enligt tecknade trafikavtal och kravställa i kommande trafikupphandlingar
busstrafiken använda 5 procent mindre energi per personkilometer, jämfört med 2018	genomföra uppdrag för elektrifiering av linje i stadsbusstrafiken la fram en handlingsplan för energieffektivitet inom Kollektivtrafikförvaltningen

Figur 4: I Region Uppsalas Miljöprogram 2019-2022 finns mål gällande transporter och kollektivtrafik.

Målet om utsläpp av partiklar och kväveoxider beror i stort sett uteslutande på motorteknik och det är svårt att göra några större förbättringar utan att fordonen byts ut, vilket regleras i trafikavtalen, Men fler aspekter kan spela in, exempelvis vid konvertering av äldre fordon för att kunna köra på HVO liksom sopning av gatan och däckens prestanda. Målet om energieffektivisering nås dels genom infasning av elfordon och elhybrider i fordonsflottan, men även genom åtgärder som påverkar hur fordonen används. Beläggningsgrad och antal stopp samt trafikflöden och framkomlighet har stor påverkan på energieffektiviteten.

En satsning görs för att klara miljözonskraven i Uppsala till 2021 vilket innebär att Euro 5 fordon konverteras för att klara Euro 6 kraven.

7. Genomförande av trafikförsörjningsprogrammet

Tidsperspektiv

Trafikförsörjningsprogrammet ska hållas aktuellt och Region Uppsala har för avsikt att revidera programmet en gång per mandatperiod. Trafikförsörjningsprogrammets mål sträcker sig fram till år 2030, men själva genomförandet och strategierna bygger på identifierade brister och möjligheter där arbetet behöver starta omgående. I vissa fall kommer strategierna fortfarande vara aktuella inför nästa revidering, i andra fall kommer utvärdering av programmet visa att strategin inte längre behöver pekas ut som särskilt åtgärdsområde.

Trafikförsörjningsprogrammet följs upp årligen genom indikatorer kopplade till respektive mål, tillsammans med en beskrivning och utvärdering av hur arbetet skett utifrån strategierna.

Plan för genomförande av Trafikförsörjningsprogrammet

För att konkretisera arbetet med att genomföra trafikförsörjningsprogrammet tas en genomförandeplan fram som beskriver hur programmets mål och strategier hanteras i verksamheten. Planen ska innehålla en beskrivning av den trafik och de åtgärder som planeras de närmaste tre åren, med en utblick mot de närmaste fem åren.

Genomförandeplanen fastställs och följs upp årligen av Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden.

Samverkan som nyckelfaktor för uppfyllelse av programmet

Arbetet med att uppnå målen i Trafikförsörjningsprogrammet sträcker sig utanför vad Region Uppsala som regional kollektivtrafikmyndighet har direkt rådighet över. Samverkan blir därför en nyckelfaktor som utgör den viktigaste förutsättningen för måluppfyllelse. Samverkan är exempelvis en förutsättning för att nå resultat i de fall där nyttor eller kostnader tillfaller någon annan än den som genomför en åtgärd.

Med grund i det avtal som tecknades mellan dåvarande Landstinget och länets kommuner inför bildandet av kollektivtrafikmyndigheten sker årliga samråd på politisk nivå mellan parterna.

I det vardagliga arbetet sker samverkan på flera nivåer och i många olika sammanhang. Det är viktigt att trafikförsörjningsprogrammet i den mån det är relevant för sammanhanget, fungerar vägledande för kollektivtrafikens företrädare i dessa forum. Samverkan i de fysiska planeringsprocesserna bör utgå ifrån tillgänglighet och sätta den rumsliga närheten i fokus för en hållbar utveckling.

Övergripande beskrivning av aktörers ansvar

För att nå målen i Trafikförsörjningsprogrammet behövs en utvecklad samverkan mellan offentliga aktörer inom en rad olika områden. Det är de regionala kollektivtrafikmyndigheterna (Region Uppsala i Uppsala län) som ansvarar för planering, utveckling och försörjning av kollektivtrafik i länet. Länet ansvarar för den fysiska planeringen och för infrastrukturen där de är väghållare. Kommunerna ansvarar för plattformar och mark vid hållplatserna medan Region Uppsala ansvarar för utrustning ovan mark såsom väderskydd, skyltar och bänkar. Det finns särskilda avtal med kommunerna som reglerar detta mer detaljerat. Kommunerna har även ansvar för gång- och cykelväg till och från hållplatser där de är väghållare. När det gäller finansiering så bör detta avsättas i respektive aktörs investeringsbudgetar samt även i medel i Länsplanen för regional transportinfrastruktur för kollektivtrafikåtgärder, det vill säga möjlighet att få statlig medfinansiering.

Kommunerna ansvarar för bebyggelseplaneringen. Trafik och samhälle bidrar med kunskap och underlag i kommunernas processer när det gäller samhällsbyggnadsfrågor, översiktsplanering, planprogram och detaljplanering samt bostadsförsörjning. Trafik och samhälles ambition är att delta så tidigt som möjligt i kommunernas processer för att kunna förverkliga målen och ambitionerna i Trafikförsörjningsprogrammet.

Trafikverket ansvarar för de statliga järnvägarna och vägarna. Trafikverket har motsvarande ansvar som kommunerna, det vill säga gällande infrastruktur kopplat på och i anslutning till hållplatser. Trafikverket har också ansvar för järnvägen och stationerna samt ansvarar för genomförandet av Länsplan för regional transportinfrastruktur och den nationella planen.

Länsstyrelsen ger råd och stöd samt granskar planer som kommunerna och Trafikverket har tagit fram utifrån statliga mål och intressen.

[Avsiktsförklaringar som en del av genomförandet](#)

Trafikförsörjningsprogrammet är ett styrdokument på en övergripande och visionär nivå, vilket kan göra det svårt för kommunerna att ta målen och strategierna till sig och förstå hur de kan påverka deras arbete och vardagen för kommuninvånarna. Det är viktigt att Region Uppsala och respektive kommun för en dialog och hur programmet ska tolkas på lokal nivå. Det är särskilt viktigt när det gäller samordning i planering av kollektivtrafikförsörjning och bebyggelseutveckling.

För att säkra förutsättningarna för ett hållbart resande ser Region Uppsala att det i vissa fall kan vara aktuellt att ta in avsiktsförklaringar som en del i genomförandet för att säkra förutsättningarna för en god kollektivtrafikförsörjning i ett tidigt skede. Avsiktsförklaringar ger möjlighet att konkretisera målen i Trafikförsörjningsprogrammet och identifiera de viktigaste frågorna att arbeta med lokalt. En avsiktsförklaring utgör även en tydlig utgångspunkt att bygga de årliga samråden på.

[Hållbar mobilitet](#)

Hållbar mobilitet handlar om hur människor ska kunna resa utan att äventyra att klimatmålen nås. Det handlar om valet av färdmedel, men också om hur vi bygger ett samhälle som ger förutsättningar för ett minskat behov av transporter. Inom hållbar mobilitet ryms utveckling av nya tjänster som möjliggör för resenärer att enkelt resa hållbart från dörr till dörr och minska behovet av att äga en egen bil.

Idag saknas ett samlat och strukturerat arbetssätt kring hållbar mobilitet inom Trafik och samhälle och potentialen för ett brett samarbete mellan olika aktörer som arbetar mot samma mål är stor. Region Uppsalas roll inom området behöver tydliggöras och former för samspel mellan kollektivtrafik- och infrastrukturåtgärder är utgångspunkter som behöver utvecklas i stark koppling till hela resan-perspektivet.

8. Förutsättningar och ramverk

8.1 Andra styrande dokument och mål

Trafikförsörjningsprogrammet, Regional utvecklingsstrategi och Länsplan för transportinfrastruktur utgör tillsammans de viktigaste styrdokumenterna på regional nivå i länet. Det är angeläget att dessa tre stöttar varandra och leder mot samma målbild för att det regionala perspektivet ska kunna få genomslag i de kommunala styrdokumenterna. I och med regionbildandet 2017 ansvarar Region Uppsala för att ta fram alla tre dokumenten. Kommunernas översiktsplaner är viktiga inspel i det praktiska arbetet med att utveckla och bedriva kollektivtrafiken och ger en bild av var det behöver finnas en beredskap för kollektivtrafikförsörjningen.

Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS)⁸ är en långsiktig strategi som handlar om hur organisationen Region Uppsala vill möta framtidens utmaningar och utveckla det geografiska området Uppsala län tillsammans med andra aktörer.

Utvecklingsstrategins vision visar på ett långsiktigt önskvärt tillstånd. Den bygger på länets styrkor och pekar framåt. Den svarar upp mot omvärldens förändringar och föreslår lösningar på den funktionella regionens långsiktiga utmaningar. Den inkluderar alla och visar att vi är en del i det globala samhället, ansvariga både för både vår egen och för den globala utvecklingen.

”Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft”

Den långsiktiga visionen konkretiseras i tre strategiska utvecklingsområden som knyter an till ovan utpekade utmaningar.

EN VÄXANDE REGION fokuserar på utveckling av det geografiska området Uppsala län och förhållandet till omkringliggande län.

EN NYSKAPANDE REGION tar fasta på betydelsen av ett livskraftigt näringsliv samt förmågan till förnyelse och värdeskapande i företag och organisationer i global konkurrens.

EN REGION FÖR ALLA lyfter fram länets invånare och det goda livet.

Den regionala utvecklingsstrategin lyfter kollektivtrafiken som en drivkraft för den regionala utvecklingen i länet och beskriver behovet av att stärka sambanden mellan bebyggelseutveckling och kollektivtrafik samt gång och cykel för en mer resurseffektiv, mer jämställd och jämlik mobilitet.

Länsplan för regional transportinfrastruktur i Uppsala län

Länsplanen görs på uppdrag av staten och är en del av den långsiktiga ekonomiska planeringen för transportinfrastruktur, tillsammans med Trafikverkets nationella plan. Region Uppsala har uppdraget för Uppsala län och i sitt direktiv har regeringen givit Uppsala län en planeringsram på 1535 miljoner kronor för perioden 2018–2029.

Länsplan 2018-2029⁹ innehåller åtta mål fördelade under kategorierna:

⁸ Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län (2017), Region Uppsala

⁹ Länsplan för regional transportinfrastruktur i Uppsala län 2018-2029, Region Uppsala

- Ett hållbart transportsystem
- Ett tillgängligt och inkluderande transportsystem
- Ett ökat bostadsbyggande

Regional Cykelstrategi

Region Uppsala har antagit en Regional cykelstrategi som bygger på tre mål. År 2030 ska:

- andelen kombinationsresor med cykel-kollektivtrafik ha fördubblats jämfört med 2016, från 19 procent till 38 procent
- cykeltrafikens färdmedelsandel ha ökat med 10 procentenheter jämfört med 2016, från 13 procent till 23 procent
- antalet omkomna och allvarligt skadade cyklister ha halverats jämfört med 2017, från 8 till 4.

Nationella mål

Övergripande mål

Det övergripande målet för transportpolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Detta mål är uppdelat i funktionsmål och hänsynsmål.

Funktionsmål Tillgänglighet

Skapa tillgänglighet för resor och transporter. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Samtidigt ska transportsystemet vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Hänsynsmål säkerhet, miljö och hälsa

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till målsättningen att ingen ska dödas eller skadas allvarligt. Det ska också bidra till att miljö kvalitets-målen uppnås och att ökad hälsa uppnås.

8.2 Allmän trafikplikt

Som Regional kollektivtrafikmyndighet har Region Uppsala ett uppdrag att, med utgångspunkt från det regionala trafikförsörjningsprogrammet, fatta beslut om allmän trafikplikt för att säkerställa trafik som anses nödvändig och som inte bedöms komma till stånd i önskvärd omfattning utan att trafiken upphandlas och bedrivs i regionens regi. Allmän trafikplikt är därigenom ett strategiskt verktyg för att utveckla kollektivtrafiken.

Trafikförsörjningsprogrammets mål och den behovsbild som målas upp utgör grunden och styr vilken trafik som myndigheten senare säkerställer genom avtal, via beslut om allmän trafikplikt. Kollektivtrafiklagstiftningen innebär också att trafikföretag fritt får etablera kommersiell kollektivtrafik inom alla geografiska marknadssegment. Därför ska myndigheten bedöma i vilken omfattning kommersiell trafik kan uppstå i länet och i vilken omfattning denna kan bidra till att uppnå målen, för att i förlängningen eventuellt avstå att belägga delar av systemet med trafikplikt.

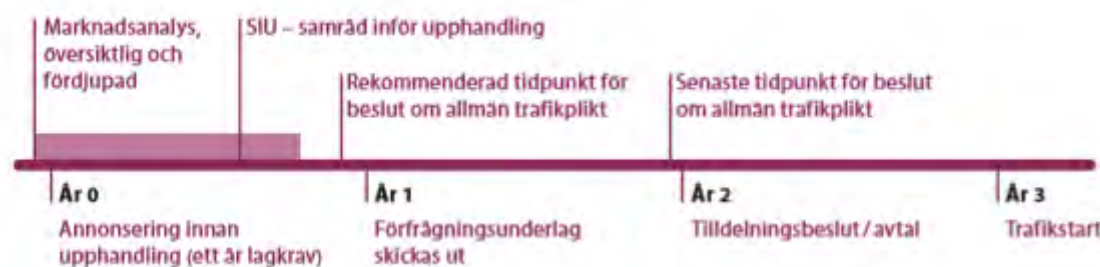
Figur 6. De regionala kollektivtrafikmyndigheternas beslutsprocess sker i en sammanhängande kedja från trafikförsörjningsprogram, till avtal om trafik.

8.3 Öppet marknadstillträde

Kollektivtrafiklagstiftningen innebär att trafikföretag fritt får etablera kommersiell kollektivtrafik inom alla geografiska marknadssegment. Region Uppsala ser att både offentligt initierad som kommersiellt bedriven kollektivtrafik har viktiga egenskaper att tillföra det samlade kollektivtrafikutbudet. Målen i trafikförsörjningsprogrammet styr vilken trafik som Region Uppsala kommer att säkerställa genom avtal, via beslut om allmän trafikplikt.

8.4 Process för beslut om allmän trafikplikt

I enlighet med kollektivtrafiklagen ska kollektivtrafikmyndigheterna, med utgångspunkt i de regionala trafikförsörjningsprogrammen, fatta beslut om allmän trafikplikt för sådan regional kollektivtrafik som samhället avser att ta ansvar för och teckna avtal om. Allmän trafikplikt kan beslutas för olika delar av trafiken, förutom för ett stråk eller område kan beslut även tas för del av dygn eller av vecka.

Figur 7: Process för allmän trafikplikt och upphandling av trafik

Som underlag för beslut om allmän trafikplikt genomförs så kallad SIU – samråd inför upphandling. Under detta samråd sker en fördjupad dialog mellan myndigheten och trafikföretagen om den aktuella marknaden. Samrådet kan ge skäl för myndigheten att vidare utreda om det är möjligt att undanta något område eller stråk från den allmänna trafikplikten, eller till och med ta ett aktivt beslut om att avstå trafikplikt för just den trafiken. Region Uppsala gör i så fall en bedömning kring hur uppfyllandet av trafikförsörjningsprogrammets mål påverkas. Särskild hänsyn i bedömningen tas till

- resandeutveckling och kundnöjdhet
- miljöpåverkan
- tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Bedömningen ska väga in de sammantagna effekterna av avtalad och kommersiell trafik. Region Uppsala kommer i dessa fall dessutom låta genomföra en särskild riskanalys. Riskanalysen undersöker de grundläggande principerna för kommersiell trafik – att trafiken inte förutsätter subventioner och att det finns betalningsvilja hos resenären att betala hela kostnaden för tjänsten, samt att trafikföretaget har vilja och beredskap att investera i trafiken och utsätta sig för full konkurrens.

Långsiktighet och stabilitet är en grundläggande faktor för att behålla resenärernas förtroende för kollektivtrafiken och för att kunna bidra till regionens mål. Kommersiella aktörer får träda in på, eller ut från marknaden, med tre veckors varsel¹⁰. I de fall Region Uppsala väljer att avstå allmän trafikplikt för ett område eller stråk måste det därför upprättas en plan för hur trafikförsörjningen ska säkerställas om den kommersiella trafiken upphör med kort varsel.

Samråd

Utöver de ordinarie samråden inför upphandling är det Region Uppsalas ambition att mer kontinuerligt fördjupa samverkan med trafikföretagen när det gäller den kommersiella trafiks möjligheter. Samverkan utgår från en öppenhet för diskussioner med trafikföretagen om den kommersiella trafikens möjligheter och vilka samverkansforum som är önskvärda för att på sikt se fler inslag av kommersiell kollektivtrafik i länet. Regionen förväntar sig att trafikföretagen har beredskap och vilja att föra diskussionen på ett öppet och transparent sätt. Ambitionen är också att tillhandahålla underlagsdata och statistik för trafikföretagens diskussion om metoder för framtagning av underlag och om finansiering för att ta fram underlaget. I bilaga 1 har Region Uppsala sammanställt visst underlag för att underlätta kommersiella aktörers marknadsanalys.

8.5 Tillträde till hållplatser, terminaler och informationssystem

En av intentionerna i kollektivtrafiklagstiftningen var att underlätta etableringen av kommersiell kollektivtrafik för att på längre sikt minska andelen av skattefinansierad trafik i länen. Utvecklingen i landet har sedan 2012 varit blygsam och nästan all den kommersiella trafiken i Uppsala län sker interregionalt på både väg och järnväg. Lagstiftningen innebär även att tillträde till offentligt ägd infrastruktur som terminaler, bytespunkter och hållplatser ska ske på konkurrensneutrala och icke diskriminerande villkor.

I och med att den kommersiella trafiken inte ökat i någon större omfattning har Region Uppsala idag inte arbetat fram ett regelverk för tillträde till offentligt ägd infrastruktur, något som framför allt kan aktualiseras vid ökat antal förfrågningar då behovet av tydliga regelverk växer.

Det är då önskvärt att Region Uppsala arbetar vidare med att ta fram riktlinjer för en transparent och rättvis process för tillgång till kollektivtrafikens infrastruktur. Riktlinjerna bör omfatta tillträde till befintliga hållplatser, terminaler och annan offentligt ägd infrastruktur som till exempel informations- och betalsystem. Riktlinjerna ska då utgå från konkurrensneutralitet, självkostnadsprincipen och från att det sker formella överenskommelser med trafikföretagen om tillträde till kollektivtrafikens infrastruktur. Om kapacitetsbrist eller andra begränsningar hindrar kommersiella aktörer från att använda viss infrastruktur ska Region Uppsala redovisa hur dessa brister ska hanteras på sikt. Målen i trafikförsörjningsprogrammet är vägledande i de fall en kortsiktig prioritering behöver göras.

---

¹⁰ I enighet med Transportstyrelsens föreskrifter TSFS 2012:2

9. Viktiga begrepp

Kollektivtrafik: Enligt EU:s kollektivtrafikförordning definieras kollektivtrafik som *”person-transporttjänster av allmänt och ekonomiskt intresse som erbjuds allmänheten fortlöpande och utan diskriminering”*.¹¹

Regional kollektivtrafik: Den kollektivtrafik som omfattas av lagen (2010:1065) benämns som regional kollektivtrafik. Det innebär kollektivtrafik

1. inom ett län eller,
2. över länsgräns och som huvudsakligen möter ett behov för vardagsresande.

Avtalad kollektivtrafik: Används i trafikförsörjningsprogrammet som samlande begrepp för den regionala kollektivtrafik som är avtalad och drivs med hjälp av subventioner från samhället.

Kommersiell kollektivtrafik: Kollektivtrafik som drivs av en aktör på helt kommersiella villkor och som inte har något avtal med en regional kollektivtrafikmyndighet eller en aktör åt vilken en regional kollektivtrafikmyndighet har överlåtit befogenhet att ingå avtal om trafik.

Särskild kollektivtrafik: Skoltrafik, färdtjänst, riksfärdtjänst och sjukresor. Dessa uppdrag åtföljs av laglig rätt och bestämmelser som är mer långtgående än för den kollektivtrafik som endast regleras genom lag 2010:1065 om kollektivtrafik. I Uppsala län har landstinget ansvar för sjukresor. Skoltrafik är enligt lag ett kommunalt ansvarsområde men sex av åtta kommuner har gett landstinget i uppdrag att integrera skolbusstrafiken med den ordinarie avtalade kollektivtrafiken. Färdtjänst och riksfärdtjänst är idag kommunala ansvarsområden, men det finns lagligt utrymme att överlåta ansvaret.

Allmän trafikplikt: Med allmän trafikplikt menas det som i Europaparlamentets och rådets förordning om kollektivtrafik på väg och järnväg definieras som

”krav som en behörig myndighet definierar eller fastställer för att sörja för kollektivtrafik av allmänt intresse som ett kollektivtrafikföretag inte skulle ha något eget kommersiellt intresse av att bedriva utan att få ersättning, eller åtminstone inte i samma omfattning eller på samma villkor”.¹²

Beslut om allmän trafikplikt ska kunna härledas ur trafikförsörjningsprogrammet och kan överklagas.

Regional kollektivtrafikmyndighet, RKM: Länsvisa myndigheter som upprättar det regionala trafikförsörjningsprogrammet och ansvarar för länets kollektivtrafikförsörjning. I enlighet med kollektivtrafiklagen (2010:1065) också den myndighet som är behörig att fatta beslut om allmän trafikplikt.

Trafikförsörjningsprogram: I enlighet med kollektivtrafiklagen ska varje RKM regelbundet i ett regionalt trafikförsörjningsprogram ange behovet av kollektivtrafik, samt mål för kollektivtrafikförsörjningen i länet. Alla beslut om allmän trafikplikt ska gå att härleda ur programmet.

UL: Det varumärke som den avtalade trafiken i Uppsala län drivs under.

Trafik och samhälle: Förvaltning inom Region Uppsala län som har utföransvaret för de uppgifter som åligger RKM.

SL: Det varumärke som den avtalade kollektivtrafiken i Stockholms län bedrivs under.

Trafikföretag: Ett företag som bedriver kollektivtrafik på kommersiella premisser eller som på uppdrag av en regional kollektivtrafikmyndighet utför samhällssubventionerad kollektivtrafik.

---

¹¹ EG nr 1370/2007 artikel 2

¹² EG nr 1307/2007 artikel 2

Mobilitet: Mobilitet innebär rörlighet och tillgängliggörande av olika typer av tjänster och resurser. Begreppet används brett och kan innefatta flera olika områden såsom tjänster, vanor och beteenden samt utbud, digitala verktyg och tillgänglighet.

Bilagor – Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020

Innehåll

1. Underlag för marknadsanalys	2
1.1 Utbud och resande i den avtalade trafiken.....	2
1.2 Beläggingsgrader	4
1.3 Konkurrensindex mellan kollektivtrafik och bil	7
1.4 Befolknings- och bebyggelseutvecklingen i länet.....	8
1.5 Dagens kommersiella kollektivtrafik och taximarknad	8
1.6 Kommersiell potential i länets kollektivtrafik.....	9
1.7 Sammanfattning av Region Uppsalas avtal för regional kollektivtrafik 2019 (2019)	9
2. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.....	10
3. Indikatorer för uppföljning av målen för den regionala kollektivtrafiken.....	12
Utgångspunkter	12
Tre nivåer för uppföljning.....	12
3.1 Indikatorer.....	13
Indikator 1: Resande.....	13
Indikator 2: Resmöjligheter	14
Indikator 3: Nöjdhet	14
Indikator 4: Kostnadseffektivitet.....	15
Indikator 5: Energieffektivitet	15
Indikator 6: Relevans	15
Indikator 7: Produktfördel.....	15
Indikator 8: Kunskap.....	16
Indikator 9: Klimatpåverkan	16
Indikator 10: Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	16
Indikator 11: Säkerhet	17
Indikator 12: Trygghet	17
4. Miljöpåverkan.....	18

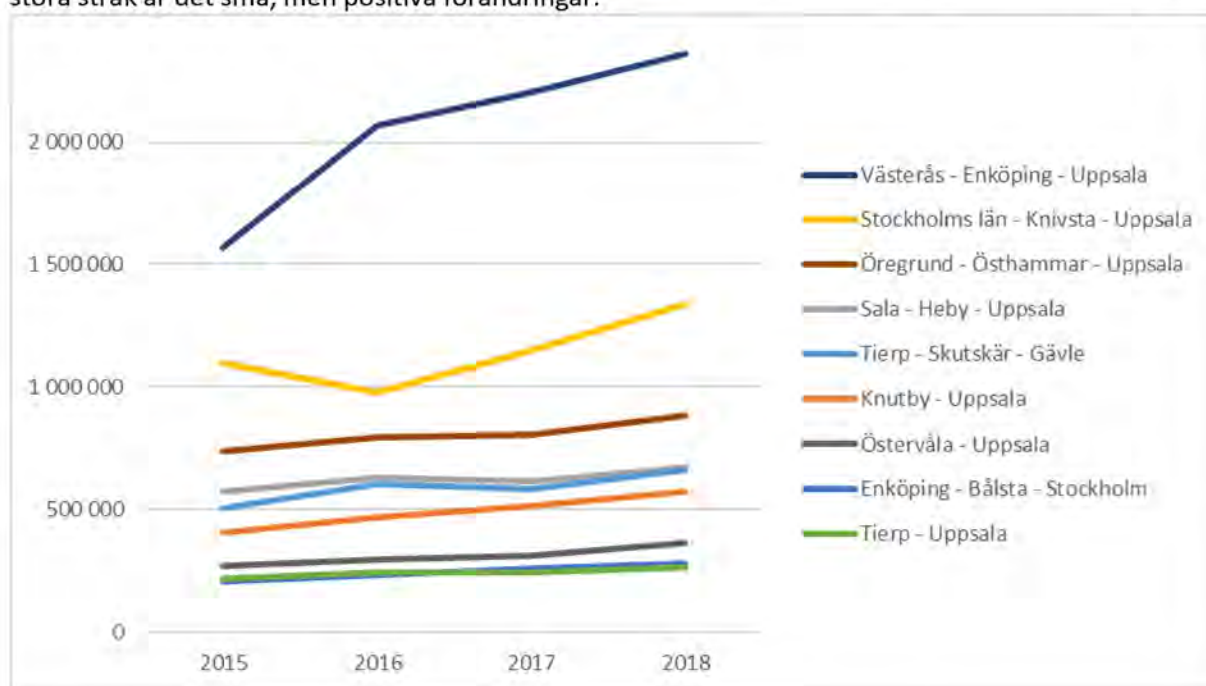
1. Underlag för marknadsanalys

1.1 Utbud och resande i den avtalade trafiken

Över hälften av resorna i länets avtalade kollektivtrafik sker med stadsbussarna i Uppsala. Resandet och utbudet av kollektivtrafik i övriga länet är koncentrerat till de stråk som följer de större vägarna och järnvägen, där också merparten av länets invånare bor. Ett 20-tal linjer står för 75 procent av resorna i regionbusstrafiken och i Uppsala är det 4 stadsbusslinjer som står för mer än 50 procent av resenärerna. Räkna man bort resenärer med skolkort är det ungefär lika många som årligen reser med regionbussarna som med Upptåget.

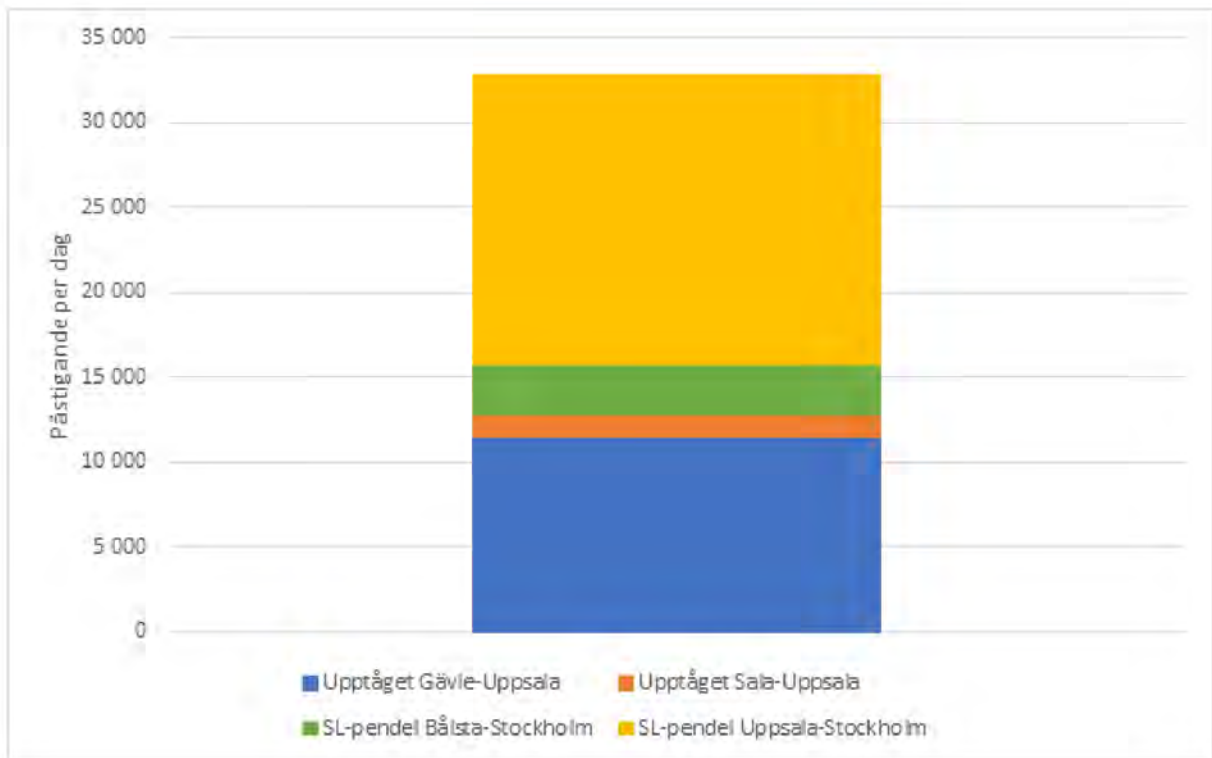
FIGUR XX – UTBUDESKARTA

Under perioden 2015-2018 syns framförallt en positiv resandeutveckling i stråket Västerås – Enköping – Uppsala (se Figur 1). Det kan delvis förklaras med satsningar utbudsmässigt och beteendepåverkande åtgärder som genomförts inom ramen för ett samverkansprojekt med Enköpings kommun. Även stråket Arlanda – Knivsta - Uppsala uppvisar ett ökat resande. För övriga stora stråk är det små, men positiva förändringar.

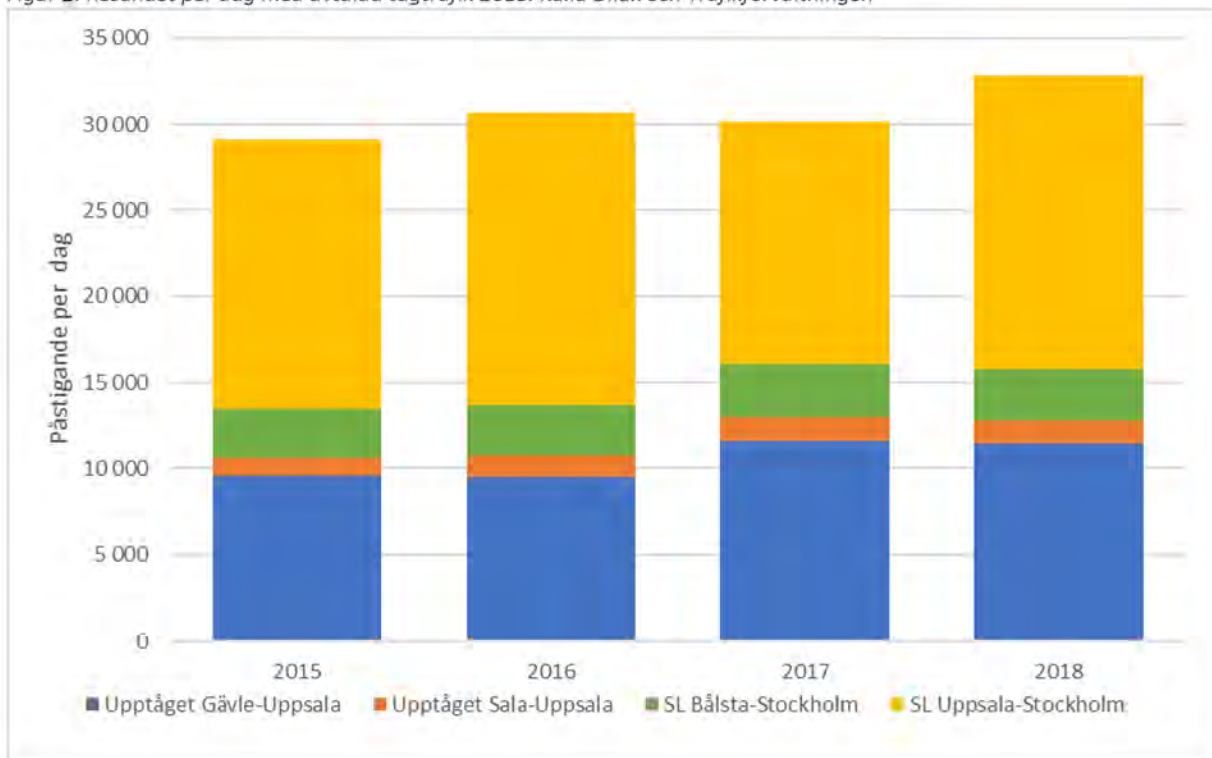

Figur 1: Resandeutvecklingen med regionbuss per stråk, 2015-2018. Källa Dilax.

Resandet med den avtalade tågtrafiken har under samma period haft en stark resandeutveckling som till stor del följt de satsningar på ökat utbud turtäthetsmässigt och linjemässigt som gjorts etappvis under perioden. Resandet på de olika tågsträckorna fördelas enligt Figur 2

Figur 2: Resandet per dag med avtalad tågtrafik 2018. Källa Dilax och Trafikförvaltningen

Figur 3: Resandet per dag med avtalad tågtrafik 2015-2018. Källa Dilax och Trafikförvaltningen

Tabell 1: De 30 UL-busslinjerna med flest resande per dag 2018.

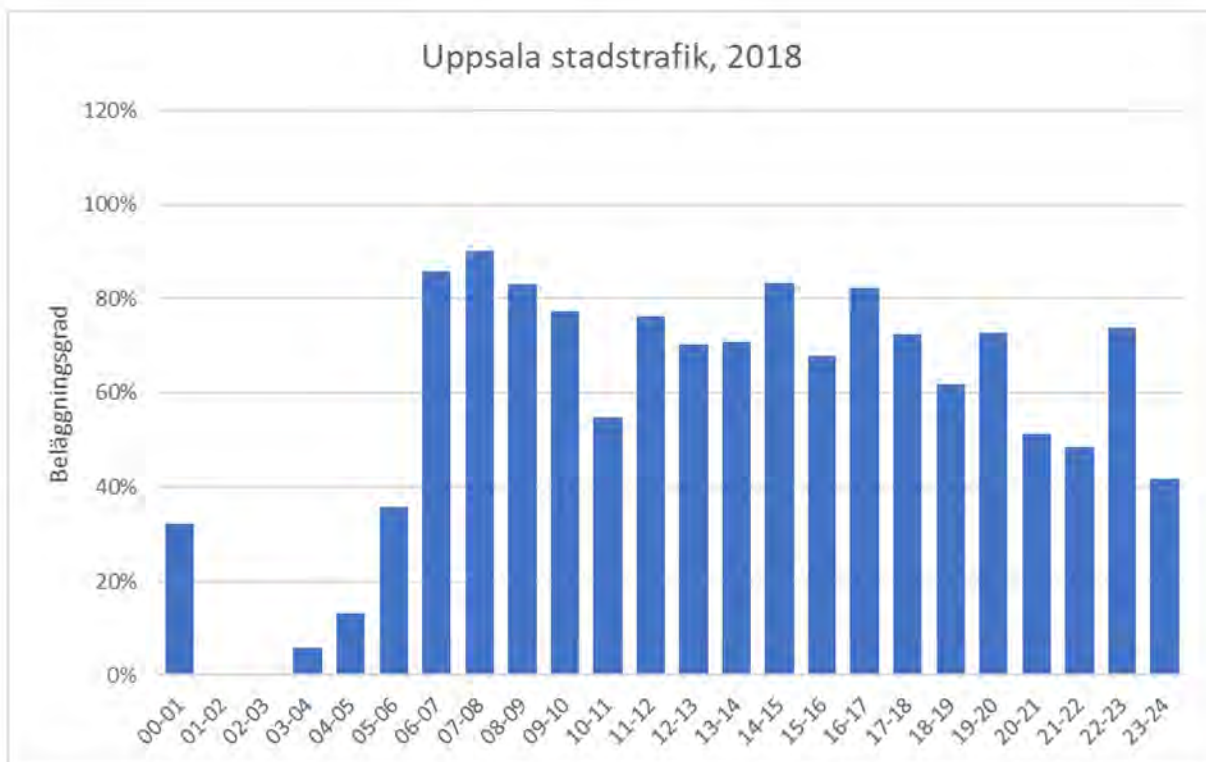
Linje	Utbud - Turkilometer per dag	Påstigande per dag
3	2 526	11 900
5	2 776	9 140
4	2 565	8 720
7	1 662	6 930
2	1 819	6 830
6	1 568	5 300
8	2 065	5 040
11	2 090	4 630
1	2 674	4 500
9	1 761	3 730
804	5 850	3 200
10	1 178	2 630
12	741	2 480
801	3 952	1 980
848	3 962	1 880
811	4 807	1 860
100	2 145	1 660
809	2 911	1 570
774	3 149	1 520
111	1 616	1 380
501	1 835	1 270
102	1 689	1 270
844	3 114	980
30	774	970
775	2 236	860
115	810	850
110	772	840
886	2 315	820
823	2 776	760
803	2 027	760

1.2 Beläggingsgrader

Analys av beläggingsgraden har genomförts genom att studera maxbeläggningen per tur. Maxbeläggningen är det största antal personer ombord på fordonet under en tur, i förhållande till fordonets sittplatskapacitet. Analysen är gjord på Upptåget sträckan Gävle – Uppsala, samt på en aggregerad geografisk nivå för hela regionbusstrafiken men även på aggregerad nivå i stadsbusstrafiken i Uppsala.

Över dygnsperioden är beläggingsgraden i stadstrafiken som störst i morgonrusningen, men har även två toppar på eftermiddagen, se Figur 4.

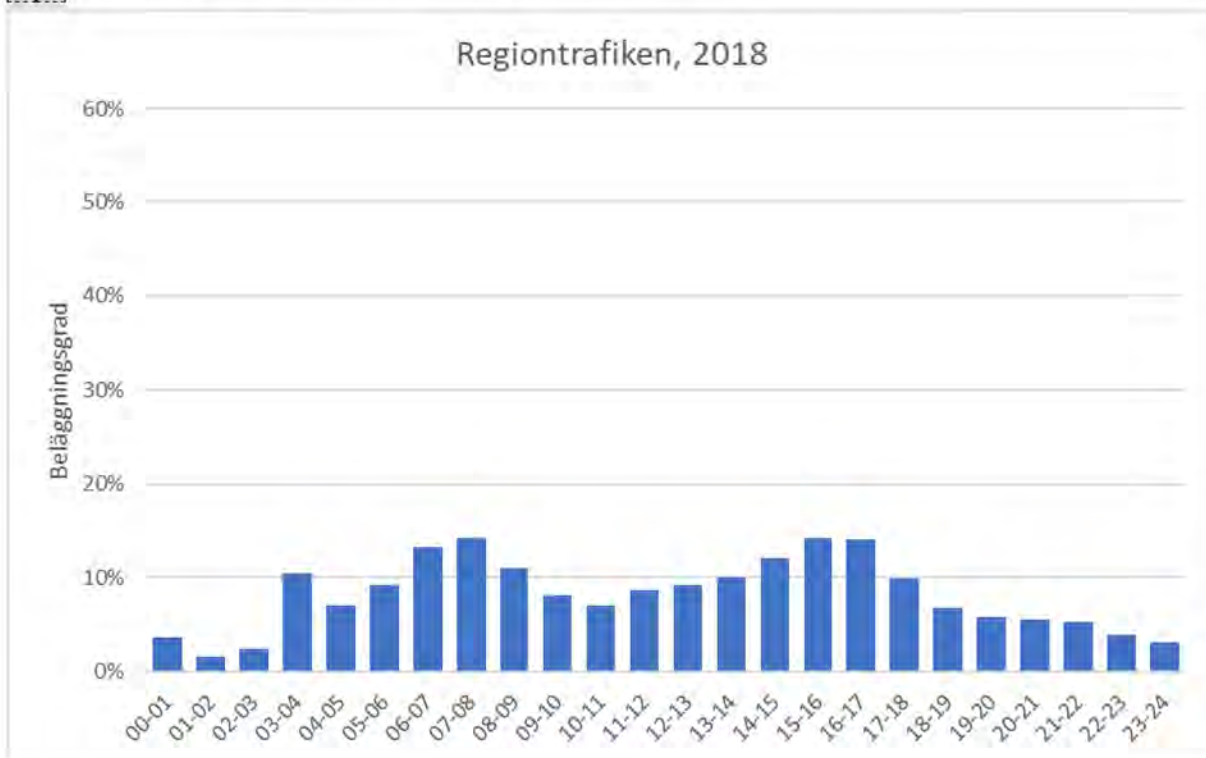

Figur 4: Maxbeläggingsgraden för stadstrafiken i Uppsala 2018 vardagar.

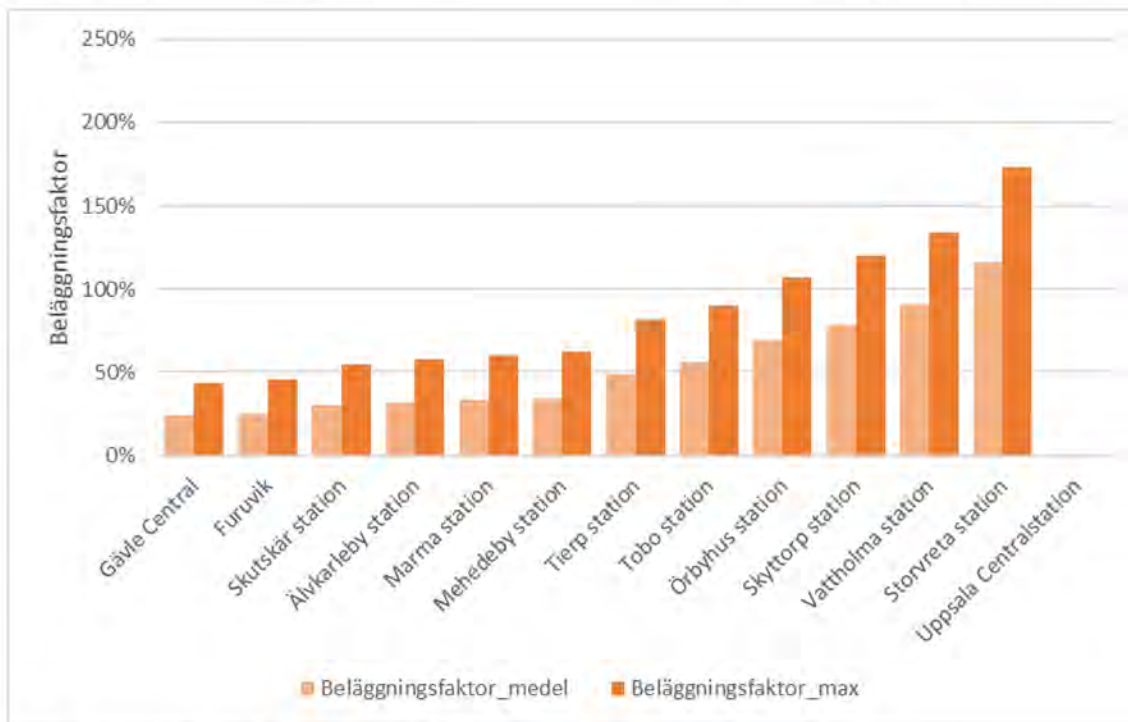
Över dygnsperioderna är beläggingsgraden i regionbusstrafiken (Figur 5) jämnare fördelad. Det är endast ett fåtal turer som kör fullsatta och den totalt sett låga beläggingsgraden förklaras till stor del av att resandet i regionbusstrafiken är relativt enkelriktat, med en tydlig pendlingsriktning in mot Uppsala på morgonen och ut från staden på eftermiddagen.

OBJ:OBJ

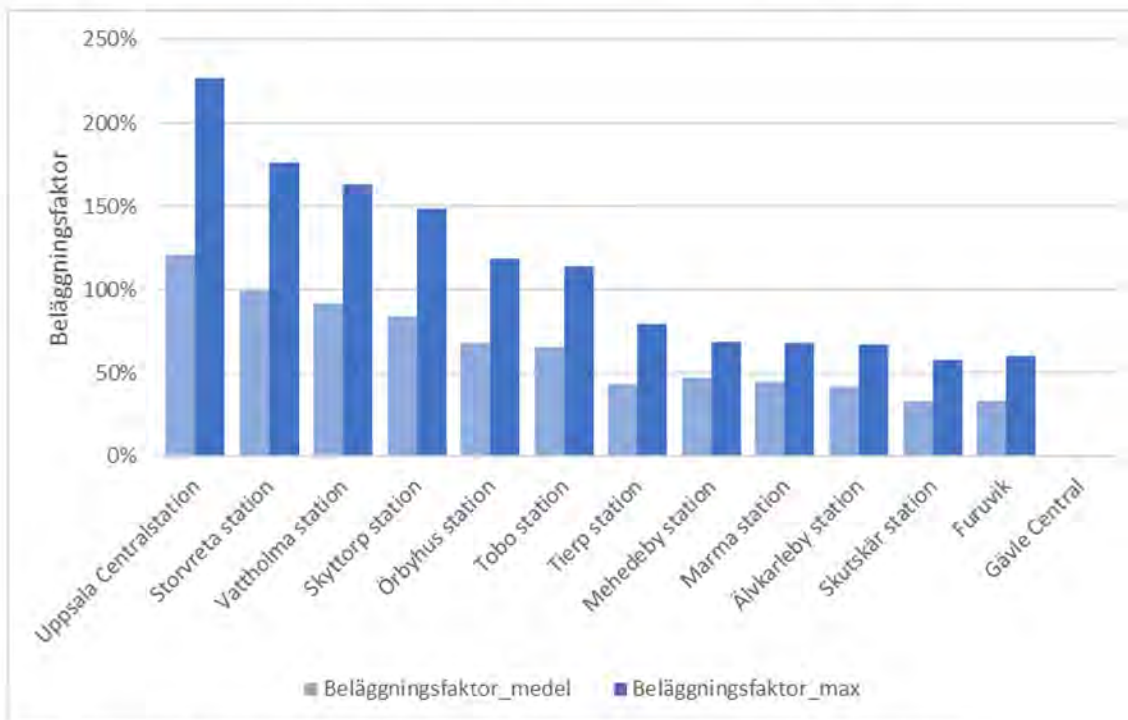

Figur 5: Beläggingsgrad i Regionbusstrafiken 2018

Upptåget mellan Gävle och Uppsala har en generellt hög beläggning. Under morgon och eftermiddag på vardagar måste ståplats utnyttjas under en del av turerna och i samtliga dygnsperioder finns avgångar som är fullsatta eller upplevs fullsatta, med undantag för morgontid helger.

Figur 6: Medel- och maxbeläggingsgrader för Upptåget Gävle-Uppsala i morgonrusningen

Figur 7: Medel- och maxbeläggingsgrader för Upptåget Uppsala-Gävle i eftermiddagsrusningen

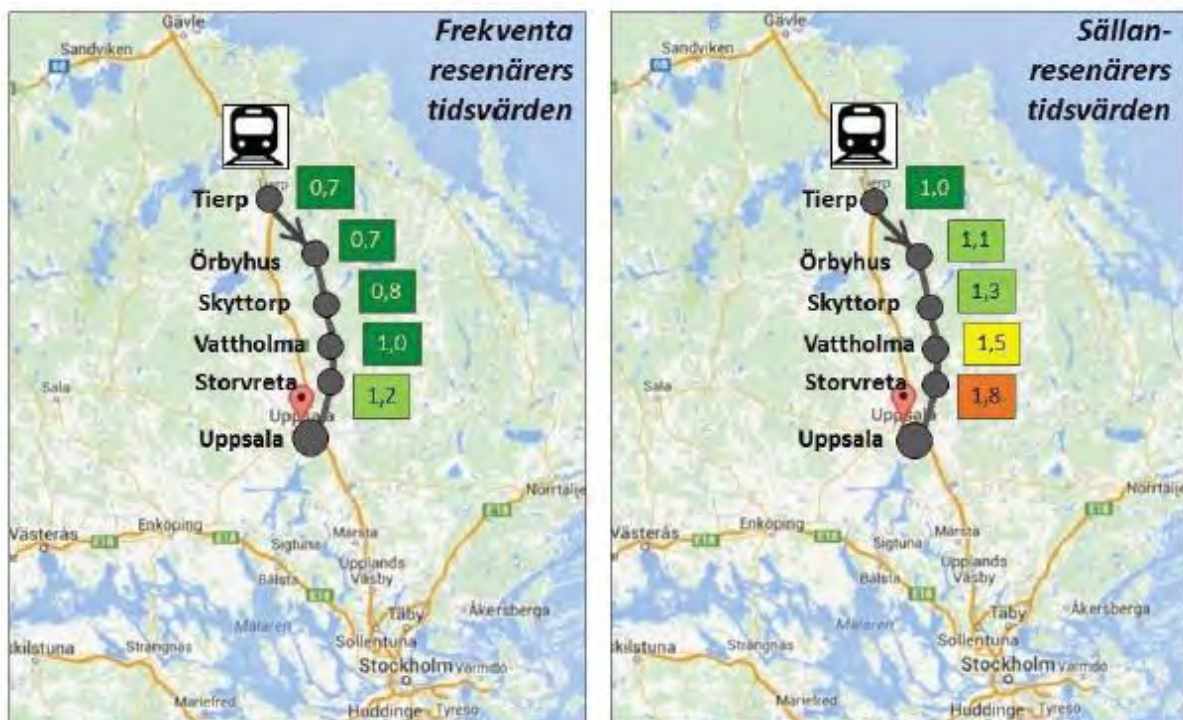
1.3 Konkurrensindex mellan kollektivtrafik och bil

Genom en modell, som bygger på schablonvärden som Trafikverket tagit fram för att kunna kvantifiera resenärernas värdering av resans olika moment har konkurrensindex mellan kollektivtrafik och bil beräknats i ett antal stråk i länet. Är index över ett (1) innebär det att genomsnittsresenären uppfattar kollektivtrafiken som mindre attraktiv än bilen. Analysen omfattar två kategorier av kollektivtrafikresenärer, de som reser frekvent och de som reser sällan.

Kollektivtrafikens konkurrenssituation gentemot bilen är, enligt de frekventa kollektivtrafikresenärerna, mycket god. Många anser att kollektivtrafikens fördelar väger tyngre än biltrafikens fördelar. Den goda konkurrenssituationen för kollektivtrafiken beror också på att det finns ett stort utbud av kollektivtrafik i länet. Det innebär att det finns många resmöjligheter som i sin tur ger relativt korta vänte- och bytestider för resenärerna, vilket gör det mer fördelaktigt att resa kollektivt.

Kollektivtrafikens konkurrenssituation gentemot bilen är, för de som mer sällan reser med kollektivtrafik, överlag god. Särskilt i resrelationer i större stråk. I resrelationer mellan andra områden har kollektivtrafiken en dålig konkurrenssituation gentemot bilen. Anledningen till att konkurrenssituationen är sämre bland sällanresenärer än frekvente resenärer är att sällanresenärerna har andra tidsvärderingar som gör kollektivtrafiken mindre attraktiv jämfört med bilen. I de större stråken är dock konkurrenssituationen god, detta beror på att det finns ett stort utbud av kollektivtrafik där. Det innebär att restiden med kollektivtrafiken kan bli relativt kort när vänte- och bytestider är korta.

Figuren nedan visar värden för Upptåget på sträckan Tierp-Uppsala, men slutsatsen är generell för de flesta stråken i länet. Kollektivtrafikens konkurrenskraft är större på längre sträckor. Ju närmare Uppsala resan börjar, ju svårare blir det för kollektivtrafiken att konkurrera mot bilen. Detta beror på att väntetiden och tiden det tar att ta sig till hållplatsen/stationen utgör en större andel av den totala restiden, jämfört med för längre resor.

1.4 Befolknings- och bebyggelseutvecklingen i länet

Länsanalys befolkningsprognos för perioden 2019-2050 visar på en fortsatt hög befolkningstillväxt i kommunerna Uppsala, Knivsta, Enköping och Håbo. Det är sannolikt att befolkningsutvecklingen i kommer att se annorlunda ut än prognosen antyder. I dessa kommuner finns stora utbyggnadsplaner, exempelvis Södra staden och Bergsbrunna i Uppsala, centrala Bålsta och förtätning i Enköping och Knivsta. I länets norra kommuner Heby, Tierp, Östhammar och Älvkarleby tyder prognosen på en blygsam utveckling, men även i dessa kommuner pågår eller planeras bebyggelseutveckling i mindre skala. Tillgänglighet till goda kollektivtrafikförbindelser kan vara avgörande för utvecklingen framöver.

År	Enköping	Heby	Håbo	Knivsta	Tierp	Uppsala	Älvkarleby	Östhammar
2018	44 400	13 900	21 600	18 700	21 100	225 200	9 400	22 000
2019	45 400	13 800	22 000	18 600	21 200	230 100	9 500	22 100
2020	46 700	13 800	22 300	18 800	21 500	233 700	9 400	22 100
2021	47 900	13 700	22 700	18 800	21 600	237 200	9 400	22 100
2022	49 200	13 600	23 000	19 100	21 600	240 200	9 400	22 000
2023	51 100	13 500	23 300	19 400	21 700	242 600	9 400	22 000
2024	52 500	13 400	23 600	19 700	21 700	245 400	9 300	21 900
2025	53 800	13 300	23 900	20 000	21 800	248 100	9 300	21 800
2026	54 600	13 200	24 200	20 300	21 800	251 100	9 200	21 800
2027	54 700	13 100	24 500	20 700	21 900	254 500	9 200	21 800
2028	54 500	13 100	24 900	21 000	22 000	258 200	9 200	21 800
2029	54 500	13 000	25 300	21 100	22 100	261 500	9 200	21 800
2030	54 500	12 900	25 600	21 200	22 200	264 800	9 100	21 700
2031	54 400	12 900	25 900	21 300	22 200	267 800	9 100	21 700
2032	54 400	12 800	26 200	21 400	22 300	270 800	9 100	21 700
2033	54 300	12 700	26 500	21 500	22 300	273 600	9 000	21 600
2034	54 300	12 600	26 900	21 600	22 400	276 400	9 000	21 600
2035	54 200	12 500	27 200	21 700	22 400	279 000	8 900	21 500
2036	54 100	12 400	27 500	21 700	22 400	281 600	8 900	21 400
2037	54 000	12 300	27 800	21 800	22 400	284 200	8 900	21 300
2038	53 900	12 200	28 000	21 900	22 500	286 700	8 800	21 300
2039	53 800	12 100	28 300	21 900	22 500	289 100	8 800	21 200
2040	53 600	11 900	28 600	22 000	22 500	291 600	8 700	21 100
2041	53 500	11 800	28 900	22 100	22 500	294 000	8 600	21 000
2042	53 400	11 700	29 200	22 100	22 500	296 400	8 600	20 900
2043	53 300	11 600	29 500	22 200	22 500	298 800	8 500	20 900
2044	53 200	11 500	29 800	22 300	22 500	301 100	8 500	20 800
2045	53 100	11 400	30 100	22 300	22 500	303 400	8 400	20 700
2046	53 000	11 300	30 400	22 400	22 500	305 800	8 400	20 600
2047	52 900	11 200	30 700	22 500	22 500	308 100	8 300	20 600
2048	52 800	11 100	31 000	22 500	22 600	310 400	8 300	20 500
2049	52 700	11 000	31 300	22 600	22 600	312 700	8 200	20 400
2050	52 600	11 000	31 600	22 600	22 600	314 900	8 200	20 400

Tabell x, Befolkningsutvecklingen i länets kommuner 2017-2040

<https://www.regionuppsala.se/Global/Regional%20utveckling/Utredningar%20och%20analyser/Befolkningsprognos%20för%20Uppsala%20län%202019-2050.pdf>

1.5 Dagens kommersiella kollektivtrafik och taximarknad

SJ är den största kommersiella operatören i länet med ett betydande utbud av tågtrafik för det vardagliga resandet. Med det finns även andra tågoperatörer som erbjuder ett mindre antal avgångar i veckan. Den kommersiella tågtrafiken finns i stråken Gävle-Tierp-Uppsala-Stockholm, (Dalarna)-Sala-Uppsala och Västerås-Enköping-Bålsta-Stockholm. Kommersiell busstrafik finns i mindre omfattning och främst i stråken Gävle-Uppsala-Stockholm och Västerås-Enköping-Arlanda.

Region Uppsala bedömer att det finns en relativt stabil taximarknad i länet som tillgodoser behoven. Antalet taxibilar per 1000 invånare har legat relativt stabilt under de senaste åren på 1,56 till 1,57. Knivsta och Älvkarleby kommuner sticker ut och har en låg siffra jämfört med övriga kommuner i länet, men både Knivsta och Älvkarleby ligger nära andra kommuner med höga siffror.

1.6 Kommersiell potential i länets kollektivtrafik

Det är svårt att bedöma den kommersiella potentialen i den befintliga UL-trafiken. Det beror delvis på att det är mycket svårt att fördela intäkterna per linje då många resor innefattar ett eller flera byten mellan linjer. Det går inte heller att förenklat säga att turer med hög beläggning är kommersiellt gångbara, eftersom resenärerna kräver en viss flexibilitet och förväntar sig att kunna välja från fler avgångar under dagen, även om de i de flesta fallen reser med en specifik avgång.

Utifrån fördelningen i användandet av enkelbiljetter, multibiljetter och månadskort går det inte heller att se någon tendens till ett relativt sett större användande av enkelbiljetter på någon linje. Detta skulle i så fall kunna indikera en högre betalningsvilja för just den linjen.

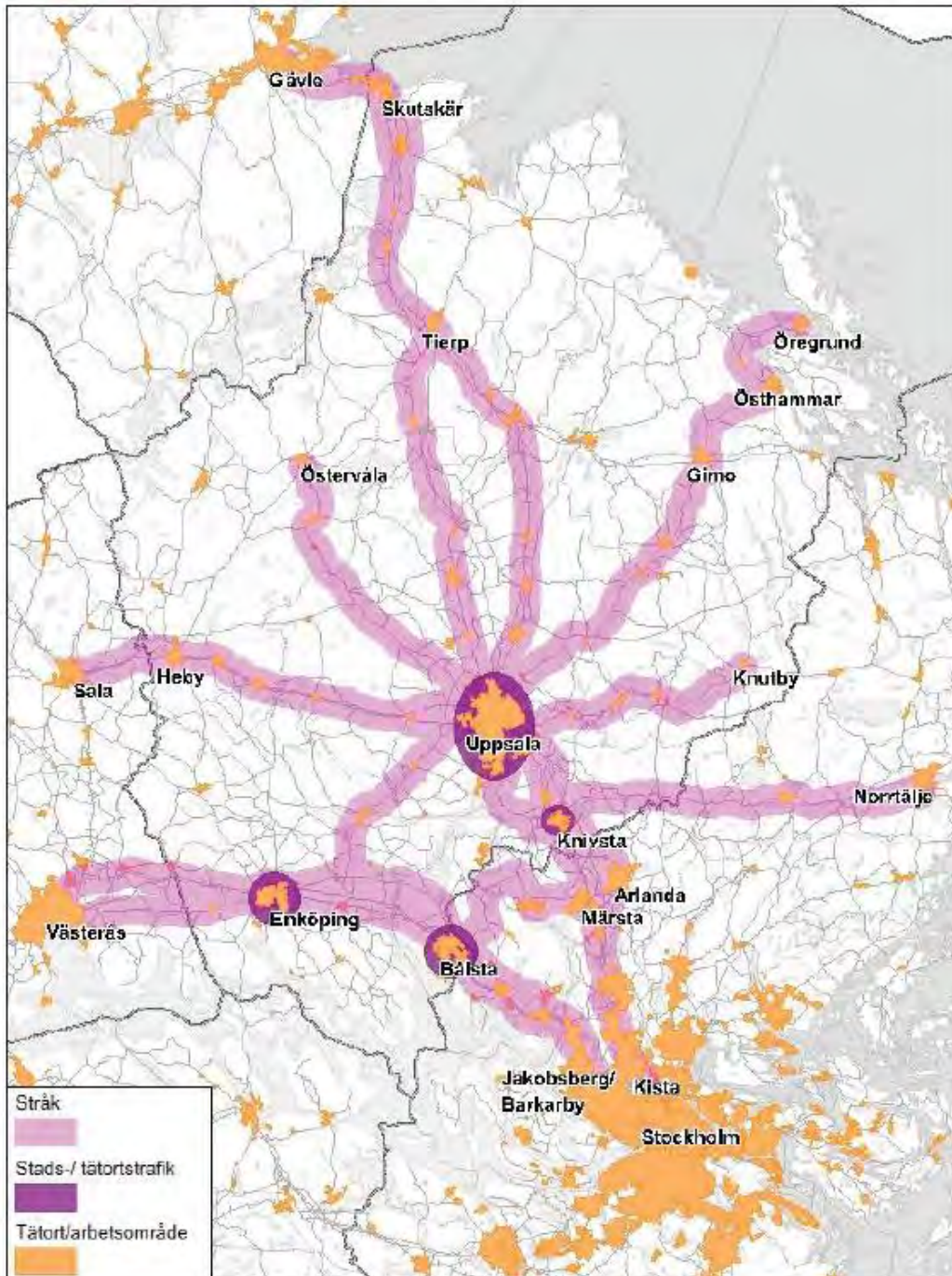
En kvalificerad bedömning utifrån befintligt underlag och erfarenhet pekar på kommersiella möjligheter för produkter som bidrar till upplevelse av minskad restid, till exempel högre komfort. Direktlinjer till stora målpunkter är en annan möjlig nisch, liksom produkter som kombinerar flera tjänster såsom kollektivtrafik, bilpool och cykeluthyrning. Region Uppsala har för avseende att tillsammans med intresserade trafikföretag fördjupa marknadsanalysen i samband med att myndigheten står inför upphandling och beslut om allmän trafikplikt.

1.7 Sammanfattning av Region Uppsalas avtal för regional kollektivtrafik 2020

Uppdateras till antagandehandling

2. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Hållplatser längs med följande prioriterade stråk ska vara fullt tillgängliga till en grad av minst 80 % enligt kriterierna.¹

¹ Definition av fullt tillgänglig hållplats, KT2018-0123, Region Uppsala

Hållplatser och bytespunkter i Uppsala län som i första hand ska vara fullt tillgängliga för alla resenärer.

Uppsala kommun	Gåvsta skola	Mehedeby station
Akademiska sjukhuset*	Ramsta kyrka	
Centralstationen	Björklinge centrum	Knivsta kommun
Ekonomikum	Björklinge södra	Knivsta station
Gränby bussnod		Alsike skola
Svartbäckens vårdcentral	Enköpings kommun	AR-terminalen
Vaksala torg	Lasarettet	Vassunda
Gottsunda torg	Gustav Adolfs plan	Långhundra Åby vägskäl
Stenhagen	Enköping station	
Skolgatan	Litslena kyrka	Älvkarleby kommun
Klostergatan	Skolsta	Skutskärs station***
Uppsala Science Park**	Enköpings Företagspark	Skutskärs centrum
Stålgatan södra	Örsundsbro centrum	Älvkarleby station
Flogsta centrum		Älvkarleby kraftverk
Fyrishov	Håbo kommun	Krysset
	Bålsta station	
	Kalmarsand	Östhammars kommun
Storvreta station	Futurum	Östhammars busstation
Vattholma skola	Frösundavik	Gimo bussterminal /Skäfthammars kyrka
Vattholma station***		Alunda bussterminal
Skyttorp station***	Tierps kommun	Österbybruk bussterminal
Gunsta	Tierp station***	Valö vägskäl
Almunge skola	Tierps vårdcentrum	Uppskedika
Knutby skola	Örbyhus station***	
Järlåsa station	Tobo station	Heby kommun
Vänge kyrka	Skärplinge bussterminal	Heby station***
Dalkarlsbo	Högbergsskolan	Heby torg
Lindbacken	Aspenskolan	Östervåla busstation
	Karlholm Klockstapeln	Morgongåva station***
	Habia Cable	Molnebo vägskäl

*samtliga hållplatser i och omkring sjukhusområdet

**samtliga hållplatser vid Uppsala Science Park

***både buss och tåg

3. Indikatorer för uppföljning av målen för den regionala kollektivtrafiken

Utgångspunkter

Ambitionen i detta arbete har varit att identifiera ett hanterbart antal indikatorer, som går att följa genom befintliga data eller till exempel via Kollektivtrafikbarometern.

Uppföljning av indikatorerna sker årligen, det kan dock finnas skäl att följa upp och rapportera vissa indikatorer tätare eller mer sällan.

Indikatorerna ska, som namnet antyder, ge en indikation på åt vilket håll utvecklingen går. Måltal ska dock anges för de indikatorer där sedan tidigare uttalade politiska mål finns: Fossilfri busstrafik år 2020 och fördubblat resande med kollektivtrafiken (innebärande 61 miljoner resor).

Indikatorer som rör miljö och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan med fördel särredovisas, med hänvisning till att lagstiftningen ställer särskilda krav kring dessa områden. Mål inom miljöområdet redovisas delvis också via andra uppföljningssystem inom Region Uppsala.

Följande målgrupper och faktorer/indikatorer att följa identifierades initialt, med grund ibland annat trafikförsörjningsprogrammets remissversion och SKL:s Öppna jämförelser för kollektivtrafik:

Politiker

Resande, kostnadseffektivitet, resmöjligheter, beläggning, marknadsandel, fossilfrihet, nöjdhet, pålitlighet, relevans.

Regionala tjänstepersoner

Resande, energiförbrukning, kostnadseffektivitet, utsläpp av partiklar, fossilfrihet, restidskvoter, kunskap, tillgänglighetsanpassade hållplatser, marknadsandel, nöjdhet, relevans.

Kommuner

Resmöjligheter (tillgänglighet till kommuncentrum), tillgänglighetsanpassade hållplatser, utsläpp av partiklar, resande, nöjdhet, närhet till hållplats.

RKM grannlän

Regionförstoring, resmöjligheter.

Tre nivåer för uppföljning

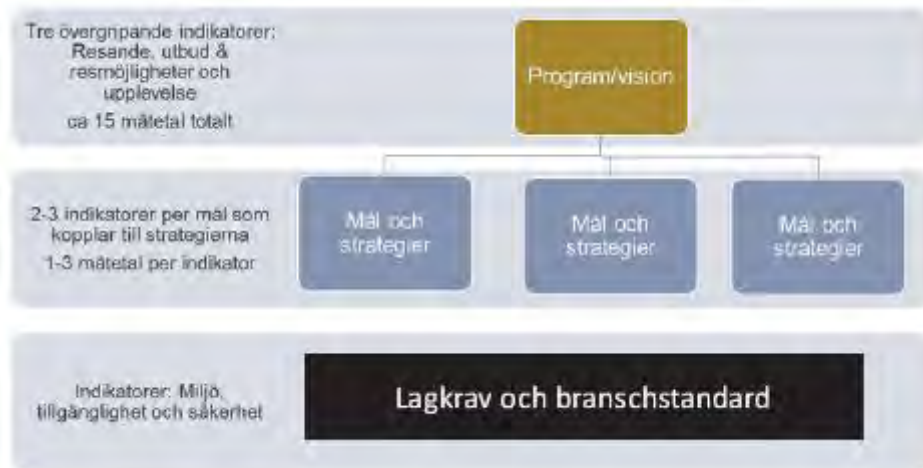
Flertalet av de indikatorer som är relevanta att följa är allmängiltiga och har bäring på samtliga tre mål. Indikatorerna följer en struktur där ett mindre antal indikatorer kopplar mer direkt till respektive mål och ett större antal ligger på en nivå ovanför målen, på programnivå.

Indikatorer på programnivå kan sägas följa en generell utveckling för kollektivtrafiken inom några bredare områden, såsom resande, utbud och upplevelse. De mätetal som följs på programnivå bör inte vara för nischade. De kan däremot med fördel brytas ner och måltal sättas i den löpande verksamhetsplaneringen i samband med att särskilda insatser planeras.

Kopplat till trafikförsörjningsprogrammets mål anges indikatorer som har mer direkt bäring på respektive mål, även om de inte gör anspråk på att motsvara och följa upp respektive mål i sin helhet. Valet av indikatorer på målnivå sätter dock fokus på några av de utpekade strategierna, som alltså kan förväntas medföra en positiv utveckling för dessa indikatorer.

Indikatorer som rör miljö och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning redovisas för sig. Detta med hänvisning till att lagstiftningen ställer särskilda krav kring dessa områden. Även en indikator som rör området säkerhet redovisas på detta sätt.

Figuren nedan visar den ovan redovisade strukturen, med indikatorerna på målnivån uppdelade på trafikförsörjningsprogrammets tre övergripande mål.

Figur: Struktur för indikatorer

3.1 Indikatorer

Indikator 1: Resande

Måttetal 1: Totalt antal resor

Mäts som totalt antal påstigande under aktuellt helår. Källa: Dilax och Trafikförvaltningen.

Önskad utveckling: Ska öka i enlighet med fördubblingsmålet till 61,0 miljoner resor år 2020

Nuläge: 50,3 miljoner påstigande

Måttetal 2: Antal resor per invånare

Mäts som antal påstigande under aktuellt helår delat med antalet invånare i länet i december månad aktuellt helår. Källa: Dilax och SCB.

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: 134 resor per invånare och år

Måttetal 3: Kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserade resandet

Mäts som andelen resor med kollektivtrafik av det totala resandet med kollektivtrafik och bil (inkl. passagerare). Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka i enlighet med fördubblingsmålet till 36% år 2030.

Underlag för basåret 2006 saknas för att kunna beräkna målvärdet för 2030 på regional nivå, då Kollbardata finns tillgängligt först från och med 2010. Enligt uppgifter från Svensk kollektivtrafik (baserat på Trafikanalys resvaneundersökning) låg dock det nationella genomsnittet 2006 på 18%.

Nuläge: 31 procent

Måttetal 4: Andel kombinationsresor med cykel-kollektivtrafik

Mäts som antalet sålda cykelbiljetter i kollektivtrafiken. Källa: UL/Region Uppsala

Önskad utveckling: Ska öka i enlighet med mål i Regional cykelstrategi för Uppsala län.
Andelen kombinationsresor med cykel-kollektivtrafik ska fördubblas jämfört med 2016, från 19% till 38%

Indikator 2: Resmöjligheter

Mätetal 4: Tillgänglighet till storregional kärna

Mäts som andel av länets invånare som med kollektivtrafik når Uppsala, Stockholm, Västerås eller Gävle inom 60 minuter med minst 10 dubbelturer per vardagsdygn. Källa: SCB Mona, Rebus, Google Maps API

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: Under framtagande

Mätetal 5: Tillgänglighet till kommuncentrum

Mäts som andel av länets invånare som med kollektivtrafik når sitt eget kommuncentrum inom 30 minuter med minst 10 dubbelturer per vardagsdygn. Källa: SCB Mona, Rebus, Google Maps API

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: Under framtagande

Mätetal 6: Tillgänglighet till centrala Uppsala

Mäts som andel av invånarna i Uppsala stad som med kollektivtrafik når centrala staden inom 15 minuter med minst 10 dubbelturer per vardagsdygn. Källa: SCB Mona, Rebus, Google Maps API

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: Under framtagande

Indikator 3: Nöjdhet

Mätetal 7: Sammanfattande nöjdhet bland allmänheten

Mäts som andelen av samtliga svarande (länsinvånare) som instämmer i påstående (angett svarsalternativ 4 eller 5, nöjd eller mycket nöjd) på frågan "Hur nöjd är du sammanfattningsvis med UL". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: 53 procent

Mätetal 8: Sammanfattande nöjdhet resenärerna

Mäts som andelen av de som reser minst en gång i månaden och som instämmer i påstående (angett svarsalternativ 4 eller 5, nöjd eller mycket nöjd) på frågan "Hur nöjd är du sammanfattningsvis med UL". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: 61 procent

Mätetal 9: Nöjdhet med senaste resan

Andel, (resor en gång/månad eller mer) som angett svarsalternativ 4 eller 5 på frågan "Om du tänker på din senaste resa med UL, hur nöjd var du med den". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: 79 procent

Indikator 4: Kostnadseffektivitet

Mätetal 10: Entreprenadkostnad per passagerarkilometer

Mäts som förhållandet mellan summan av kollektivtrafikens entreprenadkostnader och summan av passagerarkilometer. Källa: Dilax och Årsredovisning, Trafik och samhälle

Önskad utveckling: Ska minska

Nuläge: 2,6 kr/passagerarkilometer

Indikator 5: Energieffektivitet

Mätetal 11: Energiförbrukning

Mäts som antal förbrukade KWh per fordonskilometer (buss)". Källa: Frida

Önskad utveckling: Ska minska

Nuläge: 3,82 KWh/fordonskilometer

Indikator 6: Relevans

Mätetal 12: Användbarhet

Andel som instämmer (svarsalternativ 4 eller 5) i påståendet "Jag kan använda UL för de flesta resor jag gör". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge:

Grupp	Instämmer (%)
Allmänhet	50
Kund	68
Åldersgrupper	
15-25 år	68
26-64 år	47
65+ år	42
Kön	
Man	43
Kvinna	56

Indikator 7: Produktfördel

Mätetal 13: Enkelhet

Mäts som andel (åker en gång/månad eller mer) som instämmer i påståendet "Det är enkelt att åka med UL". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: Allmänhet: 62 procent
Kund: 73 procent

Indikator 8: Kunskap

Mätetal 14: Kännedom och information om utbudet

Mäts som andel som instämmer i påståendet "För de flesta resor jag gör vet jag hur jag kan åka med UL". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: Allmänhet: 71 procent
Kund: 84 procent

Mätetal 15: Kännedom och information om färdbevis

Mäts som andel som instämmer i påståendet "Det är enkelt att köpa UL:s biljetter och kort". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: Allmänhet: 71 procent
Kund: 74 procent

Mätetal 16: Information om förändringar

Mäts som andel som instämmer i påståendet "Informationen vid förändringar av tidtabeller och linjer är bra". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge: Allmänhet: 54 procent
Kund: 56 procent

Indikator 9: Klimatpåverkan

Mätetal 17: Andel fossilfritt bränsle i busstrafiken

Mäts som andelen fordonskilometer i busstrafiken som körs med förnybara drivmedel. Källa: Frida

Önskad utveckling: Ska öka i enlighet med målet om 100 % fossilfri kollektivtrafik år 2020.

Nuläge: 82,4 % (buss)

Indikator 10: Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Mätetal 18: Tillgängliga fordon

Mäts som andelen fullt tillgängliga fordon (avser ramp/lift, rullstolsplats och audiovisuellt utrop). Källa: Frida

Önskad utveckling: Ska öka och i enlighet med mål i TFP vara 100 % senast år 2020.

Nuläge: 94,9 %

Mätetal 19: Tillgängliga bytespunkter

Mäts som andelen fullt tillgängliga bytespunkter eller hållplatser. Källa: Trafik och samhälle

Önskad utveckling: Ska öka (hållplatser) och i enlighet med mål i TFP vara 5 procent år 2020 och 20 procent år 2030.

Nuläge: Under framtagande

Indikator 11: Säkerhet

Mätetal 20: Säkerhet fordon

Mäts som andelen bussar som uppfyller säkerhetskraven avseende de parametrar som finns tillgängliga. Källa: Frida

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge:

Grupp	Trafikslag Buss (%)
Alkolås	84,7
Brandsläckning i motorrum	99,6
Bälten (regionbuss)	100

Indikator 12: Trygghet

Mätetal 21: Upplevd trygghet

Mäts som andel som instämmer i påståendet "Det känns tryggt att åka med UL". Källa: Kollektivtrafikbarometern

Önskad utveckling: Ska öka

Nuläge:

Grupp	Instämmer (%)
Allmänhet	70
Kund	76
Åldersgrupper	
15-25 år	73
26-64 år	67
65+ år	73
Kön	
Man	68
Kvinna	71

4. Miljöbedömning

Uppdateras till antagandehandling

Datum
2019-11-21

Sändlista, remissinstanser

Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020

Kommuner, länsstyrelse, regioner och regionala kollektivtrafikmyndigheter	E-post
Enköpings kommun	kommunstyrelse@enkoping.se
Heby kommun	information@heby.se
Håbo kommun	kommun@habo.se
Knivsta kommun	knivsta@knivsta.se
Tierps kommun	kommunstyrelsen@tierp.se
Uppsala kommun	kommunledningskontoret@ uppsala.se
Älvkarleby kommun	Kommun@alvkarleby.se
Östhammars kommun	kommunstyrelsen@osthammar.se
Länsstyrelsen Uppsala län	uppsala@lansstyrelsen.se
Region Västmanland	region@regionvastmanland.se
Region Dalarna	region.dalarna@regiondalarna.se
Region Gävleborg	rg@regiongavleborg.se
Region Örebro län	regionen@regionorebrolan.se
Region Östergötland	region@regionostergotland.se
Region Stockholm	regionstockholm@sll.se
Region Sörmland	post@regionsormland.se
Gävle kommun	gavle.kommun@gavle.se
Norrtälje kommun	kontaktcenter@norrtalje.se
Sala kommun	kommun.info@sala.se
Sandvikens kommun	kommun@sandviken.se
Sigtuna kommun	kontaktcenter@sigtuna.se
Strängnäs kommun	kontaktcenter@strangnas.se
Upplands-Bro kommun	kommun@upplands-bro.se
Västerås stad	kontaktcenter@vasteras.se
Trafikföretag och branschorganisationer	
Sveriges bussföretag	info@transportforetagen.se
Svenska taxiförbundet	info@taxiforbundet.se
Nobina	adm@nobina.se
Gamla Uppsala buss AB	info@gub.se
Transdev	info@transdev.se
Tågoperatörerna	info@tagoperatorerna.se

Trafik och samhälle

Postadress Box 1400, 751 44 Uppsala Besöksadress Storgatan 27

Tel 018-611 00 00 Fax 018-611 60 10 E-post registrator.ktf@lul.se Hemsida regionuppsala.se

Org nr 232100-0024

Region Uppsala

Pensionärsorganisationer	
PRO Uppsala län	info@uppsala.pro.se
Riksförbundet pensionärs­gemenskap norra Svealand	rpgkansli@rpg.org.se
SPPF	info@skpf.se
Uppsala pensionärs­föreningars samarbetsråd, UPS	ups@uppsalapensionarerna.se
SPF Seniorerna Uppsala län	spfseniorerna.uppsalalan@telia.com
Organisationer för funktionshinderfrågor	
DHR Uppsala län	uppsalalan@dhr.se
Handikappförbunden HSO Uppsala län	ordforande@c.hso.se
HSO Uppsala kommun	fredrikl@flproduction.se
Rådet för delaktighet (fd. Länshandikapprådet)	Klara.ellstrom@regionuppsala.se
Astma- och allergiföreningen Uppsala län	info@c.hso.se
Hörselskadades riksförbund HRF Uppsala	uppsala@forening.hrf.se
Neuroförbundet Uppsala län	uppsala-lan@neuro.se
Personskadeförbundet RTP Uppsala	info@rtp.se
Reumatikerförbundet Uppsala län	info@reumatiker.se
Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar, RBU	mikael.wangmar@comhem.se anders.m.danielsson@telia.com
Synskadades riksförbund SRF Uppsala län	uppsala.lan@srf.nu
Uppsala läns dövas förening	Uldpf76@gmail.com
Resenärsorganisationer	
Dalabanans intressenter	info@dalabanan.com
Föreningen TiM-pendlare	timpendlare@gmail.com
Pendlarföreningen Tierp	
Resenärsforum	info@resenarsforum.se
Näringslivsorganisationer	
Företagarna Uppsala	uppsala@foretagarna.se

Handelskammaren i Uppsala	info@chamber.se
Stockholms handelskammare	info@chamber.se
LRF Mälardalen	info@lrf.se
Svenskt näringsliv Uppsala	anna-lena.holmstrom@svensktnaringsliv.se
STUNS	andreas.larsson@stuns.se
Samordningsförbundet Uppsala län	asa.fichtel@finsam uppsala.se
Ung Företagsamhet	sofi.lahyani@ungforetagsamhet.se
UIC	info@uic.se
Connect	sara.ceder@connectsverige.se
Coompanion	uppsala@coompanion.se
Arbetstagarorganisationer	
LO-distriktet i Mellansverige	lo-mellansverige@lo.se
Saco	goran.arrius@saco.se
TCO Uppsala län	info@tco.se
Unionen	uppland@unionen.se
Vision	vision@vision.se
Universitet och studentföreningar	
Uppsala universitet	rektor@uu.se
Sveriges lantbruksuniversitet	registrator@slu.se
Farmaceutiska studentkåren	ordf@farmis.uu.se
Uppsala teknolog- och naturvetarkår	ordf@utn.se
Ultuna studentkår	uls@stud.slu.se
Uppsala studentkår	reception@us.uu.se
Veterinärmedicinska föreningen	info@vmf.se
Drivhuset	Uppsala@drivhuset.se
Föreningar/motsvarande	
Svenska kyrkan	uppsala.pastorat@svenskakyrkan.se
Upplandsstiftelsen	info@upplandsstiftelsen.se
Naturskyddsföreningen Uppsala län	kansli.malardalen@naturskyddsforeningen.se
Uppsala cykelförening	info@ucf.se
Cykelfrämjandet Uppsala	uppsala@cykelframjandet.se
Övriga intressenter	
Destination Uppsala	info@destinationuppsala.se

**Kollektivtrafikförvaltningen
Försäljning och kommunikation**

Affärsutveckling Försäljning

Johan Damström

Tfn 070 689 99 76

E-post johan.damstrom@ul.se**Uppföljning av gratis kollektivtrafik till ungdomar under sommarlovet****Ärendebeskrivning**

Staten erbjöd alla mantalsskrivna skolungdomar i länets kommuner som respektive vårtermin lämnar antingen årskurserna 6–9 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan eller år 1 och 2 i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan (till detta vissa specialklasser/utbildningar) att resa avgiftsfritt med kollektivtrafik under sommarlovet.

Detta dokument sammanfattar Kollektivtrafikförvaltningen i Region Uppsala, UL, hantering av uppdraget.

Sammanfattning:

Sammanfattningsvis så gick hanteringen mycket bra i Region Uppsala!

Totalt delades 26 287 sommarlovskort ut till grundskole- och gymnasieelever varav 92% utnyttjades.

UL erbjöd berättigade elever den befintliga sommarbiljett som säljs i ordinarie sortiment. Denna biljett sträcker sig från 1 juni till 31 augusti och gäller dygnet runt. Normalt gäller dessa biljetter för ungdomar under 20 år men UL gjorde undantag för ålder denna sommar.

Biljetten gjordes personlig med namn tryckt på kortet samt text ”Sommar 2018”.

UL redovisar även det ekonomiska utfallet, om ersättningen från Trafikverket täcker de extra kostnader som hanteringen genererade samt intäktsbortfall.

Kollektivtrafikförvaltningen UL

Storgatan 27 | Box 1400 | 751 44 Uppsala | tfn 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.ul.se

Handläggningen av korten:

UL har tidigare upphandlat ett system för hantering av skolkort. De åtta kommunerna i Uppsala län förser UL med namnlistor med hemadress på de elever som är berättigade till skolkort.

Samma system har UL använt men då lagt till en ”termin” kallad sommaren 2018. Inför sommaren har UL givit förutsättningarna enligt förordningen på vilka elever som är berättigade till ett gratis sommarlovskort. UL har dessutom gjort några förtydliganden för kommunerna.

UL bestämde tidigt att använda det befintliga skolkortssystemet. Under februari hade UL diskussioner med Sokigo kring utveckling/anpassning av systemet med ett sommarlov. Samtidigt började UL säkra samarbete med ”kortfabrik”.

Från kommunerna begärda UL in elevlistor senast den 6 april. Listorna gick igenom och ”tvättades”. Den 12 april gick listorna till kortfabriken som fram till första veckan i maj gjorde tilltryck på korten. 7 maj gick korten till UL som därefter lät ladda och kontrollera korten innan de den 21 maj skickades ut hem till eleverna. Alla elever skall ha fått korten med information före den 1 juni då biljetten började gälla.

Samarbetet med kommunerna gick bra och distribution flöt på enligt plan. UL erbjöd även förlustgaranti vid borttappade kort.

Inför sommaren 2019 kommer UL att se över hantering och biljettens giltighet. UL skulle kunna anpassa giltigheten till sommarlovet och kommer inleda ett samarbete i god tid med kommunerna. Detta för att lyfta eller skapa aktiviteter riktade mot ungdomar t. ex. badbussar och lyfta fram kulturaktiviteter.

Hur reste eleverna?

UL har efter 31 augusti tagit fram statistik på antal ”blippningar” (valideringar) samt antal unika kort. Observera att resande med SL-pendeln Uppsala-Knivsta-Arlanda inte registreras samt att statistiken för Upptåget är bristfällig.

De som köpt sommarbiljett för 2017 gjorde i snitt 98st ”blipp”/kort jämfört med 90 blipp”/kort 2018. De som fick sommarlovsbiljetten (finansierad) gjorde i snitt 45st ”blipp”/kort.

	Antal "blipp"	Antal unika kort	Snitt antal "blipp"/kort	
Finansierad:				
Sommarlovsbiljett, Juni 2018	396 696	21 539	18,42	
Sommarlovsbiljett, Juli 2018	304 744	18 615	16,37	
Sommarlovsbiljett, Augusti 2018	395 321	19 754	20,01	
Sommarlovsbiljett, Jun-Aug 2018	1 096 762	24 190	45,34	(under 3 månader)
Köpta:				
Sommarbiljett 2017	370 096	3 744	98,30	(under 3 månader)
Sommarbiljett 2018	80 379	893	90	(under 3 månader)

En analys av socioekonomisk SCB-data för Uppsala län visar att barn från områden med låg hushållsinkomst registrerade kring 50% fler ”blippningar” och har rest 30% mer än andra barn.

Vad tyckte entreprenörerna?

Efter samtal med våra entreprenörer så har vi fått övervägande positiva kommentarer. Vi har tidigare år haft en del ungdomar som försökt att ”tjuvåka” utan giltig biljett och de konflikterna har således uteblivit likaså hot och våld p g a betalningsvägran, som minskade och var nästan obefintlig.

I några enstaka fall har vi anträffat sommarlovsbiljetten hos personer som inte varit berättigade samt att en och annan ungdom använde bussen som värmestuga.

Ekonomiskt – hur gick det för UL?

Resultatet visar att UL sålde ca 2 900 färre sommarbiljetter under 2018 jämfört med 2017.

Samtidigt hade ca 26 000 barn (2018) tillgång till en sommarbiljett jämfört med 3 800 under 2017.

Försäljning Ungdomsbiljetter juni-juli-augusti (000 kr)

	2017	2018	Diff
Sommarbiljett	2 864 kr	714 kr -	2 150 kr
10-resors	366 kr	123 kr -	243 kr
30-dagars Fritidsbiljett	556 kr	80 kr -	476 kr
Enkelbiljetter Atries	6 016 kr	3 213 kr -	2 803 kr
Enkelbiljetter UL app	3 767 kr	3 143 kr -	624 kr
24-H	145 kr	218 kr	73 kr
SL appen Enkelbiljetter	133 kr	124 kr -	9 kr
Intäkter exkl statlidg bidag	13 847 kr	7 615 kr -	6 232 kr
Statligt bidrag utbetalt av Trafikverket	- kr	12 528 kr	12 528 kr
Intäkter inkl statligt bidrag	13 847 kr	20 143 kr	6 296 kr

Extra direkta kostnader för hantering av 26 000 sommarlovs korten beräknades till ca 1,3 miljoner kronor. Detta skulle i så fall ge UL ett överskott på ca 5,0 miljoner kronor.

UL har ett incitamentsavtal med en entreprenör på 17 kr per påstigande passagerare. Totalt blippades sommarlovs kortet 305 790 gånger (Nobina) under juni till augusti vilket motsvarar 5,2 miljoner kronor i ersättning.

Avrundat blev det ekonomiska resultatet lite negativt för UL men detta kompenseras av ett mycket positivt mottagande av ungdomarna som fick resa gratis under sommaren.

Inspel inför 2019:

UL vill belysa följande frågeställningar och få förtydliganden:

- Vilka elever har rätt till kort?
Vad är styrande – Skola eller Mantalsskriven. Administrativt kan detta bli en stor utmaning då UL inte kan få fram adresser och elevregister utan hjälp av skolorna.
- Elever som gått i en skola utomlands kommer hem efter vårterminens slut och skall nästa läsår läsa i Sverige? Hur skall dessa elever hanteras? Skall dom rätt till sommarlovskort? Vem skall bevilja detta?
- Sprint (elever som går i språkintröduktion)
Här måste regelverket förtydligas.
- KAA (Kommunal Aktivitets Ansvar)
Förtydliga att detta är kommunens ansvar då dessa ungdomar inte studerar.
- Elever över 20 år får idag CSN vid studier på gymnasiet.
Skall dessa elever också ha rätt till gratis sommarlovsbiljett? Eller anses CSN-stödet täcka elevens aktiviteter på sommaren?
- GDPR
Finns det någon risk att listor från skola eller kommun kan vara i konflikt med GDPR?
- Skyddad ID och elever med TF personnummer
Hur skall dessa elever hanteras om de exempelvis byter skola och län?
- Inackordering
En elev som är inackorderad i skola i ett län (ex. idrottsgymnasium) vill förmodligen ha ett sommarlovskort som gäller i sin hemort.

Samtidigt bör diskussioner föras med kommuner och Kultur och Bildning om hur man kan låta eleverna aktiveras via befintliga eller skapade evenemang/aktiviteter i länet.

E-arkiv i Östhammars kommun – möjligheter och utmaningar

Johanna Widenberg

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Vad är ett e-arkiv?	4
Lagstiftningen	4
Var är ett myndighetsarkiv?	4
Målen med myndighetsarkiven.....	5
Arkivmyndighet och förvaltning	6
Varför e-arkiv?.....	8
Utmaningar och möjligheter i e-arkivvärlden	10
Arkivsituationen i Östhammars kommun idag.....	11
Arkivarie, slutarkiv, närarkiv.....	11
Den fungerande arkivvården.....	12
Lagkrav i arkivvården som inte uppnås	13
Pappersarkiv och e-arkiv	15
Nya krav på organisation och förvaltning	16
Kommunens arkivorganisation otillräcklig.....	16
Vad är informationsförvaltning?	16
Informationsförvaltningens betydelse för e-arkiv.....	17

Sammanfattning

Denna rapport belyser möjligheter och förutsättningar för att införa e-arkiv i Östhammars kommun. Rapporten har författats av kommunarkivarie Johanna Widenberg.

Rapporten framhåller att e-arkiv är en omistlig del av den alltmer digitaliserade förvaltningen inom offentlig sektor, såväl i Sverige som i andra länder. För att Östhammars kommun ska lyckas fullt ut i sitt digitaliseringsarbete behövs alltså ett e-arkiv. De nuvarande fysiska arkivlokalerna är dessutom på väg att fyllas, så en ny arkivlösning behöver införskaffas snart.

Av genomgången framgår att det finns goda möjligheter för Östhammars kommun att upphandla ett e-arkiv. Det finns en levande marknad för e-arkiv i Sverige där leverantörer erbjuder e-arkiv som tjänst eller produkt. Det finns vidare en stor kunskap om e-arkiv att ta del av hos olika expertorgan, som Riksarkivet och Sveriges kommuner och regioner.

Redogörelsen visar att arkivverksamheten i Östhammars kommun är eftersatt. Det saknas en modern arkivorganisation och -verksamhet. Den befintliga organisationen och verksamheten är helt anpassad för att förvalta den pappersbaserade arkivvården.

Rapporten pekar på betydelsen av att utforma en samlad informationsförvaltning i samband med införandet av e-arkiv, det vill säga utforma en kommunövergripande förvaltning för att styra och stödja verksamheternas informationshantering från det att informationen uppstår, genom olika användningsområden och faser, och fram till arkivering. En sådan förvaltning skulle bidra till att kommunen förvaltade sitt e-arkiv på ett effektivare och ändamålsenligare sätt. En sådan förvaltning skulle också leda till bättre laguppfyllnad inom informationshantering och arkivverksamhet i allmänhet.

Östhammar 2020-01-10, Johanna Widenberg

Adress:

Östhammars kommun

Box 66

742 21 Östhammar

Telefon: 0173-85412

E-post: Johanna.Widenberg@osthammar.se

Vad är ett e-arkiv?

Ett e-arkiv är ett elektroniskt arkivsystem. Det är ett system för hantering, återsökning och långtidsbevarande av digital information.

Ett e-arkiv utgör således en avställningsplats för information som uppstått i verksamhetssystemen, men som man av olika anledningar inte vill ha kvar i verksamhetssystemen längre. E-arkivet kan förvara informationen från verksamhetssystemen, men inte verksamhetssystemen i sig. E-arkivet utgör ett helt eget system och har egna gränssnitt och funktioner.

E-arkivet förvarar informationen i ett format som är utvecklat för långtidslagring. Det innebär bland annat att informationen förvaras i ett format som inte nödvändigtvis är låst till en särskild programvara för att vara läsbar.

E-arkivet förvarar informationen när den är färdigbehandlad, i ett slutgiltigt skick. Relevant metadata kan bevaras tillsammans med informationen. Regelmässigt bevaras metadata som upplyser om proveniens och garanterar autenticitet. Metadata som upplyser om sekretess, säkerhetsklass och förekomsten av personuppgifter kan också knytas till informationen, liksom annan metadata som det kan finnas behov av att spara.

Om Östhammars kommun bestämmer sig för att införskaffa e-arkiv blir kommunen ägare av ett nytt it-system, ett nytt sorts system som kräver drift och förvaltning. För detta krävs teknisk kompetens. Införandet av e-arkiv innebär dock inte bara löpande tekniska utmaningar, utan även juridiska. E-arkivet kräver ständig tillsyn utifrån de lagkrav som gäller. Den information som tillförs ett e-arkiv inom offentlig sektor i Sverige utgör nämligen ett så kallat myndighetsarkiv och för de svenska myndighetsarkiven gäller en rad lagar och förordningar.

Lagstiftningen

Var är ett myndighetsarkiv?

Det finns många lagar och förordningar som har betydelse för arkivverksamheten i Sverige. De viktigaste inom offentlig sektor är tryckfrihetsförordningen, arkivlagen, offentlighets- och sekretesslagen, EU:s dataskyddsförordning, den svenska dataskyddslagen samt registerlagar för särskilda sektorer. Även säkerhetsskyddslagen har betydelse för arkivverksamheten, då den har bäring på skyddsklassning och informationssäkerhet.¹

Den viktigaste lagen på arkivområdet är arkivlagen. Den utgör en ramlag och föreskriver i stora drag hur arkivverksamheten inom offentlig sektor ska vara organiserad.

Begreppet arkiv kan ha flera betydelser. I vardagligt språk används begreppet ofta synonymt med arkivlokalen eller – i den elektroniska världen – som synonymt med e-arkivet, med andra ord den

---

¹ Fullständigt namn på EU:s dataskyddsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 96/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Fullständigt namn på den svenska dataskyddslagen: Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

förvaringsyta som används för att bevara information. Men i arkivlagen, liksom inom juridiken i allmänhet, talar man istället om arkiv i betydelsen *bestånd av handlingar*. Begreppet arkiv åsyftar alltså inom juridiken själva handlingarna, det vill säga informationen, uppgifterna, datan, inte förvaringsplatsen för dessa. Arkivlagen är teknikneutral. Den gäller således lika för pappersbaserade arkivbestånd som elektroniska bestånd i e-arkiv.

Statliga, kommunala och landstingskommunala arkiv utgör myndighetsarkiv. I arkivlagen står att en myndighets arkiv bildas av de allmänna handlingar som avsätts i myndighetens verksamhet, samt de handlingar som myndigheten beslutar skall tas om hand för arkivering.² Skrivningen ska uppfattas normativt. Ett myndighetsarkiv *ska* bildas av de allmänna handlingar som avsätts i verksamheten, samt övriga relevanta handlingar. Det är de allmänna handlingarna som *ska* stå i fokus för arkivverksamheten och bilda stommen i de offentliga arkivbestånden. När det gäller begreppet allmän handling hänvisar arkivlagen vidare till tryckfrihetsförordningen, där begreppet närmare definieras.³

Målen med myndighetsarkiven

Arkivlagen definierar målen med arkivverksamhet. I den så kallade portalparagrafen (§3) står att myndigheternas arkiv är en del av det nationella kulturarvet och att arkiven ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser

- rätten att ta del av allmänna handlingar,
- behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och
- forskningens behov⁴

Ett myndighetsarkiv ska alltså fylla flera syften. Ett myndighetsarkiv ska fungera som en kunskapsbank för den egna förvaltningen och för andra myndigheter. Myndighetsarkivet ska också rymma sådan information som är av betydelse för att allmänheten och forskarna ska kunna få insyn i myndighetens verksamhet – över tid.

För att det ska vara praktiskt möjligt för allmänheten att ta del av de allmänna handlingarna i arkivet ska myndigheten upprätta en arkivredovisning över hela sitt handlingsbestånd. Arkivredovisningen ska bestå av en arkivbeskrivning och en arkivförteckning. Detta framgår av arkivlagen. Andra lagar ställer krav på annan redovisning av handlingsbeståndet. Offentlighets- och sekretesslagen ställer krav på att myndigheten upprättar en liknande dokumentation med information om exempelvis sökvägar i handlingsbestånden och uppgifter om handlingarnas sekretess.⁵ Vidare ställer dataskyddsförordningen krav på att myndigheten ska upprätta en förteckning över sina personuppgiftsbehandlingar.⁶

Ett myndighetsarkiv ska bevaras för all framtid. Det gäller såväl pappersbaserade som elektroniska arkivbestånd. Det finns inga borte tidsgränser. Det åtagande som ett e-arkiv innebär, gäller alltså för

---

² Arkivlag (1990:782) 3 §.

³ Läs mer i Ulrika Geijer & Håkan Lövblad, *Arkivlagen. En kommentar*, (Norstedts Juridik: Stockholm 2018), s. 160–167.

⁴ Arkivlag (1990:782) 3 §.

⁵ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 4 kap. 2 §.

⁶ EU:s dataskyddsförordning, artikeln 30.

alltid. Gallring av arkivhandlingar får förvisso ske, men endast under förutsättningen att det kvarvarande arkivbeståndet uppfyller de övergripande målen.⁷

Det är ingen slump att rätten att ta del av allmänna handlingar står först bland målsättningarna i arkivlagens portalparagraf. Den rätten brukar beskrivas som grundbulten i den så kallade offentlighetsprincipen, en princip som ofta framhålls som grundläggande för det svenska demokratiska samhället. Offentlighetsprincipen brukar också beskrivas som en garant för den öppna transparenta byråkratin och som sådan en viktig del av den svenska förvaltningstraditionen.⁸

För att myndigheterna ska kunna leva upp till offentlighetsprincipen över tid krävs att myndigheterna har en ordnad arkivverksamhet. Endast genom att vårda och bevara de allmänna handlingarna, och hålla dem sökbara, kan ju myndigheterna tillmötesgå rätten att begära ut allmänna handlingar i ett längre perspektiv. Härigenom får arkivlagen, liksom den offentliga arkivverksamheten i Sverige, sin relevans och tyngd.⁹

Arkivmyndighet och förvaltning

Ett kommunalt arkiv utgör ett myndighetsarkiv. Myndighetsarkiv kan delas in i närarkiv/mellanarkiv och slutarkiv. I den pappersbaserade arkivverksamheten talar man oftast om närarkiv, men i den elektroniska arkivverksamheten om mellanarkiv. Indelningen är högrelevant för kommuner eftersom den pekar ut vilken instans inom den kommunala organisationen som har det ekonomiska, juridiska och praktiska ansvaret för arkivbestånden: förvaltningarna eller arkivmyndigheten.

I en kommun är kommunstyrelsen arkivmyndighet. Det framgår av arkivlagen.¹⁰ Östhammars kommun har också antagit ett arkivreglemente som bekräftar kommunstyrelsens roll som arkivmyndighet över de övriga förvaltningarna.¹¹

Kommunstyrelsen förestår det så kallade kommunarkivet, det vill säga slutarkivet för de kommunala arkivbestånden. De kommunala förvaltningarna ska leverera sina arkivbestånd till kommunarkivet när de inte längre behövs i den löpande verksamheten på förvaltningarna. Så länge arkivbestånden behövs i verksamheten och förvaras ute på förvaltningarna utgör de så kallade mellanarkiv. Då har förvaltningarna det ekonomiska, juridiska och praktiska ansvaret. Men när arkivbestånden levereras till kommunarkivet övertar kommunstyrelsen det praktiska ansvaret, liksom alla de ekonomiska kostnader och juridiska skyldigheter som vidhänger bestånden.

I egenskap av tillsynsmyndighet och ansvarig för slutbevarandet har kommunstyrelsen rätt att ställa krav på de arkivbestånd som levereras från de kommunala förvaltningarna. Vid pappersarkivering kan det exempelvis handla om krav på att handlingarna är ordnade på ett visst sätt, att handlingarna är rensade från arbetsmaterial och att sekretessbelagda handlingar märkts upp och lagts i särskilda

---

⁷ Arkivlag (1990:782) 10 §.

⁸ Se exempelvis Nils Funcke, *Offentlighetsprincipen. Praktik och teori.* (Studentlitteratur: Lund 2015), s. 11-13.

⁹ Läs mer i Ulrika Geijer & Håkan Lövblad, *Arkivlagen. En kommentar*, (Norstedts Juridik: Stockholm 2018), s. 66–69.

¹⁰ Arkivlag (1990:782) 8 §.

¹¹ Östhammars kommuns arkivreglemente:

<https://ines.osthammar.se/globalassets/dokument/reglementen/arkivreglemente-for-osthammars-kommun.pdf>. 2020-01-07.

omslag. Vid e-arkivering kan det handla om krav på att informationen är sparad i särskilda format, att relevant metadata finns med och att sökfunktionerna är organiserade på lämpligt sätt.

Arkivlagen är tydlig med vilken instans som har det praktiska, ekonomiska och juridiska ansvaret för arkivbestånden i deras livscykel: först de arkivbildande förvaltningar och sedan, efter leverans, arkivmyndigheten. Men i praktiken, vid pappersarkivering, kan det vara svårt att upprätthålla en gräns mellan arkivmyndighetens och förvaltningarnas arkivverksamhet, särskilt i små kommuner där enheterna delar arkivlokaler och där man ofta hjälps åt att besvara förfrågningar på arkivmaterialet.

Vid e-arkivering är det av yttersta vikt att gränsdragningen mellan förvaltningarna och kommunstyrelsens arkivbestånd och arkivansvar tydliggörs. Det är förstås viktigt att klargöra vem som har det ekonomiska ansvaret för inköp och drift. Men det är också viktigt att e-arkivet utformas efter de olika praktiska behov och juridiska krav som föreligger för mellanarkiv respektive slutarkiv.

Mellanarkivet måste kunna tillgodose förvaltningarnas återsökningsbehov av information. Sökfunktionerna ska därför i möjligaste mån utformas utifrån ärendehanteringens art. Tillgång till personuppgifter, enligt dataskyddsförordningen, och sekretessbelagda uppgifter, enligt offentlighets- och sekretesslagen, måste dock regleras efter olika personalgrupper. Ett mellanarkiv förvarar sådana handlingar som ska bevaras för alltid, men det ska också kunna rymma sådana handlingar som kan gallras efter viss tidsfrist. Det måste således vara tekniskt möjligt att gallra i mellanarkivet.

I slutarkivet bör endast finnas sådana handlingar som ska bevaras för alltid. Några funktioner för att gallra behövs alltså nödvändigtvis inte. Sökvägarna ska utformas med allmänheten, medierna och forskarna i åtanke. Tillgången till sekretessbelagda uppgifter ska regleras, men inte nödvändigtvis tillgången till personuppgifter. Allmänhet och forskare har nämligen rätt att ta del av personuppgifter såvida de inte är sekretessbelagda enligt offentlighets- och sekretesslagen. Sök- och sammanställningsmöjligheter kan med fördel utformas med en nutida och framtida utrednings- och forskningsverksamhet i åtanke. De kan således utformas för att underlätta återsökning av särskilt efterfrågad samhällsinformation eller bearbetning av stora mängder information.

Mellanarkiv	Slutarkiv
Förvaltningarna har det praktiska, ekonomiska och juridiska ansvaret	Arkivmyndigheten (KS) har det praktiska, ekonomiska och juridiska ansvaret
Stort återsökningsbehov inom förvaltningen, organiseras utifrån detta behov utifrån de lagar som gäller	Återsökningsbehov mest för allmänhet och forskare, organiseras utifrån detta behov utifrån de lagar som gäller

Varför e-arkiv?

På sin hemsida skriver Sveriges kommuner och regioner (SKR):

Alla kommuner och landsting har ansvar för att bevara sin information, oavsett om den finns i pappersform eller digital form. Det krävs ett e-arkiv för att kunna bevara organisationens digitala information för all evighet. Det framgår i tryckfrihetsförordningen, arkivlagen och annan lagstiftning.¹²

Det digitala informationssamhället kräver helt enkelt e-arkiv. De elektroniska allmänna handlingar som finns i myndigheternas verksamhetssystem måste arkiveras, förr eller senare, och den givna arkiveringsformen för sådana handlingar är e-arkivering.

Att bara låta informationen ligga kvar i verksamhetssystemen är inte ett långsiktigt hållbart alternativ. För det första drar verksamhetssystemen ofta stora summor årligen i licenskostnader. För det andra kommer informationen oundvikligen att bli oläsbar på sikt, i takt med att programvaror och format åldras och fasas ut. För det tredje strider ett sådant förfarande mot Datainspektionens tidigare rekommendationer utifrån personuppgiftslagen – och därmed troligen också dataskyddsförordningen – i den mån verksamhetssystemen rymmer personuppgifter. Förfarandet strider nämligen mot principen om uppgiftsminimering, det vill säga att endast de personuppgifter som behövs för en viss behandling ska finnas tillgängliga för behandling.¹³

Pappersarkivering av elektroniska handlingar är förvisso en möjlighet, i vissa fall. Informationen som de elektroniska handlingarna rymmer kan skrivas ut ur verksamhetssystem för att sedan bevaras på papper, i fysiska arkivlokaler. (Just nu använder sig Östhammars kommun av den möjligheten.) Det pappersbaserade arkivet riskerar dock att bli mycket utrymmeskrävande med tiden. Informationsmängderna i verksamhetssystemen växer ständigt, i takt med att allt fler e-tjänster utvecklas inom offentlig förvaltning och att allt fler arbetsmoment inom administration och kärnverksamhet digitaliseras. De datamängder som produceras i det nuvarande så kallade informationssamhället överstiger med råge forna tiders. Ökande volymer ligger helt enkelt i den digitala informationshanterings natur. Allt pekar alltså på att trenden med ökande datamängder kommer att hålla i sig. Pappersarkivering är därmed i realiteten inte ett långsiktigt hållbart alternativ för en alltmer digitaliserad förvaltning.

Vissa elektroniska handlingar kan inte heller skrivas ut på papper, utan betydande informationsförluster. En viss informationsförlust sker alltid när digital information omvandlas till analogt format. Det kan handla om förlorade sökmöjligheter och sammanställningsmöjligheter. Men för vissa handlingar blir omvandlingen från digitalt till analogt förödande, exempelvis filmer eller

---

¹² Sveriges kommuner och regioner (SKR) hemsida, om e-arkiv: <https://skr.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/informationsforsorjningochdigitalinfrastruktur/earkiv.350.html> . 2020-01-07.

¹³ Datainspektionens tidigare principbeslut från 2012 utifrån Personuppgiftslagen. Datainspektionens beslut, dnr 1413-2010. Läs gärna Draftits juristers uttalande om detta. Inloggning krävs. (19.18.1 Praxis: gallring och arkivering): <https://inloggad.draftit.se/draftit/Dataskydd/Handbok/kommuner-och-andra-myndigheter/Arendehantering/praxis-gallring-och-arkivering/> K.

digitala kartor med sök- och visningsfunktioner. Sådana handlingar kräver helt enkelt e-arkivering för att kunna bevaras på ett meningsfullt sätt.

Förespråkare för e-arkiv brukar hävda att e-arkiv är kostnadseffektivt. Genom att ställa av information ur verksamhetssystem som inte längre används kan avtal med systemleverantörer sägas upp och licenskostnaderna minska. Man måste dock räkna med att e-arkivet kräver stora ekonomiska och personella satsningar för upphandling, implementering och drift, särskilt initialt. På längre sikt kan man dock förvänta sig att kostnaderna planar ut, precis som vid all teknisk omställning.

Ett e-arkiv kan förvaltas som ett isolerat system på en myndighet, som en avställningsyta för särskild utvald information eller information som inte kan arkiveras på annat sätt. Informationen kan ”tankas” ut från särskilda verksamhetssystem och organiseras utifrån specifika återsökningsbehov. Det kan således utgöra en mindre del av arkivverksamheten på myndigheten och som sådan ha begränsade effekter på dokumenthanteringen i övrigt.

E-arkivet kan också ges en framskjuten plats inom myndighetens digitala informationsstruktur. Det kan utgöra slutdestinationen för nästintill samtliga handlingsslag på en myndighet och sätta sin prägel på nästintill samtliga dokumenthanteringsprocesser. Dokumenthanteringsplaner och andra styrdokument kan omarbetas med e-arkivering i åtanke. De kan utvecklas till informationsplaner och aktivt styra övergången från pappersarkivering till e-arkivering. Ärendehanteringsrutiner överlag kan ses över med ökad digitalisering som ledstjärna. Vidare kan upphandling av verksamhetssystem genomföras med sikte på en smidig framtida e-arkivering. Stora effektivitetsvinster finns troligen att vänta för den myndighet som inte bara förvaltar e-arkivet som ett särskilt system, utan ger det en genomtänkt och framträdande plats i den övriga informationsförvaltningen.

Förespråkare av e-arkiv brukar framhålla e-arkivets stora potential för öppenhet och medborgarservice. E-arkivet kan nämligen organiseras på ett ytterst sökvänligt sätt. Information av olika slag kan sammanföras och tillgängliggöras i ett och samma system, till gagn för utredningsverksamhet och forskning. Delar av arkivbeståndet kan också öppnas upp på nätet. De öppna arkivbestånden kan således – vid sidan om exempelvis öppna e-diarier– bidra till ökad insyn i myndigheternas verksamhet. Det är dock inte bara demokratiska värden som ligger i vågskålen, utan även kulturell upplysning och medverkan. Ett nätbaserat e-arkiv kan nämligen ge medborgarna en direkt tillgång till det gemensamma kulturarv som myndighetsarkivet utgör.¹⁴

---

¹⁴ Sveriges kommuner och regioners (SKR) hemsida om e-arkiv: https://skr.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/informationsforsorjningochdigitalinfrastruktur/earkiv_350.html . 2020-01-07. Se exempelvis Stockholms stadsarkivs e-arkiv som e-tjänst: <https://etjanster.stockholm.se/earkivet/> . 2020-01-07.

Utmaningar och möjligheter i e-arkivvärlden

En utmaning när det gäller e-arkiv är det oändliga tidsperspektivet. Myndigheternas arkiv ska bevaras för alltid. Då tidsperspektivet inte är överblickbart är det svårt att planera för det.

En del frågor är av ekonomisk beskaffenhet. Hur ser kostnaderna för e-arkiv ut, idag och i framtiden? Kan den framtida tekniska utvecklingen medföra oförutsedda kostnader? En del frågor är av teknisk natur. Hur kan e-arkiv bevaras för framtiden så att information förblir sökbar och läsbar? Hur kan informationens äkthet och riktighet försvaras gentemot utifrån kommande hot?

Hur kostnaderna ser ut för lokaler och arkivvård av det pappersbaserade arkivet vet man i arkivvärlden sedan länge. Det finns erfarenhetsmässiga kunskaper om hur papper, bläck och andra material påverkas av långtidsbevarande. Det finns också sekelgamla strategier för att avgöra om pappershandlingarna utgör original eller kopior, och vidare, om de är äkta eller förfalskade. Vidare finns etablerade metoder för att analysera underskrifter för att bedöma signaturers äkthet och handlingarnas status som urkunder.¹⁵

E-arkiv är i ett historiskt perspektiv ett relativt nytt fenomen inom arkivvärlden som det saknas en längre erfarenhet av. Det saknas dock inte kunskap eller erfarenheter överhuvudtaget. E-arkiv har varit ett aktuellt ämne under flera decennier inom den såväl svenska som internationella arkivdebatten. I denna debatt har förvaltningsrättsligt centrala begrepp som original, äkthet och signaturer diskuterats ingående och getts nya definitioner utifrån den digitala informationsförvaltningens möjligheter och begränsningar.¹⁶ Många myndigheter och organisationer har också använt sig av e-arkiv sedan ett antal år. Det har således länge funnits en marknad där leverantörer har erbjudit tekniska produkter utifrån myndigheternas specifika krav och behov. Många leverantörer på denna marknad erbjuder också konsulttjänster inför anskaffning av e-arkiv.

Som statlig myndighet med ett övergripande ansvar för det svenska arkivväsendet i Sverige har Riksarkivet arbetat med frågan om e-arkiv länge. För att underlätta för intressenter och producenter har Riksarkivet utfärdat föreskrifter och rekommendationer, i enlighet med internationella standarder och i samarbete med internationella organisationer. Det finns exempelvis riktlinjer utfärdade för elektroniska signaturer och arkivbeständiga format. Riksarkivet har också formulerat specifikationer (förvaltningsgemensamma specifikationer, FGS) som underlättar informationsutbyten mellan olika system.¹⁷

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har länge varit engagerad i frågan om e-arkiv, liksom i andra frågor som rör digitalisering. SKR har ett organiserat samarbete med Riksarkivet inom ramen för Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor (SKA). De senaste åren har SKR kommit med en rad råd

---

¹⁵ Se exempelvis Riksarkivets hemsida om hanteringen av olika medier: <https://riksarkivet.se/hantering-av-olika-medier>. 2020-01-07.

¹⁶ Se exempelvis olika europeiska samordningsprojekt kring e-arkivering: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/eArchiving> och <https://www.eark-project.com/> 2020-01-07.

¹⁷ Riksarkivets hemsida om elektroniska signaturer <https://riksarkivet.se/elektroniskasignaturer>, om arkivbeständiga format: <https://riksarkivet.se/medium-och-formatval> och FGS <https://riksarkivet.se/fgs-earkiv> 2020-01-07.

och riktlinjer till sina medlemmar när det gäller e-arkiv. Exempelvis har handfasta checklistor för upphandling, förberedelsearbete och implementering av e-arkiv utfärdats. Sedan några år tillbaka finns också ett ramavtal för e-arkiv på plats. E-arkiv kan utifrån detta ramavtal upphandlas antingen som produkt eller tjänst. Tjänster för förberedelsearbete, implementering och utbildning kan också upphandlas enligt detta ramavtal.¹⁸

Arkivsituationen i Östhammars kommun idag

Arkivarie, slutarkiv, närarkiv

I Östhammars kommun finns en arkivarie. Tjänsten som arkivarie på halvtid kombineras med en tjänst som dataskyddsbud på halvtid. Den organisatoriska hemvisten är kommunledningsförvaltningen, alltså förvaltningen under kommunstyrelsen. Arkivariens huvudsakliga uppgift är att företräda kommunstyrelsen i dess egenskap av arkivmyndighet. Att stödja förvaltningspersonalens arbete med allmänna handlingar, dokumenthantering och arkiv utgör centrala arbetsuppgifter, men också att utöva tillsyn över förvaltningarna.

Det arkivbestånd som bevaras i kommunstyrelsens regi utgör kommunens slutarkiv. Det består i dagsläget endast av pappershandlingar. Några enstaka kassetter, cd- och dvd-skivor finns också bevarade, men dessa är få. Pappershandlingarna utgörs av bundna band och lösblad. Det förekommer också storformat, exempelvis för kartor. Lösbladen förvaras i arkivkartonger. De flesta är i A4- eller A3-format. De äldre lösbladen är handskrivna eller maskinskrivna. De nyare utgör datautskrift.

Det äldsta arkivbeståndet härrör från kommunbildningens början år 1863. Östhammars kommuns slutarkiv omfattar alltså även de arkivbestånd som bildats av de gamla kommunerna i kommunområdet, de som uppstod i och med kommunalstadgan år 1862 men som sedan slogs samman i en rad kommunsammanslagningar fram år 1973, då Östhammars kommun slutligen bildades.

Det historiska arkivet – det som härrör från tiden före Östhammars kommuns födelse år 1973 – utgör ett relativt litet material. Ingen större brand har emellertid härjat och ingen övrig förstörelse har skett, vilket innebär att materialet präglas av få luckor och långa obrutna arkivserier. Det består bland annat av protokoll, diaries, korrespondenshandlingar, register, personakter, fastighetsakter, kartor och ritningar. Arkivmaterialet används i viss utsträckning av kommunens personal i ärendehandläggningen, särskilt kartor och ritningar. Arkivmaterialet används också av kommuninvånare och hembygdsforskare. Särskilt efterfrågade handlingar från allmänheten är kartor, ritningar, skolbetyg och barnavårdsakter.

Det nyare arkivet – det som härrör från år 1973 och framåt – utgör ett fysiskt sett mer omfattande material än det äldre arkivet. Det omfattar således fler hyllmeter, trots att det tillkommit under en betydligt kortare tid. Detta kommer sig förstås av den omständighet som tidigare beskrivits, nämligen att de digitala kontoren, från 1960- och 1970-talen och framåt, har avsatt betydligt större

---

¹⁸ Sveriges kommuner och regioners (SKR) hemsida, om e-arkiv:
https://skr.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/informationsforsorjningochdigitalinfrastruktur/earkiv_350.html .

arkivmaterial än tidigare perioders administrationer. Det nyare arkivet utgörs i stor utsträckning av datautskrifter, alltså utskrifter från verksamhetssystemen. Arkivmaterialet används i hög grad av förvaltningarnas personal, exempelvis för att bygga vidare på tidigare handläggning eller kontrollera tidigare beslut i person- eller fastighetsärenden. Arkivmaterialet intresserar också allmänheten. De flesta av allmänhetens förfrågningar rör skolbetyg, kartor och ritningar, men vaccinationsintyg från skolhälsovården och beslutprotokoll från de politiska organen efterfrågas också.

Östhammars kommuns slutarkiv förvaras i fem olika arkivlokaler. Fyra av dessa är inrymda i kommunhusets källare på Stångörsgatan 10. En är inrymd i källaren i det hus som kallas Vinkelboda, på Stångörsgatan 5. Arkiv 1 rymmer det historiska arkivbeståndet, från tiden före 1973. De övriga arkivlokaler rymmer det nyare arkivbeståndet. Det finns plats för fortsatt arkivbildning i dessa arkivlokaler; många hyllor gapar fortfarande tomma. Men med nuvarande arkivbildningstakt kommer alla lokalerna vara fyllda inom – uppskattningsvis – en tioårsperiod. Om inte kommunens arkivbildning och arkivvård styrs om på ett avgörande sätt inom kort måste alltså planeringen för nya arkivlokaler påbörjas ganska snart.

Ute på förvaltningarna finns närarkiv. Dessa utgörs vanligtvis av nyare arkivbestånd som förvaltningspersonalen fortfarande använder flitigt i ärendehandläggningen, exempelvis personalmappar eller fastighetsakter. De rymmer också handlingar som *kan* gallras efter viss tid, som räkenskaper, eller som *ska* gallras efter viss tid, som socialtjänstakter. Närarkiven bevaras i arkivskåp eller arkivlokaler belägna intill de förvaltningar som använder den. Sådana skåp och lokaler finns alltså både i kommunhuset på Stångörsgatan, på kultur- och fritidsförvaltningen och på socialförvaltningen. Ett mindre antal arkivskåp och arkivlokaler finns också på skolor, äldreboenden och i andra kommunala verksamheter.

Den fungerande arkivvården

Förvaltningarna i Östhammars kommun har sedan länge troget levererat viktiga pappershandlingar till kommunens slutarkiv. Det har sedan länge funnits en mer eller mindre reglerad organisation av så kallade arkivredogörare ute på förvaltningarna. De har varit en del av förvaltningarnas centrala administration. Många av dem har varit registratorer. De har fungerat som kommunarkivariens främsta kontakter ute på förvaltningarna och de har vanligtvis ordnat med leveranser av protokoll, diarieförda handlingar och andra viktiga handlingar. Skoladministratörer, skolsköterskor och annan personal ute i verksamheterna har också varit flitiga med att leverera material till kommunens slutarkiv. Därav alla dessa tidigare nämnda obrutna arkivserier som idag finns i slutarkivet, från 1863 och framåt!

Kommunarkivarien har ordnat och förtecknat det arkivmaterial som sänts in till kommunens slutarkiv i ett särskilt arkivförteckningsprogram, Visual Arkiv. Det mesta av arkivmaterialet i just slutarkivet är således upptaget i en arkivförteckning enligt arkivlagens krav. Mindre bestånd av oordnat och oförtecknat material förekommer förvisso i slutarkivet, men flertalet av dessa härrör från tillfälliga arkivbildare inom kommunens organisation eller kommunala bolag.

I Östhammars kommun har dokumenthanteringsplaner använts för att styra och stödja förvaltningarnas dokumenthantering. De flesta förvaltningar har således dokumenthanteringsplaner sedan länge, även om alla inte är uppdaterade. Dokumenthanteringsplaner fungerar som ett slags register över alla vanligt förekommande handlingsslag i en viss verksamhet eller på en viss

förvaltning. Till varje namngivet handlingsslag fogas instruktioner för diarieföring, arkivering eller gallring efter särskild gallringsfrist. Dokumenthanteringsplanerna i Östhammars kommun har klubbats i nämnderna och på så sätt vunnit laga kraft som styrdokument. De har även haft funktionen av gallringsbeslut, i den mån de angett gallringsfrister för särskilda handlingsslag. Dokumenthanteringsplanerna har varit viktiga för att styra arkivbildningen inom kommunen och bruket av dessa är också en av förklaringarna till att slutarkivet rymmer så många viktiga handlingar och obrutna arkivserier.

Lagkrav i arkivvården som inte uppnås

Det föreligger vissa brister inom Östhammars kommuns arkivorganisation och arkivvård som det finns anledning att åtgärda.

Sökmedel till arkivbestånden

Arkivförteckningen ska enligt arkivlagen fungera som ett register över arkivbildare, arkivserier och volymer av handlingar. Den ska omfatta alla arkiverade handlingar på en myndighet.¹⁹ Alla de arkivhandlingar som finns i kontorsrum, arkivskåp, närarkiv och verksamhetssystem och som är *arkiverade* i lagens mening ska alltså finnas upptagna i arkivförteckningen. När en handling ska arkiveras – och räknas som arkiverad – beror på handlingens art. Handlingar som hör till ett ärende arkiveras när ärendet är slutbehandlat, men det krävs en aktiv åtgärd av något slag för att handlingar som hör till ett ärende ska anses vara arkiverade. Uppgifter som löpande förs in i diariéer och register anses dock vara arkiverade endast i och med att de införts. Begreppet arkiverad är således komplext.²⁰ Dess juridiska betydelse är emellertid inte enbart den som vanligtvis åsyftas i vardagligt tal, ungefär *förd till arkivlokalen*. Det är dock efter denna betydelse – med vidhängande gränsdragning av arkivbeståndet – som arkivförteckningen i Östhammars kommun upprättats. Den arkivförteckning som finns i Östhammars kommun omfattar endast de handlingar som levererats till slutarkivet. De arkivbestånd som finns ute på förvaltningarna finns alltså inte med i arkivförteckningen. Då arkivförteckningen endast omfattar slutarkivets handlingar omfattar den också endast pappershandlingar. Inga elektroniska handlingar vid Östhammars kommun finns alltså upptagna i arkivförteckningen.

Arkivbeskrivningar ska enligt arkivlagen beskriva arkivbildande myndighets organisation, historia och arkiv.²¹ Inga aktuella arkivbeskrivningar finns i Östhammars kommun. Äldre arkivbeskrivningar från 1980- och 1990-talen finns för några förvaltningar, men dessa behöver alltså uppdateras.

Enligt offentlighets- och sekretesslagen ska en dokumentation finnas vid varje myndighet med information om sökvägar i handlingbestånden och information om handlingarnas offentlighet eller sekretess, med mera. En sådan dokumentation finns inte i Östhammars kommun.²²

Som tidigare påpekats är ett av de viktigaste målen med arkivverksamheten i offentlig sektor att allmänheten ska kunna ges insyn i myndigheternas verksamhet genom rätten att ta del av allmänna handlingar. Arkivverksamheten ska handla om att ordna, förteckna och vårda de allmänna

---

¹⁹ Arkivlag (1990:782) 6 §.

²⁰ Läs gärna mer, exempelvis på Skatteverkets hemsida som rymmer bra förklaringar:

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2016.2/329084.html#h-Arkivering>. 2020-01-07.

²¹ Arkivlag (1990:782) 6 §.

²² Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 4 kap. 2 §.

handlingarna så att allmänheten ska kunna söka i dem. Bristen på lagstadgad arkivdokumentation i Östhammars kommun – det vill säga avsaknaden av fullständiga arkivförteckningar och arkivbeskrivningar enligt arkivlagen och en dokumentation enligt offentlighet- och sekretesslagen – leder dock till att allmänheten endast ges en begränsad tillgång till myndighetens arkiv.

Situationen får inte bara följer för tillhandahållandet av allmänna handlingar till allmänheten, utan också för ärendehandläggningen ute på förvaltningarna. Avsaknaden av en fullständig arkivdokumentation gör nämligen att förvaltningspersonalen, liksom arkivarien, ibland har svårt att söka och finna handlingar i arkivet. Att inte snabbt kunna söka och hitta relevanta handlingar för en viss ärendehandläggning, till exempel tidigare utredningar inom ett politiskt område, skolbetyg för en enskild person eller ritningar för en fastighet, leder till ineffektivitet och slöseri med arbetstid. I värsta fall kan det också innebära orättvis behandling av enskild eller felaktig myndighetsutövning på för kommunen viktiga områden.

Situationen får även följer för informationssäkerhetsarbetet. Exempelvis rekommenderar såväl dataskyddsförordningen som säkerhetsskyddslagen att viss information säkerhetsklassas och hanteras på särskilt sätt.²³ Avsaknaden av en fullständig och aktuell informationsredovisning att knyta säkerhetsklassningen till försvårar förstås detta säkerhetsarbete. Dataskyddsanalyser och säkerhetsskyddsanalyser kan därmed inte genomföras fullt ut, utifrån kommunens samtliga informationstillgångar. Den totala överblicken och kontrollen saknas. Det ökar risken för personuppgiftsincidenter och informationssäkerhetsincidenter. De strukturella bristerna i Östhammars kommuns informationsredovisning och säkerhetsarbete ökar vidare risken för att Datainspektionen, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och andra tillsynsmyndigheter ser allvarligt på de incidenter som måhända sker.²⁴

Åtkomst och ansvar i förhållande till olika arkivbestånd

Enligt arkivlagen ska förvaltningarna praktiskt, juridisk och ekonomiskt ansvara för sina arkivbestånd. Arkivmyndigheten ska på samma sätt ansvara för sina arkivbestånd. Med arkivansvaret följer också den fulla insynsrätten och ansvaret för att besvara förfrågningar. I och med att förvaltningarna levererar handlingarna till arkivmyndigheten avhänder de sig också den fria förfoganderätten över dem. Därför ska endast arkivmaterial som inte längre används flitigt av förvaltningspersonalen levereras till arkivmyndigheten. Eventuella förfrågningar på arkivmaterial som levererats till arkivmyndigheten ska arkivmyndigheten sköta, inte förvaltningarna. Så fungerar det emellertid inte i Östhammars kommun. Gränsdragningen mellan förvaltningarnas och arkivmyndighetens arkivbestånd i Östhammars kommun är inte formaliserad och tydliggjord, varken i teori eller i praktik.

Tillgången till arkivlokalerna i kommunhuset är exempelvis inte reglerad. Arbetet med att besvara förfrågningar från allmänheten delas i många fall mellan arkivmyndighet och förvaltningar, av resursmässiga och praktiska skäl, oavsett vilka arkivbestånd som frågorna hänför sig till.

---

²³ Läs mer på Datainspektionens hemsida: <https://www.datainspektionen.se/lagar--regler/dataskyddsförordningen/informationssakerhet/> . 2020-01-07. Se även Säkerhetsskyddslagen 2 kap. 5 §.

²⁴ Se särskilt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps(MSB) skrivningar om verksamhetsanalys och informationsinventering som viktiga delar i informationssäkerhetsarbetet. *Metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete*, s. 9: https://www.informationssakerhet.se/siteassets/mediegalleriet/metodstod_systematiskt_informationssakerhetsarbete_oversikt_msb.pdf 2020-01-07.

Förvaltningarnas personal söker således relativt fritt bland arkivmyndighetens handlingar, dels för att besvara allmänhetens förfrågningar, dels för att handlägga sina egna ärenden; endast tillgången till regelmässigt sekretessbelagda handlingar i arkivmyndighetens vård begränsas via nyckellås på rullhyllor och arkivskåp.

En så oreglerad tillgång till de gemensamma arkivbestånden kan ge upphov till oklarheter vad gäller juridiska befogenheter, exempelvis när det gäller skyldigheten att sekretesspröva och rätten att sekretessbelägga enligt offentlighets- och sekretesslagen. Det kan också leda till tidskrävande och felaktig handläggning av ärenden, när icke arkivkundig personal inte hittar efterfrågade handlingar i kommunens omfattande arkivbestånd.

En så fri tillgång till olika arkivbestånd strider också mot dataskyddsförordningen, eftersom nästintill alla arkivbestånd rymmer personuppgifter. Enligt dataskyddsförordningen ska tillgången till personuppgifter begränsas i en myndighets verksamhet, inte bara tillgången till de känsliga eller sekretessbelagda, utan även de helt harmlösa personuppgifterna. Endast de personalgrupper som behöver personuppgifter för en specifik verksamhet ska ha tillgång, och då endast tillgång till just de personuppgifter som behövs för just den verksamheten. Principen om uppgiftsminimering gör sig här åter påmind.²⁵

Arkivansvar och personuppgiftsansvar

Arkivansvar går i regel hand i hand med personuppgiftsansvar. Att arkivansvaret inte är utrett i Östhammars kommun för alla informationsbestånd innebär följaktligen att inte heller personuppgiftsansvaret är tydliggjort. Sveriges kommuner och regioner rekommenderar med ledning av Datainspektionens riktlinjer att personuppgiftsansvaret för olika informationsbestånd inom den kommunala organisationen fastslås i ett reglemente eller annan rättsakt.²⁶ Vikten av att utreda personuppgiftsansvaret i en kommunal organisation kan inte nog understrykas om kommunen har för avsikt att leva upp till dataskyddsförordningen. Med personuppgiftsansvaret följer alla de skyldigheter som vidhänger dataskyddsförordningen, exempelvis skyldigheten att upprätta personuppgiftsbiträdesavtal, anmäla personuppgiftsincidenter, tillhandahålla registerutdrag och utföra konsekvensbedömningar. Med personuppgiftsansvaret för ett visst informationsbestånd följer alltså hela det juridiska ansvaret och också därmed skyldigheten att stå för sanktionsavgifter, om nu Datainspektionen skulle komma utdöma sådana på grund av bristfällig hantering.

Pappersarkiv och e-arkiv

Redogörelsen ovan visar att det föreligger stora brister inom den pappersbaserade arkivvården. Om ett e-arkiv infördes vid Östhammars kommun skulle det komma att avlasta den pappersbaserade arkivverksamheten, i och med att elektroniska handlingar inte nödvändigtvis behöver skrivas ut på papper för att kunna bevaras. E-arkiv skulle alltså kunna få inflödet till pappersarkivet att krympa. Men införandet av e-arkivet skulle alltså inte lösa bristerna inom den nuvarande arkivverksamheten – det tål att understrykas. För att lösa de problem som nu föreligger måste andra insatser företas.

---

²⁵ EU:s dataskyddsförordning, artikeln 5.c.

²⁶ Sveriges kommuner och regioners (SKR) skrift "Behövs biträdesavtal inom den kommunala förvaltningen?": https://skl.se/download/18.78c738c71655b739e66452/1534838688380/Internt%20biträdesavtal_1_1.pdf 2020-01-07.

En ofta uttryckt förhoppning i Myndighetsverige är att e-arkiveringen på sikt kan komma att ersätta pappersarkiveringen. Detta kommer dock med all sannolikhet att dröja – om det någonsin kommer att inträffa (!). Viss arkivering kommer troligen även fortsättningsvis att ske på papper.

Av detta följer att om Östhammars kommun vill uppnå en väl fungerande arkivverksamhet, så bör kommunen satsa på såväl den elektroniska som den pappersbaserade arkivvården. Om vidare, om kommunen siktar på en mer eller mindre total övergång till e-arkivering, och vill börja planera för detta, så bör planerna utgå från en helhetssyn på myndighetens arkiveringsbehov.

Nya krav på organisation och förvaltning

Kommunens arkivorganisation otillräcklig

Den arkivorganisation som finns i Östhammars kommun idag är en organisation som är utvecklad för att förvalta den pappersbaserade informationshanteringen och arkiveringen, enbart.

Arkivorganisationen är avpassad för den äldre kontorstekniken och den gamla sortens fysiska arkivbildning. Det finns varken mandat, verktyg, tid eller organisatoriska förutsättningar för arkivarien och arkivredogörarna att styra och stödja den elektroniska informationshanteringen utifrån lagkraven på området.

För förvaltningen av verksamhetssystemen i Östhammars kommun svarar förvaltningsledare av olika slag. I Östhammars kommun används sedan några år tillbaka en systemförvaltningsmodell som kallas pm3. Modellen är effektiv på många sätt, men den är i första hand knuten till förvaltning av systemen. Modellen är inte primärt utformad för att leda till uppfyllelse av lagkraven för informationshantering inom offentlig sektor, även om förvaltningsarbetet inom pm3 förstås i praktiken kan kombineras med insatser i den riktningen.

Vid sidan om personalen i arkivorganisationen och systemförvaltningsorganisationen finns personal som verkar för digitalisering, kvalitetsutveckling, dataskydd, informationssäkerhet och annat säkerhetsskydd. Samarbete pågår mellan alla dessa personalkategorier, men samarbetet är inte organiserat inom ramen för en gemensam organisation och arbetsprocess.

Östhammars kommun saknar alltså en *informationsförvaltningsmodell* av modernt snitt – en genomtänkt organisation, en samlad agenda, ett tydligt mandat och lämpliga verktyg – för att effektivt och rättsäkert förvalta myndighetens samlade såväl pappersburna som elektroniska information, från det att den skapas, genom olika användningsområden och brukningsfaser, till det att den slutarkiveras, i relation till de lagar som gäller på området. Det handlar alltså inte bara om att leva upp till arkivlagen, utan även tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen, dataskyddslagstiftningen och säkerhetsskyddslagen. Personal saknas egentligen inte – i alla fall inte i någon större utsträckning enligt vår uppfattning – däremot saknas en organisering av personalen inom ramen för en informationsförvaltningsmodell.

Vad är informationsförvaltning?

I informationsförvaltningen utgör informationen det centrala förvaltningsobjektet, inte systemen eller pappersbestånden. Det finns olika modeller för informationsförvaltning. En teoretisk flora har utvecklats inom informations- och systemvetenskaperna under de senaste decennierna. Gemensamt

för alla modeller är att de betraktar den verksamhetsbundna informationen som en värdefull tillgång, det vill säga ett kapital som är värt att förvalta. Gemensamt för de olika informationsförvaltningsmodellerna är också att de föreskriver en mer eller mindre samordnad informationsförvaltning och ett helhetsgrepp på myndighetens samlade informationsbestånd, utifrån olika behov och lagkrav. De föreskriver också att informationsförvaltningen styr informationens hela livscykel.

Många myndigheter i Sverige arbetar idag utifrån ett informationsförvaltningsperspektiv. Den samlade informationsförvaltningen bidrar vanligen till att myndigheterna kan uppfylla många lagkrav, samtidigt. Insatser för att förvalta information utifrån arkivlagen, dataskyddsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen och säkerhetskyddslagen kan samordnas, ofta i en enda gemensam process. Personalkategorier, som tidigare arbetat åtskilda med olika delar av informationsförvaltningen, i snudd på parallella processer, kan sammanföras och utveckla gemensamma åtgärder, till allas fördel. En informationssäkerhetsåtgärd som är nödvändig utifrån en lag, exempelvis, kan samordnas med en åtgärd som föreskrivs i en annan lag, så att endast en arbetsinsats företas, ibland en enda arbetsinsats under informationens hela livslopp. Likaså med åtgärder för registrering, informationsklassning och incidentrapportering.²⁷ Dubbelarbete i tid och rum kan på så sätt undvikas. Dessutom kan olika lagstadgade dokument (exempelvis arkivförteckningar och arkivbeskrivningar enligt arkivlagen, dokumentation enligt offentlighets- och sekretesslagen, förteckningar över personregister enligt dataskyddsförordningen och säkerhetsklassningar utifrån säkerhetskyddslagen) samlas i en enda gemensam dokumentation av myndighetens information.

Informationsförvaltningens betydelse för e-arkiv

Östhammars kommun är inte den enda kommun i Sverige som saknar en modern informationsförvaltning. Många andra kommuner arbetar emellertid i nuläget aktivt på att utveckla en organisation som kan tillgodose behoven inom den alltmer digitaliserade informations- och arkivhanteringen. Frågan om e-arkiv verkar här ofta pådrivande. För att kostnadseffektivt, lagenligt och långsiktigt kunna förvalta ett e-arkiv behövs nämligen under alla omständigheter någon form av informationsförvaltning.²⁸

Enskilda överföringar till e-arkiv av information ur utvalda verksamhetsystem kan förvisso göras ändå, utan att ett helhetsgrepp tas om myndighetens informationsbestånd och utan att en kommunövergripande informationsförvaltning finns på plats. Sådana enskilda överföringar kan hanteras som tekniskt avgränsade projekt och de informationsförvaltande åtgärderna kan arbetas ned till ett minimum. Överföringar av det här slaget kan med fördel göras som pilotprojekt, för att testa nyinköpta e-arkivlösningar och för att skapa lärtillfällen och övningsobjekt för den personal vid myndigheten som har att förvalta e-arkivet och kanske planera för nya överföringar. De kan också

---

²⁷ Se exempelvis *Metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete*, s. 7, där Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förespråkar att olika nyckelfunktioner – däribland dataskyddsombud, it-chef, arkivarie, säkerhetschef, kvalitetsansvarig och verksamhetsutvecklare – arbetar tillsammans: https://www.informationssakerhet.se/siteassets/mediegalleriet/metodstod_systematiskt_informationssakerhetsarbete_oversikt_msb.pdf 2020-01-07.

²⁸ Se mer på Sveriges kommuner och regioners (SKR) hemsida: <https://skr.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/earkiv.350.html> . 2020-01-07.

göras i form av "brandkårsuttryckningar", för att rädda information som annars kanske skulle gått förlorad när verksamhetssystem byts ut eller åldras.

Men att regelmässigt göra sådana enskilda överföringar till e-arkivet, löpande, utan att en fungerande informationsförvaltning någonsin sjösätts, kan bli en dyrköpt historia. Utan en reguljär informationsförvaltning vid myndigheten finns nämligen inget självklart helhetsperspektiv på verksamhetssystemen, informationsflödena och myndighetsarkivet. Då finns heller ingen långsiktig planering för e-arkivet.

Utän helhetsperspektivet och långtidsperspektivet som finns inbyggt i den samlade informationsförvaltningen riskerar man exempelvis att tanka fel eller för mycket information ur verksamhetssystemen, alltså information som man ur ett förvaltningsmässigt eller offentlighetsrättsligt perspektiv inte hade behövt bevara utan lika gärna kunnat gallra efter ett antal år. Man riskerar också att tanka verksamhetssystemen på information som redan finns integrerad i andra informationsflöden i kommunen och kanske redan bevarats på annat håll. Man riskerar också att bli beroende av att till stora kostnader upphandla en rad återkommande tjänster i anslutningen till överföringarna, kanske grundläggande informationsförvaltande tjänster som man med fördel kunnat utföra själv.

Den myndighet som vill förvalta sitt e-arkiv på ett långsiktigt kostnadseffektivt sätt, bör således se till att samtidigt med införskaffande av e-arkiv skaffa sig bättre överblick över myndighetsinformationen, samt utforma en robust organisation för informationsförvaltning.

Uppdrag: Projektdirektiv e-arkiv Östhammar
Dokument: Projektdirektiv e-arkiv Östhammar
Ansvarig: Håkan Andersson
Version: 0.2

Sida 1 av 9
Upprättat: 2019-12-03
Reviderat:
projektdirektiv e-arkiv östhammar 2019-12-03

Projektdirektiv

Projekt för anskaffning och införande av e-arkiv i Östhammars kommun

— 2019-12-03

Beställare: Peter Nyberg, Kommundirektör

1 Projektets syfte och mål

1.1 Projektets syfte

Projektets syfte är att lägga grunden för digitalt bevarande av kommunens allmänna handlingar genom att anskaffa och införa systemstöd för digitalt bevarande, samt börja ansluta verksamhetssystem till e-arkivet.

1.2 Effektmål

Projektet ska skapa förutsättningar för att:

- Uppfylla lagkrav på myndighetens informationshantering, genom:
  - Säkerställande av offentlighetslagstiftningens krav på tillgänglighet och säkerhet på lång sikt av digitala handlingar
- Öka kvaliteten i bevarandet, genom:
  - Bevarande av sök- o. åtkomstmöjligheter
  - Minskad informationsförlust genom långsiktiga bevarandeformat för informationsbärare (dokumentfiler, bilder, kartor, etc.)
- Minska de långsiktiga kostnaderna för hantering och arkivering av allmänna handlingar, genom:
  - Övergång från pappersbaserad till digital hantering
- Minska underhålls- o. driftskostnader, genom:
  - Avveckling av gamla verksamhetssystem

1.3 Projektmål

Projektet omfattar:

- Anskaffning och införande av systemstöd för e-arkiv
- Urval och pilotanslutning av ett verksamhetssystem

2 Projektbeskrivning

2.1 Genomförande

Projektet omfattar nedanstående huvudaktiviteter.

Projektplanering

- Ta fram projektplan
- Riskanalys

Anskaffning systemstöd o. leverantör

- Ta fram kravspecifikationer för system o. tjänster
- Anbudsförfrågan
- Utvärdering
- Avtal

Systemleverans

- Planering systemleverans
- Kravdetaljer o. lösningsspecifikation
- Konfigurering och ev. anpassningar
- Acceptanstest

Förberedelser pilotsystem

- Val av pilotsystem
- Kartläggning källsystem
- Kravspecifikation anslutning o. integration
- Anpassa o. utveckla anslutning o. integration
- Verifiering och testning

Förberedelser införande av systemstöd

- Ta fram förvaltningsorganisation och -plan för e-arkiv
- Risk- o. sårbarhetsanalys

Införande

- Utbildning
- Överlämning till drift o. förvaltning
- Pilotarkivering i produktionsmiljö

Projektavslutning

- Projektutvärdering

2.2 Avgränsningar och beroenden

2.2.1 Mellan- och slutarkiv

E-arkivet ska omfatta både mellanarkiv och slutarkiv. Detta realiserar i en enda systemlösning där skillnader i informationsägarskap hanteras genom skillnader i behörighet till funktion och information. Systemägarskap bör dock inte delas utan finnas hos Kommunledningsförvaltningen för att säkerställa att behov och krav för långsiktigt bevarande tillgodoses.

2.2.2 Samverkan med andra kommuner

Samverkan kan ske med andra kommuner på olika sätt. Andra kommuner har genomfört gemensamma projekt med anskaffning av systemstöd och leverantör. Vissa etablerar även gemensamma tjänster för e-arkiv.

Syftet kan vara att spara på resurser, minska externa kostnader eller utbyte av kunskaper och erfarenheter. Nackdelar är beroendet av en gemensam planering och begränsningar i systemleverantörens leveransförmåga.

Innan beslut om projektdirektiv behöver förutsättningarna för samverkan med de andra kommunerna i den gemensamma IT-nämnden klargöras.

2.2.3 Lösningsalternativ och drift av e-arkiv

Utgångspunkten är att anskaffa ett standardsystem för e-arkiv som är anpassat för offentlig verksamhet. Det finns ett antal alternativa lösningar och leverantörer som kan erbjuda e-arkiv som antingen programvara för egen drift eller som extern tjänst. Med utgångspunkt i de osäkerheter kring informationssäkerheten för externt levererade tjänster bör systemstödet levereras som en licensierad programvara med intern drift hos den gemensamma IT-nämnden, Cassiopeja.

2.2.4 Ramavtal för anskaffning av e-arkiv

Avrop av konsulttjänster för anskaffning och införande kan ske från SKL Kommentus ramavtal E-arkiv 2016 - Anbudsområde 1: anskaffningstjänster.

Avrop av systemlösning kan ske från SKL Kommentus ramavtal E-arkiv 2016 - Anbudsområde 2: e-arkivlösning med tillhörande tjänster.

2.3 Riskanalys

Ett antal risker har identifierats, se avsnittet nedan om risker. En mer komplett riskanalys för projektet, inklusive en värdering och plan för hantering och uppföljning av prioriterade risker, görs i samband med projektplaneringen.

En avslutande risk- sårbarhets- och konsekvensanalys behöver göras innan formellt beslut om införande.

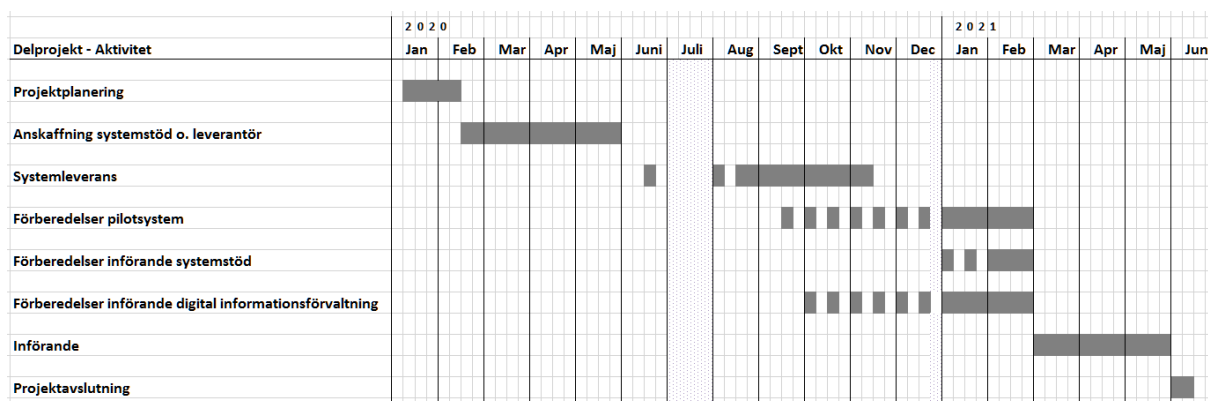
2.4 Intressentanalys

En intressentanalys bör göras som en del av projektplaneringen för att bidra till rätt kommunikation till olika målgrupper.

3 Tidplan och resurser

3.1 Övergripande preliminär tidplan

Projektets omfattning i kalendertid bedöms till omkring 18 månader. Utifrån en projektstart i januari 2020 kan projektet avslutas i juni 2021. Se översiktlig tidplan nedan och Bilaga - Övergripande tidplan.

3.2 Uppskattad resursåtgång

3.2.1 Anskaffning av systemstöd för e-arkiv

Bara externa kostnader relaterade till övergripande projekt, systemleverans av e-arkiv och pilotanslutning av ett verksamhetssystem har kostnadsberäknats. Behov av interna timmar har dock uppskattats. Se tabell nedan.

För detaljer, se Bilaga – Kostnader anskaffning e-arkiv (innehåller även kostnader under 4 år för drift, underhåll o. förvaltning).

	År 1	År 2	Summa h	Summa kr
Projektkostnader				
Ledning/Beställarstöd	440 h	160 h	600 h	
	460 000 kr	160 000 kr		600 000 kr
Interna resurser	1072 h	384 h	1456 h	
Systemleverans e-arkiv	600 000 kr	0 kr		600 000 kr
Pilotanslutning	0 kr	200 000 kr		200 000 kr
SUMMA (extern)	1 040 000 kr	360 000 kr		1 400 000 kr

4 Projektorganisation

4.1 Kompetenser

Styrgruppen bör omfatta resursägare för de medarbetare som engageras i projektgruppen.

Projektgruppen behöver omfatta resurser från både verksamhet och IT. Det största ansvaret kommer att ligga på kommunarkivarien som bör kunna arbeta minst 20% av en heltid i projektet.

Under upphandlingskedet behövs upphandlingsresurs.

Projektet behöver även tillgång till kompetens inom informationssäkerhet och juridik i samband med kravställning och risk- och sårbarhetsanalys inför beslut om införande.

Verksamhetsrepresentanter för pilotsystemet behöver engageras i projektgruppen efter att pilotsystemet har valts ut.

4.2 Projektorganisation

Förslag på projektorganisation nedan.

Beställare: Peter Nyberg, Kommundirektör

Styrgrupp: Ledningsgruppen

Projektledare: NN

Projektgrupp: Arkivarie
Registrator/nämndsekreterare
Verksamhetsutvecklare
Förvaltningsledare
IT representant
Upphandlare (del av tiden)
Eventuellt adjungerande jurist

5 Risker

Ett antal i denna typ av projekt vanliga projektrisker listas nedan. En mer omfattande och djupare analys bör ske i inledningen av projektet.

Styrning av projektet

- Bristande engagemang hos ledningen för e-arkiv

Vid samverkan med andra kommuner

- Olika krav, behov och prioriteringar i olika kommuner
- Tidplan beroende av andra kommuner i gemensamt projekt

Ekonomi

- Projektet prioriteras ned i VP/Budget
- Svårt att uppskatta kostnader
- Svårt att hantera kostnader över flera år

Kompetens och resurser

- Brist på resurser från verksamhet och IT
- Bristande kontinuitet i projektets styr- o. projektgrupp

Leveranser

- Bristande beställarkompetens
  - o Brister i krav
  - o Bristande leveranskontroll av systemleveranser
- Förseningar i leveranser p g a beroende av samma leverantör till flera kommuner
- Brister i datauttag från pilotsystem till e-arkivet
- Leverantörer prisar in sig vid anbudsgivning
- Bristande leveranser från systemleverantör
- Bristande samarbete med systemleverantör

6 Bilagor

Övergripande tidplan

Kostnader anskaffning e-arkiv

Systemlösning för e-arkiv – Externa kostnader för anskaffning och pilotanslutning samt kostnader för underhåll, support, förvaltning o. drift under fyra år

I kostnaderna ingår anskaffning och införande av systemstöd för e-arkiv samt pilotanslutning av ett verksamhetssystem till e-arkivet. Kostnader för anslutning av ytterligare verksamhetssystem tillkommer. Kostnaden för anslutning av ett verksamhetssystem varierar beroende på system och informationsinnehåll mellan 50 000 – 500 000 kr, lägre för exempelvis ett äldre avställt lönesystem, högre för ett modernare ärendehanteringssystem.

Aktivitet/Delkostnad	Beskrivning	Kostnad	Samverkan möjlig?
Anskaffning o. införande	Externa konsultkostnader för projektledning o. beställarstöd	600 000 totalt.	Ja, stor del.
	Övergripande ledning och samordning <ul style="list-style-type: none"> - Anskaffning - Införande - Pilotanslutning 	(200 000)	Ja
	Anskaffning av leverantör (i samverkan med intern upphandlare) <ul style="list-style-type: none"> - Kravspecifikationer - Anbudsfrågan - Utvärdering - Tilldelning och avtal 	(200 000)	Ja
	Mottagande av systemleverans <ul style="list-style-type: none"> - Förberedelser för test - Acceptanstest 	(100 000)	Delvis
	Förberedelser och överlämning av nytt systemstöd <ul style="list-style-type: none"> - Förberedelse överlämning till förvaltning, support o. drift - Överlämning o. införande 	(20 000)	Delvis
	Ledning av genomförande av pilotanslutning inklusive: <ul style="list-style-type: none"> - Val av pilotsystem - Kartläggning av pilotsystem - Informationsvärdering - Krav på innehåll, struktur, transformering och överföring - Tester - Införande 	(80 000)	Ja, om lika pilotsystem.
Engångslicens	Licens för programvara. Engångskostnad.	300 000	Nej

Systemleverans inkl. utbildning	Alla <u>systemleverantörens</u> kostnader för: <ul style="list-style-type: none"> - Konfigurering - Anpassning o. leverans av systemet - Utbildning o. stöd till acceptanstest o. införande 	200 000	Delvis, om samma krav på systemet.
Pilotanslutning av verksamhetssystem	Externa IT-kostnader för pilotanslutning av ett verksamhetssystem till e-arkiv: <ul style="list-style-type: none"> - Uttag/export - Konfigurering av e-arkiv för mottagning - Tester och införande <p><i>Avser kostnader för både systemleverantör för verksamhetssystem o. e-arkiv.</i></p>	200 000	Ja, om samma verksamhetssystem.
Uppsättning av systemmiljöer	Kostnader för egna driftsmiljöer för acceptanstest och produktion <ul style="list-style-type: none"> - Hårdvara (server o. lagring) - Programvara (servrar o. databas) 	100 000	Delvis, om gemensam driftsmiljö.
Summa projekt		1 400 000	
Underhåll programvara, 4 år	Avser kostnad för programvaruunderhåll (tillgång till nya versioner o. buggfixar under avtalsperioden) och teknisk support från systemleverantören. Ung. 20–25% av engångslicens per år.	250 000	Nej
Systemförvaltning, 4 år	Kostnader för intern systemförvaltning. 50 000/år.	200 000	Delvis, om gemensam förvaltning.
Systemdrift, 4 år	Kostnader för intern systemdrift. 50 000/år.	200 000	Delvis, om gemensam driftsmiljö.
Summa underhåll o. drift, 4 år		650 000	
SUMMA TOTALT, 4 år		2 050 000	

Riktlinje styrande dokument

Diskussion KSAU 24 mars 2020

Frågor

- Vad tycker ni om strukturen?
- Vad tycker ni om processen för framtagande?
- Involvera gruppledare i uppdragsgivandet – vad som ska ingå, dokumentets styrning eller båda?
- Nämnder får väcka ärenden. KS får inte besluta över nämnderna. Hur ska situationen att nämnd vill ge uppdrag om en policy hanteras?
- Vad tycker ni om förslag för uppföljning?

Struktur

Överordnade	Kommunövergripande	
	Nämndsspecifika	
	Aktiverande	Normerande
Översiktlig	Strategi	Policy
Allmän	Program	Riktlinje
Detaljerad	Plan	Regel
	Styrdokument på tjänstemannanivå	

Process

- Behovsanalys, bl.a. relation till övrigt styrande och resursåtgång
- Uppdrag. Alla aktiverande och policys: KS. Övriga: ansvarig nämnd.
- Tjänstemän tar fram utifrån uppdraget. Förankring & avstämning.
- Remiss till berörda nämnder.
- Antagande. Alla aktiverande och policys: KF. Övriga: ansvarig nämnd.
- Tillgängligt via Ines eller externa webben.
- Uppföljning och aktualitetsprövning. Normerande i internkontroll.
Planer i stratsys. Strategier och program rekommenderas bli planer.

Stadsbyggnadsförvaltningen
Samrådsbrev

Datum:
2020-03-02

Diarienummer:
KSN-2017-0007

Handläggare:
Johanna Wiklander

Samråd om förslag till fördjupad översiktsplan för de Sydöstra stadsdelarna inkl Bergsbrunna

Kommunstyrelsen beslutade den 12 februari 2020 att sända förslag till fördjupad översiktsplan för de Sydöstra stadsdelarna med tillhörande hållbarhetsbedömning på samråd. Alla som bor och verkar i Uppsala kommun inbjuds att lämna synpunkter. Samrådstiden pågår mellan **2 mars – 30 april 2020**. Under samrådstiden finns förslaget tillgängligt på kommunens webbplats www.uppsala.se/sydostra samt på kommuninformationen på Stationsgatan 12, Stadsbiblioteket, Gottsundabiblioteket och Sävjabiblioteket.

Synpunkter ska skriftligen vara Uppsala kommun tillhanda senast den 30 april 2020. Synpunkter kan lämnas via e-post, brev eller webbformulär.

- **Webbformulär: www.uppsala.se/sydostra**
- **E-post: sydostra@upsala.se. Ange ”yttrande” i e-postens rubrik**
- **Brev: Uppsala kommun, Stationsgatan 12, 753 75, Uppsala.
Skriv ”Yttrande Sydöstra, diarienummer KSN-2017-0007” på kuvertet och i brevet**

Samrådsmöten

Kommunen håller i en serie samrådsmöten under samrådstiden 2 mars – 30 april 2020. Syftet med samrådsmötena är att informera om planförslaget och underlätta samrådsyttrande.

Lördag 7 mars
Tid: 11.00–14.00

Måndag 23 mars
Tid: 18.00–20.00
Plats: Stadsbiblioteket

Onsdag 15 april
Tid: 18.00–19.00
Plats: Uppsalorummet

Planförslaget

Nya stadsdelar planeras i sydöstra delen av Uppsala kommun och en fördjupad översiktsplan har tagits fram för området. I den anges inriktning och vision för planeringen och avvägning mellan olika allmänna intressen. Utgångspunkten är Uppsalas översiktsplan från 2016 som pekar ut de sydöstra stadsdelarna som ett viktigt utvecklingsområde i Uppsala. Uppsala kommun har även ingått ett avtal (Uppsalapaketet) med staten och Region Uppsala. Enligt avtalet ska Uppsala kommun säkerställa 33 000 nya bostäder, varav 21 500 av dessa inom planområdet för den fördjupade översiktsplanen. Även en etablering av en ny tågstation (Uppsala Södra) ingår i överenskommelsen. En avsikt med planen är att minska bostadsbristen och skapa nya förutsättningar för näringsliv och service, varför även 10 000–15 000 nya arbetsplatser planeras.

De sydöstra stadsdelarna planeras ligga på obebyggd mark, främst i skogsmiljöer men i viss utsträckning också åkermark och på mark som idag inte används. Den nya bebyggelsen ordnas i ett antal stadsdelar som binds samman av en ny kapacitetsstark kollektivtrafik. Runt den nya stationen och vid korsningen av väg 250 och det kapacitetsstarka kollektivtrafikstråket skapas stadsnoder med bl.a kontor, kommersiell och kulturell service. Inom de nya stadsdelarna samsas bostadskvarter, gator, torg, skolor, förskolor, handel, idrott mm. Tre större naturstråk löper genom området och två större stadsparker planeras.

I kommande detaljplanering utreds och fastställs förutsättningarna för markanvändningen mer noggrant. Den fördjupade översiktsplanen utgör således det första steget i en omfattande planerings- och utbyggnadsprocess för att utveckla en attraktiv och hållbar stadsmiljö.

VÄLKOMNA!

Johanna Wiklander

Projektledare för de sydöstra stadsdelarna, Uppsala kommun

Dnr SN-2019-212

Dpl 705

§ 26. Förändrade egenavgifter för färdtjänst

Socialnämndens beslut

- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 40 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2021 till 50 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 120 kr inom övriga kommuner dit färdtjänst medges förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften till Arlanda höjs 1 juni 2020 till 225 kr förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Den lägsta egenavgiften för resor i andra kommuner höjs 1 juni 2020 till 50 kr.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun tillhandahåller färdtjänst åt de kommuninvånare som beviljats färdtjänsttillstånd. Ett sådant tillstånd fås efter ansökan där det är styrkt att personen har en varaktig funktionsnedsättning som sträcker sig längre än tre månader och där personen har svårigheter att förflytta sig eller att resa med kollektivtrafik.

Den som nyttjar färdtjänst betalar en egenavgift som tillfaller taxibolaget. Egenavgiften uppgår till 30 kr per resa inom Östhammars kommun. Utanför kommunen dit färdtjänst kan nyttjas är avgiften 90 kr med undantag till Arlanda dit avgiften är 150 kr. För resa i annan kommun ersätts den enskilde med ett avdrag av 25 % av taxameterpriset, dock betalar den enskilda alltid lägst 30 kr.

Socialförvaltningen har genomfört en omvärldsbevakning över egenavgifterna i andra kommuner och regioner. Det som undersökts är dels vilka modeller som finns och vilka nivåer som gäller i respektive kommun. Vissa kommuner och regioner tillämpar lägre priser för ungdom men det som tagits med i jämförelsen är pris för vuxen. På vissa platser hanterar regionen färdtjänsten varför jämförelsen både hanterar kommuner och regioner.

Beslutsunderlag

- Förslag till förändrade egenavgifter

Socialnämnden

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Utredare Oskar Johansson och verksamhetsområdeschef myndighet VoO Agneta Rönnkvist föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Stabschef Torbjörn Nyqvist

Verksamhetsområdeschef myndighet Agneta Rönnkvist

Utredare Oskar Johansson

Socialförvaltningen
Oskar Johansson

Förändrade egenavgifter för färdtjänst

Förslag till beslut

- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 40 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2021 till 50 kr inom kommunen förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften höjs 1 juni 2020 till 120 kr inom övriga kommuner dit färdtjänst medges förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Egenavgiften till Arlanda höjs 1 juni 2020 till 225 kr förutsatt att avtal kan ingås med utföraren om att den ökade intäkten tillfaller socialförvaltningen.
- Den lägsta egenavgiften för resor i andra kommuner höjs 1 juni 2020 till 50 kr

Ärendebeskrivning

Nulägesbeskrivning

Östhammars kommun tillhandahåller färdtjänst åt de kommuninvånare som beviljats färdtjänsttillstånd. Ett sådant tillstånd fås efter ansökan där det är styrkt att personen har en varaktig funktionsnedsättning som sträcker sig längre än tre månader och där personen har svårigheter att förflytta sig eller att resa med kollektivtrafik. Den som nyttjar färdtjänst betalar en egenavgift som tillfaller taxibolaget. Egenavgiften uppgår till 30 kr per resa inom Östhammars kommun. Utanför kommunen dit färdtjänst kan nyttjas är avgiften 90 kr med undantag till Arlanda dit avgiften är 150 kr. För resa i annan kommun ersätts den enskilde med ett avdrag av 25 % av taxameterpriset, dock betalar den enskilda alltid lägst 30 kr.

Socialförvaltningen
Oskar Johansson

Socialförvaltningen har genomfört en omvärldsbevakning över egenavgifterna i andra kommuner och regioner. Det som undersökts är dels vilka modeller som finns och vilka nivåer som gäller i respektive kommun. Vissa kommuner och regioner tillämpar lägre priser för ungdom men det som tagits med i jämförelsen är pris för vuxen. På vissa platser hanterar regionen färdtjänsten varför jämförelsen både hanterar kommuner och regioner.

Jämförelse egenavgifter

Kommuner	Egenavgift
Östhammars kommun	30 kr inom kommunen. 150 kr till Arlanda, övriga områden 90 kr.
Örebro län	Lägst 40, högsta 125.
Tierps kommun	25 % av kostnaden och lägst 25 kr
Borås stad	Samma som enkelbiljett med kollektivtrafik
Skånska kommuner*	Prislista. Från 30 kr för under 8 km till 189 över 100 km.
Värmland	Prislista. Från 50 kr inom startzon till 190 kr längre än 13 zoner.
Västerås stad	40 kr (inom kommunen)
Sala kommun	1,5 gånger aktuell busstaxa, lägst 30 kr
Arboga kommun	30 % av kostnaden (20 % specialfordon) lägst 50 kr
Länstrafiken Jämtland**	Prislista, 50 kr upp till 11 km, 450 kr 170 km.
Region Kalmar	Som länstrafiken
Falköpings kommun	Inom kommunen 60 kr, fler kommuner, se prislista. Inom 7 kommuner eller fler 299 kr.

* Som har avtal med Region Skåne

** Vissa kommuner i Jämtland

Det finns huvudsakligen fem modeller enligt vilken ersättningen sätts, dessa är:

- Prislista beroende på avstånd
- Prislista beroende på hur många kommuner som resan sker över
- Avgift motsvarande kollektivtrafiken för området
- Avgiften följer kostnaden för kollektivtrafiken i området med ett procentuellt påslag.
- Avgift enligt procentsats av taxameterpris

Socialförvaltningen
Oskar Johansson

Dessa modeller är de som används i de undersökta kommunerna men de tillämpar olika nivåer av avgifter. Det kan konstateras att de flesta andra kommuner har betydligt högre avgifter än Östhammars kommun.

Två av de undersökta kommunerna har modeller där det går att ansöka om månadskort till en fast kostnad. I Värmland kostar månadskortet 2 355 kr, i Borås används istället en modell med ett högkostnadsskydd där man aldrig betalar mer än för ett månadskort i kollektivtrafiken.

Daglig verksamhet

Resor till och från daglig verksamhet är befriade från avgifter. Avgiftsbefrielse är något som kommunen har valt att införa men det finns inga sådana krav som kommunen behöver förhålla sig till. Det finns också exempel på andra kommuner som har valt att ta ut en avgift för resor till daglig verksamhet. Utförarna utbetalar också ersättning för bil och bussresor till och från daglig verksamhet för de som inte nyttjar färdtjänst. Socialförvaltningen ersätter utförarna för denna kostnad. För bilresor ersätts utförarna med schablonbelopp och för bussresor med kostnaden för ett månadskort.

Miljö

Genom att avgiften för att nyttja färdtjänst höjs antas nyttjandet minska. Genom färre resor med färdtjänst kommer miljöpåverkan från transporterna att minska. Således medför förändringen positiva miljöeffekter.

Ekonomi

Kostnaden för färdtjänst innefattar en fast ersättning till Roslagstaxi och en rörlig kostnad för sjötransporter. Det tillkommer också kostnaden för egenavgifter för de resor som genomförs till daglig verksamhet där den enskilde inte betalar någon egenavgift. Ett nytt avtal ingicks juni 2017 vilket medförde en större kostnadsökning.

Socialförvaltningen
Oskar Johansson

Kostnadsutveckling färdtjänst, tkr

År	Taxiresor färdtjänst	Sjötaxi	Riksfärdtjänst	Totalt
2015	3 365	206	150	3 721
2016	3 365	235	170	3 770
2017	4 219	272	340	4 831
2018	5 023	271	355	5 649
2019	5 152*	274*	361*	5 787*

* prognos för helåret baserat på utfall t.o.m. oktober

Avtal

Östhammars kommun har tecknat ett avtal med Roslagstaxi för att utföra färdtjänst under perioden 2017-06-20 till 2019-06-19. Avtalet har förlängts till 2020-06-19. Det är möjligt att förlänga avtalet med ytterligare ett år till 2021-06-19. Avtalet kan sägas upp sex månader före avtalet löper ut, om så inte sker förlängs avtalet automatiskt med ett år.

Sammanfattande bedömning

De nuvarande avgifterna är låga mot de andra jämförda kommunerna tar ut. En höjning till 50 kr inom kommunen skulle ge en avgift som ligger i linje med flertalet andra kommuner.

Övergången från det tidigare till det nuvarande avtalet medförde en betydande fördyring och sammantaget har kostnaden ökat med 56 % sedan 2015. Socialnämnden ser med anledning av detta behov av att höja egenavgiften för att skapa bättre förutsättningar för ett mera gynnsamt avtal inför nästa upphandling. Höjningen av avgifterna antas medföra färre resor med färdtjänst vilket ger bättre förutsättningar inför kommande upphandling. I dagsläget tillfaller egenavgifterna utföraren och endast en höjning skulle därför inte öka intäkterna för socialförvaltningen. Höjning föreslås därför med reservation för att utföraren accepterar att ett tilläggsavtal upprättas för att mellanskillnaden istället ska tillfalla socialförvaltningen. Detta skulle ge en direkt minskad nettokostnad för färdtjänst. Baserat på antalet resor 2018 och höjningen för resor inom Östhammars kommun om 20 kr innebär det en besparing på ca 250 000 kr årligen.

Socialförvaltningen
Oskar Johansson

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Stabschef Torbjörn Nyqvist

Verksamhetsområdeschef myndighet Agneta Rönnkvist

Utredare Oskar Johansson

§ 27. Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Socialnämndens beslut

Socialnämnden ställer sig bakom revideringen av trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun och skickar ärendet vidare till kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Det nuvarande trafikförsörjningsprogrammet för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun, fortsatt kallat trafikförsörjningsprogrammet är från 2012. Förändringar har genomförts vilket gör det nödvändigt att revidera dokumentet. Den reviderade versionen innehåller de nya villkor som gäller för färdtjänsten. Texten om glesbygdsfärdtjänsten har tagits bort eftersom att socialnämnden har fattat beslut om att avskaffa tjänsten.

Villkoren för färdtjänst med båt har ändrats och en begräsning om maximalt 2 enkelresor per vecka införs.

De ändringar av egenavgifter som fullmäktige föreslår besluta om (separat ärende) är också inlagda i texten. Detta innebär att de förändrade egenavgifterna måste antas för att det föreslagna trafikförsörjningsprogrammet ska kunna antas med den föreslagna lydelsen. Samma gäller för det föreslagna taket för antalet enkelresor som kan genomföras per år.

Dessa ändringar föreslår Socialnämnden (separat ärende) genom revidering av riktlinjer. Äldre uppgifter som beskriver nyttjandet av färdtjänst och riksfärdtjänst har uppdaterats med nya uppgifter.

Miljökraven har uppdaterats för att överensstämna med det nuvarande avtalet. Det har också skett en språklig omarbetning av delar av texten.

Beslutsunderlag

- Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun (nuvarande version)
- Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun (uppdaterad version)

Socialnämnden

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Utredare Oskar Johansson och verksamhetsområdeschef myndighet VoO Agneta Rönnkvist föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Verksamhetsområdeschef myndighet Agneta Rönnkvist

Administrativ chef Torbjörn Nyqvist

Utredare Oskar Johansson

Delges
Socialnämnden
Informationen
Hanna Horneij (styrdokument)

§ 118

Dnr 2012KS454

Dpl 003

Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i
Östhammars kommun
Antagande

Från den 1 januari 2012 gäller ny lag för kollektivtrafiken – kollektivtrafiklagen (SFS2010:1065). Den nya lagen säger att det i varje län ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet med samlat ansvar för kollektivtrafiken i regionen. I avtal mellan kommunerna i Uppsala län har överenskommits att Landstinget i Uppsala län ska vara regional kollektivtrafikmyndighet och UL kollektivtrafikförvaltning.

Enligt kollektivtrafiklagen ska kollektivtrafikmyndigheten upprätta ett trafikförsörjningsprogram för hela länet. Eftersom Östhammars kommun har valt att inte överlåta huvudmannaskapet för färdtjänst och riksfärdtjänst till regionala kollektivtrafikmyndigheten ska kommunen enligt kollektivtrafiklagen upprätta eget trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst senast 1 oktober 2012 (2kap. 11§).

Utredare Susanna Segerholm föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2012-10-30

Förslaget remitteras till socialnämnden för skyndsamt yttrande inför kommunstyrelsens sammanträde 2012-11-27.

Socialnämnden lämnar följande synpunkter:

Socialnämnden framför att vid tecknandet av kommande avtal se över beställningssystemet.

Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Ny lag januari 2012

Från den 1 januari 2012 gäller ny lag för kollektivtrafiken - kollektivtrafiklagen (SFS2010:1065). Den nya lagen säger att det i varje län ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet med samlat ansvar för kollektivtrafiken i regionen. I avtal mellan kommunerna i Uppsala län har överenskommit att Landstinget i Uppsala län ska vara regional kollektivtrafikmyndighet och UL kollektivtrafikförvaltning.

Enligt kollektivtrafiklagen ska kollektivtrafikmyndigheten upprätta ett trafikförsörjningsprogram för hela länet. Eftersom Östhammars kommun har valt att inte överlåta huvudmannaskapet för färdtjänst och riksfärdtjänst till regionala kollektivtrafikmyndigheten ska kommunen enligt kollektivtrafiklagen upprätta eget trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst senast 1 oktober 2012 (2 kap. 11§).

I trafikförsörjningsprogrammet ska Östhammars kommun:

- Beskriva omfattningen av färdtjänst och riksfärdtjänst
- Ange grunderna för prissättning för resor med sådan trafik
- Beskriva åtgärder för att skydda miljön

Kommunerna i Uppsala län och UL har tidigare diskuterat en samordning av färdtjänsten i länet, med ett gemensamt avtal och en gemensam beställningscentral. Detta har dock inte blivit aktuellt på grund av svårigheter att ta fram enhetliga färdtjänstregler för alla kommuner.

Färdtjänstillstånd

Ansvarig nämnd för färdtjänstillstånd i Östhammars kommun är socialnämnden. Tillstånd för färdtjänst utreds och bedöms av kommunens färdtjänsthandläggare som utifrån Lagen (1997:736) om färdtjänst samt kommunens antagna riktlinjer beslutar i ärendet. Syftet är att personer med varaktig funktionsnedsättning som överstiger tre månader, som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen

hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel, ska ha möjlighet att förflytta sig i samhället.

Ansökan om tillstånd ska kompletteras med läkarintyg. Tillståndet kan förenas med individuella villkor. Vid behov av personlig assistans beviljas ledsagare som åker med kostnadsfritt. Tillstånd för färdtjänst beviljas alltid tidsbegränsat med omprövning efter som längst tre år (detta på grund av att färdtjänstskortens funktionalitet inte brukar vara längre). I beslutet anges om ärendet omprövas utan ny ansökan eller om nytt läkarutlåtande behövs efter att ha varit beviljad färdtjänst under begränsad tid.

Östhammars kommun är medlem i SFF, Svenska Färdtjänstföreningen.

Den 1 september 2012 var 724 personer beviljade färdtjänstillstånd.

Riksfärdtjänst

Tillstånd för riksfärdtjänst utreds och bedöms enligt lagen (1997:735) om riksfärdtjänst och kommunens färdtjänsthandläggare beslutar i ärendet. En skriftlig ansökan görs för varje restillfälle. Resor i samband med arbete, utbildning eller medicinsk behandling liksom resor som bekostas av stat, landsting eller annan huvudman beviljas i regel ej som riksfärdtjänstresa.

Innan beslut fattas görs en utredning om funktionshindrets omfattning och ändamålet för resan samt bedömning om en merkostnad för resan föreligger på grund av resenärens funktionshinder. I första hand ges tillstånd med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare om detta bedöms möjligt utifrån resenärens funktionsnedsättning, resmål och restid.

Under 2011 nyttjade totalt 35 personer riksfärdtjänst i Östhammars kommun.

Omfattningen av färdtjänst i Östhammars kommun

Innehavare av färdtjänstillstånd i Östhammars kommun kan resa obegränsat antal resor inom Östhammars kommun, delar av angränsande kommuner samt till och från Arlanda. Resan börjar eller slutar alltid i Östhammars kommun. Resan ska beställas senast dagen innan avresedagen. Bokning av resa samma dag är möjlig, men endast i mån av plats och till en förhöjd avgift. Samåkning ska ske i största möjliga utsträckning.

Färdtjänstresa kan även företas med båt inom Östhammars kommuns skärgårdsområde. Resenären har att, inför varje båtresa, bestämma lämplig på- och avstigningsplats i samråd med kommunens upphandlande entreprenör som kör båttaxi.

Av innehavarna av färdtjänstillstånd har 610 personer nyttjat färdtjänst under 2012 och hittills har 12 174 stycken färdtjänstresor gjorts under året. Kostnaden för färdtjänsten uppgick till ca 3 miljoner kr under 2011 och prognosen för 2012 är 3,4 miljoner kr.

Prissättning av färdtjänst

Färdtjänstresenären betalar en egenavgift för resan som betalas till chauffören. Egenavgifterna för färdtjänst beslutas av kommunfullmäktige. Följande avgifter gäller från och med 2010 och ses över i samband med ny upphandling:

Från	Till	Avgift
Östhammars kommun	→ Östhammars kommun	30 kronor
Östhammars kommun	→ Uppsala kommun (del av)	90 kronor
Östhammars kommun	→ Norrtälje kommun (del av)	90 kronor
Östhammars kommun	→ Tierps kommun	90 kronor
Östhammars kommun	→ Arlanda	150 kronor
Uppsala kommun (del av)	→ Östhammars kommun	90 kronor
Norrtälje kommun (del av)	→ Östhammars kommun	90 kronor
Tierps kommun	→ Östhammars kommun	90 kronor
Arlanda	→ Östhammars kommun	150 kronor

Omfattningen av riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Riksfärdtjänst kan beviljas en person som vid resa utanför kommunen, inom Sverige får en merkostnad för resan till följd av en omfattande och varaktig funktionsnedsättning. Syftet med riksfärdtjänst är att en person med funktionsnedsättning ska kunna resa från en kommun till en annan till normala kostnader.

Under 2011 nyttjade totalt 35 personer riksfärdtjänst i Östhammars kommun och totalt gjordes 102 st enkelresor. Kostnaden för riksfärdtjänsten uppgick till 183 000 kronor 2011 och prognosen för 2012 är ca 200 000 kr.

Prissättning riksfärdtjänst

Resenären betalar en egenavgift för resan, som är beroende av reslängden oavsett färdmedel. Resenärer under 26 år och studerande som innehar Centrala Studiestödsnämndens rabattkort eller något av Studentkårens studentkort som Mecenat och Studentkortet betalar endast 70% av egenavgiften.

Egenavgiften är fastställd av regeringen och är mellan 105-755 kr.

Glesbygdsfärdtjänst

I Östhammars kommun erbjuds även glesbygdsfärdtjänst. Det innebär att resa till/från närmaste tätort, erbjuds till samtliga pensionärer som bor, eller vistas i kommunen, utan tillgång till allmänna kommunikationer och som inte kan lösa sitt resbehov på annat sätt. Behovet bedöms med stöd av socialtjänstlagen av biståndsbedömare på socialförvaltningen.

Glesbygdsfärdtjänst (resa mellan ditt hem och närmaste tätort) erbjuds två dagar per vecka och förläggs till affärstid. Resorna samordnas av kommunens entreprenör. Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning annars bekostas av det allmänna, exempelvis sjukresor.

Glesbygdsfärdtjänstresa kan även företas med båt inom Östhammars kommuns skärgårdsområde. Resenären har att, inför varje båtresa, bestämma lämplig på-

och avstigningsplats i samråd med kommunens upphandlande entreprenör av båttaxi.

Prissättning glesbygdsfärdtjänst

Resenären betalar en egenavgift på 30 kronor för resor som beställts senast dagen innan. Priserna ses över i samband med ny upphandling.

Överklagan och synpunktshantering

Överklagan av beslut sker till förvaltningsrätten i Uppsala men ska alltid ställas till Östhammars kommun, socialförvaltningen som vidarebefordrar överklagan.

Synpunkter lämnas via e-tjänst, www.osthammar.se, eller särskild blankett som skrivs ut från webben eller hämtas på socialförvaltningen.

Åtgärder för att skydda miljön

Entreprenör som kommunen har avtal med måste garantera att:

- minst 10 % av uppdragets transportarbete (med fordon för max 5 personer inkl förare), under 2011, måste utföras med fordon som uppfyller definitionen för miljöbil¹. Därefter måste andelen transportarbete som utförs med fordon som uppfyller definitionen för miljöbil öka med fem procentenheter årligen. Vilka bränslen som används måste kunna redovisas och fordon som kan drivas med förnybara bränslen måste till minst 80 % köras på sådant bränsle.
- Övriga fordon som använder diesel eller bensen måste använda drivmedel av miljöklass 1 om det finns kommersiellt tillgängligt lokalt/regionalt där transportören är verksam.
- Vid nyanskaffning av däck, inklusive regummering, måste användas däck med slitbanegummi som är fritt från märkningspliktig olja enligt EU:s klassificerings- och märkningskriterier (67/548/EEC med tillägg) såvida inte leverantören kan visa att sådana däck avsedda för den aktuella fordonstypen inte finns på marknaden.
- Leverantören måste förvissa sig om att den extrautrustning som används är CE-märkt och inte har en negativ miljöpåverkan.
- Bilvårdsprodukter måste uppfylla eller motsvara produktkriterierna för miljömärkning Svanen, EU-blomman eller Bra miljöval, såvida inte särskilda funktionskrav som förhindrar detta finns.

¹ Enligt definition i förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor.

Att kommunens ansvar för uppföljning/utvärdering ska ingå i uppföljningsplanen och har därutöver ingen erinran.

Kommunstyrelsens förslag

Föreliggande förslag till trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst antas.

I ärendet yttrar sig Bertil Alm (C).

Kommunfullmäktiges beslut

Föreliggande förslag till trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst antas. (Bilaga 4).

Socialnämnden

Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Sedan den 1 januari 2012 gäller lag (2010:1065) om kollektivtrafik som stadgar att det i varje län ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet med samlat ansvar för kollektivtrafiken i regionen. Inom regionen så är Region Uppsala ansvarig kollektivtrafikmyndighet och UL kollektivtrafikförvaltning.

Enligt kollektivtrafiklagen ska kollektivtrafikmyndigheten upprätta ett trafikförsörjningsprogram för hela länet. Eftersom Östhammars kommun har valt att inte överlåta huvudmannaskapet för färdtjänst och riksfärdtjänst till regionala kollektivtrafikmyndigheten ska kommunen enligt kollektivtrafiklagen upprätta ett eget trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst.

Färdtjänsttillstånd

Ansvarig nämnd för färdtjänsttillstånd i Östhammars kommun är socialnämnden. Tillstånd för färdtjänst utreds och bedöms av kommunens färdtjänsthandläggare som utifrån Lagen (1997:736) om färdtjänst samt kommunens antagna riktlinjer beslutar i ärendet. Syftet är att personer med varaktig funktionsnedsättning som överstiger tre månader, som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer, ska ha möjlighet att förflytta sig i samhället.

Tillståndet kan förenas med individuella villkor. Vid behov av personlig assistans beviljas ledsagare som åker kostnadsfritt. **Ledsagare beviljas endast under färdtjänstresans genomförande. I beslutet anges om beslutet gäller tills vidare eller för begränsad tid. Samtliga beslut ska innehålla en reservation för att beslutet ska kunna omprövas ifall det sker lagändringar eller förändringar av kommunens riktlinjer.**

Östhammars kommun är medlem i SFF, Svenska Färdtjänstföreningen.

Socialnämnden

Riksfärdtjänst

Tillstånd för riksfärdtjänst utreds och bedöms enligt lagen (1997:735) om riksfärdtjänst och kommunens färdtjänsthandläggare beslutar i ärendet. **En skriftlig ansökan görs för varje enkelresa eller för varje tur- och returresa.** Resor i samband med arbete, utbildning eller medicinsk behandling liksom resor som bekostas av stat, landsting eller annan huvudman beviljas i regel ej som riksfärdtjänst.

Innan beslut fattas görs en utredning om funktionshindrets omfattning och ändamålet för resan samt bedömning om en merkostnad för resan föreligger på grund av resenärens funktionshinder. I första hand ges tillstånd med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare om detta bedöms möjligt utifrån resenärens funktionsnedsättning, resmål och restid.

Under 2019 har ca 120 personer nyttjat riksfärdtjänst.

Färdtjänst med båt

Den som är folkbokförd på någon av öarna inom Östhammars kommun kan beviljas färdtjänst med båt. Insatsen beviljas till och från närmaste brygga mellan ön och fastlandet. Den som beviljats färdtjänst med båt kan genomföra två enkelresor/vecka. Om särskilda skäl finns kan ytterligare resor beviljas. Dessa resor medför motsvarande egenavgift som ordinarie resa inom Östhammars tätort. Om färdtjänst nyttjas till eller från båten på fastlandet utgår en separat egenavgift för denna resa.

Omfattningen av färdtjänst i Östhammars kommun

Innehavare av färdtjänstillstånd i Östhammars kommun kan genomföra 250 enkelresor/år. Om särskilda skäl finns kan ytterligare resor beviljas. Arbetsresor räknas inte in i detta antal utan kan beviljas utöver dessa resor. Resan börjar eller slutar alltid i Östhammars kommun och kan genomföras inom Östhammars kommun, till delar av angränsade kommuner samt till Arlanda. Resan ska beställas senast dagen före avresan. Bokning av resa samma dag är

Socialnämnden

möjlig, men endast i mån av plats och till en förhöjd avgift. Samåkning ska ske i största möjliga utsträckning.

Under 2019 fanns det 815 personer med färdtjänsttillstånd i kommunen och under 2018 genomfördes ca 12 400 resor med färdtjänst. Under 2018 uppgick kostnaden för färdtjänst till 5 023 000 och 5 649 000 om riksfärdtjänst och sjötaxi också räknas in.

Prissättning av färdtjänst

Färdtjänstresenären betalar en egenavgift för resan som betalas till chauffören. Egenavgifterna för färdtjänst beslutas av kommunfullmäktige och uppgår till:

Från	Till	Avgift
Östhammars kommun	Östhammars kommun	40
Östhammars kommun	Uppsala kommun (del av)	120
Östhammars kommun	Norrtälje kommun (del av)	120
Östhammars kommun	Tierps kommun	120
Östhammars kommun	Arlanda	225
Uppsala kommun (del av)	Östhammars kommun	120
Norrtälje kommun (del av)	Östhammars kommun	120
Tierps kommun (del av)	Östhammars kommun	120
Arlanda	Östhammars kommun	225

Omfattningen av riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Riksfärdtjänst kan beviljas en person som vid resa utanför kommunen, inom Sverige får en merkostnad för resan till följd av en omfattande och varaktig funktionsnedsättning. Syftet med riksfärdtjänst är att en person med funktionsnedsättning ska kunna resa från en kommun till en annan till normala kostnader.

Socialnämnden

Prissättning av riksfärdtjänst

Resenären betalar en egenavgift för resan, som är beroende av reslängden oavsett färdmedel. Resenärer under 26 år och studerande som innehar Centrala Studiestödsnämndenens rabattkort eller någon av studentkårernas studentkort som Mecenat eller studentkortet betalar endast 70% av egenavgiften.

Egenavgiften är fastställd av regeringen och är mellan 105-705 kr.

Överklagan och synpunktshantering

Överklagan av beslut sker till förvaltningsrätten i Uppsala men ska alltid ställas till Östhammars kommun, socialförvaltningen som vidarebefordrar överklagan.

Synpunkter lämnas via e-tjänst på kommunens hemsida, www.osthammar.se, eller särskild blankett som skrivs ut från kommunens hemsida eller hämtas på socialförvaltningen.

Entreprenören som kommunen har avtal med måste garantera att miljökraven i avtalet följs, detta innebär bland annat att:

- **Fordon med maximalt 6 passagerare som används inom ramen för transportuppdraget ska uppfylla kriterierna för miljöbilsdefinitionen från 1 januari 2013 eller likvärdigt enligt Vägtrafikskattelagen (2006:227) §11. Vilka bränslen som används måste kunna redovisas och fordon som kan drivas med förnybara bränslen måste till minst 80 % köras på sådant bränsle.**
- Övriga fordon som använder diesel eller bensen måste använda drivmedel av miljöklass 1 om det finns kommersiellt tillgängligt lokalt/ regionalt där transportören är verksam.
- Bilvårdsprodukter måste uppfylla eller motsvara produktkriterierna för miljömärkningen Svanen, EU-blomman eller Bra miljöval, såvida inte särskilda funktionskrav som förhindrar att detta finns.

Motion om kolonilotter

Miljöpartiet de gröna eftersträvar ett robust och hållbart samhälle, och med det menar vi såväl ekologisk som social och ekonomisk hållbarhet. En grundsten i detta samhälle är matförsörjningen. Det är något vi måste arbeta med både i stor skala, där kommunens upphandlingsregler är av största vikt, och i mindre skala, där individen ges möjlighet till odling och matproduktion, oavsett boendeform.

Kolonilotter är ett utmärkt sätt att ge även den som bor i hyreslägenhet möjlighet att odla sin egen mat.

Odling ger inte bara mat och näring, det ger också odlaren glädje och välbefinnande.

Tidigare fanns det kolonilotter på Bilstagärdet i Östhammar, där det nu är en parkeringsplats. Kolonilotter finns även i andra tätorter, men långt ifrån alla som önskar har idag tillgång till en kolonilott.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag

- *att Östhammars kommun ska ställa mark till förfogande för kolonilotter i alla tätorter*

Morkarla den 14 april 2019

Kerstin Dreborg (MP)

SVAR PÅ MOTION FRÅN KERSTIN DREBORG (MP) GÄLLANDE KOLONILOTTER

Jag vill börja med att instämma i det angelägna att ställa kommunal mark till förfogande för kolonilotter. I våra tätorter finns idag ingen planlagd mark för detta ändamål. Jag kommer att föreslå att kommunen möjliggör för sådan planläggning i den kommande översiktsplanen, vilken kommer att innehålla särskilda fördjupningar för tätorterna.

Motionären föreslår gällande kolonilotter ” En god idé som definitivt ligger rätt i tiden men kräver utredning om vart de ska lokaliseras, hur de ska hanteras ur ett driftsperspektiv och kanske framförallt hur bevattningen kan säkerställas”.

Jag instämmer som ovan nämnts i att det är angeläget att möjliggöra för kolonilotter. För att planera för hur kolonilotterna ska drivas bör den ideella och privata sektorn kunna ta ansvar. Kommunen kan genom sitt ÖP arbete vara ”möjliggörare”.

Förslag till beslut

Att motionen anses besvarad.

Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

Motion om nytt systembolag i Östhammar

Kommunens enda systembolag är beläget i Öregrund. Öregrund är en liten ort som under tre sommarmånader attraherar turismen. Det är kommunens i särklass mest turistpopulära resmål vilket kan intygas med exempelvis båtveckan som lockar tio tusentals besökare årligen från hela landet och även en del internationell turism. Det är just under sommarmånaderna som Öregrund hamnar i stort fokus av allmänheten. Årets resterande 9 månader så är det praktiskt taget bara fastboende som bor kvar i området runt Öregrund.

Det är ingen plats man upplever att de övriga kommuninvånarna generellt reser till, förutom för att göra inköp på systembolaget. För de flesta som bor i kommunen är Öregrund avlägset beläget. Dit de flesta har svårt att ta sig till. Att kunna ta sig dit med kommunala färdmedel är för många tidskrävande, i vissa fall näst intill omöjligt. Det är inte rimligt att kommunens enda systembolag är i Öregrund. För att serva sommarturisterna under de tre sommarmånaderna. Vi som bor i Östhammars kommun året runt bör prioriteras.

I Östhammars centralort finns samhällsservice, kommunhus, busstation och ett stort utbud av butiker. En lämplig placering för ett ytterligare systembolag i Östhammars kommun är Östhammars centrum. Aktiviteten i Östhammars stadskärna har minskat med åren trots att kommunen nyligen investerade i att ge torget i Östhammar ett lyft.

En mindre bra samhällsservice hindrar kommunens utveckling och genererar lägre vinst för näringsidkarna. I motionens författande stund har Östhammars kommun 2,98 i Svenskt näringslivs index över företagervänlighet vilket är en ganska dålig siffra. Vi måste arbeta hårt med att attrahera flera företag att etablera sig i Östhammar. Att inte ha ett systembolag i centralorten Östhammar är en förlust för näringsidkarna i vår kommun och gynnar då istället näringsidkarna i bl.a. Uppsala. Detta måste vi ändra på. Kommunens uppdrag är att gynna medborgarna och de lokala näringslivsidkarna. Vilket i sin tur skapar arbetstillfällen, ökade skatteintäkter och en växande välfärd.

Exempelvis de som är bosatta i Alunda eller Gimo föredrar sannolikt att ta sig till någon av de systembolag i Uppsala och samtidigt göra övriga inköp. Istället för att traggla den långa vägen till systembolaget i Öregrund bara för att köpa alkoholhaltig dryck.

Postens gamla lokaler skulle kunna vara en lämplig placering då det redan är säkerhetsklassade lokaler och nära till busstationen. Det ligger även väldigt lättillgängligt till för den logistikkämsiga aspekten, och särskilt lättillgängligt för kommunens övriga invånare och turister. Det känns som en självklarhet att ett systembolag ska vara så centralt beläget som möjligt, det är inte rimligt att kommunen vidmakthåller en orimligt dålig samhällsservice genom att inte påverka till att lokalisera ett systembolag till centralorten Östhammar.

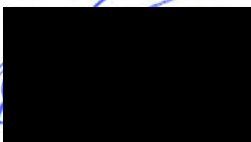
Vallentuna kommun utanför Stockholm saknade ett Systembolag. Man röstade i kommunfullmäktige i frågan vilket resulterade i att Vallentuna fick ett Systembolag. Det kommunala självstyret är ett mycket starkt verktyg.

Med anledning av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna:

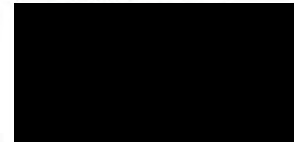
- att kommunfullmäktige yrkar bifall till att se över om ytterligare en till systembutik kan starta försäljning i Östhammars kommun.
- att berörd tjänsteman tar kontakt med systembolaget.
- att det nya systembolaget ska placeras i Östhammar.

ÖSTHAMMAR den 28082019

Bo Persson
Ledamot (SD)

Martin Wahlsten
Gruppledare (SD)

Svar på motion från Sverigedemokraterna om nytt Systembolag i Östhammars

Som synes i skrivelsen från Systembolagets etableringschef finns i nuläget inte förutsättningar för en etablering av ett nytt Systembolag i Östhammar.

Förslag till beslut

Att motionen anses besvarad

Östhammar 2020 03 16

Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

Stockholm 2020-02-28

Östhammars kommun
Ulf Andersson, Samhällsbyggnadschef
Nina Laukkanen Mållberg, Näringslivsutvecklare

Tusen tack för att ni kom till oss och berättade om Östhammars kommun och att vi fick möjligheten att berätta om Systembolagets uppdrag och vår verksamhet. Tack också för bra möte och intressanta tankar och frågor från Er. De tar vi med oss för framtiden.

Systembolagets etableringsavdelning ser löpande över behovet av butiksetableringar/ombud för att möta den ökade befolkningsutvecklingen och skapa tillgänglighet för våra kunder. Idag finns det inom Östhammars kommun en butik i Öregrund och ett ombud på COOP i Östhammar. Vi har också hemleverans (mot en avgift) till hela kommunen.

I dagsläget finns inte befolkningsunderlag för nyetablering av en ytterligare butik i Östhammars kommun, men vi bevakar kontinuerligt utvecklingen i kommunen. Inom vår etableringspolicy ska vi beakta både det alkoholpolitiska uppdraget och tillgängligheten.

Systembolaget har – som statligt ägt bolag - ett särskilt uppdrag från staten och lagstiftaren och är ett av de viktigaste alkoholpolitiska instrumenten. Vårt uppdrag består dels av att - i linje med ägarens, d.v.s. statens, vilja - begränsa tillgängligheten till alkohol och på så sätt minska de skador som alkohol medför men även att ge bästa kundservice och att tillhandahålla ett brett och högkvalitativt erbjudande. Utifrån vårt syfte att värna folkhälsan och att erbjuda god service - utvecklar vi vårt butiksnät utifrån vad som efterfrågas av våra kunder samtidigt som det i linje med svenska alkoholpolitik ska finnas en restriktivitet och begränsning av tillgängligheten i form av öppettider och antal butiker. Våra butiksetableringar ska således balansera syftet att "bidra till att minska alkoholens skadeverkningar" med rollen "att med ansvar och bästa service sälja alkoholdrycker och ge kunskap om alkohol och hälsa till alla i Sverige".

Systembolagets beslut om etableringar styrs ytterst av alkohollagen, statens ägaranvisning och Systembolagets avtal med staten, utifrån vilka Systembolaget utgår från en rad interna policyer, riktlinjer, analys- och uppföljningssystem avseende etablering. Baserat på detta regelverk fattar Systembolagets styrelsebeslut om eventuella nyetableringar

Vi vill återigen tacka för ett bra och informativt möte och ser fram emot en fortsatt bra dialog.

Med vänliga hälsningar,

Karin Willebrand,
Josefin Edvardsson, Etablerare
Systembolaget AB

Etableringschef

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Socialnämnden, Kvartal 4 2019

Innehållsförteckning

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut	3
---	---

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut

Socialförvaltningens förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår socialnämnden besluta att överlämna redovisningen till fullmäktige

Beslutsfattare/delegat: Socialnämnden

Bakgrund

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

LSS Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön
2018-05-15	9.9 § Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Verkställd 2019-11-20	Man
2018-07-27	9.9 § Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Man

2019-03-13	9.9 § Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Bor på HVB i kommunen	Man
Avbrott 2019-09-23	9.4 § Kontaktperson	Brukaren vill avvakta med ny kontaktperson		Kvinna
2019-04-26	9.9 § Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Bor i egen lägenhet med boendestöd, kontaktperson, ledsagarservice samt daglig verksamhet	Man
2019-06-18	9.9 § Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Kvinna
2018-07-26	9.9 § Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Man
2019-08-30	9.9 § Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Man
2019-07-03	9.10 § Daglig verksamhet	Förhandsbesked, brukaren har ännu inte flyttat till kommunen		Kvinna
2019-07-03	9.9 § Bostad för vuxna	Förhandsbesked, brukaren har ännu inte flyttat till kommunen		Kvinna
2019-06-14	9.4 § Kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställd 2019-10-14	Kvinna
2019-06-14	9.4 § Kontaktperson	Tackat nej till erbjudandet om kontaktperson 2019-09-12		Kvinna
2019-05-31	9.4 § Kontaktperson	Tackat nej till erbjudandet om kontaktperson 2019-09-10		Kvinna
2019-09-13	9.4 § Kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Man
2019-09-24	9.4 § Kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Man

SoL Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön
2019-06-05	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 2019-11-05	Man
2019-05-10	Kontaktfamilj (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare. Brukaren flyttat från kommunen	Beslutet avslutat 2019-11-14	Kvinna
2019-05-27	Kontaktfamilj (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 2019-10-01	Man
2019-06-05	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 2019-10-10	Kvinna
2019-06-13	Kontaktfamilj (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 2019-10-10	Man
2019-06-13	Kontaktfamilj (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 2019-10-10	Man
2019-02-25	Kontaktperson (OF)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 2019-10-14	Man
2019-08-31	Kontaktperson (OF)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Kvinna
2019-07-29	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Man
2019-06-04	Annat bistånd-Trappan i Uppsala (IFO)	Insatsen kan ej verkställas pga att resursen ej finns tillgänglig.	Alternativ insats har erbjudits i form av individuella stödsamtal. Insatsen kommer kunna verkställas under 2020	Kvinna

2019-06-04	Annat bistånd- Trappan i Uppsala(IFO)	Insatsen kan ej verkställas pga att resursen ej finns tillgänglig.	Alternativ insats har erbjudits i för av individuella stödsamtal. Insatsen kommer kunna verkställas under 2020	Man
2019-05-31	Kontaktperson (IFO)	Önskemål från brukaren om att avvakta med rekrytering av ny kontaktperson till efter sommaren		Kvinna
2019-04-11	Permanent bostad (ÄO)	Brukaren har tackat nej till erbjudandet 2019-05-10. Brukaren flyttat från kommunen 2019-09	Beslutet avslutas 2019- 09-26	Man
2019-04-02	Permanent bostad (ÄO)	Brukaren har önskar plats på ett specifikt boende där det inte funnits ledig bostad. Brukaren avliden.	Beslutet avslutas 2019-11-29	Kvinna
2019-07-11	Kontaktperson (ÄO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Kvinna
2019-07-17	Permanent bostad (ÄO)	Brukaren har tackat nej till erbjuden plats 2019- 10-15. Önskar plats på specifikt boende		Kvinna
2019-09-12	Korttidsplats med regelbunden vistelse (ÄO)	Brukaren önskar avvakta med insatsen 2019-11-27	Verkställd 2019-12-27	Kvinna
2019-09-27	Permanent bostad (ÄO)	Brukaren har tackat nej till erbjuden plats 2019- 11-08. Önskar plats på specifikt boende		Kvinna

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Carl Hellström
Miljöskyddshandläggare
010-2233471
carl.hellstrom@lansstyrelsen.se

Meddelande

1(2)

2020-03-16

577-1611-2020

Tierps kommun
Östhammars kommun

Översiktlig undersökning av föroreningar vid fyra bruk i Uppland

Med det här meddelandet vill vi informera er om att Länsstyrelsen planerar att göra en översiktlig undersökning av föroreningar vid fyra bruk i Uppland. De tilltänkta bruken är Tobo bruk, Hillebola bruk, Hargs bruk och Gimo bruk vilka är riskklassade till 2 i MIFO fas1 (Metodik för Inventering av Förorenade Områden). Undersökningarna planeras att genomföras under 2020.

Bakgrund

Under 2007 utförde Länsstyrelsen en inventering av järnbruk i Uppsala län. Vid inventeringen identifierades totalt 76 järnbruk i länet, varav 19 inventerades enligt den s.k. MIFO-metodiken och tilldelades en riskklass. Syftet med inventeringen var att prioritera vilka områden som behövde undersökas vidare när det gäller eventuella föroreningar. I det första skedet gjordes ingen provtagning, utan endast platsbesök samt en historisk inventering av verksamheten vid järnbruken.

Fortsatta undersökningar

Länsstyrelsen har gjort en preliminär bedömning av ansvaret att bekosta fortsatta undersökningar och kommit fram till att det inte finns någon ansvarig när det gäller de fyra nu aktuella bruken. Länsstyrelsen i Uppsala län ansökte därför om statliga bidragsmedel för en utökad undersökning av bruksområdena under hösten 2019 och bidragsmedel beviljades sedan för 2020.

Vi planerar nu för att utföra översiktliga undersökningar av mark och eventuellt grundvatten på bruksområdena. Syftet med undersökningarna är att ta reda på om det förekommer föroreningar till följd av den tidigare bedrivna verksamheten vid bruken. Om föroreningar påträffas så kommer det att göras en bedömning av riskerna samt om det finns behov av ytterligare undersökningar och utredningar.

Undersökningarna kommer att utföras av ett konsultföretag. Länsstyrelsen kommer att beställa undersökningarna och hålla kontakten med konsulten. Ni kommer att erbjudas att lämna synpunkter på provtagningsplaner och rapportutkast. Ni kommer även att få ta del av resultatet.

När resultaten av undersökningarna är sammanställda och avslutade så kommer de att ligga till grund för en eventuell ändring av riskklassen enligt MIFO och/eller prioritering av objektet för fortsatta undersökningar.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

2020-03-

577-1611-2020

Om Ni har frågor eller synpunkter om de planerade undersökningarna är ni välkomna att höra av er.

Carl Hellström
Miljöskyddshandläggare